

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

I Anledning af min Moders 80-aarige Fødselsdag har jeg ladet trykke en Dagbog, som jeg har ført som Barn. Denne Dagbog er selvsagt den Gang ikke skrevet som et Erindringskrift om min Moder og skal heller ikke være det nu, men Bogen indeholder dog mange Minder saavel fra Hjemmet i Assens som fra Moders tidligere Hjem i Aarhus hos hendes Broder Bankdirektør Skovby.

Jeg er derfor tilbøjelig til at tro, at i hvert Fald for nogle af de mange Venner, der har færdedes i disse gamle Stuer eller før eller senere har kendt dem, der levede der, vil Dagbogsbladene og de gamle Billeder, som er samlet dertil, være en Erindring ved en 80aars Dag, hvor Tanken gerne gaar

*tilbage i Tidsrummet. En Erindring om
Tider, som alle, der har Minder derfra,
gerne vil se træde frem igen, selv om
det for Størstedelen af Bogen kun er et
Barns Skildring af dets Dage og deres smaa
Begivenheder.*

Agersøgade 20, 18. Januar 1926.

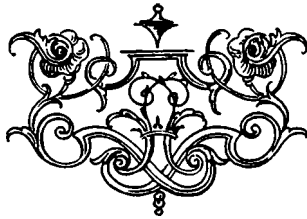
Harald Plum.

Ego.
Efter Maleri af Vilhelm Blom c. 1884.

HARALD PLUM

DAGBOGSBLADE

1. BIND

KØBENHAVN MCMXXV

J. JØRGENSEN & CO. · IVAR JANTZEN

DEN 1. Marts 1893 begyndte jeg, tolv Aar gammel, at føre Dagbog, og gennem mange Aar overholdt jeg at gøre Optegnelser om mine Oplevelser. I Aaret 1904 indtraadte der imidlertid en Standsning, der vedvarede, indtil

Min Farfader, Pastor N. M. Plum.
1803-1865.

jeg i Aaret 1913 paany begyndte at skrive mit Livs Historie. Jeg udfyldte da det store Mellemrum, der var opstaaet, ved tilbageskuende Optegnelser i Ny og Næ, saaledes at Beretningen om mit Liv blev gennemført ned til den nuværende Tid 1919.

Da det imidlertid forekommer mig, at denne min Livsskildring bør være forsynet med en Indledning, har jeg i Dag, den 9. November 1919, bestemt at affatte en saadan, der omhandler min Herkomst og mine tidligste Aar; noget større Stof at meddele fra min

første Tid har jeg dog i Virkeligheden ikke.

Jeg fødtes den 30. Januar 1881 i den gamle Stad Assens ved det smilende Lillebælt. I Familiens Stamtavle er jeg katalogiseret under Nr. 218 i 10de Generation af Slægten *Plum*, der de sidste fire Hundrede Aar har været en af Danmarks kendte Slægter.

Min Moder er født *Skovby*. Medens hun var ganske ung, mistede hun sin Moder. Hendes Fader var en udmærket begavet Mand af høj Kultur; særlige Anlæg havde han for Musik; da

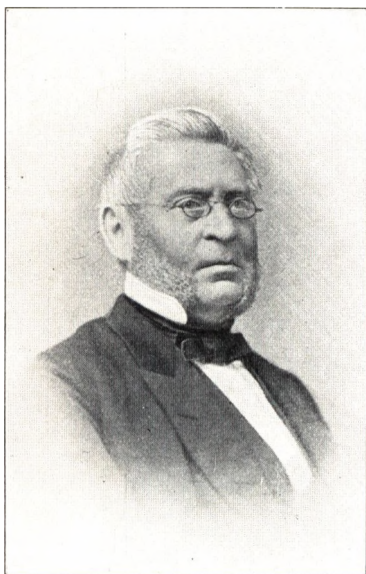
denne Kunst imidlertid ikke forekom ham egnet til at være et Levebrød, optog han Handelsvirksomhed og drev en betydelig Købmandsforretning i Hjertet af Aarhus, paa et af Stortorvets Hjørner lige overfor den gamle Domkirke.

I sin Ungdom tilbragte Moder en stor Del af Vinteren i København hos de mange Venner, der var knyttet til min Bedstefaders Hus. Blandt de Familier, som hun derved kom til at staa nær, kan nævnes *Carl Plougs* højt ansete Hjem og de toneangivende *Melchiors*, af hvilke særlig Etatsraad *Moritz Melchiors* Hjem endnu er vel kendt paa Grund af *H. C. Andersens* Tilknytning dertil. Afholdt som hun hurtigt blev paa Grund af sin Skønhed og Begavelse, førte hun et aandeligt rigt Liv i det Selskab, der dengang var ledende indenfor det literære og formuende københavnske Bourgeois.

Adskillige Aar før min Bedstefader døde, paatog hun sig trods sin Ungdom at styre Huset for min Morbroder, Bankdirektør *Harald Skovby*, som jeg er opkaldt efter. Han havde fra ganske ung vist udmærkede Evner; han var oprindelig i min Bedstefaders Forretning i Aarhus, men ved Oprettelsen af *Aarhus Privatbank* fik han Sæde i dens Direktion; han regnedes for en af Førerne indenfor Kredsen af de Mænd, som dengang skabte Aarhus' Fremblomstring. Byens Vækst var i hine Aar meget betydelig; fra at være en lille Købstad paa henved 10.000 Indbyggere voksede den op, saaledes at den ved Tiden, da min Morbroder 63 Aar gammel døde, i 1893, var en anselig By paa omtrent 50.000 Indbyggere.

Harald Skovby, i hvis Hjem jeg, som Dagbogen senere vil fortælle, tilbragte nogle af mine Barndomsaar, var den fine Bankleder, der til sin Død med Omhu søgte at vaage over, at

Byen Aarhus' stærke Fremvækst fik et sundt og roligt Forløb. Han hjalp til det yderste, hvor der var Betingelser for en gavnlig Udvikling, og holdt igen, naar der viste sig Tegn paa Usundhed. Under denne sin Virksomhed skabte han for Aarhus By

Min Morfader, Købmand Chr. Skovby.
1806-1876.

et af Danmarks fineste Pengeinstituter, der endnu i Dag, mere end fem og tyve Aar efter hans Død, indtager en anset Plads blandt Landets betydende Banker. Han førte et gæstfrit Hus. Under hans Tag samlede Byens ypperste Mænd, og da Moder overtog Styrelsen af hans Hjem, viste hun hurtigt, at hun, trods sin Ungdom, udmærket forstod at fylde Pladsen ved hans Side som Husets Værtinde; indtil den Dag kom, da min Fader, vistnok meget uventet for min Morbroder, indfandt sig og fik Løfte om hendes Haand;

hendes Hjerter maa han jo forud have vundet.

Min Fader, *Niels Munk Plum*, var født den 5. Marts i Roslev Præstegaard i Nordjylland. Hans Fader var Søn af den højtansete gamle Prælat, *Frederik Plum*, der blandt andet indlagde sig stor Fortjeneste ved Skolevæsenets Reformering og døde som Biskop over Fyen.

Over Biskop Frederik Plum føres Stamtavlen gennem ansete og dygtige Mænd tilbage til den første af Slægten, der førte Navnet Plum, nemlig den gamle *Claus Plum*, der var født

1585. Han blev efter et eventyrligt Liv, ved Hjemkomsten fra Udenlandsrejse, som han foretog efter Tilskyndelse af Kansleren Christen Friis, ansat ved Universitetet i København som den

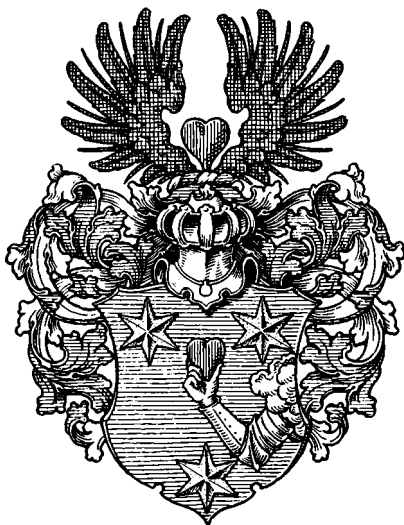
Min Oldefader, Biskop, Dr. theol. Fr. Plum.
Efter Bendz' Maleri, ophængt paa Frederiksborg Slot.
1760-1834.

første danske juridiske Professor. Han var tillige den første, der vides i det daglige Liv at have ført Slægtens gamle Vaaben: *Armen, der holder Hjertet højt løftet i Haanden*, Tegnet paa, at Slægten altid skal være rede til Værn for det ædle og gode, hvad jo Hjertet fra de ældste Tider er Symbolet for.

Indledning

Fader har saa fuldt som nogen anden indenfor den gamle Slægt gjort Familienavnet Ære, thi ædlere og bedre Mand, end han var, kan ikke tænkes. Det maa ogsaa være disse Egenskaber, i Forbindelse med den udprægede Mandighed, som Fader besad, der har bevæget den saa omsværmede Agnes

Sursum corda.

Skovby til at skænke ham sin Haand og sit Hjerte og forlade sin Broders komfortable og gode Hjem. Thi den Gang Ægteskabet fandt Sted, havde Fader opgivet det theologiske Studium, som han i Traditionen efter Farfader og Oldefader var begyndt paa, og havde nedsat sig som Købmand i Assens. Han foretog dette Skridt for at støtte sin Broder Frederik, der havde etableret en Forretning nogle Aar før. Med de beskedne Midler, som han dengang raadede over, maa Kaarene i en saa lille By i sig selv ikke have haft noget lokkende for min Moder, da hun kom dertil fra min Morbroders Hjem.

De første Aar i Assens maa være henrundet under meget smaa og beskedne Forhold. Men mine Forældres Ægteskab blev fra først til sidst det lykkeligste Ægteskab, der kunde tænkes; og for de tre Sønner, der fødtes i Aarene 1879, 1881 og 1882, skabte de et saa smukt og saa harmonisk rigt Barndomshjem, at vi i ualmindelig Grad kan prise os lykkelige over, at vi fra vore første Skridt har set Livet fra dets lyseste og bedste Side.

Faders sjældne Evner i Forbindelse med det gode Forhold, som min Onkel Frederik havde forstaaet allerede forud at skabe særlig til den store Bondebefolkning i Byens Omegn, medførte forholdsvis hurtigt, at Forretningen i Assens, — hvis Navn blev det nu saa kendte *N. M. & F. Plum*, hvortil igen blev knyttet Korn-Firmaet *Brdr. Plum* og forskellige andre Firmaer, — voksede fra en lille Butiksforretning til den mægtige Købmandsforretning, som beherskede en stor Del af Vestfyn, da han kort efter min Onkel Frederiks Bortgang blev alvorlig syg og døde i Aaret 1905.

Han efterlod da et Savn, der hos hans Nærmeste aldrig lader sig erstatte, og han blev ved sin Død begravet som en højt skattet Ven af dem, der gennem hans omfattende Virksomhed og mangfoldige Interesser var komne til at staa ham nær, lige fra fattige Arbejdere til førende Mænd i Landet paa alle de Omraader, indenfor hvilke han virkede.

Da jeg blev født, boede mine Forældre i et af de almindelige smaa Huse i Assens. Det laa i Damgade, og det er senere, naar jeg kom der forbi, blevet vist mig som mit Fødested. Men det indvendige af det kender jeg ikke, thi ganske kort efter, at jeg var kommen til Verden, flyttede mine Forældre til den saakaldte Willemoes-Gaard. Det er en meget smuk og hyggelig

Indledning

Fader og Moder.
Fotografi fra Aar 1875.

gammel Gaard midt i Assens. Den har sit Navn efter Søhelten Peter Willemoes, hvis Fødested den er.

Gaarden havde rummet Faders Forretning, men da vi flyttede derind, havde Firmaet endvidere købt den store, gamle Købmandsgaard, der ligger ved Siden af, og som endnu den Dag i Dag er Hovedsædet for N. M. & F. Plum, medens Willemoes-Gaarden, som Fader lod fuldstændig istandsætte til Hundredeaarsdagen for Peter Willemoes' Fødsel, senere blev overdraget til Assens Kommune, der forhaabentlig vil bevare den gennem Tiderne som et Minde om gamle Tiders Bygningskunst.

Mine første Erindringer stammer altsaa fra denne gamle Gaard, hvor Moder havde indrettet vort Hjem paa en ligesaa hyggelig som smuk Maade; og jeg vil aldrig glemme hverken de gamle Stuer eller den lille Have udenfor i Gaarden med det pragtfulde store Pæretræ, som man sagde var plantet paa Dagen for Willemoes' Fødsel.

Min tidligste, personlige Erindring stammer vistnok fra 1884, altsaa da jeg kun var 3 Aar gammel. Jeg var da sammen med mine Forældre ude at høre en Koncert, som Orkestret fra et af Krigsskibene gav i det saakaldte Anlæg, en lille Skov uden for Byen. Den blev pludselig afbrudt ved, at et mægtigt Flammeskær viste sig. Det hidrørte fra en Ildebrand, der var opstaaet i et meget stort Tømmerskur, som laa midt paa den N. M. & F. Plum tilhørende Tømmerplads. Flammerne sprang fra Tømmerskuret over til de Tømmerstabler, der laa i Nærheden, og det saa ud til, at Branden kunde medføre Fare ikke alene for de store Komplekser, der tilhørte N. M. & F. Plum, og hvorimellem mit Barndomshjem var, men for hele Assens By.

Jeg husker endnu, hvorledes jeg ved min Barnepiges Haand

Indledning

blev halet hjemad mellem Folk, der skubbedes for at komme først. Jeg forstod, at der var ved at ske noget frygteligt; og Begivenheden paavirkede mig, skønt jeg jo næppe har forstaaet meget deraf, saa stærkt, at jeg kan huske det hele den Dag i Dag. Jeg vil saaledes endnu nøjagtig kunne paavise det Sted i

Willemoes-Gaarden.

Skoven, hvorfra jeg saa Røgen, der bølgede mod Himlen fra det store Baal. Heldigvis lykkedes det at begrænse Ilden, om end forholdsvis store Værdier gik tabt; og jeg har senere tit hørt Moder fortælle om, hvorledes hun den samme Aften hen paa Natten dækkede Bord for alle Marineskibets Officerer, da de, efter at Faren var overstaaet, kom ind for at faa en haardt tiltrængt Forfriskning, sværtede og sorte i Ansigterne, men i glimrende Humør ovenpaa det lykkeligt tilendebagte Slukningsarbejde.

Mit tidligste Barndomsminde er saaledes af bevæget Natur,

men ellers er alle de første Barndomsaar præget af en Ro, Fred og Harmoni, som gør det til en Lykke at genkalde sig dem i Erindringen.

Samtidig var den Ro og den Fred, der prægede dem, ikke af den Art, at de virkede sløvende paa Barnesindet. Der var rigelig Anledning til at udvikle Tankerne, Følelserne, Fantasiaen og Forstaaelsen af Verden i det stærkt pulserende Købmandsliv, der omgav os Børn. Var den mindre Gaardsplads, der hørte til Willemoes-Gaarden, end forholdsvis rolig, saa behøvede vi kun at gaa igennem den lille Passage ind til den store Købmandsgaard, for med eet at befinde os midt inde blandt Fragtvogne, der svingende fulde kørte ind og ud af den store Port til Købmandsgaarden, Klynger af Bønder og Bønderkoner og Karle og Piger, der var paa Besøg i Byen, og som i Centret for det hele, Købmandsgaarden, traf hinanden og fik en Passiar om det hjemlige Sogne-Nyt. Der var Heste, der førtes til og fra de Vogne, der blev forspændt og fraspændt, naar Bønderne kørte eller kom, der var Butiksfolk og Kontorister, der ilede frem og tilbage mellem den lange Butik nede i Forhuset og Lagrene rundt om, for at afgive Besked eller for at bringe eller hente Varer, der skulde fremlægges i Magasinerne eller udleveres til de ventende Vogne. Der var de store, tunge Kornvogne, der kom kørende fra Havnen eller fra Landet, med Kornet, som i Sække hejsedes op til Lofterne i de store Komplekser, der flankerede to af Gaardens Sider og fuldstændiggjorde dens Indramning af Bygninger; og Tømmervognene og de andre Vogne, lastede med Stabel-Artikler, som gennem Gaarden svingede op til den saakaldte Baggaard og derfra videre op til den store, udstrakte Toft, hvor alle de vidtløftige

Indledning

Bygninger fandtes med Lagre af Varer, ved Siden af Tømmerhusene, der var fulde af Stortømmer, og Brædestabler kunstfærdigt optaarnede i lange Rækker, hver med sit Tag i Hushøjde.

Navnlig denne Toft, der eksisterer den Dag i Dag og strækker

Kay, ca. 2 Aar.

sig over meget betydelige Arealer, var en Verden af Vidundere for os Børn. Vi var ikke ret store, før vi i vore Lege efterlignede Peter Willemoes, om hvem det var os berettet, at han, da han var ved at blive fanget i en Tagfat paa et af de gamle Lofter i Willemoes-Gaarden, sprang ud af en af Loftslugerne for at slippe fri. Vi sprang paa samme Maade ud af alle Luger og Loftshuller højere og højere oppe fra for at kappes i Vovemod med den berømte Søhelt. Vi kravlede over alle

Tagrygningerne fra Gaarden langt op i Toften for at sætte Rekord for, hvor langt det var muligt at bevæge sig i en saadan Luftlinie uden at behøve at kravle ned. Vi entrede op i de højeste Tømmerstabler, der gik skraat udad og opad og mellem de enkelte Bræddelag kun havde ganske smalle Mellemrum, hvor lige en Haand eller Fod kunde faa fat, og indrettede os et lille skjult Hi helt oppe under Taget, saa ingen kunde se eller finde os. Vi gravede os ned under Jorden og indrettede os Huler, idet Indgangen til en saadan Hule om-

hyggeligt dækkedes med Græstørv, saa ingen kunde finde Vejen dertil. Vi byggede vore egne Huse af gammelt Tømmer og snedkrede os Borde og Bænke til Inventar. Vi pjaskede i den lille Dam, der fandtes i den ene Udkant af Toften, eller løb paa Skøjter enten der eller ude paa den store Mølledam ved den saakaldte Kaals Mølle, som i disse Aar lagdes ind under Firmaets Besiddelser, der stadig øgedes rundt om i Byen og Omegnen. Vi sloges med Byens Dreng, naar de i sluttet Trop uindbudte trængte ind paa vore Enemærker for at kæmpe med os, og vi inviterede vore Venner blandt dem til en lystig Tagfat over hele Toften sammen med de store Gaardhunde, der elskede at lege med os og var vore Kammerater, til de blev gamle og ikke kunde følge med længere. Og var det rigtig væmmeligt Regnvejr, gik vi op paa det store Kornloft og kørte i Tog med Kornvognene og rutsjede ned i det Taarn, der stod i Hjørnet mellem Pakhusene ad de lange, mørke Kanaler, gennem hvilke Kornet blev skovlet ned, naar det skulde tørres paa Tørreløfterne i Taarnet; eller vi besøgte Arbejderne rundt om ved deres Virksomheder og snakkede med dem som gode Venner: vi havde jo kendt dem fra vore tidligste Barndomsaar, og vi lærte hos dem mangt og meget vedrørende Livets praktiske Side.

Ingen, der ikke selv er vokset op midt i en stor, gammel Købmandsvirksomhed, vil fuldt ud kunne forstaa, hvilken Rigdom den rummer, og hvorledes intet senere i Livet kan komme til at staa Maal dermed. Vi var Prinserne i et Kongerige, hvor Fader for os var den uindskrænkede, elskede Konge over alt og alle og Moder den Herskerinde, der altid vidste Rede paa alt, altid styrede alt, saa at det ikke faldt nogen ind at være

Indledning

---

ulydig. Alle levede i den lykkelige Tryghed, som hersker, hvor en fast og kærlig Haand lægger alt til Rette, saa det er som

Ego og Munke, ca. 5 og 4 Aar.

en Selvfølge, at det er saaledes og overhovedet ikke kan være anderledes.

I mit 8. til 9. Aar flyttedes selve Hjemmet fra Willemoes-Gaarden over i en betydelig større Lejlighed paa 1. Sal i den store Købmandsgaard, hvorfra der var Udsigt til Østergade,

Assens Hovedgade, paa den ene Side, og paa den anden Side til Gaardspladsen med de omgivende Bygninger.

Medens Willemoes-Gaarden med sine hyggelige gamle, forholdsvis smaa Stuer med Bjælker under Loftet staar for mig som Barndomshjemmet, dette Eventyr, som man næsten ikke vil tro, at man virkelig selv har oplevet, forekommer Hjemmet i den store Købmandsgaard mig at være mit virkelige Hjem. De Boliger, som jeg senere har haft, huskes af mig blot som Lejligheder, og jeg opfatter mig selv kun som et Led i Rækken af deres skiftende Lejere.

Hjemmet er for mig det Soveværelse i den gamle Lejlighed i Assens, hvor min yngste Broder og jeg om Aftenen, naar vi skulde sove, enten laa og smaasnakkede om alt mellem Himmel og Jord, til Øjnene blev saa trætte, at Øjenlaagene lukkedes og Søvnens sænkede sig over dem, eller ogsaa sloges med Hovedpuderne fra Seng til Seng, indtil Moder eller vor elskede Olava, den norske Frk. Berg, der gennem alle Barndomsaarene i Købmandsgaarden styrede vore Skridt, kom ind og kategorisk erklærede, at nu maatte vi være stille og sove; og hvor vi om Morgenen vaagnede op for at glæde os over den nye Dag, der skulde begynde. Hjemmet er for mig den Stue, hvor vi havde vor private Skole med de vekslende Lærere, hos hvem vi desværre ikke lærte ret meget. Det er den lille Spisestue, i hvilken vi spiste om Morgenen og til Frokost. Det er Faders Stue, hvor Fader i disse Aar regelmæssig efter Frokost læste et Stykke højt af Bibelen for os, før vi atter gik over til Undervisningen i Skolestuen, og hvor vi altid samledes om Aftenen, medens der blev læst højt eller ogsaa enten Moder eller Fader, naar han var kommet op fra Kontoret og

Indledning

---

havde læst sin Avis, snakkede med os, før vi skulde i Seng. Det er Dagligstuen, som vi maatte igennem, naar vi skulde fra den ene Ende af Lejligheden til den anden, og hvor der som Regel ikke opholdt sig nogen, idet Moder foretrak Faders Stue som sit sædvanlige Opholdssted, men hvor vi dog tit traf Besøgende, der kom paa Visit, eller Gæster, som vi maatte bukke for, og som snakkede venligt til os, saa at vi forstod, at Faders og Moders Venner var gode og rare Mennesker som de selv, og vore Venner som deres. Det er den store Spisestue, med det store runde Spisebord, hvor vi altid samledes til Middag og da hyppigt mødte nogle af de mange Gæster, ansete Folk fra hele Landet, der kom til Huse og boede ovre i Gæsteværelserne, hvor opredte Senge altid ventede. Og ved Bordet var Fader altid den, som førte Ordet paa sin muntre og stilfærdigt underholdende Maade, der gjorde os Børn, saa vel som alle, der kom i Huset, til hans fortrolige Venner. Han havde altid noget at fortælle, han syntes sjælden eller aldrig træt, og hvad han fortalte, var altid enten noget morsomt eller lærerigt. Det er Kabinettet, naar Moder en sjælden Gang sad og spillede, og vi Børn iyttede til. Det er hele Huset, naar der var Selskab eller Fest og der var tændt Lys i alle Stuerne, og alle var fyldt af virkelig Feststemning; thi Fader og Moder forstod begge at skabe Fest og Glæde, saa at ingen, der kom inden for deres Døre, kunde undgaa at blive smittet deraf og hver for sig yde deres Bidrag til Glæden. Jeg har aldrig under de meget store Forhold, som jeg senere har oplevet i Verden, deltaget i nogen Fest, der var smukkere og rigere end blot en nogenlunde stor Middag i mine Forældres Hus, hvor Stemningen vakt, straks naar man gik til Bords, blot ved Indtrykket af den Skønheds-

sans og Smag, hvormed Moder forstod at dække det ualmindelig brede Bord i den gamle Spisestue.

Hvad et Hjem er, kan ikke skildres med simple Ord. Hjemmet er ethvert Samfunds Kærne. Det er en Uendelighed af fine Stemninger. Et lykkeligt Hjem byder sine Medlemmer den højeste opnaaelige, menneskelige Lykke; og et saadant Hjem var Faders og Moders Stuer i den gamle Købmandsgaard.

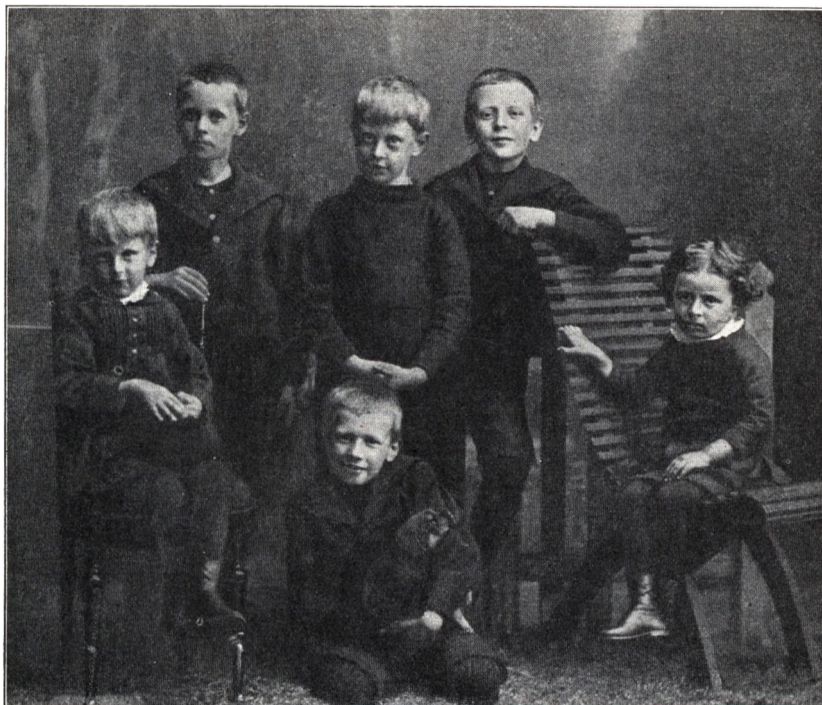
Jeg kan godt forstaa, at jeg allerede i Tolvaars Alderen følte Trang til at føre Dagbog for saaledes for bestandig at fæstne Minderne om den lykkelige Tid for mig selv. Jeg ejede imidlertid i hin Alder hverken Evnen eller Viljen til at skildre de Følelser, som jeg allerede dengang i saa udpræget Grad besad. Jeg nøjedes derfor med hver Dag at referere, hvordan Dagen gik, bogstavelig fra Time til Time. Jeg skal ikke forsøge nu bagefter at foretage Ændringer i disse mine Barndomsoptegnelser, de maa i deres Barnlighed tale for sig selv.

Hvad jeg har skrevet her ovenfor, er blot en Indledning om Tiden før 1. Marts 1893, paa hvilket Tidspunkt jeg er blevet saa stor, at jeg faar den Ide at føre Dagbog. Jeg skrev nemlig dengang ikke nogen som helst Indledning, men begyndte straks ganske enkelt med at fortælle Dag for Dag. Det vilde blive for langt her at gengive Dagbogen *in extenso*; men hele den første Maaned vil jeg lade følge, Ord efter andet som det blev skrevet. Jeg maa blot til Forklaring oplyse, at min ældste Broders Navn er *Kay*, og at min yngste Broder hedder *Niels Munk* og som Regel kaldtes *Munke*. Mellem ham og mig er der kun et Aars Aldersforskel, og vi var derfor uadskillelige Legekammerater som Børn. Vore fælles nærmeste Venner er paa det Tidspunkt, hvor Dagbogen begynder, de med os to jævn-

Indledning

---

aldrende Drengene *Carl* og *Otto Stub*, begge Sønner af den daværende Amtssygehushæge i Assens, der var en af de fine gammel-dags Kavalierer, som man synes ikke eksisterer mere; endvidere

Fætrene i Assens, ca. Aar 1885.

I Forgrunden: Ego, Thorvald, Munke. I Baggrunden: „Lange Munke“, Kay, Carl.

I min Generation af Slægten Plum findes tre Medlemmer, der bærer Navnet Niels Munk Plum, nemlig: Min Broder, Ingeniør, cand. polyt. N. M. Plum, der, som nævnt i Teksten, fra Barn er kaldt Munke; Kunstmaler, ansat ved Den kgl. Porcellænsfabrik i København, N. M. Plum, Søn af min Farbroder Dyrslæge Carl Plum, Frederiksgave, fra Barn kaldet Lange-Munke; Professor ved Universitetet, Dr. theol. N. M. Plum, Søn af min Farbroder Sophus Plum, København, nu kaldet Professor-Munke. De Forvekslinger, som en saadan Navnelighed indenfor samme Familie nødvendigvis medfører, har antagelig bevirket, at der i næste Generation kun findes een N. M. Plum, nemlig min Broder Niels Munks ældste Søn, der til Adskillelse fra Faderen og Onklerne kun kaldes med sit første Fornavn Niels.

Aksel og *Hans Krag*, Sønner af Amtsstuefuldmægtig *Krag*, der endnu højt bedaget lever i Assens.

Vor Lærerinde hed Frøken *Lawaetz*; og *Olava*, eller *O* som vi hyppigst kaldte hende, var vor elskede, norske Frøken, som jeg allerede har omtalt. *Morten*, der ogsaa i Dagbogen omtales som en kendt Person, er Kornfirmaet Brdr. Plums Kusk, som det var os en herlig Fornøjelse at ledsage frem og tilbage, naar han med de store Kornvogne kørte fra og til Havnen; Pastor *Knudsen* og Hr. *Albrechtsen* er mine to Ekstra-Lærere i henholdsvis Sprog og Matematik. *Nik* eller *Nicolaj* er min Halvfætter *N. Hertel-Wulff*, nuværende Kontorchef i de danske Statsbaner, og *Carlo* er en Søn af Pastor *Harboe* paa Helnæs, hvor vi tre Brødre havde boet nogle Somre i Ferien, nuværende Ingeniør i Burmeister & Wain. Iøvrigt vil Dagbogen tale for sig selv og bruge sit eget Sprog.

Jeg er ikke ældre, end at Meddelelsen om min gamle Bestemoders Død – hvem jeg desværre som Barn kun havde set ganske flygtigt, – og den Begivenhed, at jeg fanger en Mus i min Fælde, prentes ned paa Dagbogens Blade som lige nævneværdige Hændelser.

Paa den første Dag, med hvilken jeg begynder Dagbogen, er der Marked i Byen, Gaderne er fyldte af Bønder, Bønderkoner, Karle og Piger samt alt det Halløj, der i gamle Dage ved slige Lejligheder florerede i Assens. At det var en saadan Markedsdag, er det nødvendigt at nævne her paa Forhaand; thi den Gang begyndte jeg blot som følger:

1. *Marts 1893*. Da jeg havde læst med Frk. *Lawaetz* til Klokken 12,30, gik jeg ned til Pastor *Knudsen*, hvor Lirekasser og

2. Marts 1893

Harmonikaer forstyrrede os meget. Paa Vejen mødte jeg Karl Stub, som spurgte mig, om jeg vilde med; jeg gik saa rundt paa Markedet med ham, kritiserede Bønderpigerne og Hestene; da vi gik ned i Toften, fortalte Niels Munk, at vi havde fanget en Mus. Senere kom Herr Krag og Aksel Krag, og vi saa en dejlig Hest med 6 Præmier og en med 8 Præmier; da vi havde spist til Middag, gik jeg ind; læste Lektier til Klokken 5,30. Klokken 6 gik jeg til Albrechtsen. Til The var Frk. Hammeken, Frk. Svendsen, Frk. Stenberg, Moster og Olava; jeg skrev senere i min Dagbog og spiste Rabarbergrød, inden jeg gik i Seng Klokken 9.

Ego, ca. 12 Aar.

2. Marts. Da jeg havde læst mine Lektier over, gik jeg med Frk. Lawaetz ud at spadserere til Klokken 8,30, saa gik jeg i Skole til Klokken 10, saa spiste jeg Frokost, bag efter læste Fader i Bibelen som sædvanlig. Efter Skole gik Niels Munk, jeg, Fader og Moder ned paa Broen for at se paa den drivende Is, men der var ikke noget at se uden Taage. Da vi havde spist til Middag Klokken 2,30, kørte Niels Munk og jeg en Tur med Morten, inden vi gik ind og læste Lektier. Klokken 5 gik vi hen og gjorde Gymnastik med Lærer Albrechtsen, jeg sprang 3 Fod i Højde, 3 Fod i Længde og over den mellemste Hest med Klodser under, bagefter læste jeg mine Lektier færdig og skrev i min Dagbog inden Klokken 7, da vi skulde have The. — Senere læste Moder højt i „Debet og Kredit“, og Klokken 8,30 gik vi i Seng.

3. Marts. Efter Skole gik jeg som sædvanlig op paa Material-

kammeret for at se, om der var Mus i vor Fælde, og der var en voldsom stor Mus deri, som vi gav Kattene. Senere kørte vi en Tur med Morten og legede med Tøndebaand, inden vi skulde ind og spise til Middag. Bagefter gik vi ned til Brydes Dam for at hente Vand fra Dammen til en Larve, vi havde fanget; da vi havde gjort dette, gik vi ind og læste Lektier til Klokken godt 6, og saa skrev jeg i min Dagbog inden The. — Bagefter læste vi i „Debet og Credit“.

4. *Marts.* Da jeg gik hjem fra Pastor Knudsen, mødte jeg Karl Stub, vi gik ned i Toften og saa der en Bunke Staver; vi gik hen og begyndte at stable, lidt efter kom Niels Munk, og vi

stablede saa til Middag. Efter Middag fulgte vi Moder, Fader og Moster ned til Toget, de skulde til København; da jeg gik derfra, mødte jeg igen Karl Stub, senere kom Krag's og Otto Stub, vi holdt saa en Del Halløj, men jeg havde det Uheld at forstrække en Sene lidt, da jeg sprang ud af en Loftsluger, men det var ikke værre end, at jeg var til Gymnastik bagefter; inden The læste jeg lidt af mine Lektier og skrev i Dagbog. — Bagefter læste Olava nogle Historier for os.

Min Bedstemoder.
Fru Charlotte Plum, f. Blædel.

5. *Marts.* Om Morgenen fik vi Café au lait, inden vi stod op Klokken 9; da jeg kom ned i Gaarden, var Karl Stub dernede, vi gik saa op og stablede Staver, senere kom ogsaa Otto Stub herind; da vi kom ned i Gaarden, kom Aksel Krag og lidt efter Hans Krag. Nu var vi alle samlede, vi gik først op og blev vejede allesammen, senere kørte vi oppe paa Kornlofterne og morede os med andet til Klokken 12, der var ogsaa en Mus i Fælden; da vi havde spist, gik jeg ind og læste og skrev Dagbog til Klokken 3, saa kom Krag's og Stubs til Chokolade. Da vi senere vilde gaa ned i Gaarden, kom Farbroder og fortalte, at Bedstemoder var død, hun havde nemlig ligget syg længe af en Blodprop; Karl Stub vilde straks gaa, men jeg sagde, at det skulde han ikke. Senere legede vi igen oppe paa Loftet, men dette blev forstyrret af Niels Munk og Hans Krag, som gemte sig et helt andet Sted, end hvor de maatte, vi andre ledte en halv Time efter dem og blev saa naturligvis gnavne, da de fortalte, at de havde været et helt andet Sted henne; senere legede vi Band, som gik ret godt. Da vi havde spist til Aften, var vi alle saa daarlige, at vi gik i Seng.

6. *Marts.* Havde jeg Feber, Kvalme og Hovedpine og laa til Sengs hele Dagen.

7. *Marts.* Da jeg om Morgenen vaagnede, havde jeg ingen Feber og stod derfor op og spiste Frokost; jeg legede først med Tinsoldater og læste i en Bog inden Middag, bag efter læste jeg Lektier og morede mig med andet inden Aften. Inden vi gik i Seng, læste Olava en Historie højt for os.

8. *Marts.* Denne Morgen kom Frøken Lawaetz ikke før Frokost, da vi skulde sove ud; da jeg kom fra Pastor Knudsen, gik jeg ned til Brydes Dam, hvor Blæsten havde skruet Isen

Dagbogsblade

saa højt op, at Thorvalds Bro hældede til den ene Side, og en 4 Tommer tyk Is kunde man stikke en Stok igennem som ingenting. Klokken lidt over 2,30 gik vi hjem; Klokken 3 gik vi ned for at tage imod Fader, men vi maatte vente en halv Time

Olava Berg læser højt.

Kay, Ego, der leger med Tinsoldater, og Munke om Bordet i Faders Stue.

paa ham. Efter Middag læste jeg Lektier til Klokken 6, saa gik jeg til Albrechtsen; bag efter skrev jeg i Dagbogen og skrev til Moder.

9. Marts. Da jeg kom hjem fra Pastor Knudsen, gik jeg op paa Materialkammeret, men der var ingen Mus i Fælden; jeg gik da op, da jeg ikke maatte gaa ud; jeg læste først lidt Morsskab inden Middag; jeg læste saa mine Lektier til Gymnastik, Karen Holst saa os gøre Gymnastik; bag efter skrev jeg Dag-

bog inden The. — Olava læste saa i en Børnetidende, til vi skulde i Seng.

10. Marts. Denne Gang var der Mus i Fælden; før Middag lagde jeg Kabaler og bestilte andet, efter Middag læste jeg Lektier til Klokken 4,30, saa skrev jeg Dagbog, læste lidt Morskab og skrev ind i mine Oplevelser; bag efter læste Olava en Historie højt.

11. Marts. Straks om Morgenen løb jeg op for at se, om der var Mus i Fælden, jo der var hele 5, i den ene sad der en Fader og en Moder og to smaa Børn, hvoraf vi satte en i Spiritus, i den anden sad en voksen Søn, som Niels Munk paastod. Efter Skole kom Karl Stub herind af sig selv, og han blev lige til Middag, bag efter kom Hans Krag, og vi var oppe i Savskæreriet og saa dem høvle Brædder; jeg læste saa Lektier, inden vi skulde til Gymnastik Klokken 5. Da vi kom hjem, skrev jeg i min Dagbog og saa i „Punch“ førend The. — Bag efter læste jeg Morskab.

12. Marts. Da Krag og Stubs var kommen, kørte vi Tog oppe paa Loftet, det vil sige, en var foran en Vogn, hvorpaa der sad en, som holdt den næste Vogn; der sad igen en, som holdt den næste osv. Da vi var kede af det, gik vi ned og legede Band til Middag, vi drak saa Kaffe og saa i „Punch“ til Klokken 2, saa kom Krag og Stubs, og vi kørte lidt oppe paa Kornloftet. Da vi var færdige, legede vi Putte, som gik udmærket til Klokken 5, saa legede vi Staatrold og spillede „Kay“, inden vi gik ind Klokken 6. Efter Aften læste Olava en Historie højt.

13. Marts. Der var en Museunge i Fælden i Dag. Efter Skole løb jeg med Tøndebaand til Klokken 2, saa læste jeg Fransk med Frk. Lawaetz til Klokken 2,30, Klokken 3 var vi nede og

Købmandsgården, 1893.

Ca. 2 Aar efter, at ovenstaaende Fotografi er taget, den 12. August 1893, som Dagbogen senere beretter — har jeg, som Skoledreng i Aarhus, skrevet følgende forklarende Liste over de forskellige Personer paa Fotografiet: 1) Drengen længst til venstre med Hænderne i Bukselommerne lyder det for mig ikke helt ubekendte Navn, *Harald Plum*. 2) Den næste til venstre, der staar lige op ad Hestene, er Karlen „*Gale Ole*“, hvilket han altid blev kaldt, ikke fordi han var gal, eller fordi han hed Ole, nej, men fordi han lignede en anden Karl, der hed Ole, hvad han altsaa ikke selv hed. Han var Kornkarl. 3) Karlen, der staar ved Siden af „*Gale Ole*“, og som læner sig til Vognen, er *Jens Larsen*, Vintapper, en flink, paalidelig og dygtig Karl, der kom en Gang imellem hos os. Han blev Aar 94 Bud i Sparekassen i Assens. 4) Karlen til højre for Jens, med Haanden i Siden, hedder *Simonsen*, og han var den, der stod for Ægudførslen til England, og som nedlagde Æggene om Sommeren i den særlige Præserving-Vædske i de dybe Kummer for om Vinteren igen at tage dem op og pakke dem i Kasser og sende dem til England. 5) Karlen i Vognen er *Niels Kusk*, som kørte vore nydelige Køreheste, de saakaldte „røde Heste“. 6) Karlen, der staar bag ved Vognen, er *Jørgen Vægter*, hvilket Navn stammede fra, at han om Natten var Vægter i Assens, og han har Overopsynet med alt Smørret, der udføres til England. 7) Jomfruen, der staar lidt til højre og bag ved Simonsen, var Husjomfru hos Tante og hed *Jomfru Benneke*. Hun blev den 3. Oktober 1893 gift med den daværende Kornkusk, Morten, som senere blev Vintapper efter Jens Larsen. 8) Pigen til højre for Jomfru Benneke er Tantes daværende Kokkepige, som jeg allerede har glemt Navnet paa. 9) Pigen til højre for Kokkepigen er vor Stuepige *Mine*, som var en meget flink Pige, der rejste hjem i Maj 1895, da hun havde

Ledevand i begge Knæ. 10) Pigen lidt bag ved og lidt til højre for Mine var vor Kokkepige Kirstine. 11) Den lille Pige, der staar med Dukkevognen lidt foran de andre, er *Esther*, min lille afdøde Kusine. 12) Pigen, der sidder paa Hug bag ved Esther, er *Kristiane*, Tantes Stuepige. 13) Pigen bag ved Kristiane er *Marie Barnepige*, der, som Navnet viser, var Barnepige (hos Farbroder Frederiks). 14) Pigen til højre for Marie Barnepige er *Skænkepigen*, hvilket vil sige saa meget som, at hun bestyrer de to Skænkestuer, hvor Bønderne kan gaa ind og faa Kaffe m. m. 15) Pigen til højre for Skænkepigen kender jeg ikke noget andet Navn paa end „*Tantes lille Kokkepige*“. 16) Den mørke Skikkelse, der staar helt inde i den venstre Krog af Gaarden, er *Olava*. 17) Den Dame, der staar ved Siden af Olava, og som læner sig til et af Vinduerne i Farbroder Frederiks Spisestue, er *Fru Lützhøft*, som var i Besøg hos os sammen med sin Mand. 18) Den dunkle, næsten ikke synlige Skikkelse, der staar oppe i Vinduet i Faders Stue paa 1ste Sal, er *Moder*. 19) Manchetbrystet ved Siden af den nævnte dunkle Skikkelse tilhører Gaardens Chef, nemlig *Hr. Købmand N. M. Plum*. 20) Den Dreng, der ligger i Forgrunden af Billedet ovenpaa en Hund, er vor Bydreng *Johannes*. Hunden, han sidder paa, er den prægtige gamle Gaardhund *Rolf*, der desværre maatte skydes i Efteraaret 1894. 21) Den Herre, der staar støttet til sin Stok, er *Pastor Lützhøft*, der sammen med sin Frue besøgte os i de Dage. Han blev, som yngre, Kapellan i Assens, og han og hans Kone sluttede da et varmt Venskab med Fader og Moder. Dette fortsattes, da han senere blev Præst for Kærum Sogn og derefter Sognepræst i København, hvor Kay boede hos ham, medens han gik i Skole i „De Brockske Handelsskoler“. 22) Den unge Mand, der staar bag ved Pastor Lützhøft, tør jeg ikke med Bestemthed sige, hvem er, men rimeligvis

er det *Muus*, et ungt Menneske, som den Gang var i Butikken, Søn af Grosserer *Muus* i København. 23) Den Herre, som staar og støtter sig til sin Paraply ved Siden af *Muus*, er den gamle, muntre *Amtsfuldmægtig Krag*. 24) Den Dreng, der er i Færd med at stige op paa Cyklen, er min ærede Broder *Kay*. 25) Den unge Mand, der staar ved Siden af *Kay* med Cyklen, er *Hr. Herfort*, et af de unge Mennesker, der stod i Lære hos Firmaet. 26) Det Overlegeme, man ser mellem *Kay* og *Herfort*, tilhører en af vore Kunder, som jeg ikke veed, hvad hedder. 27) Den Mand, der staar et Stykke bag ved *Kays* Ryg og lige foran et Par Heste, er vistnok en af vore Kunder, som almindelig gik under Benævnelsen „*Den lange Mullerødson*“. 28) Den Herre, der staar lidt til højre og lidt bagved *Kay*, er *Farbroder Frederik*. 29) Drengen med Sækken paa Skulderen lidt bagved *Farbroder Frederik* er en Smededreng, der lige har købt en Sæk Spaaner oppe fra Savskærieriet. Det eneste, jeg veed om ham, er, at han vejede et Lispund, da han blev født. 30) Det Hoved, man ser mellem Smededrengens Sæk og Karlen med Haanden i Siden, tilhører en af Bøndernes Hustruere, altsaa en Fru Kunde. 31) Karlen ved Siden af Bondekonon med Haanden i Siden, er Gaardens første Gaardskarl, *Peter*. Han havde allerede da været hos os i flere Aar og var bleven første Gaardskarl efter *Marius*, der blev Postbud. Det var en flink og dygtig Karl. 32) Den Dame, der sidder i Gigen, og som kom kørende ind, lige da Fotografen skulde tage Fotografiet, er *Frk. Rørdam*, hvis Fæder var Præst i Nærheden af Assens. 33) Det Hoved, man ser over *Frk. Rørdams* Gig, tilhører den Mand, der 2 Gange om Ugen kørte fra vor Gaard med Pakker, Folk o. dsl. ud til *Wedellsborg*. Han kaldtes derfor altid *Wedellsborgposten*. Det er hans Vogn, der holder ved

Porten, parat til at køre ud. 34) Den Karl, der staar i den bagerste af de 2 Kornvogne, er en af vore Kornkarle, jeg husker ikke, hvad han hed. 35) Den Kusk, der sidder i den bagerste forspændte Kornvogn, er den i *Dagbogen* meget omtalte *Mortén*, der blev gift med *Jomfru Benneke* og derefter blev *Vintapper* efter *Jens Larsen*. 36) Den Dreng i den lyse Skjorte, der staar paa Gangbrættet, er min Broder *Niels Munk*. 37) Den Dreng med den hvide Hat, der staar halvt skjult bag *Munkes* Ryg, er min Fætter *Tage* fra København, der paa den Tid var i Besøg hos os. 38) Den Dreng, der staar lige ved Siden af *Tage*, er en Søn af vor Karl *Hans Jensen* og vor forhenværende Pige *Johanne*. Han kaldtes gerne *Peter Lys*. (*Lys* var et Øgenavn, som han havde faaet paa Grund af, at hans Fader støbte Tællelys). Det var en velbegavet Dreng, og han og *Tage* havde sluttet et varmt Venskab. Hans Fader arbejdede i Savskærieriet. 39) Den Karl, der staar ved Siden af *Tage*, og som har en temmelig tyk Mave, er *Mads*, og han var vor Gartner. Han var ikke videre dygtig, men meget skikkelig, og da han i 1895 havde ligget af en svær Sygdom, blev han smaatosset, men gik dog stadig og nuslede oppe i Toften. Han var gift med *Dorothea* (vor Vaskerkone), og de var begge brave og arbejdsomme Folk. 40) Det unge Menneske, der staar og taler med Karlen i Vognen, er *Angelo Petersen*, Søn af Doktor Petersen i Svendborg. Han rejste i Aaret 1894 bort fra Forretningen, da hans Læretid var udløbet. 41) Den Karl, der staar oppe i Kornvognen og taler med *Hr. Petersen*, er *Knud*, der var anden Gaardskarl. Han kom, da *Peter* rykkede op til 1ste Gaardskarl. 42) Den Karl, der staar oppe i en af *Lugerne* til Kornlofterne og er i Færd med at modtage *Kornsækken*, er *Ole*, der var den øverste Kornkarl i Forretningen.

tage imod Fader, Moder og Tage, vi spiste til Middag, saa læste jeg Lektier til Klokken 6, og saa gik jeg til Albrechtsen. Bag efter The læste Moder højt i „Debet og Kredit“.

Min Farbroder Frederik og Tante Emma Plum.¹
Faders Kompagnon. f. le Normand de Bretteville.

14. Marts. Da jeg kom fra Pastor Knudsen, gik jeg ned til Brydes Dam, hvor Hundene fangede en Rotte, der var ogsaa to Mus i Fælden; senere løb jeg med Tøndebaand inden Middag, bagefter drev jeg lidt rundt, inden jeg gik ind og læste Lektier til Klokken 6, saa skrev jeg Dagbog og læste i Robinson inden The, bag efter læste Moder højt i „Debet og Kredit“ inden Sengetid.

15. Marts. Da jeg kom hjem fra Pastor Knudsen, mødte jeg Karl, vi gik nu og stablede til Klokken 2 og talte om, hvilket uselt Marked der var i Dag; Klokken 2 gik han hjem, og jeg læste Fransk med Frk. Lawaetz inden Middag. Bag efter læste jeg Lektier, inden jeg gik til Albrechtsen; jeg havde ogsaa et lille Besøg af Aksel Krag. Efter The læste Moder højt i „Debet og Kredit“.

¹ Deres Sonner er de ofte i Dagbogen omtalte Fætre Carl og Thorvald Bretteville Plum.

16. *Marts.* Efter Skole gik jeg om til Krag's og snakkede med dem indtil Middag. Bagefter læste jeg Lektier og skrev i Dagbog, inden jeg skulde til Gymnastik. Førend The læste Moder højt i „Debet og Kredit“, ligesaa efter The.

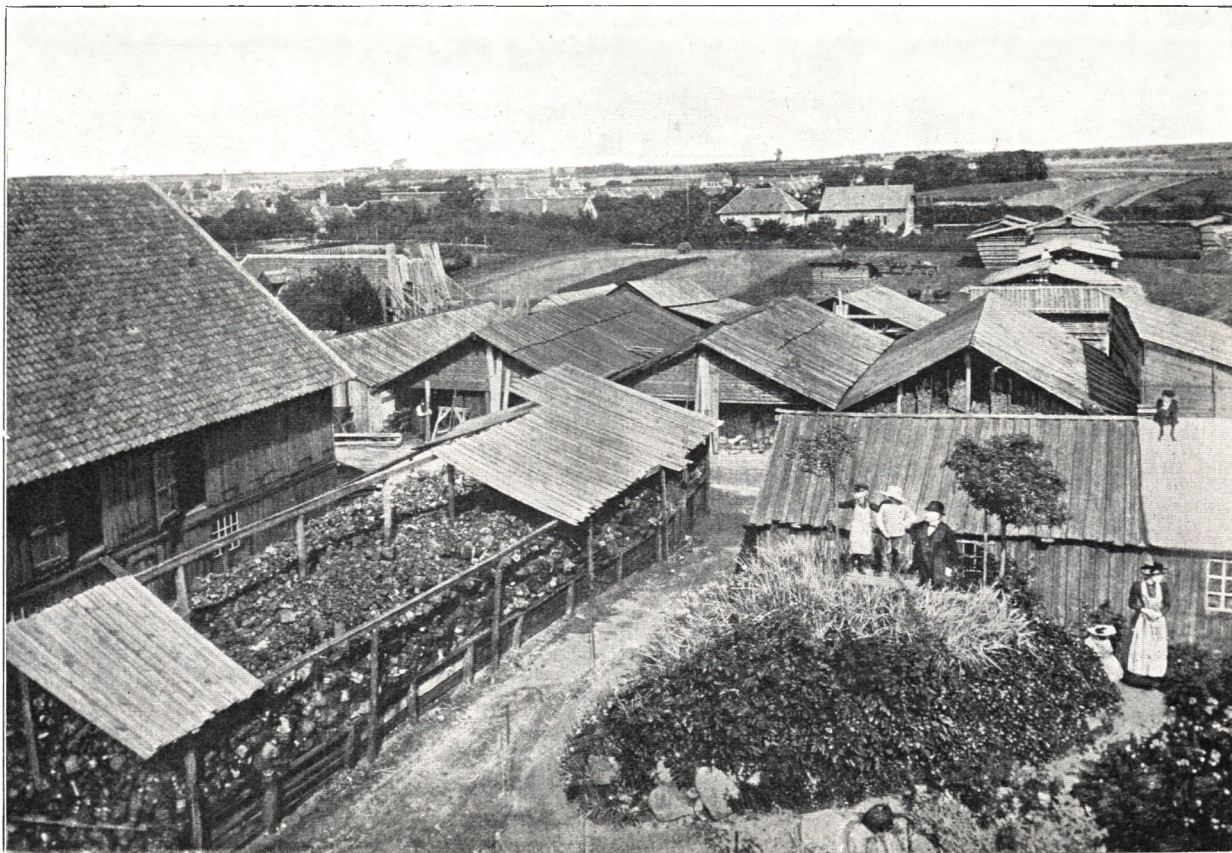
17. *Marts.* Der var en Mus i Fælden. Efter Skole viste jeg først Tage hele Toften, saa læste jeg Fransk med Frk. Lawaetz inden Middag, bagefter mødte vi Otto og Viggo Stange. Jeg spurgte, om Otto ikke havde Tid at blive, men han sagde, at han skulde ind, men næppe var han gaaet ud af Porten, før jeg saa ham og Viggo styrte ned ad Gaden for at køre med Morten; jeg gik saa ned ad Gaden og mødte dem, jeg sprang op i Mortens Vogn, og vi og Otto og Viggo, som vi flere Gange har været oppe at slaas med, men som vi nu havde sluttet Fred med, kørte 3 Gange indtil Klokken 4, saa læste jeg Lektier og skrev Dagbog inden Klokken 6. Saa var vi ude at køre med Morten; efter The læste Moder højt i „Debet og Kredit“.

Tage Plum, ca. 11 Aar.
Farbroder Thorvalds ældste Søn.

18. *Marts.* Da jeg kom hjem fra Pastoren, kørte vi indtil Middag sammen med Karl Stub; efter Middag kørte vi igen en Tur, inden vi skulde læse Lektier til 5, saa gjorde vi Gymnastik, og jeg læste saa mine Lektier færdig inden The. Efter The læste Moder højt i „Debet og Kredit“.

19. *Marts.* Om Morgenen fik vi Café au lait paa Sengen. Jeg saa først efter Musefælden og slentrede rundt inden 9, saa

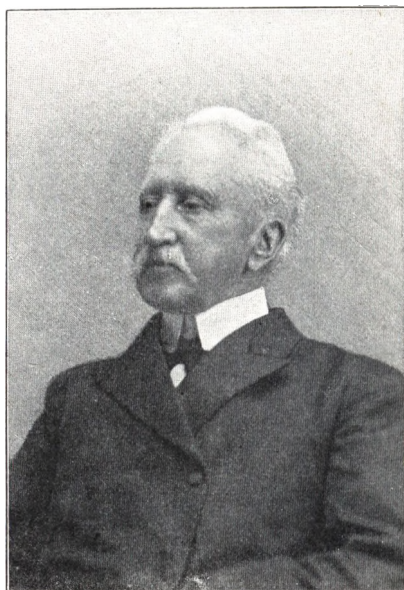

Toften med Udsigt over Tømmerskurene.

19. Marts 1893

kom Karl, og vi byggede saa paa vores Babylons Taarn eller det skæve Taarn, d. v. s. det var bygget af Bundtræer¹ til Dritler; Karl og jeg stod paa et Stillads højt hævet over Jorden, medens Niels Munk og Hans kastede hvert enkelt Stykke op til os. Vi fik en Krone derfor.

Imidlertid kom Otto, og vi spillede So i Hul el. Sul i Hule og skød sammen med Herford; jeg skød 4 Skud efter en 2 Øre, den første Gang skød jeg en Tomme forbi 2 Øren, den anden Gang halvanden Tomme derfra, 3. Gang lige derved, 4de Gang 1 Tomme derfra, Niels Munk, Otto og Hans ramte Fjælen, saa 2 Øren faldt ned, Herford ramte den 2 Gange. Efter Middag spillede vi So i Hul inde hos Stubs, saa kørte vi i

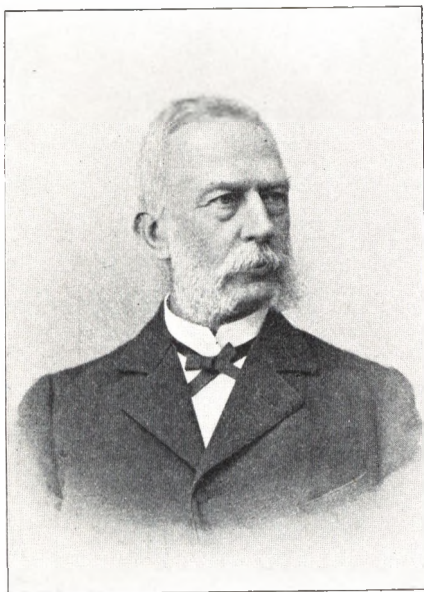
Doktor Stub.

Karrussel inde hos os. Det bestod i, at man havde en Petroleumstønde, hvorpaa der var slaet et stort Søm som Akse, hvorover vi lagde 2 Fjæle, ligesom Vingerne paa en Mølle, paa disse sad man og kørte meget hurtigt rundt, medens 2 Drengene gik og trak inde ved Tønden; inden vi gik ind og spiste til Aften klokken 6, spillede vi So i Hul. Efter The læste Moder højt i „Debet og Kredit“.

¹ Saadanne Bundtræer og Staver til Dritler blev skaarne paa Savskæreriet i Toften. Derefter blev de stablede i firkantede eller runde Stabler for at tørres, inden Salg skete, og som Drengene tjente vi da Lommepenge ved at stable dem.

20. Marts. Efter Skole spiste vi til Middag, og jeg læste Fransk med Frk. Lawaetz til Klokken halv tre, saa kørte vi og Kristian Madsen en Tur med Morten, og vi viste ham Vinkælderen og Toften, hvilket han var meget forbavset over. Saa gik vi ind

og læste Lektier inden The, bagefter læste Moder højt i „Debet og Kredit“.

Overdommer P. M. Andersen.

21. Marts. Der var en Mus i Fælden. Jeg var efter Skole henne hos Aksel Krag og snakke med ham. Han fulgtes med herom og fik noget Hvede til at saa i en Urtepotte, og vi viste saa Tage alle Lofterne og alt det andet, thi han var holdt inde, lige fra han kom, for Hoste. Efter Middag læste jeg Lektier til Klokken 4, saa gik Niels Munk, Tage og jeg ned til Raadhuset, ikke for at faa Ris,

men for at bese Raadhuset efter Indbydelse af Overdommeren. Vi saa først Retssalen, og derefter saa vi Arrestværelserne og 3 Fanger, som gik nede i Gaarden, det var meget morsomt. Midt i Retssalen eller Thingssalen stod et uhyre stort Bord, der var sort; paa den ene Side af Bordet stod en meget bred Stol med en meget høj Ryg, den skulde Overdommeren sidde i, ved Siden af den en mindre Stol,¹ hvori den skulde sidde,

¹ Jeg har senere siddet i samme Stol og ført Protokol, medens Overdommeren holdt Forhør. Det var vistnok det Aar, da jeg blev cand. jur., og Anledningen til min Gæstetræden i det gamle Raadhus var, at Overdommerens Fuldmægtig var bortrejst den Dag, en første Paaskedag.

der skulde føre Protokollen; der hang 4 Kongebilleder i Stuen, nemlig Kong Kristian den 9., Kristian den 4., Frederik den 6. og Frederik den 7., og saa var der et stort Billede, som forestillede Hans Tavsens forsvarende Biskop Rønnow. Vi saa ogsaa et stort Værelse, hvor Protokollerne stod; det var indrettet saaledes, at om hele Raadhuset brændte, saa brændte Protokollerne ikke; vi saa en Protokol fra det 16. Aarhundrede, den havde varet 44 Aar, og dog var den ikke halv saa tyk som den, der nu kun varede et Aar. I Arresten var der kun et Leje til at ligge paa, et lille Bræt til Bord og et til Bænk, disse var nu begge slaaet fast til Væggen. Da vi kom hjem, læste jeg Lektier til Klokken 6, saa gik jeg til Albrechtsen. Efter The læste Moder højt i „Debet og Kredit“.

22. *Marts.* Vi spiste Frokost Klokken 12, fordi Overdommeren skulde spise her. Vi gik med Tage efter Skole og spadserede en Tur i Anlægget, inden vi gik ind Klokken 3 og læste Lektier; saa læste jeg Lektier til Klokken 6, og gik til Albrechtsen; da jeg kom hjem derfra, spiste vi til Middag. Efter Bordet skrev jeg i Dagbog og morede mig med andet inden Sengetid.

23. *Marts.* Da jeg kom hjem fra Skole, kørte vi med Morten til Middag, bag efter læste vi Lektier, til vi skulde til Gymnastik, og saa læste jeg til The. Bag efter læste Moder højt i „Debet og Kredit“.

24. *Marts.* Da vi kom fra Skole, kørte vi med Morten til Middag, saa læste vi Lektier til Klokken 4. Derefter kørte vi og Madsen til 5. Saa gik vi i varmt Bad, men vi maatte vente en hel Time. Bag efter The læste Moder for sidste Gang højt i „Debet og Kredit“.

25. *Marts.* Da jeg kom fra Skole, kom Karl. Vi var først omme

25. Marts 1893

37

Toften med Udsigt over det store Tømmerhus, hvor Legen med Udspring fra Lugerne foregik.

og se paa, at Gymnastikhuset blev revet ned, saa kørte vi en Tur med Morten; vi mødte Krag, og de kørte med til Middag. Bag efter kørte vi igen en Tur med Morten, til vi skulde ind og læse, saa læste vi til Aften. Bag efter The skrev jeg et Brev til Moster.

26. *Marts*. Om Morgenen Klokken 9 kom Karl; vi drev først lidt rundt, siden gik vi om og hentede Krag; vi fik saa fat i Johannes og spillede So i Hul, kørte i Karussel og legede Band til Middag. Efter Middag var vi inde til Klokken 2, saa kom Krag, Stubs og Johannes, vi kørte først paa Klidloftet, saa legede vi Band. Engang saa var alle dem, som skulde gemme sig, løbet ind i Savskærriet og gemt sig, vi stod først og fløjtede og kaldte paa Hans, som var den; han kunde ikke komme

Købmand Chr. Olsen.¹ Brygger Bayer.²

ind nogen Steder, undtagen der var en Krampe, som han kun kunde faa op med stort Besvær, og medens han brækkede den op, styrtede vi ud af en anden Dør, saa da han endelig fik Krampen op, var Huset tomt. Vi styrtede saa op i Tømmerhuset. Hans fik snart opdaget, at vi var der, men idet han kom op ad Trappen, sprang vi ud af Lugerne, saa han atter fandt Huset tomt. Saaledes gik det hele Tiden. Da vi var færdige

¹ Faders og Farbroders Kompagnon i Brdr. Plum.   ² Direktør for Vestfyens Ølbryggeri.

dermed, legede vi Kaput nede i Gaarden, til vi skulde ind Klokken 6. Bag efter skrev jeg i Dagbog.

27. *Marts.* Da jeg kom fra Skole, kom Karl. Vi blev enige om, at vi skulde lege nede i Brydes Gaard. Vi holdt ogsaa forskellige Armprøver, vi kunde allesammen holde 100 Pund i udstrakt Arm, jeg kunde hæve mig 7 Gange op og ned i Armene, Karl 11 Gange og Petersen 10 Gange; Kong Karl gik Klokken 2, saa kørte vi med Morten til Klokken 2,30. Efter Middag havde vi den Overraskelse, at Kay kom med 3-Toget i Stedet for den næste Dag, og vi fik fri fra Frk. Lawaetz i den Anledning. Jeg læste saa Lektier til Pastoren og Albrechtsen og gik derefter ud. Imidlertid fik Gaardhunden Bova et rasende Anfald og vilde bide Kay, hvorover hele Gaarden kom i Op-rør. Jeg talte ogsaa med Aksel, inden jeg gik ned og læste Mathematik til The. Bag efter skrev jeg i Dagbog og hørte Kay fortælle om sine Oplevelser, til Herr Bayer kom, saa fik vi Dessert og gik i Seng Klokken 9,30.

28. *Marts.* Da vi var staaet op den første Fieriemorgen, drev vi først rundt, til vi gik ned paa Broen med Moder og spadserede lige til Frokost, saa læste jeg Lektier til Pastoren, inden jeg gik ud igen. Jeg var ogsaa oppe paa Frøloftet, hvor 6 var beskæftigede med at veje og binde for Sækkene. Klokken 12,30 gik jeg til Pastoren for sidste Gang. Jeg gik saa om og talte med Krag, og de fortalte, at de skulde rejse næste Dag; de fulgte med os, men Hans gik imidlertid snart til Skole, og vi drev saa rundt med Axel indtil Klokken 3, saa spiste vi til Middag. Efter Middag begyndte vi at grave en Hule neden under Jorden. Klokken 4 kom Krag og Karl Stub, vi legede først Band, saa legede vi en selvopfundne Leg, nemlig 2 skulde fange

4 andre, og naar en havde fanget en anden og klattet ham, skulde han være den i Stedet for ham. Det gik udmærket til Klokken 7, saa gik vi ind og spiste til Aften; bag efter skrev jeg i Dagbog og drev inden Sengetid.

„Lise“ med mine Fætre Carl og Thorvald samt i Vognen Adda Schack.
Fotografi fra Aar 1886.

29. *Marts*. Klokken 9 kom Stubs, og vi legede den selvopfundne Leg til Klokken 10, saa spiste vi Frokost; bag efter gravede vi paa Hulen, og jeg spadserede en halv Time ene rundt i Anlægget. Klokken 12 gik jeg ind og læste Morskab til Klokken 1, saa kom Karl, og vi spadserede en Tur med *Lise*, og den løb saamænd løbsk, skønt den er gammel; vi drev derefter rundt til Klokken 2,30, da vi spiste til Middag. Klokken 3 kom Stubs, og vi legede den selvopfundne Leg, Otto og

jeg var den engang, vi saa først Kay, men han smuttede ned i en Kælder, saa vi fik ikke fat i ham, men jeg fik fat i Karl, og da Otto havde været den saa længe, tilbød jeg at staa i Stedet for. Karl og jeg saa først Munke, vi rendte efter ham, og jeg fangede ham oppe paa Tømmerloftet, og Karl fik fat paa Kay; nu gemte Otto og jeg os oppe paa nogle Tømmerstabler, Kay opdagede os snart, Otto klatrede ned og undslap, og det lykkedes heller ikke at fange mig; Otto og jeg forfulgtes senere af Munke, men vi undslap igen; saaledes gik det hele Tiden til Klokken 6, saa læste jeg „Ben Hur“ til The, bagefter skrev jeg i Dagbog og læste inden Sengetid.

30. Marts. Først gik jeg lidt ud, saa læste jeg i „Ben Hur“ til Klokken 10, derefter gik vi i Kirke og hørte Pastor Knudsen prædike. Klokken 11,30 spiste vi til Frokost; saa gik jeg ud og saa den først udsprungne Viol. Klokken 1 kom Stubs med deres Fætter Ville eller Villiam og Johannes, vi legede Band og den af os selv opfundne Leg, og Soldater og Røvere, 4 skulde fange 2, som gemte sig et godt Sted. Det legede vi til Klokken 4, saa spiste vi til Middag, derefter saa vi i „Punch“. Jeg læste ogsaa i den faste Stoks Bøger oppe i den faste Stoks Hus og spadserede med Fader, Moder og Munke til Klokken 7. Derefter skrev jeg i Dagbog, drev til Klokken 8 og spiste til Aften, saa kom Bayer og Vilhelmine Berg; Herr Bayer læste en Historie højt.

31. Marts. Klokken 9 skulde Stubs komme, men de kom ikke før henad 10. Først klatrede vi op i nogle Tømmerstabler, bagefter kørte vi i Karrussel og spillede Pind til Middag Klokken 12; de var lidt herinde inden Klokken 3; vi drak alle Kaffe, og vi røg Cigarer paa Tømmerstablerne; saa spillede vi

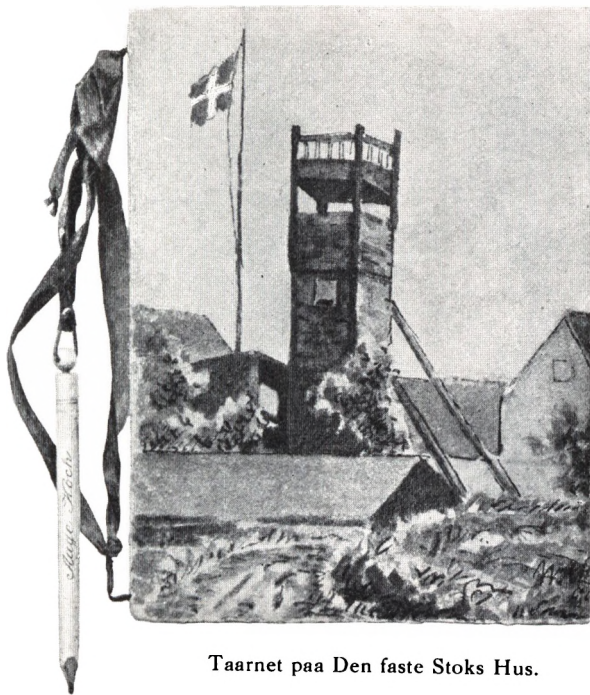
(Villiam og jeg var Modstandere af den dygtige Karl) Pind, d. v. s. to Stene, hvor over der laa en kort Pind, en skulde vippe den bort med en længere Pind, saa skulde den anden søge at slaa Pinden hen mod Stenene, lige til Aften, da vi gik ind og spiste til Aften Klokken 6; bag efter skrev jeg i Dagbog, og Moder læste højt i „Christian Københavner“.

Dagbogen fortsætter med at fortælle paa samme Maade om April Maaned. Hver Dag bringer sin Beskrivelse af alle de Ting, som vi Drengene kunde finde paa at sysselsætte os med paa den herlige Tumbleplads, som vi havde i den gamle Købmandsgaard og den store Toft dertil. Under min Fætter Thorvalds Anførsel begyndte vi den 3. April endog at bygge et Udsigtstaarn i Tilslutning til et Hus, som min Fætter og hans Venner, den saakaldte „Faste Stok“, allerede havde bygget.

6. April. Da jeg kom fra Pastoren, byggede vi paa Udsigtstaarnet: oppe fra Toppen kunde man overse ikke alene Byen, men ogsaa ind over Landet og over hele Vandet lige til Slesvig; deroppe var en Flagstang slaet fast, og fra dens Top til Jorden er 40 Fod; i den faste Stoks Hus, som ligger ved Siden af Taarnet, er først en stor og rummelig Kælder, saa kommer Stueetagen, som er delt i 2 Dele, hvorfra en Trappe fører op til 1. Sal, som er meget rummelig og pænt udstyret, derfra fører en lille Karnap ud til Udsigtstaarnet, derfra fører en Trappe op til 2. Sal, som er indrettet som en lille Stue, derfra fører igen en Trappe op til 3. Sal eller Udsigtspunktet. Vi byggede paa Taarnet til Middag; vi byggede bag efter til Klokken 4, saa læste jeg til Klokken 5,30, og siden satte jeg mig op i Udsigtstaarnet og læste og beundrede den smukke Solnedgang; saa byggede Thorvald og vi til Klokken 7, bag efter skrev jeg i Dagbog.

11. April 1893

Om den faste Stok, hvorfra jeg var blevet Medlem, — som det vil ses dog i en forholdsvis underordnet Stilling, hvilket antagelig var en Følge af, at jeg var betydeligt yngre end de andre, fortæller jeg iøvrigt følgende:

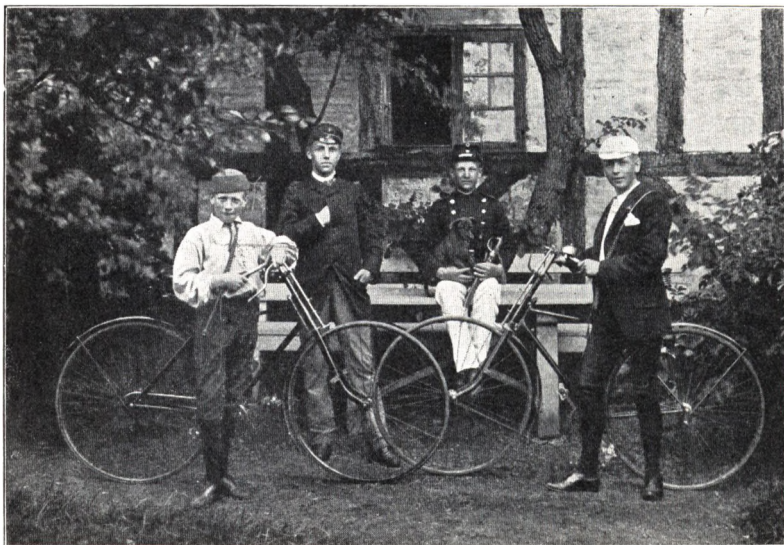
Taarnet paa Den faste Stoks Hus.

11. April. Da jeg kom hjem fra Pastoren, gik jeg op og byggede paa den faste Stoks Hus; den faste Stok er en Forening, som har 7 Medlemmer og har bestaaet i 7 Aar: Carl Plum,¹ Thorvald Plum,² Kay Plum, Johannes Jørgensen,³ Otto Jør-

¹ Ældste Søn af min Farbroder Frederik, nuværende administrerende Direktør for Folkebanken for København og Frederiksberg. ² Næstældste Søn af min Farbroder, sammen med min Broder Kay nu Chef for N. M. & F. Plum, Assens. ³ Nuværende Læge paa Frederiksberg J. Brandt-Jørgensen.

Dagbogsblade

gensen,¹ Sofus Jørgensen² og deres Fætter Alf Jørgensen³ ere Medlemmer, og jeg er Portner; den faste Stok udgiver et Blad ved Navn „Asjot“,⁴ og den har sammen med sin Portner bygget den faste Stoks Hus, og de har ogsaa en Bogsamling. Jeg byggede til Klokken 2, saa læste jeg Fransk med Frk. Lawaetz

Medlemmer af Den faste Stok.

F. v. Thorvald, Johs. Brandt-Jørgensen, Otto Brandt-Jørgensen, Carl.

til Klokken 2,30. Efter Middag gik jeg ud til Klokken 4,30, saa læste jeg til Klokken 7, da vi spiste til Aften; bag efter læste Moder højt i „Abdallah“.

Iøvrigt viser det sig, at vi yngre Drenge havde en Forening, der ogsaa havde sit eget selvbyggede Hus, og hvorom jeg fortæller under 12. April; som det fremgaar af Skildringen, var jeg

¹ Den senere i Dagbogen ofte omtalte Lieutenant Otto Brandt-Jørgensen. ² Nuværende Kontorchef i Østifternes Kreditforening. ³ Nuværende Hovedrevisor i det af mig i 1912 etablerede Hamborg-Firma, hvis Navn nu er John Toft & Co. ⁴ Bladet Asjots Navn er dannet af Forbogstaverne i Navnene: Alf, Sophus, Johannes, Otto, Thorvald.

baade Stifter og Formand. Dette er altsaa det første Selskab, som jeg har etableret; der fulgte senere andre efter, men det første havde i hvert Fald det forud for alle de andre, at det havde sit eget „Skriftsprog“.

„Firkløveret“,

som vi kaldte vor Drengeforening, skønt den talte seks Medlemmer. I Forgrunden f. v. Otto Stub, Munke. I Baggrunden f. v. Hans Krag, Ego, Axel Krag, Carl Stub.

12. April. Da jeg kom fra Pastoren, kom Karl, vi stablede saa Staver og talte om, at „Firkløveret“ snart skulde fotograferes, inden jeg rejste til Aarhus. Firkløveret blev stiftet en Søndag, den 9. Oktober 1892; der er 6 Medlemmer, nemlig Karl Stub, Axel Krag, Harald Plum, Hans Krag, Otto Stub og Niels Munk Plum; vi har et eget Skriftsprog. Firkløveret har et flot Møblement til vort Hus og det har ogsaa en hel Dyresamling; og vi har hver sit Mærke, nemlig 2 Dannebrogelagt over Kors paa en gylden Tinplade. Vi holdt Foreningen

hemmelig; en Gang var der Indbrud i vort Hus, og Tyven bemægtigede sig flere Eksemplarer af Dyresamlingen, han efterlod sig et Spanskrør, som jeg har endnu til at rise ham med. Harald Plum var Stifter og Formand, og hans Stemme gjaldt for 2; vi havde engang ved Mulkter bragt Firkløverets Kasse op til et Par Kroner, som vi soldede op en Formiddag i Kager og Svensk

Sodavand. Da vi havde stablet, spillede vi Pind til Klokken 2,30; bag efter læste jeg Lektier til Klokken 6, saa læste jeg med Albrechtsen til Klokken 7, bag efter læste Moder højt i „Abdallah“.

Denne Forening, som jeg altsaa allerede har stiftet i mit 11. Aar, udvikler sig forholdsvis hurtig til endog at udgive sit eget Blad, idet jeg under 23. April beretter:

23. April. Om Morgenen kom Stubs og Hans Krag; vi spillede saa Langboldt til Klokken 12 Middag, Klokken 2 kom de igen, og vi spillede igen Langboldt og var oppe at se paa Udsigten; man kunde se 1 Kirke og 7 Møller; vi vedtog, at vi skulde fotograferes næste Søndag, og at vi skulde udgive et Blad, som skulde hedde „FIRKLØVERET“. Jeg skulde være Redaktør, og Karl skulde skrive Bladet, til vi fik købt nogle Trykkeriredskaber; vi skulde skrive 10 Linier til hvert Nummer, dersom vi ikke gjorde det, skulde vi betale 10 Øre Mulkt. Klokken 6 skiltes vi; vi spiste saa til Aften; bag efter læste Moder højt i „Livingstones“ Oplevelser.

Bladet udkom regelmæssigt, til jeg om Efteraaret rejste bort for at optages i Aarhus Katedralskole, hvorpaa det, da det havde mistet sin Redaktør, efter en kort Livskamp gik ind.

Bladet udkom første Gang 30. April, og at jeg selv var tilfreds dermed, viser Dagbogen:

30. April var det Søndag, men Regnvejr, og det var den første Dag Bladet udkom. Det var aldeles glimrende; det udkommer hveranden Søndag. Da vi vare komne op, gik vi om til Krag, hvor vi traf Karl, vi snakkede om Bladet og blev enige om, at for hvert Kvarter man kom for sent til Langboldt, skulde man betale 5 Øre, og at Axel skulde være Kasserer.

2. Maj 1893

Klokken 12 spiste vi til Middag, bag efter læste Moder højt i Livingstones Oplevelser til Klokken 2, saa kom Krag's og Stubs og drak Chokolade, hvorefter vi hentede Vitruvs og spillede Langboldt, men vi maatte snart holde op for Regnen; vi holdt imidlertid Halløj til Klokken 5, saa skiltes vi. Jeg skrev saa Dagbog og læste i Rises Archiv til Klokken 6, saa spiste vi til Aften, bag efter læste Moder højt i Livingstones Oplevelser til Klokken 9,40.

Dermed slutter April Maaned, og i Maj Maaned fortsættes paa samme Maade med Skildringen af det glade Barndomsliv, hvor hver Dag har sin nye Leg. Jeg kan ikke modstaa af Dagbogen at uddrage følgende:

2. Maj. Da jeg kom fra Pastoren, kom Karl; vi snakkede saa og gængede til Klokken 2, saa gik jeg om til Krag's, hvor vi forblev til Middag, bag efter Middag bandt vi et Tov til Gyngen og pudsede Hundene derpaa, de halede os frem og tilbage, men saa gik Gyngen i Stykker og vi drattede ned. Klokken 4,30 gik vi ind og læste til Klokken 7, saa spiste vi; bag efter læste Moder højt i Livingstones Oplevelser.

Jeg har allerede tidligere nævnt de mange morsomme Lege, som vi havde med de store Hunde, der kan være saa gode Legekammerater for Børn; den ovenfor anførte Dagbogsoptegnelse er et lille Eksempel derpaa.

Forøvrigt begynder Livet i Haven med det sig nærmende Foraar at interessere os. Saaledes fortæller jeg følgende:

4. Maj kom Krag's og Stubs. Vi saa Fotografiet, som var gennemgaaende godt. Vi spillede derpaa Langboldt til Middag, bag efter var vi oppe hos Gartneren og købte 45 Asters, som kostede 1 Øre Stykket, 15 til os, 25 til Kay og 5 til Axel, 25

Levkøjer til Kay, som kostede 2 Øre Stk., 6 Stedmoderblomster, som kostede 3 Øre pr. Stk., 2 til os og 4 til Aksel, 30 Camillaer til os, 1 Øre pr. Stk., og 5 Levkøjer til Aksel. Dem plantede vi til Klokken 4,30, saa læste vi til Klokken 7, bag efter spadse-rede vi en Tur i Anlægget.

*Vort lille Havebrug drev vi iøvrigt som Forretning, idet vi se-
nere solgte Blomsterne i Buketter til
Moder og Grøntsagerne til hendes
Køkken.*

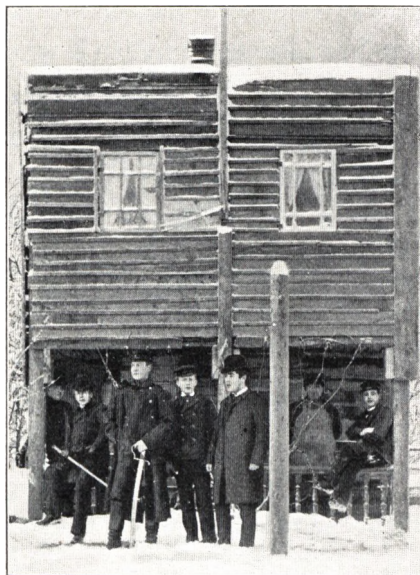
*Det var imidlertid langt fra hver Dag,
som var optaget med slige alvorlige For-
retninger; vi var Børn nok til at have
alle Slags Spilopper for. Jeg behøver i
saa Henseende ikke at springe længere
frem i Dagbogen end til:*

6. Maj. Da jeg kom fra Pastoren, gik jeg hen til Krag; vi snakkede om Ha-ven, Bladet og Langboldten, og vi hek-sede for Tage; jeg satte mig engang ind i et Skab og brølede, han styrtede saa til det, men kunde ikke faa det op, og Axel sagde til ham, at det var laaset; saa brølede Hans og Munke fra hver sin Kant, og mens han ledte efter dem, sprang jeg ud af Skabet og bildte ham ind, at det var min onde Aand, som havde brølet derinde. Efter Middag gik vi op paa Taar-net og talte om, at Thorvald forleden Dag havde sagt, at vi ikke mere skulde faa Lov til at gaa ind i den faste Stoks Kontor, og han havde sat en meget stor Laas for; men vi havde bræk-
ket Indgangen til Kælderen op saa snildt, at man ikke kunde se det udefra, og fra Kælderen var vi gaaet op i Kontoret og skre-
vet en Seddel, hvorpaa der stod „Sikke en Hængelaas, den har

Kay.

da ethvert Fæ Nøglen til“, og neden under stod E. V. Dette var skrevet med fordrejet Skrift; mens vi nu sad og snakkede om det, kommer Thorvald farende op og siger: „Der har været

Stue og første Sal af Den faste Stoks Hus. I Forgrunden f. v. Johs. Brandt-Jørgensen, Fætter Carl, Otto Brandt-Jørgensen, Thorvald, Alf Jørgensen, en Karl fra Tof-ten, Sophus Brandt-Jørgensen.

en Tyvinde i Kontoret og skrevet, at jeg er et Fæ, og det er en skidt Hængelaas vi har. Det er vel Stubs eller Krag; – men han har ikke gjort nogen Skade.“ Hvorpaa jeg svarede: „Men hvordan er han kommen ind i selve Huset?“ – „Ja det er netop det allermærkeligste, men han er maaske gaaet gennem Kælderen,“ raabte Thorvald og styrtede ud igen, vi efter ham, han fandt snart, hvor vi var brudt ind, og saa rendte alle den Vej ind i Kontoret, og Thorvald forsikrede, at han kunde se, at der var stjaalet af Sømmene, og at Pen-

ne og Penneskafter var brækkede, og at deres Blyanter var stjaalne o. s. v., hvilket var mærkeligt, da vi ikke havde gjort noget deraf. Vi overlagde nu, hvilke Forholdsregler vi skulde tage imod Tyven, thi vi lod nemlig stadig, som vi ikke vidste noget; vi gik saa om til Axel og fortalte leende Historien; da vi kom tilbage, fortalte Karlene, om vi havde hørt om det store Tyveri, om alle de Ting, der var stjaalne o. s. v. Vi læste saa Lektier fra 5 til 7, bag efter læste Moder højt i Livingstones Oplevelser.

Dagbogsblade

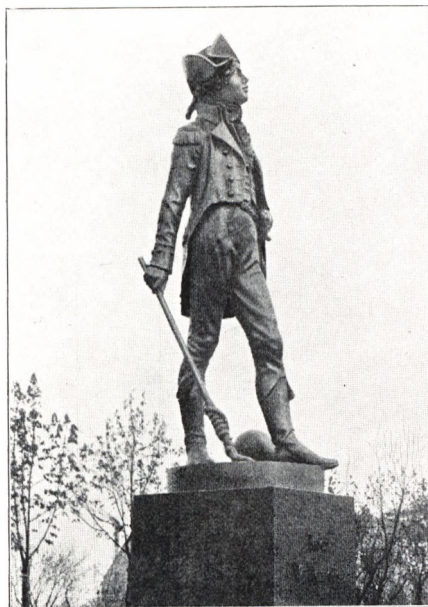
Allerede næste Dag er de Spilopper glemt, og vi har nye for, med en fantasifuld Anvendelse af Taarnet og af Vindene, der omsede det og derfra bar ud over den lille By:

7. Maj. Klokken 9 kom Karl og Axel, og vi spillede saa Langboldt til Klokken 11; saa kørte vi med Sækkevognene paa Kornlofterne til 12. Bag efter Middag kom Hans, og vi skrev saa en hel Del Sedler, hvorpaa der f. Eks. stod: Rør mig ikke; Dine Bukser er revnede; Snyd Din Næse; Under dette Stykke Papir ligger en Skat; Du er en Engel; Jeg elsker Dig til Døden; Hold Mund; Jeg spytter paa dig; Din Næse drypper; Du bliver engang Kaptajn og vil komme til at føre et Skib o. s. v. Disse Sedler satte vi ud fra Taarnet, og de fløj saa højt, at vi tilsidst ikke kunde se dem. Klokken 11,30 drak vi Chokolade, bag efter læste Fader en Præken højt, det gør han ellers før Frokost; vi spillede Langboldt med Karl og Hans til Klokken 5, saa gik vi om hos Krag's, vi snakkede først og skød til Skive og skød ogsaa 2 Spurve. Klokken 7 spiste vi til Aften, saa legede vi Kaput i Gaarden og paa Loftet og spillede Fjerboldt, Halma, Dam o. s. v. til Klokken 9, hvorefter vi spiste Kager og Chokolade og gættede Gaader og lignende til Klokken 10, saa skiltes vi og gik i Seng.

Det bliver rigtig Foraar, og vi begynder at tage til Skovs; herom fortæller jeg første Gang:

11. Maj var det Christi Himmelfartsdag og Willemoes' Fødselsdag. Da vi kom ud, gik vi hen til Krag's og talte om, at Stubs kunde ikke komme i Dag, fordi de vare paa Skovtur, og Axel kunde ikke komme om Formiddagen; vi gik saa hjem med Hans og gravede i Haven, vi spillede Langboldt og satte Papirs-Balloner ud med Kjær til Klokken 12, saa spiste vi til

Middag, bag efter var jeg oppe i Toften til Klokken 2; derefter kørte vi til Frederiksgave med Olava og Frøken Sand, vi drak først Chokolade og spiste Kager, saa gik vi Drengene ud for at finde Planter til vort Skovbed i Haven, og vi vare ude i Ulve-

Willemoes' Statue i Assens.

Mose Hule, hvor vi skar vore Navne i et stort Træ; vi strejfede saa rundt i Skoven til Klokken 6, hvorefter vi kørte hjem til Klokken 6,30 og plantede Planterne til Klokken 7; saa spiste vi til Aften, og jeg skrev i Dagbogen.

Og igen fortæller jeg om en Foraarsdag med Kammeratskabets muntre Udflugt i det Fri:

14. Maj. Om Morgenen kom Krag og Karl, vi spillede saa Langboldt, men det blev snart for varmt; vi gik derfor op i

Taarnet, og vi gik ogsaa ned til Fotografen, hvor vi bestilte 2 nye Billeder foruden de 6 andre; det ene forærede Munke og jeg til Fars og Mors Bryllupsdag, det andet vilde Firkløveret forære Tage til hans Fødselsdag. Vi spillede Krokett til Klokken 12, saa spiste vi til Middag; Klokken 2 kørte vi ud til Herr Schwartz i Møllen ved Frederiksgave, vi spadserede først ned til Aa, hvor vi morede os med at slaa Smut, hvorefter vi spadserede tilbage gennem Skoven ved Frederiksgave. Vi satte en hel Del Skovmyrer i Spiritus til vor Samling og plukkede Blom-

ster til at presse; vi spiste til Middag hos Schwartz, og bag efter spadserede vi i Parken, hvor vi mødte Hvenegaards; vi var saa inde i Drivhusene og besaa Slottet med den kønne Udsigt. Derefter drak vi The og Kager og kom hjem Klokken 9,30.

Frederiksgave Park med Slottet i Baggrunden.

Jeg, der husker disse Skovture til Frederiksgave og til Aa, den prægtige Lillebæltstrand, som om det var i Gaar, de blev foretaget, mindes ogsaa, hvor uendelig herligt det var for os Børn saaledes at give os hen i Naturen; for andre vil det maaske være vanskeligt nok at føle vor fuldkomne Glæde gennem det barnlige Udtryk derfor i Dagbogens Ord.

Faders og Moders Bryllupsdag var — som det fremgaar af det sidste Dagbogsnotat — forestaaende; den indtraf nemlig:

19. Maj. Klokken 6 var vi oppe, jeg læste Lektier til Klokken 6,30, saa plukkede vi Blomster, Grønt, Bøgegrene osv.

19. Maj 1893

Vor Karl, Jens, havde hugget nogle Grene af et Bøgetræ, og med dette og 20 smaa Flag foruden 4 store Dannebrogflag pyntede vi vor store Spisestue. Klokken 8 begyndte vi at gaa i Skole, Klokken 9 spiste vi til Morgen; Fader og Moder saa

Fader og Moder i Faders Værelse i Assens.

paa Stadsen, paa Bordet stod paa Midten en stor Buket Bøgegrene, og ved Tallerkenerne laa en Krans af Blod- og rigtige Bøgegrene, og derfra gik en Krans af Blomster omkring Faders og Moders Tallerkener, mellem dem stod skrevet med Belshoveder den 19. Maj, og ovenfor stod N. M. og A. P. omgivet af Blomster. Klokken 11 spiste vi til Frokost og fik fri fra Skole. Vi spillede saa Krokett med Otto til Klokken 12,30, saa gik jeg til Pastoren; da jeg kom derfra, fik vi Pinseferie. Klokken 2 kørte vi til Frederiksgave, og vi tog Kay paa i Ebberup. Vi spiste først til Middag hos Schwartz, saa kørte vi til Vold-

bjerge, hvor der er en storartet Udsigt; derefter kørte vi tilbage til Schwartz, hvor vi spiste til Aften, og kørte derfra Klokken 9.

Faa Dage efter forundtes det mig at prøve det dengang fuldstændig nye Befordringsmiddel en Cycle. At køre paa en saadan kaldtes i den første Tid almindeligt „at ride paa Bicycle“. Herom fortæller jeg:

21. Maj. Om Morgenen prøvede jeg at ride paa Bicycle, det gik ret godt, og jeg red med Kay ud til Saltoftepælen, som ligger en Fjerdingvej herfra; da jeg kom hjem, kørte jeg rundt i Toften indtil Middag Klokken 12; bag efter kom Karl, og vi red saa atter ud til Saltoftepælen. Klokken 3 kørte vi en Tur ud til Frederiksgave, hvor vi spiste til Aften.

Munke.

Den 23. Maj er det Munkes elleve Aars Fødselsdag; jeg meddelers mit Referat deraf, da det maaske vil kunne more hans Efterkommere at læse i denne Bog om Dagens Begivenheder:

23. Maj. Var det Niels Munks Fødselsdag; han fik en Del Gaver, jeg forærede ham Ivanhoe i Pragtbind. Klokken 10 spiste vi til Frokost, bag efter indbød Stubs os til at komme og spise til Middag Klokken 2; saa gik jeg op i Taarnet og læste til Klokken 12, bag efter gik jeg og drev til Klokken 2; og efter Middag kørte vi til Frederiksgave, Kay og Karl paa Cycle; da vi kom derned, gik vi ned til Aa, hvor vi morede os til Klokken 6, saa gik vi op til Sognefogeden og spiste til Aften. Jeg, Otto, Karl og Kay red saa paa Cycle til Klokken 9, saa

kørte vi hjem, hvor vi fik svensk Sodavand i Champagneglas og Rabarbergrød.

I Juni Maaned er Hovedbegivenheden en Ildebrand, hvorom jeg fortæller saaledes:

13. Juni. Da jeg kom fra Pastoren, kom Axel; vi snakkede sammen til Middag. Bag efter læste vi Lektier til Klokkeren 4,30, saa gik vi ud, og der hørte vi Raabet Brand, Brand, Brand; og Folk vilde op i Taarnet. Jeg aabnede, og ind styrtede de; da vi kom derop, saa vi, at det var Hotel Postgaardens Lade, der brændte. Vi styrtede saa ned til Brandstedet, hvor der samlede sig Bunker af Folk; det saa prægtigt ud, da Taget var faldet og Luerne slikkede op ad Himmelen til, thi Laden var fuld af vor Halm; men Laden og Postgaarden ejede Farbroder Sofus i København. Vi steg op paa en Mur et Stykke derfra og saa derpaa; vi gik saa ned og saa paa, at Gavlen brændte, pludselig faldt den med et voldsomt Brag, Halmknipperne for ud over Gaden, og der blev saa hedt, at vi maatte trække os op paa Muren igen; saa gik der Ild i en anden Gaard, men Sprøjterne slukkede snart Ilden der; men nu gjaldt det selve Postgaarden; der var en tyk Brandmur, men der var en Del Træluger der gik Ild i, men det blev ogsaa snart slukket. Laden brændte stadig, og der var gaaet Ild i vor Tagpap, og vore Redskaber til at losse Kulskibe med brændte, de var ikke assureret, og de var 8000 Kr. værd. Der var Masser af Vogne, der kom med Vand, der var fra os 2 Vogne, som kørtes af Morten og Niels, Sprøjterne sprøjtede uafbrudt, og mange Folk var helt konfuse, thi dette var jo ikke dagligdags. Borgervæbningen var der og passede paa, at ingen kom for nær. Klokkeren 7 saa det ud, som om der ingen Fare var, og vi drak saa The, men medens vi spiste, blev der ud-

trommet, at der var gaaet Ild i Kistrups Gaard. Da vi kom derned, stod Laden i Brand som et stort Ildhav, og man mente ikke at kunne redde vort Korn; nu blev al Kraften sat ind paa at redde det, hvilket virkelig ogsaa lykkedes. Nu var da endelig den meste Fare forbi, men vor Halmlade brændte stadig; det saa prægtigt ud, nu da Faren var ovre først de brændende Ruiner, saa et mægtigt Ildhav af vor Tagpap, Kulredskaber osv. og igen der bag ved Kistrups rygende Ruiner. Branden havde varet i 5,30 Timer; om Natten holdtes der Brandvagt, men intet af Betydning skete.

I Slutningen af Maaneden indtræder der en Afbrydelse i denne min fredelige Tilværelse, først ved en lille Eksamen i Hjemmet og derefter ved en Rejse til Aarhus, hvor jeg skulde underkastes en Adgangsprøve til den der-værende Latinskole; det var nemlig Meningen, at jeg skulde indtræde i denne om Efteraaret. Jeg fortæller herom som følger:

Vægtler i Assens 1893.

26. Juni. Klokken 6,30 om Morgenen staar jeg op, saa læser jeg mine Lektier over til Klokken 8, saa spadserer jeg og Frk. A. L. Morgentur til Klokken 10, vi spiser da Frokost, det næste Frikvarter er Klokken 11,30, derefter læser jeg igen til Klokken 12,30, saa gaar jeg til Latin. Da jeg kom derfra, var jeg oppe i Haven, hvor jeg klippede nogle Hække til Klokken 2, saa læste jeg med Frk. A. L. til Middag, bag efter læste jeg Lektier til Klokken 6, saa gik jeg til Albrechtsen til The, bag

efter spillede vi Krokret og spadserede paa Broen med O, Fader og Moder.

27. Juni. Da jeg kom fra Pastoren, for sidste Gang, gjorde jeg Orden, spiste til Middag, læste med Frk. Lawaetz, for sidste Gang, til Klokken 3, saa læste jeg til Klokken 3,30. Derefter satte jeg og Karl F. sammen til Klokken 4,30; jeg læste Lektier til Klokken 6, saa gjorde jeg Orden til The Kl. 7; bagefter kom Karl for at spille Krokret.

28. Juni. Klokken 8 var jeg oppe, saa spiste jeg, skrev Dagbog og var oppe og hente mit Uhr, hvis Fjeder var sprungen. Klokken 9,30 spiste vi til Frokost, bag efter begyndte Examen; Fader, Overdommeren, Pastor Knudsen, Moder, Harriet, O, og N. M. P. hørte derpaa; Tysk gik nogenlunde, Fransk daarligt, Naturhistorie godt, Bibelhistorie daarligt, Geografi godt, og Dansk Stil udmærket, Dansk godt. Klokken 1,30 var det forbi, og vi spiste saa til Middag; bag efter læste jeg til Albrechtsen, gik i varmt Bad, satte F sammen med Karl, blev klippet, købte en ny Urkæde, og hjalp til med at pakke mine Kufferter til Klokken 6; saa gik jeg til Albrechtsen til The, bag efter var jeg ude hos Overdommeren at lege med Dora, omme at snakke med Axel og spadserere paa Broen.

29. Juni. Klokken godt 7 stod jeg op og pakkede min Kuffert færdig, skrev Dagbog til Klokken 8; saa gik jeg lidt ud og var omme hos Axel med en Bog. Klokken 9,30 spiste vi Frokost, saa rejste jeg og Fader til Aarhus; vi satte Moder, Harriet og N. M. P. af i Ebberup, de skulde bo hos Schwartz, medens jeg var oppe til Overhøringen i Aarhus. Da vi kom til Glamsbjerg, saa jeg Faders ombyggede Teglværk. Da vi kom til Tommerup, hvor vi skulde vente halvanden Time, gik vi hen i en nær-

liggende Skov, hvor vi blev til Togets Afgang Klokken 1,05. Vi kørte nu til Middelfart, hvorfra vi sejlede til Fredericia; der spiste vi til Middag. Vi kørte saa til Aarhus, hvor vi kom Klok-

Vejen forbi Præstegaarden i Assens.¹ Efter Tegning af Tom Petersen.

ken 6; da vi havde været inde hos Morbroder, spadserede vi en Tur til The Klokken 8, bagefter snakkede vi og spiste Jordbær.

30. Juni. Da jeg havde spist til Morgen, skrev jeg Dagbog til

¹ Præstegaarden (forrest t. h.) er bygget af min Oldefader, Pastor Blædel. Til denne høj-lærde og velærværdige Mand kom min Bedstefader kørende den $10\frac{1}{2}$ 1831 med egen Vogn og Heste, som Datidens Skik var, fra Vendsyssel og friede til Husets Datter, den lige saa smukke som begavede Charlotte, der derved blev min Bedstemoder. Hendes Broder var den i sin Tid som Menneske og Præst saa højt vurderede Pastor Nicolaj Blædel her i København.

1. Juli 1893

Klokken 9, saa gik jeg og Fader hen til Morbroder Axel, hvor vi snakkede til Klokken 10, derfra gik jeg med Fader og ham til Rektoren. Da vi kom hjem Klokken 11, spiste vi Frokost, bag efter snakkede vi til Klokken 1; saa gik jeg hen til Latin-skolen, vi blev raabt op og ført ind i en Klasse, hvor Rektor Dahlenborg læste 2 Gange en Historie højt, som vi saa skrev ned til Klokken 2; derefter havde vi Diktat til Klokken 3. Vi spiste derefter til Middag, bag efter skrev jeg Dagbog og skrev til Moder. Klokken 5 gik jeg derhen igen, vi havde Regning til Klokken 7. Saa spiste vi til Middag hos Morbroder Axel, bag efter fulgte min Fætter Axel mig hjem. Klokken 9 gik jeg i Seng.

1. Juli. Klokken 8 gik jeg derhen; vi havde nu Historie, Fransk og Dansk inden Klokken 11, saa spiste vi Frokost. Klokken 12 gik jeg derhen igen, og vi havde Tysk, Naturhistorie og Geografi til Klokken 3. Det hele var noget Kludder; jeg skulde op i anden Klasse, men da min Alder passede til 1. Klasse, blev jeg sat imellem dem, som skulde op i 1. Klasse og overhørt med dem, og da jeg ikke havde læst det, de havde læst, gik det daarligt. Bag efter spiste jeg til Middag, saa gik jeg hen til Morbroder Axel, hvor vi legede henne i Gaarden; jeg gik med Fader hen til Hornemans og gjorde Visit, saa spiste vi til Aften hos Morbroder Axel, bag efter spadserede vi, jeg og Axel, en meget lang Tur.

2. Juli. Først skrev jeg Dagbog, saa kom Axel; vi snakkede til Klokken 10, hvorefter vi kørte ud i Skoven, hvor vi spiste Frokost og morede os til Klokken 3, saa kørte vi hjem og spiste til Middag; siden spadserede vi en lang Tur til The, bag efter snakkede vi.

3. Juli. Først pakkede jeg Faders Kuffert og gik et Par Ærinder. Jeg pakkede derefter min Kuffert til Klokken 11, saa kørte vi hjem med Toget; i Fredericia spiste vi. Vi kom til Ebberup Klokken 5,45, saa spadserede jeg til Frederiksgave, hvor vi snakkede, spiste til Aften og spadserede.

Dermed er Turen endt, og Resultatet var altsaa, at jeg var blevet optaget i Aarhus Katedralskoles første Klasse. Det kunde se ud, som om denne Oplevelse ikke havde gjort noget særlig stort Indtryk paa mig, dette er imidlertid ikke rigtigt. Denne Tur til Aarhus, paa hvilken jeg hentede mit første Indtryk af Livet i den Skole, som skulde blive til en stor Plage for mig i de følgende 3 Aar, gjorde et baade dybt og varigt Indtryk paa mig. Jeg husker endnu aldeles tydeligt alt det, som jeg dengang ikke har villet betro min Dagbogs Blade; jeg betroede den nemlig principmæssig kun de rent faktiske Begivenheder fra Time til Time, men ymtede intet om de Følelser og Indtryk, som disse Begivenheder fremkaldte hos mig.

Fra Rejsen gaar jeg lige over til at fortælle om den efterfølgende Sommerferies Solskindsdage først paa Frederiksgave og dernæst i Assens:

4. Juli. Vi gik straks ned til Stranden ved Aa, hvor vi byggede Broer, slog Smut, drev osv. til Middag Klokken 12; der-

Fader.
Fotografi fra Aar 1896.

5. Juli 1893

efter læste jeg, skrev Dagbog og gik igen ned til Aa. Klokken 6 spiste vi til Aften, bag efter læste jeg.

5. Juli. Vi gik straks ned til Aa, hvor vi byggede Broer, Taarne osv., og læste til Middag Klokken 12, derefter gik jeg hen til

Aa Gyde. Nedkørslen til Stranden ved Frederiksgave.

Onkel Carls, hvorefter jeg fangede en Staalorm og en meget lang Snog. Vi var nede ved Aa, drev og spiste Kirsebær til Klokken 6; imidlertid kom Fader og Overdommeren, med hvem vi spadserede en Tur, hvorefter vi kørte hjem.

6. Juli. Først gik jeg ud en Tur og skrev Dagbog til Frokost Klokken 10. Derefter skrev jeg igen, drev og gik i Vandet Klokken 12; bag efter gik jeg ind til Carl og fik et Nummer af Firkløveret. Dernæst gik jeg en Tur om til Krag's og gik med dem en Tur til Krokett. Bag efter drev og læste jeg til The, og siden spadserede vi en Tur og spiste Kirsebær med Carl i et Træ.

7. Juli. Straks om Morgenen gik jeg ned til Herrebadeanstalten, hvor jeg begyndte mit Kursus i Svømning til Frokost; derefter spiste vi Kirsebær, drev, var oppe i Taarnet og kørte paa Kornlofterne til Klokken 1. Vi spiste saa Kirsebær, spillede Krokett og snakkede til Middag, bag efter saa vi i „Punch“, drak Chokolade, gik en Tur og viste Overdommeren Taarnet til Klokken 6, saa røg vi Cigaretter til Klokken 6,30. Vi skrev saa Dagbog til The, bag efter kom Stubs og spiste Kirsebær, og vi roede en lang Tur.

11. Juli. Sov vi til Klokken 10,30, saa klædte vi os paa, læste og skrev Dagbog til Klokken 11,30. Derefter læste jeg og drev til Klokken 12,30, saa kom Biskop Sthyr med to Sønner¹ og en Datter. Da vi havde spist til Middag, rejste de. Klokken 3 kom Karlo og Nikolaj Wulff. Vi snakkede og drev til Klokken 6, saa skrev jeg Dagbog til The. Bagefter roede vi.

Saaledes gaar Dagene, den ene efter den anden, nøjagtig beskrevne een for een, med enkelte Afvekslinger bestaaende af Skovture, Sejlture eller andre lignende Fornøjelser, f. Eks.:

22. Juli. Da vi havde svømmet, gik jeg ind til Carl, og vi rullede 36 Cigaretter og snakkede til Klokken 12; Klokken 1,30 gik vi ud til Skibet „Assens“ og sejlede med det til Helnæs. Det var høj Søgang, og inden et Kvarter begyndte de at blive søsyge i Bagstavnen; jeg gik hen i Forstavnen, der slog Søerne hvert Øjeblik ind over os, saa Karlo var vaad til Skindet, og paa min Regnkappe laa et Lag Salt. Da vi kom ud for Helnæs, ofrede næsten alle og med dem Kay, medens vi andre holdt os godt. Det var en morsom Tur. Da vi kom til

¹ Det var antagelig første Gang, jeg mødtes med Knud Sthyr, den senere Direktør i Det Transatlantiske Kompagni.

Helnæs, gik Fader, Karlo og jeg hen og telefonerede efter en Vogn til Damerne. Saa gik vi ned til Lillestrand, opriskede gamle Minder fra den Tid, da vi boede paa Helnæs hos Pastor Harboes, og viste de andre Byen til Klokken 6 Middag; derefter holdt vi Sjøv til Klokken 8, saa kom der en Høstvogn, som vi erobrede og kørte til Ebberup paa, dels siddende i den, dels gaaende ved Siden af, dels rygende, dels syngende. Fra Ebberup kørte vi med Toget hjem. Munke, Moder og Fader kom senere hjem. Vi morede os storartet.

Paa samme Maade fortælles paa en senere Dag følgende:

Da vi havde svømmet, kom Karl; vi snakkede til Middag Klokken 12, derefter begyndte den faste Stoks Sommerfest; først spillede vi Krok, saa langsomt Cycleløb, hvor jeg nær havde taget 3. Præmie, saa Hurtigløb til Fods, saa Fugleskydning, hvor jeg blev Fuglekonge og fik et Likørstel. Saa spiste vi til Aften, derefter dansedes der, og Præmierne blev uddelte, hvorefter vi drak Punch, og Klokken 11 var Festen forbi.

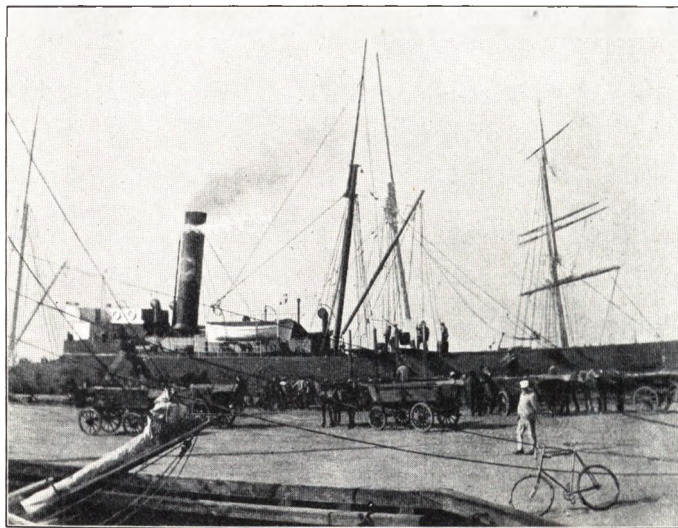
I August Maaned maatte jeg — hvad der indtil nu kun er hædt faa Gange i mit Liv — tilbringe en Dag i Sengen.

4. August. Laa jeg i Sengen med Halsbetændelse.

Men næste Dag er jeg oppe igen:

5. August. Maatte jeg igen staa op, da jeg ingen Feber havde; Klokken 10 spiste vi Frokost, derefter ordnede jeg forskellige af F's Sager, skrev til Moster og skrev Dagbog til Klokken 1,30. Saa drev jeg og læste til Klokken 12 M., derefter kom Axel. Først snakkede vi, saa begyndte vi at sætte F sammen, og samtidig begyndte et vældigt Tordenvejr, med saadan Regn, at Gaden stod under Vand i et Par Tommers Højde, og Van-

det rendte ud over Tagrenden, da det ikke kunde komme ned gennem Røret. Lyn krydsede Lyn, og det tordnede uophørligt. Da vi havde set paa det tilstrækkeligt, og ingen af os var bange, fortsatte vi, men Lynene blændede næsten vore Øjne. Da vi ikke havde mere at sætte i F, og det dog ikke var fyldt,

Losning i Assens Havn af Damper til N. M. & F. Plum.

lavede vi en Vrøvleroman om Uvejret og satte deri. Klokken 7 tog Uvejret af, men det havde da varet i 3 Timer; og det blev ikke lang Frist. Klokken 7,30 begyndte det igen, og da var Vandflommen saa stor, at Rendestensbrædterne flød ned midt ad Gaden. Det tordnede og lynede og brasede med Vand, saa Pigerne skælvede, Olava fik Hovedpine osv. Det var godt, at Jorden ej blev til en Ferskvandskilde, Luften til Lyn, og Himlen ikke druknede i det alt sammen. Klokken 9,30 gik vi i Seng, da det begyndte at stilne.

I den samme Maaned finder jeg den Dag beskrevet, paa hvil-

12. August 1893

---

ken de Fotografier af den gamle Købmandsgaard, der er saa vel kendte af alle dem, der har været knyttet til den, blev taget:

12. August. Læste jeg til Klokken 10; saa læste jeg og arbejdede oppe i Huset til Klokken 12,30, derefter for jeg rundt i Gaardene og Toften med Ordre fra Fader, at Gaarden skulde fotograferes. Klokken 1,30 kom Fotografen, han tog først 2 Fotografier af Gaarden og saa 3 af Toften, først Klokken 4 var vi færdige. Der skulde udgives et illustreret Blad, og Gaarden og Toften skulde deri som den største Provinsforretning i Danmark. Jeg gik derefter om til Krag; da vi havde snakket lidt, gik vi om til os, og saa kom Stubs. Vi spillede Kriket til Klokken 6,30, saa skrev jeg Dagbog til The, bag efter drev jeg.

Imidlertid: Sommerferien fik ogsaa en Ende, og de første Varsler derom finder jeg i følgende Optegnelse:

19. August. Klokken 8 kom Karl; vi ordnede alt til F's Fest og købte Præmierne til Frokost, derefter ordnede vi Præmierne og skrev Program til Klokken 11, derpaa gik jeg om og sagde Farvel til Krag og læste derefter til Klokken 1; saa kom Stubs og Krag, og vi spillede Kriket til Klokken 2,30 Middag. Derefter var jeg inde hos Lawaetzes og sige Farvel. Klokken 4 kom Karl (Otto var i Allerup) og Krag, og vi begyndte at spille Kriket; vi spillede 4 Halvlege, jeg tog 21 Points, Hans 17 Points, Axel 13 P., Carl 20 P. og Munke 9 P. 1 Præmie var en Lanterne, som jeg vandt, 2. en Vase, som Carl vandt.

Saa havde vi Flaskeskydning, hvor Carl tog 1. Præmie, en Pibe. Derefter spillede vi Langboldt, hvor Axel tog 1. Præmie, en Løve, og Carl tog 2. Præmie, en Sparebøsse, og saa havde vi Væddeløb til Fods, hvor Carl tog 1. Præmie (en Æske til Frimærker), og jeg tog 2. Præmie, en Sparebøsse. Vi begyndte saa

Toften med Udsigt over Savskæreriet.

at spise, og jeg holdt en Tale for F. Carl holdt en Tale for mig som Formand for F, Axel holdt en Tale for Familien Plum, Munke holdt en Tale for Otto, som fraværende Medlem, jeg holdt en Tale for Venskabet, og saadan blev det ved Tale paa Tale, Skaal paa Skaal, indtil vi Klokken 3 var færdige med Festen.

20. August. Jeg stod op Klokken 6; saa gik jeg ned til Stranden for at sige Farvel til Karl, der rejste til Sønderborg, hvorefter jeg sagde Farvel til alle Karlene, plukkede nogle Blommer til Rejsen og skrev Dagbog til Klokken 8; saa gjorde jeg Afskedsvisit hos Farbror og Stubs, Klokken 9,30 spiste vi Frokost, og Klokken 10,30 rejste jeg fra Assens sammen med Moder og Munke; vi kom til Aarhus Klokken 6, saa snakkede vi og gik en Tur til Klokken 7,30, hvorefter vi spiste til Aften.

21. August. Da vi havde drukket The, pakkede vi Resten af Tøjet ud; Munke og jeg gik derefter en Tur til Klokken 9,30, og saa skrev jeg Dagbog og hentede 2 Pund Dueærter til Frokost Klokken 10,30, derefter skrev jeg Brev til Carl. Klokken 12 gik jeg hen til Latinskolen, hvor Rektoren først holdt en Tale, og saa fik vi Klokken 1 for til næste Dag; da jeg kom derfra, læste jeg den ene Lektie, jeg havde, fuldførte det Brev til Carl, gik med det i Postkassen, skrev Dagbog til Middag Klokken 3. Derefter holdt vi Sjøv nede i Haven til Klokken 5, saa købte vi Bøger og andre Ting til The Klokken 7,30, og derefter snakkede vi.

*I den følgende Tid bliver Dagbogen meget ensformig. Dagen
gaar som følger:*

22. August. Jeg stod op Klokken 7, saa læste jeg min Lektie over og spiste, gik til Skole Klokken 8; da jeg kom hjem der-

fra Klokken 2, hvilte jeg mig, skrev Dagbog og læste Lektier til Middag, derefter læste jeg mine Lektier færdig, og saa var vi ude i Byen og gøre Indkøb til The, derefter snakkede vi.

23. August. Da jeg kom fra Skole, læste jeg Lektier til Klokken 5, saa var vi ude i Riis Skov til Klokken 8, saa drak vi The.

Aarhus set fra Riis Skov.

24. August. Da jeg kom fra Skole, læste jeg Lektier til Middag, derefter læste jeg igen Lektier til Klokken 5,30, saa gjorde vi Indkøb til Klokken 6,15, derefter skrev jeg Dagbog og begyndte igen et Brev til Carl før The, og efter The fuldførte jeg det.

25. August. Da jeg kom fra Skole, læste jeg Lektier og sluttede Carls Brev til Middag, derefter gik Munke og jeg en Tur til The Klokken 7,30, og siden snakkede vi.

26. August. Da jeg kom fra Skole, læste jeg til Middag, derefter var jeg omme og betale Skolepenge. Klokken 5 rejste

Moder, og derpaa læste jeg Lektier til Klokken 6, saa gik Morbroder og jeg en Tur til The Klokken 8.

27. August. Først læste jeg Morskab til Klokken 10, saa gik vi i Kirke til Frokost Klokken 12, derefter gik Morbroder og jeg en Tur til Middag, bagefter skrev jeg til C., skrev Dagbog, læste Morskab til Klokken 5, saa tog Morbroder og jeg med Toget til Riis Skov, hvorfra vi spadserede her tilbage, hvor vi saa en Ballon gaa til Vejrs Klokken 8.

28. August. Da jeg kom fra Skole, læste jeg Lektier til Middag, skrev Dagbog til Klokken 5, saa gik jeg om til Morbroder og hentede ham i Banken, og vi gik en Tur til The Klokken 8.

Saaledes fortsættes Dagene med enkelte smaa Afbrydelser som f. Eks.:

9. September. Da jeg kom fra Skole, læste jeg Lektier til Middag; derefter læste jeg igen Lektier til Klokken 5, saa gik Herbert Hertz og jeg ned paa „Hvalrossen“, hvor jeg overbragte en Melding fra Morbroder til Chefen; vi besaa den med det samme. Derefter gik vi hen og købte nogle Pærer og Blommer, som vi smed ombord paa Panserskibene til Matroserne, og da andre fulgte vort Eksempel, blot i større Portioner, regnede det tilsidst i Lispundevise ned over dem, men 200 Matroser kunde sagtens fortære dem – lige saa meget som 300-400 knapt kan spise af Frugt – som de jo ellers ikke fik; naa dermed gik det til Klokken 7,30, saa gik vi hjem, og jeg skrev Dagbog til The Klokken 8.

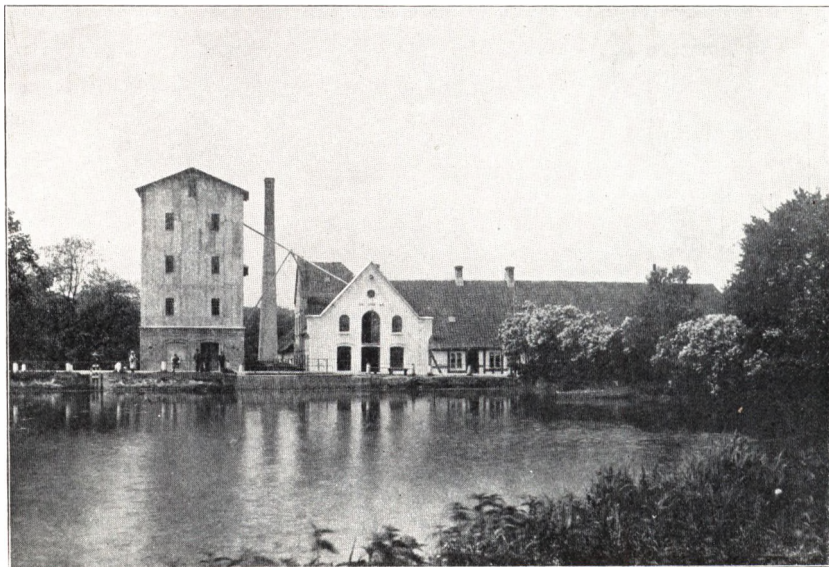
Først hen i Oktober kommer der en lille Afbrydelse, nemlig Oktoberferien, hvorom jeg fortæller saaledes:

14. Oktober. Jeg kom fra Skole Klokken 11, saa spiste jeg Frokost og kørte Klokken 6 til Assens, hvor vi snakkede til

The. Siden gik vi ned paa en Bazar, og derefter gik vi i Seng.

15. Oktober. Jeg stod op Klokken 6,30, saa gik jeg i Toften, hvor Carl og jeg havde aftalt at mødes; vor Glæde over at mø-

Kaals Mølle, der i 1885 ejedes af Møller Kiørboe, men senere indgik under Kornfirmaet Brdr. Plum.

des kan ikke beskrives med Ord. – Klokken 8 gik jeg om til Axel, som var forstenet over pludselig at se mig, thi han vidste ikke, at jeg kom. Jeg gik saa hjem, og Klokken 8,30 mødtes F oppe i Taarnet; vi sad og snakkede der til Klokken 10, saa gik vi en meget lang Tur til Klokken 12, derefter skrev jeg Dagbog og snakkede med Fader og Moder til Klokken 2,30. Saa kom Krag's og Stubs, vi drev, snakkede og gik en Tur gennem Anlægget ud til Kaals Mølle, og saa snakkede Carl, Axel og jeg til Klokken 5,30, da jeg gik ind og klædte mig om. Klok-

ken 6 kom de fremmede, vi skulde nemlig have Selskab, fordi Kay blev konfirmeret sidste Søndag, og som mine Gæster var Stubs og Krag's her, og vi tilbragte en hyggelig Aften sammen.

16. Oktober. Først skrev jeg Dagbog, saa var jeg henne med et Par Sko til Skomageren, hvorefter jeg var oppe og besøge Olsen i Kornforretningen og henne og blive klippet til Frokost. Derefter var jeg oppe og hjælpe Kay med at rive Lysthuset ned, som stod i vor Have, kørte med Morten og opfriskede gamle Minder. Klokken 1 gik jeg om til Krag's, hvor Carl, Axel og jeg tilbragte en hyggelig Time sammen. Klokken 2 spiste vi til Middag. Derefter var Kay og jeg oppe og rive Lysthuset ned til Klokken 4, saa gik jeg ind til Stubs, og siden tilbragte Axel, Carl og jeg atter 2 hyggelige Timer sammen, og vi tegnede hverandres Skygger af. Klokken 6 spiste vi til Aften, og dertil kom O's Søster Antoinette. Bagefter malede jeg Skyggebillederne op til Klokken 8, saa kom Gaardens Karle, som havde foræret Kay en Kikkert til hans Konfirmation, og vi tilbragte en rar Aften.

17. Oktober. Da jeg var kommen op, sværtede jeg Skyggebillederne, som blev ganske gode af Carl og Axel, og læste Lektier til Frokost Klokken 10. Derefter læste jeg igen Lektier, tegnede Kay og sværtede ham, men han blev mindre god; saa kørte jeg og Morten til Klokken 12,30, hvorefter jeg gik ind og gjorde Visit hos Familien Stubs og viste Carl Billederne, og saa gik jeg om og viste Axel Billederne til Middag Klokken 2. Derefter fulgte vi Kay ned, som rejste med 3-Toget; saa var jeg inde og gøre en Visit hos Lawaetzes, og derefter gik Munke og jeg og snakkede til Klokken 4; saa gik han ind at læse, og jeg ind til Stubs, hvor Axel kom, og vi tilbragte der en hyggelig

Time sammen. Klokken 5,15 kom Hans, Otto og Munke, og de blev tegnede. Klokken 6 skiltes vi, og jeg sværte Billederne til The Klokken 7, derefter snakkede vi.

18. Oktober. Klokken 6,45 mødtes vi tre saa fast sammenknyttede Venner omme hos Krag, og vi gik en lang hyggelig Tur til Klokken 8,30. Saa pakkede jeg min Kuffert og besørkede andet til Klokken 9,30; Klokken 10,30 rejste jeg og Antoinette Berg fra Assens, og Klokken 6 kom jeg hertil, medens hun rejste videre til Aalborg. Jeg læste mine Lektier og skrev Dagbog til The Klokken 8.

Jeg skildrer derefter nøjagtig hver Dag, hvorledes jeg gaar i Skole, læser Lektier, sværter Skyggebilleder, læser Morskab, skriver Dagbog eller Breve, spadserer Ture og alle slige daglige Beskæftigelser, indtil jeg endelig den 5. November aabenbart synes, at Dagbogen bliver for ensformig, og derfor beslutter mig til, fremtidig kun at berette „Søndage, Fridage, Sygdomsdage og enkelte Søgnedage, hvor jeg oplever noget særligt, samt den første Dag i hver Maaned.“

Den første Dag, som jeg efter denne Beslutning finder værdig at omtale, paa Grund af den lille Hændelse, hvorom jeg beretter, er følgende:

12. November. Klokken 9 gik jeg ud og hentede Axel, og vi to gik ud i Riis Skov og kom hjem Klokken 12. Da jeg havde spist Frokost, gik Morbroder og jeg en Tur ud til Marselisborg, hvor man allerede løb paa Skøjter, men jeg var saa uheldig, da jeg kom derud i Skoven, at dumpe igennem Isen til midt paa Livet. Det var noget koldt, men jeg tog ingen Skade deraf, skønt jeg maatte gaa $\frac{1}{2}$ Mil, inden jeg kunde faa tørre Klæder paa. Klokken 3 spiste vi til Middag, derefter gættede

2. December 1893

Min Morbroder,
Bankdirektør Harald Skovby, R. af Dbg.
2. December 1833—11. Maj 1896.

jeg og Frk. Funch Gaader, saa kom Jacob Paludan, og vi morede os til The; derefter spillede vi Kort.

2. December. Morbroders Fødselsdag. Jeg forærede ham en Ugle og en anden lille Fugl til hans Gang. Jeg kom fra Skole Klokken 1, da vi ikke skulde have Sang; saa læste jeg Lektier, snakkede lidt med Fader og Moder og gik derefter hen til Morbroder Axels, hvor jeg var bedt, fordi det havde været Agnes' Fødselsdag. Der var mange Gæster, især Piger, vi legede Ordsprogs-Lege, Lad Ringen gaa o. l. til The, hvor jeg holdt Talen for Morbroder Axel og Hustru og Koch for Fødselsdagsbarnet, Agnes Skovby. Derefter dansede vi til Klokken 10, saa gik jeg hjem i Seng.

Eugen Koch¹

9. December. Søndag. Jeg var først uden Held henne og faa fat i Koch, siden var jeg oppe for at faa fat i Axel, men han var ikke hjemme; saa gik jeg da ene en Tur og gik derefter atter op til Kochs, hvor jeg fandt ham alene hjemme. Vi sad og talte til Klokken 11,45, derefter gik vi en Tur til Klokken 12,30, siden spiste jeg Frokost, og saa skrev jeg Brev til Moder og læste Morskab til Klokken 3; bagefter gik Jacob Paludan og jeg en Tur til Klokken 6. Derpaa snakkede vi, saae i „Punch“ osv. til The Klokken 8, og derefter spillede vi Kort.

Stille glider Dagene hen indtil Juleferiens Komme:

¹ Min daværende Klassekammerat, der som Regel var Klassens Dux, Søn af Kaptajn Koch i Aarhus. Nu Direktør for Det Fynske Telefonselskab.

24. *December.* Juleaftensdag. Klokken 6,30 stod jeg op, og Klokken 7 mødtes Karl og jeg; vi gik en Tur til Klokken 8,15, saa gik jeg om til Axel til Klokken 9. Derefter var jeg hjemme og spise lidt Mad, og siden gik jeg og Niels Munk om til Krag's. Der var ogsaa Stubs, og vi prøvede da, om vi kunde vore Roller til den Komædie, vi skulde spille i Julen. Klokken 12 spiste vi til Middag, derefter gik jeg ud og snakkede med Carl, derpaa drak jeg Kaffe og gik et Par Ærinder, og saa sad vi og snakkede til Klokken 5; bagefter gik vi i Kirke og hørte Pastor Ipsen. Da vi kom hjem, spiste vi straks Gaasesteg; og saa blev Døren lukket op, og der stod Juletræet i al sin Pragt. Efter at have sunget et Par Julesalmer og danset omkring Træet, saa vi paa Gaverne. Den største Gave, jeg fik, var „Saxos Krønike“ af Morbroder, af Fader fik jeg 3 Billeder af Gaarden og 5 Kroner, af Moder et Tæppe til at lægge under mit Skrivebord og Bogen Nancy Bells Forlis, af Munke fik jeg en Æske til Frimærker og en Marcipans Elefant, af Kay 4 Notesbøger, af Moster en Afskrivningsbog, af O et Flag, af Bo et Billede, af Axel og Hans et Domino Spil, af Carl en Almanak. Da alle Herlighederne var betragtede og Brevene læste, gik vi nedenunder og uddelte Gaverne til Folkene. Saa sad vi og snakkede og drak The og spiste Kager, til vi gik i Seng Klokken 11,45.

25. *December.* Samledes Firkløveret inde hos Stubs om Morgen, og saa gik vi i Kirke til Klokken 12. Bagefter spiste vi til Middag, derpaa gik vi ind til Stubs og sad og snakkede, og derfra om til Krag's, hvor vi røg Cigarer. Klokken 5 havde vi Middagsselskab.

26. *December.* Klokken 9 holdt Firkløveret Generalforsamling, hvor jeg som Formand først holdt en Tale. Derefter læste jeg

en Del Love op, som Medlemmerne underskrev sammen med en Del Dokumenter. Efter endt Raadslagning gik Firkløveret sammen en Tur til Middag Klokken 12. Klokken 2 mødtes vi, Firkløveret, atter og udsaa sammen Pladsen, hvor vi skulde spille Komedie; saa gik vi om til Krag's og røg til Klokken 6. Efter The spillede vi.

29. December. Klokken 8,30 gik jeg ind til Carl, og vi skrev Dagbog til Klokken 9. Saa gik vi op og begyndte paa Huset til Klokken 10, siden spiste vi Frokost, derefter begyndte vi igen til Klokken 12, da Stubs og Hans gik hjem og spiste til Middag. Derefter gik vi ind og klædte os om og gik paa Sygehuset, hvorfra Ester skulde begravnes; der var et ualmindelig langt Følge, næsten alle Gaardens Karle fulgte. Ved Graven

Ester Plum,
min Onkel Frederiks Datter.

holdt Pastor Ipsen en meget smuk Tale. Det kan ikke beskrives med Ord, men nok er det, det har gjort et dybt og gribende Indtryk, og jeg græd saa meget derefter, at de andre troede, jeg var syg. Det var første Gang, jeg fulgte en af mine kære til Graven.

Efter Middag gik jeg ind og hentede Stubs; vi gik saa og snakkede til The. Det var alvorlige Tanker, der kom frem den Dag.

31. December. Klokken 8,30 gik jeg ind til Carl, og vi skrev

Dagbog til Klokken 9. Saa byggede Firkløveret oppe i Tof-ten paa Huset til Middag Klokken 12, derefter ryddede vi op oppe ved Huset. Klokken 3 gik jeg ind til Carl, og da vi havde siddet og snakket en Times Tid, gik vi om til Krag's og gik saa en Tur til Klokken 5,30. Bagefter gik jeg hjem, og vi snakkede til The, derefter spillede vi „Halv tolv“ og morede os med andet til Klokken 11,30; saa gik vi i Seng, og da Klokken slog 12, holdt vi en farlig Ballade, peb i Fløjter, dunkede Kay i Sen-gen, smed Pebernødder ind til Moster osv. osv. Dermed er 1893 endt og 1894 begynder.

7. Januar. Klokken 8,30 gik jeg ind til Carl, og vi fuldførte Firkløverets Dagbog; siden sagde jeg Farvel til Karlene og Pigerne. Klokken 10 spiste vi Frokost, og saa gik vi ned til Banegaarden. Hænderne blev rystede, gensidigt Levvel udtalt, Signalet givet, og jeg og Moster dampede bort fra det kære Assens, Moster vilde nemlig følge mig til Tommerup. Jeg ankom godt hertil Klokken 6 – Uha –.

Som en enkelt særlig Oplevelse nævner Dagbogen derefter mit første Skolebal, der dog omtales meget kort:

19. Januar. Klokken 9 kom Drosken og hentede os til Skolebal, min Dame var Louise. Ved Bordet var vi ca. 300, der blev holdt flere morsomme Taler og sunget 2 Sange. Det var meget morsomt; Klokken 1,30 kørte vi hjem.

Endvidere er der en Beskrivelse af min 13 Aars Fødselsdag:

30. Januar. Min Fødselsdag. Da jeg kom fra Skole, laa alle Gaverne paa mit Skrivebord, og der var mange: fra Fader fik jeg 15 Kroner, fra Moder fik jeg en Brevpresser (nydelig) og en Bog til kære Navne og nogle pæne Kort, af Moster en ny Salmebog, af Tante Kate et Bind af Dickens samlede Vær-

Dagbogsblade

ker „De to Byer“, af Morbroder en Papirkurv, af Bo en Voxdugsmappe til mine Skolebøger, af Munke et halvt Pund Chokolade, af Axel en nydelig Æske, som han selv havde udskaaet, af Carl hans Fotografi, af Otto Panserskibet „Harald“, lavet ud

Morbroder Haralds Dagligstue.

af Juleroser, af Tante Esters Billede, af Olava et Skilderi, og af Louise en Blæksuger, og saa modtog jeg 16 Breve. Efter Middag læste jeg Lektier til Klokken 6, og efter The spillede vi Kort og drak Vin og spiste Mandler, Rosiner og Valnødder.

Gennem ensartede Dage naar jeg til Dagbogens første Fødselsdag, og denne Mærkedag bliver Aarsag til, at jeg for første Gang i Dagbogens Historie gaar ud over dette at berette om Dagens eller Dagenes Begivenheder. Jeg fortæller i faa Ord om de Minder,

som Dagen fremkalder, og derigennem udtrykkes naturligvis først og fremmest Længselen efter det gamle Hjem i Købmandsgaarden:

1. Marts. Ja i Dag er det altsaa akkurat et Aar siden, jeg begyndte min Dagbog; hvor hurtigt er ikke dette Aar gaaet. Jeg

Moder.¹

kan huske ligesaa tydeligt, som om det var i Gaar, da Munke og jeg sad inde ved Bordet og skrev Dagbog, og Olava kom ind med Rødgrød, eller hvad det nu var, og sagde, at vi skulde holde op, da vi skulde i Seng, men vi sagde, at vi vilde have skrevet Dagbog først. Ja det var en anderledes lykkelig Tid, gid jeg dog kunde leve den om igen, ja hvad vilde jeg ikke give for at kunne bytte denne Aften med den eller med dengang Carl og jeg gik rundt paa Markedet og saa paa Markedet og

kritiserede Bønderpigerne, som jeg skrev i min Dagbog. Ak ja, hvor er denne Tilværelse sølle mod hin. Uha. – Uha. –

Da jeg kom fra Skole, læste jeg Lektier til Middag, derefter læste jeg igen Lektier og skrev fransk Stil til Klokken 5,30, saa hentede jeg Morbroder i Banken, og vi gik en Tur til Klokken 6,30. Derpaa skrev jeg Dagbog og læste Lektierne færdige til The. Bagefter lagde jeg nogle kedelige Kabaler.

Jeg foretager endnu en anden Sammenligning med Aaret forud:

¹ Fotografet er fra Aar 1879 og Drengen paa Skødet er Kay.

2. *Marts*. Jeg læste Lektier inden Middag; derpaa læste jeg igen Lektier og skrev fransk Stil til Klokken 7. Derefter skrev jeg Dagbog og kom til at tænke paa, ved at se, hvordan jeg for et Aar siden gjorde Gymnastik, hvor meget anderledes det var nu. Dengang stod en Lærer og viste os 4-5 Drengene, hvordan vi skulde bære os ad, nu staar 2 Underofficerer og en Kaptajn og kommanderer os og uddeler forskellige Ørefigener, saa til højre og saa til venstre. Jeg sprang i Dag 47 Tommer i Højden og 4½ Alen i Længden. Vi drak The Klokken 7,30, derefter læste jeg Morskab.

Og paa samme Maade vender jeg faa Dage efter Blikket tilbage mod Fortiden:

5. *Marts*. (Faders Fødselsdag). Bedstemoders Dødsdag. — Ja hvor kunde vi ikke være nogle Børn for et Aar siden, at vi kunde rende og lege paa den Dag, hvor Bedstemoder døde; jeg har mange Gange været ked deraf, men desværre: „Gjort Gerning staar ikke til at ændre“.

Vi kom hjem fra Skole Klokken 11, da vi havde Maanedsløvslov; jeg læste først nogle Lektier, og saa gik jeg en Tur (Hestemarkedet) til Klokken 2. Siden læste jeg Lektier til Klokken 3 Middag, derefter læste jeg igen Lektier og skrev til Munke Klokken 6, og saa gik Morbroder og jeg sammen med Louise til The.

Endelig oprinder Slutningen af Marts med Paaskeferien, hvor jeg atter rejser til Assens under et Højtryk af Glæde, der danner en Modsætning til mine Følelser ved Tilbagekomsten til Aarhus efter Juleferien:

20. *Marts*. Fik jeg fri fra Skole Klokken 11 og rejste saa til Assens. Da jeg kom der Klokken 6, overraskede jeg dem alle,

21. Marts 1894

thi Bestemmelsen var, at jeg først skulde komme den 21. Jeg saa det nye Hus og snakkede med Firkløverets Medlemmer, som vare der.

De første Dage beskriver jeg saaledes:

21. Marts. Straks om Morgenen havde jeg den Fornøjelse at

Faders Dagligstue.

overraske Axel. Klokken 9 mødtes vi oppe i Huset, og efter at have snakket lidt ordnede vi Kriket til Frokost; derefter spillede vi Kriket til Klokken 12, saa drev Munke og jeg rundt til Klokken 1. Derpaa gik vi om til Krag's, hvor vi sad og snakkede og røg til Klokken 3, hvorefter vi gik ned og modtog Kay. Saa spiste vi til Middag og drak Kaffe til Klokken 4 og spillede Kriket til Klokken 6. Derefter sad vi og snakkede og andet til The Klokken 7.

22. Marts. (Skærtorsdag). Vi gik i Kirke til Middag Klokken

12; derefter gik Carl og jeg en Tur, og saa spillede vi Kriket og drev rundt og snakkede til The.

23. *Marts.* (Langfredag). Vi var i Kirke til Klokken 12 Middag; derefter spillede vi Kriket til Klokken 4, hvorefter vi læste lidt oppe i Huset. Saa gik Carl og jeg en Tur til Klokken 6 og op paa Taarnet, hvor vi snakkede til The Klokken 7.

24. *Marts.* Fra Klokken 8,15 skrev Carl og jeg Dagbog oppe i Huset. Klokken 9 kom de andre, og vi spillede Kriket til Klokken 12. Saa spiste de andre til Middag. Munke og jeg gik op og skrev Brev, hvorefter vi drev rundt til Middag Klokken 2. Derefter købte vi Kager, og jeg gik med Axel og Carl ned og blev fotograferet. Klokken 4 samledes vi oppe i Huset, og Rejsegildet begyndte; vi drak saa Kaffe og spiste Kager, bag efter drak vi Cypervin, og siden gik vi en Tur sammen til The, hvorefter vi sad og snakkede.

Axel, Ego, Carl.
Fotograferet 24. Marts 1894.

„Længe leve F.“

Saaledes gaar Dagene lykkeligt til den 2. April, hvor jeg atter rejser tilbage til Aarhus og atter udstøder et „Uha“.

8. April. Lørdag Aften Klokken 10 var Morbroder Viggo og Ida komne, dem sad jeg og snakkede med, læste Morskab og gjorde en Visit paa Torvet inden Frokost. Derpaa spadserede Morbroder, Ida, Louise og jeg en Tur til Middag Klokken 3. Bagefter kom Jakob, og saa gik Morbroder, Louise, Jakob og jeg en Tur ud til Marselisborg. Da vi kom hjem derfra, spillede Jakob og jeg Halma, hvilket fortsattes efter The.

Jeg vil nu i det følgende forsøge at lade Dagbogen tale sit eget Sprog uden nogen Kommentar mellem de enkelte Dage, idet jeg ud af dens Blade og Meddelelser vælger til Gengivelse saa mange, at det bliver muligt i store Træk at følge, hvordan de næste Aar gaar for mig, eller rettere, hvad jeg betror min Dagbog derom.

19. April. (Maanedsløv). Da jeg havde spist lidt Frokost, gik jeg ud og spillede Kriket til Middag; derpaa læste jeg Lektier, og saa gik Morbroder en Tur til The; derefter spillede Bo og Louise og jeg Whist.

29. April. Jeg gjorde Visit oppe hos Morbroder Axel, hvor Morbroder Viggo var kommet i Besøg, og var henne og aftale med Koch, at vi skulde gaa om Eftermiddagen til Klokken 10,30. Saa læste jeg Morskab til Frokost Klokken 12, hvorefter Morbroder, Louise og jeg spadserede en Tur til Middag. Derefter kom Koch, og vi gik ud til Moders og Faders Forlovelsesbænk i Marselisborg Skov og hjem igen til Klokken 7,30; saa drak vi The, og bagefter gik vi ned og saa Ungdomsskolens Gymnastik-Præsentation, hvilket var rigtig morsomt.

10. Maj. Fik Engell og jeg fri Klokken 11, og vi rejste sammen til Assens. Der snakkede vi til The Klokken 7, hvorefter vi gik en Tur til Klokken 9; saa gik Carl og jeg en Tur til Klokken 9,30, og vi spiste Appelsiner, inden vi gik i Seng.

13. Maj. (1. Pinsedag). Jeg kørte mig en lille Tur paa Cycle inden Kirketid. Efter Kirketid spiste vi Frokost, og Hertz, Carl og jeg gik en Tur til Klokken 2,30, hvorefter vi drak Kaffe til Klokken 3. Saa kom Gæsterne til Køreturen; vi kom paa Vognene og begyndte at køre, da Hertz¹ faldt lige ned af Vognen paa Stenbroen. Han fik Skulderen af Led og Armen, Haanden og Siden forslaaet; han kom straks til Lægen, som satte Armen i Led, og saa i Seng. Vi andre kørte til Frederiksgave, hvor vi gik ned til Aa og drev, og Klokken 6 spiste vi til Middag hos Schwartz. Om Aftenen havde vi en munter Hjemtur.

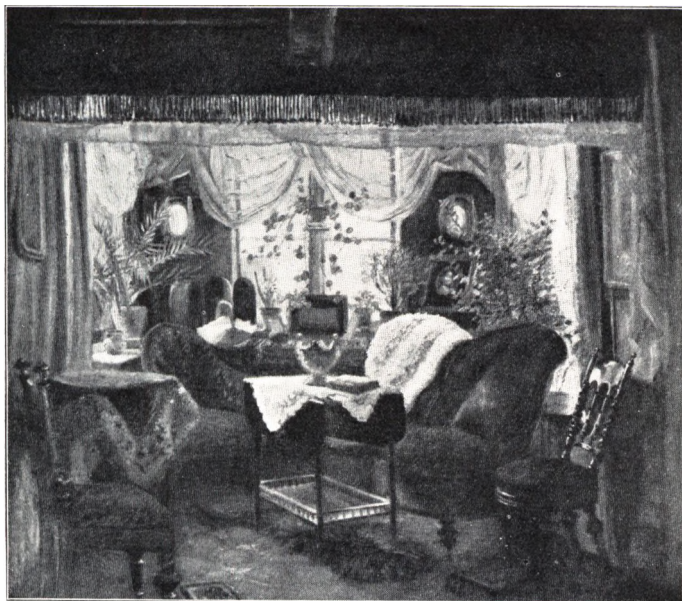
Gl. Faster.
Oline Cecilie Bruun, f. Plum.²

15. Maj. Straks om Morgen besteg jeg min Cycle og kørte gennem Gaarden og Porten, da jeg til min store Forbavselse ser Carl, som jeg troede vel forvaret i Aarup. Naa, han lejede en Cycle, og vi kørte en Tur om ad Kærum ud til Brahesborg, hvor vi hvilede os lidt, og red gennem Melby hjem. Klokken 11 Frokost. Derefter, ja hvad saa, det kan jeg ikke huske, men jeg har sandsynligvis den meste Tid været sammen med

¹ Emil Hertz, en Ven af min Broder Kay, nuværende Direktør for Den danske Landmandsbank. ² Biskop Fr. Plums Datter, hos hvem Moder og Fader traf hinanden, da de blev forlovede, paa Jægergaarden ved Aarhus. Bænken, hvor Forlovelsen sagdes at have fundet Sted, fandtes endnu i 1894, som det fremgaar af Dagbogsoptegningen 29. April.

24. Maj 1894

Carl, og om Aftenen har vi vel faaet et eller andet godt paa Grund af, at det var den sidste Aften, vi var hjemme; men en Ting er sikker, og det er, at da jeg gik i Seng, var jeg ked af, at det var den sidste Dag i Assens.

Karnap i Moders Dagligstue i Willemoes-Gaarden.
Efter Maleri af N. Lützhöft.

24. Maj. Klokken 8,30 mødtes vi alle – 145 – paa Aarhus Banegaard, hvor vi blev raabt op og stoppet klassevis ind i Bænkevognen. Musikken spillede, og vi kørte ivrigt snakkende til Laven, hvor vi stod af og sejlede over Søerne til Himmelbjerget, som vi straks besteg, hvilket jo er et varmt og drøjt Stykke Arbejde. Efter at have beundret Udsigten oppe ved Taarnet styrtede vi hen til Pavillonen og kastede os over Drikkevarerne og holdt Frokost. Saa drev vi rundt en Times Tid, til

Musikken kaldte os sammen, og der blev valgt til Røvere og Soldater. Jeg blev Røver og fik det hvide Bind om Armen, og afsted gik det i susende Karriere ned ad Himmelbjerget (hvilket er meget halsbrækkende) og ind i Skoven. Det gjaldt om, hvem der Klokken 5,30 havde Generalstabens Sten oppe paa Himmelbjerget. Efter en Del Skærmydsler, hvor dog ingen Røver blev taget, besluttede vi, da Klokken nærmede sig 5,30, at storme Stenen, som Soldaterne stod parate til at forsvare. Vi stormede frem, og jeg erindrer, at jeg blev taget om Livet og kastet som en Kanonkugle mod Fjenden, samt at jeg laa paa Jorden med 4., 5. og 6. Klasse, der sloges, oven paa mig. Ved at bearbejde dem nedenfra lykkedes det mig at komme fri. De fleste af os trillede med vore Modstandere ned ad Skrænten, ned fra Stenen og ned i Granskoven, hvor Slagsmaalet fortsattes og vilde have vedblevet, dersom der ikke havde lydt et Holdt fra Kaptajnerne. Klokken var nemlig 5,30. Nu opstod der naturligvis en Strid om, hvem der havde vundet, men jeg tror nok, at dersom nogen havde vundet, saa var det Soldaterne. Nu fulgtes Røvere og Soldater venskabeligt ud til Øltønderne og drak paa Kampen, saa det kunde forslaa; nogle, som havde villet betragte Kampen oppe fra Taarnet, sagde, at de intet havde set, da det hele havde været indhyllet i en Støvsky. Efter at vi havde hvilet os lidt, begyndte Væddeløbet, hvor jeg tog 1. Præmie og fik „Kirkeklokkerne“ af Dickens, og saa holdtes der et Sækkevæddeløb, som jeg ikke deltog i. Efter at have holdt et Maaltid drev vi en Tid rundt, til Musikken atter kaldte os sammen, saa stillede vi os op i en stor Kolonne med Musikken i Spidsen og marcherede de halvanden Mil til Ry, hvor vi steg ind i et Ekstratog og kørte ad Aarhus til – naturlig-

vis syngende hele Vejen, hvor vi kom frem. Vi kom hjem Kløkken 10,45.

5. Juni. (Grundlovsdag). Først arbejdede jeg med nogle Stære-
unger, der var faldne ud af deres Kasse, hvorefter jeg læste
Lektier og blev klippet til Frokost. Saa skrev jeg Brev og læste
til Middag. Derefter var vi en Køretur ud til Marselisborg med Eva
Haack. Paa Hjemvejen regnede det hele Vejen. Jeg læste Morskab
til The, hvorefter jeg skrev Brev.

Frøken Bolette Paludan,
i Dagbogen kaldet Bo.

20. Juni. Begyndte jeg min Eks-
amenslæsning.

22. Juni. Kom Fru Engelhardt
med 2 Børn, Harriet og Nelly (3
og 1³/₄ Aar). De blev lidt efter lidt
saa henrykte for mig, at jeg næsten
ikke kunde læse 2 Timer, uden at
de smuttede ind og vilde have mig
med ud at lege; de kaldte mig

Morbroder Harald, da de forvekslede mig med Harald Seidelin. De begyndte nogle Gange endog at tude, fordi de ikke maatte sidde hos mig ved Bordet.

25. Juni. Havde jeg Dansk Stil fra 8 til 11; jeg fik ens med
Duksen og bedre end Viceduksen, men dog kun mg.

27. Juni. Havde vi Geografi (6÷, hvilket svarer til ug÷).

28. Juni. Havde vi Mathematik (6÷; 6).

29. Juni. Havde vi Regning (6).

2. Juli. Havde vi Dansk (6).

3. Juli. Havde vi Religion (6÷).

4. *Juli.* Rejste Fru Engelhardt og Toppe og Nelly.

5. *Juli.* Var Koch, Bülow og jeg med til Rektors Søns Begravelse; 1. studerende Klasse havde givet en meget smuk Krans, og vi var Klassens Repræsentanter.

7. *Juli.* Havde vi Fransk (6).

9. *Juli.* Havde vi Historie (6).

10. *Juli.* Havde vi Tysk (6).

11. *Juli.* Havde vi Latin (6÷).

13. *Juli.* Havde vi Naturhistorie (6), og om Eftermiddagen gjorde jeg Visitter og pakkede min Kuffert.

14. *Juli.* Klokkeren 8 havde vi Translokation og Klokkeren 10 Slutningshøjtidelighed. Klokkeren 11,30 rejste jeg til Assens og kom dertil Klokkeren 6. Jeg fandt Munke liggende i Sengen af en Mavehistorie, men han kom op næste Dag. Vi snakkede naturligvis til The, og derefter gik vi en Spadseretur paa Broen.

15. *Juli.* Næppe var jeg staaet op, før jeg ilede til Krag, og da de allerede var gaaede ned til Damperen, som skulde føre dem til Haderslev, gik jeg derned og fik talt med dem; saa gik jeg hjem og drak Kaffe. Da Kaffen var vel nede, gik jeg op i Firkløverets Hus, som var i en meget miserabel Forfatning, og gjorde Orden; derpaa underholdt jeg Munke til Middag Klokkeren 12. Efter Middag gik han og jeg op i Toften, og da vi kom hjem, begyndte jeg paa et Brev til Harald, min Morbroder, som ikke blev færdigt, da jeg lidt efter gik op i Toften og kørte en Tur med Kays Cycle, til jeg atter gik hjem, og Moder og vi andre lagde saa Planer for Sommerferien til The. Efter The gik Fader, Harriet, Kay og jeg en Tur, en rigtig rar lang Tur ud i Anlægget.

22. *Juli.* Naaede jeg lige at komme op til Frokost, og det er

rimeligvis det, der har gjort, at jeg ikke kan huske, hvad jeg bestilte indtil Middag. Klokken 3 gik vi ned til Toget tillige med alle Folkene og kørte i 3 Bænkevogne ud til Glamsbjerg, hvor vi besøgte Firmaets Filial og Teglværket og besaa Byens Mærk-

Moders Dagligstue.

værdigheder til Klokken 5; saa gik vi alle 120 til Bords i Firmaets store Sal. Der blev naturligvis holdt en Del Taler og sunget i det uendelige: De skal leve osv. Efter Middag blev Salen ryddet til Dans til Klokken 9,30, saa fik vi Kaffe og Punch og kørte glade og syngende hjem.

25. Juli. Begyndte vor 2 Dages Køretur ind i Fyen. Klokken 9 kørte vi (dvs. Fader, Moder, Harriet Zimmermann, Karlo og vi 3 Dreng og saa endelig Niels-Kusk) glade og fornøjede afsted. Vi kørte den smukke Tur ud til Glamsbjerg, hvor vi

bedede en halv Time og drak Kaffe. Derefter kørte vi videre gennem Herregaarden „Frederikslund“ og dens Skov til Frøbjerg Bavnehøj, som vi besteg. Vi hvilede os derefter en halv Time oppe paa Toppen og nød den glimrende Udsigt deroppe fra, saa kørte vi den smukke Tur til Vissenbjerg, hvor vi tog ind i Kroen og fik os en rigtig solid Middagsmad – Kyllinger og Jordbær –. Efter Middag gik vi hen for at se en smuk Udsigt, der skulde være i Præstens Have, og den var saa smuk, at Moder ikke vilde vige derfra hele Eftermiddagen. Til Bevis for, hvor langt man kunde se, vil jeg for Eks. nævne, at vi kunde se Sukkerfabriksskorstenen i Assens. Medens Moder laa og nød Udsigten deroppe, undersøgte vi Dreng Omegnen, var nede i den saakaldte „Afgrund“ og førte en Kamp op ad Skrænten. Om Natten laa Kay, Karlo og jeg i Vissenbjerg Mølle, da der ikke var Plads i Kroen til os alle.

26. Juli. Vi var tidlig paa Benene om Morgen; og da Karlo og jeg havde drukket Kaffe hos Møllerens (da vi kom hjem, skrev vi til dem og takkede for Besøget), gik vi med de andre ned til „Afgrunden“ og beundrede endnu engang Udsigten inden Klokkeren 9,30, da vi kørte til Herregaarden „Langesø“, hvor der var overordentlig smukt. Det var Middag, da vi kom der, og dels paa Grund af den stærke Varme og dels paa Grund af, at vi gik galt, var vi ikke saa meget der. Klokkeren 1 spiste vi til Middag i Kroen „Komigen“, ja det vil sige, vi spiste (Boghvedegrød og Flæskekage) i Skoven lige uden for Kroen. Klokkeren 2 kørte vi videre meget medtagne af Varme til „Rugaard“, hvor Olava har været. Vi var inde i Møllen og fik Vand at drikke og var lige inde i Gaarden for at se Slottet. Derefter kørte vi forbi Herregaarden Ørholm til Aarup, hvor vi drak Kaffe

27. Juli 1894

---

paa Hotellet og vaskede os, hvad vi sandelig trængte til. Saa kørte vi videre til Ørsted, hvor vi besøgte Faders Fætter Blædel, og der tilbragte vi Aftenen, til vi atter steg til Vogns

Langesø.

og kørte hjem til Klokken 11, alle enige om, at det havde været en i alle Henseender vellykket Tur.

27. Juli. Var vi en Del døsig efter Turen, læste og gik i Vandet, spillede Krok og bestilte andet af Interesse. Om Eftermiddagen gik Munke derimod i Sengen med en Del Feber. Efter The gik Karlo og jeg en Tur, som endte med en lang Rotur med Kinchs.

1. August. Vi var først en Rotur, og derefter slog jeg Billeder op paa Væggen oppe i Firkløverets Hus til Klokken 12; saa gik

vi i Vandet, og Klokken 1,30 spiste vi til Middag. Efter Middag kørte vi med Toget til Glamsbjerg, hvorfra vi spadserede til „Møllebanken“, hvor vi spiste til Aften og morede os med at lege Røvere og Soldater, og morede os udmærket. Klokken 10 kørte vi glade og lystige hjem.

Willemoes-Gaarden.
Den indre Gaard med Haven foran Huset.

Klokken 3 var Familien Stub kommen hjem fra København.

2. August. Jeg gik straks ind til Stubs, og Carl og jeg snakkede og spillede Krokett inde hos os til Frokost, derefter snakkede jeg atter med ham, og saa —
— ja hvad saa, det ved jeg ikke, da jeg ikke har skrevet mere i Dagbogen i Ferien, men nu skal jeg fortælle, hvad jeg kan huske.

3. August. Om Formiddagen var Hertz og jeg ude paa en Cycletur til Brahesborg og Vilhelmsborg; paa Vejen blev vi overfaldne af en Byge, saa vi maatte søge Ly i en Bondegaard.

3. August 1894

Om Eftermiddagen var vi en Sejltur ude med Dampskibet „Assens“ til Fænø, det var en meget munter Tur. Der var kun nogle faa Passagerer med „Assens“ foruden os 6 Drenge og Thorvald, Sophus Jørgensen og Antonie¹ og Aage¹ fra København, saa vi havde næsten Skibet for os selv hele Tiden. Vi

Brahesborg.

kom til Fænø og spiste straks, og der blev stor Jubel, da vi i en af Kurvene fandt en Omelet; og efter Maaltidet gik vi lige gennem Øen og badede paa den anden Side; derefter gik vi tilbage, og ligesom vi kom tilbage til Skibet, overfaldt en voldsom Byge os. Vi drak saa Kaffe, og en halv Time efter dampede vi afsted til Assens. Paa Hjemturen morede vi os ordentlig, vi ryddede blandt andet Dækket og dansede. Og da vi kom forbi Briggen „Ørnen“, skød vi en smuk Raket af, som vi havde

¹ Datter og Søn af min Farbroder Sophus.

købt af Kaptajnen, og vi sang paa samme Tid „Vift stolt paa Kodans Bølge“.

4. August. Om Formiddagen, da vi var nede og bade, saa vi en Skypumpe komme over Lillebælt næppe 100 Alen bag ved Briggen „Ørnen“, og da vi med det samme hørte, at et Lig var fundet, gik vi hen og indleverede dette:

„Rebslager R. Seebachs Lig skal nu efter Forlydende være fundet paa Kysten ved Wedellsborg.“

og:

„Efter en stadig Regn saas fra Toldboden i Eftermiddag Klokken 4,30 en Skypumpe komme fra Als og med rivende Fart passere bag Briggen „Ørnen“ og over Teglværket ved Abborre ind i Landet.“

Vi fik hele 35 Øre derfor og havde den Fornøjelse at se det i flere Aviser.

Om Eftermiddagen var jeg inde hos Stubs og spise Melon og spille Krokett, og om Aftenen var Kaptajnen fra „Ørnen“ inde til en Whist. Efter The var vi nede og se Assens Sommerrevy, og vi morede os storartet („Du skal smile Peter, du skal skutte gaa og være muggen Peter“).

5. August. Om Formiddagen var Carl, Hertz og jeg en Cycle-tur, og om Eftermiddagen kørte vi i 2 Vogne ud til Schwartz, men da det blev et kedeligt Regnvejr, og vi derfor ikke kunde komme udenfor Døren, fik vi fat i lidt Musik og dansede hele Aftenen.

18. August. Mødtes Otto og jeg for at faa Huset færdigt Klokken 6. Klokken 8 var vi færdige, men da var Huset ogsaa nydeligt. Vi skulde have begyndt Klokken 8, men Klokken blev 8,45, før Krag kom. Saa spillede vi Kriket, hvor jeg tog 1. Præ-

mie, og Carl tog 2. Præmie (en Frimærkeæske). Derpaa serveredes gammelt Øl, og bagefter havde vi en Flaskeskydning, hvor Hans tog 1. Præmie (en Flaske Eau de Cologne) og jeg 2. Præmie. Derefter havde vi Skiveskydning, hvor Carl tog 1. Præmie (Billede af Kronprinsen og Hustru) og Hans 2. Præmie (Cigaretter med Etui), Sækkevæddeløb, hvor Otto tog 1. Præmie (Prospekt af Assens) og Carl 2. Præmie, og tilsidst havde vi Krokett, hvor Axel tog 1. Præmie (en Gibsvase) og Carl tog 2. Præmie (Chocolade). Saa tilsidst havde vi et muntert Fællesmaaltid, som bestod af Smørrebrød, Kager og svensk Sodavand. Det var rigtig vellykket, naar man tænker paa, at det hele var ordnet i en saadan Fart, og at Krag'erne havde gaaet 7 Mil Dagen før.

Om Eftermiddagen kørte jeg paa Cycle i øsende Regn hen til Krag's og tilbragte et Par Timer der og sagde Farvel for denne Gang.

19. August. Kay gik om Morgenen i Seng paa Grund af Forkølelse og Feber.

Jeg sagde Farvel til alle derhjemme, gjorde Afskedsvisitter og pakkede min Kuffert til Frokost Klokken 9,30, og Klokken 10,30 dampede Agnes, som var kommet i Besøg for et Par Dage siden, og jeg ud af det kære Assens, og vi kom efter en kedelig Rejse her til Aarhus Klokken 6. Morbroder Axel og hans Kone stod og tog imod os, og jeg fulgte dem op paa Torvet, hvor jeg skulde bo, til Morbroder Harald kom hjem.

20. August-25. August. Boede jeg oppe paa Torvet hos Morbroder Axel, og da Morbroder Harald kom hjem den 25., flyttede jeg om Eftermiddagen ud i min gamle Rede paa Fredensgade. (24. August rejste Moder og Munke til Quisisana ved Kallundborg).

17. September. Følgende Tale holdt Fader inde ved Handelsmødet i København, der var den 6. eller 7. September; Morbroder Axel syntes, blandt andre, saa godt om Talen, at han lod den sætte i Glas og Ramme.

„Negrenes Næringsfrihed.“

Under Diskussionen paa Børs-mødet om Næringslovens Revision udtalte Grosserer Christoffer Hage sig i blomstrende Talemaader om Frihandelens og Konkurrencens Velsignelser. Konkurrencen, sagde han, er al Handels Nerve, og der maa gives den Frihed til at røre sig.

Hertil svarede blandt andet Købmand N. M. Plum, Assens, ifølge Referat i „Dannebrog“:

Der er ikke Tvivl om, at Hages Standpunkt: den friest mulige Konkurrence, er et forældet Standpunkt (Hør). Hvis Hage kendte Forholdene paa Landet, vilde han vide, at der ikke er værre Pestilens end Omløben med Varer (Hør). Det er blevet til en sand Landeplage for Folk, og det er jo da en Kendsgerning, at man ikke ad den Vej faar de bedste Varer til den billigste Pris. Maa der ikke gøres Indskrænkninger i Næringslivet, saa maatte Idealet for Hage jo være slet ikke at have nogen Næringslov. Naar Englænderne forbyder Negrene at æde hinanden, saa er dette jo ogsaa en Indskrænkning — en Indskrænkning i Negrenes Næringsfrihed (stormende Munterhed), som

Dagmar, Axel, Agnes Skovby.
Morbroder Axels tre Børn.

Negrene naturligvis bør være – og sikkert ogsaa er – meget indignerede over. (Munterhed – Bifald).

(Klippet ud af Aarhus Stiftstidende).

Den 11. September rejste Moder og Fader hjem fra København, medens Moster var sammen med Munke, der for at komme sig laa paa Quisisana ved Kallundborg.

30. September. Klokken 9 gik jeg hen til Koch, og vi skrev Love til Foreningen „Secundus“, som var blevet stiftet Dagen før af II. studerende Klasse med Koch som Formand og mig som Kasserer. Vi skulde betale for daarlige Karakterer (tg. 1 Øre, mdl. 3 Øre, slet 5 Øre og Anmærkning 10 Øre). Pengene skulde bruges til Pyntning af Klassen til Jul og maaske til en Skovtur. Klokken 10 gik jeg op paa Torvet og gik først en Tur med Axel og var saa med Morbroder Axel og de andre ude paa Musæet til Middag Klokken 1; Klokken 2,30 gik jeg hjem og læste og skrev dansk Stil til Klokken 6, saa kom Jacob Paludan og Camilla Paludan, som læste højt til The Klokken 8.

27. Oktober. I Dag er en af Danmarks bedste Sønner, Carl Ploug, død i en Alder af 80 Aar. Han var en af Morbroder Haralds bedste og intimeste Venner, og fra hans Vinduer saa jeg Kongens og Dronningens Kørsel i Guldkaret til Slotskirken ved deres Guldbryllup. Siden den Tid har jeg endog haft Brev fra ham.

„Efter sin sædvanlige Morgentur følte Ploug et Ildebefindende, en Læge hidkaldtes, han traf Ploug ramt af et Hjerteslag. Ploug døde lidt efter i Lægens Arme Klokken 11,15.“

(Udklip af en Avis).

29. Oktober. Havde vi Omflytning, og jeg blev No. 8 af 19, nemlig af Koch, Krarup, Guldberg Møller, Müller, Vilcken, Ahlmann, Ørum, Ego, Hertz, Weis, Christensen, Larsen, Le-

vinsen, Feilberg, Haack, Hasselbalch, Jansen, Knudsen og Bülow.

1. November 1894. Da jeg kom fra Skole, læste jeg Lektier til Middag, og derefter læste jeg atter til Klokken 6, saa gik jeg op til Morbroder Axel, hvor jeg var til „den sædvanlige“ Torsdag Aften.

Sent om Aftenen modtog vi det sørgelige Telegram:

„CZAREN døde i Eftermiddag Klokken 2.“

„Vor Svigerson“ var den Betegnelse, han ofte fik i Dagens offentlige Omtale, og dette Navn angiver ganske træffende, hvorledes de Danske følte for ham.

Han havde ægtet den maa-ske mest yndede af vort Kongepars Døtre og havde gjort hende ikke blot til den fornemste af Europas Fyrstinder, men ogsaa til lykkelig Hustru og Moder. Under de hyppige og lange Sommerophold ved vort Hof med dets frie, ubundne Liv for hele Befolkningens Øjne lærte man paa nært Hold at beundre den elskværdige og vindende Karakter, der afspejlede sig i mange smaa Begivenheder og Optrin, hvori han var Hovedpersonen, og talløse er de Træk fra hans Færden i Fredensborg, som vidne lige stærkt om hans Hjertensgodhed og hans ligefremme, jævne Væsen.

Carl Parmo Ploug.

Jeg har et Par Gange set Czar Alexander den III, men jeg har desværre ikke nogen tydelig Forestilling om hans Person, thi ved „Guldbrylluppet“ var der jo saa mange fyrstelige Personer.

4. November. Jeg skrev Dansk Stil til Frokost, hvorefter jeg

Czar Alexander III af Rusland.

læste Lektier og tyrede Aviser til Klokken 2,30, saa gik Morbroder Harald, Louise og jeg en Tur til Middag. Efter Middag læste jeg Morskab, skrev til Olava, skrev Dagbog og ordnede forskellige Ting til The.

12. November. Klokken 9 gik jeg hen til Koch, og vi fulgtes saa med hans Fader til Skydepladsen, hvor Soldaterne havde Skydeøvelser, og vi skød baade med Revolver og Magasin-Gevær, saa jeg om Eftermiddagen var næsten døv. Klok-

ken 1,30 kom vi hjem, og jeg læste Fransk til Middag Klokken 3; efter Middag læste jeg de sidste af Lektierne til Tirsdag og spillede Halma og Kasino med Anna fra Grenaa, som var kommen om Formiddagen; til The kom Fætter Christian, og efter The spillede vi Whist.

17. November. Jeg læste Lektier til Frokost, og derefter gik Morbroder Harald og jeg ud og saa paa nogle Malerier, der var udstillede i Musæet, og derfra gik vi en Tur ud i Riis Skov.

Da vi kom hjem Klokken 3, læste jeg atter Lektier og fuldførte et Brev til Axel, og Klokken 5 kom Vognen, der kørte os ud til en Middag hos Hornemans (en Afskedsmiddag for Alexius Horneman,¹ der skulde rejse til England).

26. *November*. Modtog jeg følgende Brev:

Kære Harald.

Da jeg forleden kom op i Huset, saa jeg, at Døren stod aaben, og da jeg kom ind i Huset, saa jeg, at der kun stod et Par Flasker tilbage af vor Dyresamling, Resten laa i Skaar paa Gulvet eller uden for. Hugormen fandt jeg ude i Græsset, men Flasken var knust. Snogen var hel, men Staalormen var væk, Spidsmusen var traadt til en Klat, og der var kun 15 Flasker tilbage af de 40, Sofaen var snavset af sølede Ben, Gardinerne var revne af og laa henne i en Krog, 20-30 Billeder var ligeledes revne af, og nogle hang og dinglede. Nogle af Billederne laa spredte i Huset, og Halvdelen af dem fandt jeg henne i et Skur tilligemed en Del Flasker. Der laa ogsaa en Del af vor Bogsamling, men en stor Del er borte og deriblandt Katalogerne over Bøgerne og Dyresamlingen, saa jeg ikke kan se, hvad der mangler. Ruderne var hele, Bordtæppet var halvt revet af Bordet, og nogle af Billederne paa det lille Skab var revne af.

Foruden alt dette var alting i skønneste Orden deroppe. Jeg har faaet at vide af nogle Drenge, hvem det var, og nu har Politibetjent Jepsen været deroppe og set paa det, og nu skal

¹ Senere Direktør for Otto Mønstedts Margarine-Fabrikker, Søn af Havneingeniør Horneman i Aarhus. Hans Moder var min Faders Kusine.

Drengene have Ris paa Raadstuen, da det jo er gjort af bare Ondskab.

Din

N. M. Plum.

Louise Paludan
i Dagbogen kaldet Louise.

2. December. (Morbroder Haralds Fødselsdag). Inden Frokost saa vi paa Gaverne og deslige, og jeg var nede og indbyde Jacob Paludan til at komme om Aftenen. Mellem 12 og 3 spadserede Morbroder Harald, Louise og jeg ud i Riis Skov. Til Middag kom Morbroder Christian fra København, og han blev saa her om Eftermiddagen. Mellem 6 og 7,30 gik vi en Tur, og efter The (Østers) spillede Jacob Paludan og jeg Kasino, medens de andre spillede Kort (Whist).

14. December. Havde vi Halvaarseksamen og regnede arithmetiske Opgaver.

16. December. Jeg hjalp Morbroder Harald med Julepakker til Klokken 12, saa kom Koch, Bülow, Ørum og Vilcken og talte Grisepengene, og vi bestemte alt om Klassens Pyntning til Klokken 1. Derefter spiste jeg Frokost, og saa gik Morbroder Harald, Louise og jeg en Tur til Middag. Efter Middag skrev jeg til Moder og skrev Regninger til Klokken 5,30, saa gik jeg hen til Jacob Paludan, og vi saa paa Julebutikker til The, hvorefter vi spillede Kasino.

22. December. Fik vi Maanedskarakterbøger, og jeg var blevet Nummer 6. Klokken 11 fik jeg fri, og efter at have spist Frokost kørte jeg afsted til Assens, hvortil jeg ankom efter en storm- og regnfuld Rejse. Da vi havde drukket The, tilbragte vi en hyggelig Aften med at snakke.

Moder i Ems i 1894.¹

24. December. Inden Middag Klokken 12 gik Munke og jeg Ærinder for Moder, og efter Middag pyntede vi 3 Dreng Juletræet og deslige til Klokken 5. Saa gik vi alle i Kirke, og da vi Klokken 6 kom hjem, drak vi The sammen med vor eneste Julegæst, nemlig Jens;² og da den var drukket, blev Juletræet synligt i al sin Pragt, da Døren blev aabnet. Efter at „Et Barn

¹ Damen yderst til højre er Moder, Herren er Hother Ploug, Søn af Carl Ploug. Damen i Midten er Fru Louise Schwartz, kaldet (saaledes ogsaa i Dagbogen) Tante Louise paa Grund af hendes nære Venskab med mine Forældre og derigennem med os Børn. De andre Damer er to Frøkener Cridland. ² Vor gamle Vintapper, som jeg omtaler som Nr. 3 i Fodnoten under Fotografiet af Købmandsgaarden p. 29.

er født i Betlehem“ var sunget, dansede vi alle rundt omkring Træet, og saa undersøgte vi vore Gaver. Da vi alle vare færdige med at undersøge vore Gaver, spiste vi Gaasesteg, og derefter gik vi ned til Juletræet hos Farbroder Frederik; og da vi kom derfra, læste vi Julebrevene og Julekortene og snakkede til Klokken 10,30, saa spiste vi Æblekage, og lidt efter gik vi i Seng.

25. December. Om Formiddagen gik vi alle i Kirke, og efter Frokosten Klokken 12 gik Munke og jeg ind til Stubs, hvor vi en Tid sad og snakkede, og saa gik de med ind til os for at se vore Julegaver; efter en Times Tids Forløb gik Carl og jeg en Tur sammen, og vi tilbragte derpaa en hyggelig Time oppe paa hans Værelse til Klokken 5,15. Klokken 6 kom følgende Gæster: Overdommeren, Frk. Christiansen, Hr. Kinch med Broder, Fru Kinch med Kusine og Thorvald og Carl, og da vi havde spist et fint Middagsmaaltid, legede vi Mus, spillede Halvtolv og deslige.

26. December. Mellem 10 og 12 spillede jeg Whist med Carl, Otto og deres Fætter William Thornøe, og efter Middag læste jeg Morskab; Klokken 2 gik jeg om til Krag, hvor Stubs allerede var kommen. Vi spillede saa atter Whist og snakkede til Klokken 6; derefter gik jeg hjem og drak The og tilbragte en hyggelig Aften sammen med Familien.

31. December. Efter Frokost gik jeg om til Axel, som havde faaet Ferie til Torsdag den 3., og snakkede med ham til Klokken 12; saa gik jeg hjem og læste i „Den kære Familie“ og skrev til Bo og Louise til Middag. Efter Middag kom Axel, og vi snakkede, til han gik Klokken 5, saa læste jeg Morskab til The Klokken 7. Efter The spillede vi „Historisk Firkort“ og

saa paa Fyrværkeriet paa Gaden til Klokken 10,45. Saa drak vi Vin og spiste Kager, og efter at Fader havde læst en Nyt-aarsprædiken højt, gik vi i Seng.

Aar 1894 er til Ende.

1. Januar 1895. Om Formiddagen var vi allesammen i Kirke; og efter at have spist til Middag Klokken 12 hjalp jeg Munke og hans 2 Skolekammerater Jørgen Holst og Aage Lind med at ordne alt til en Trylleforestilling, som de skulde have, og overværede en Generalprøve inden Klokken 4; saa overværede jeg den rigtige Forestilling og læste i „Arthur Pym's Hændelser“ til The, og efter The spillede Munke og jeg Nona.

Brydes Gaard i Assens.¹

¹ Gaarden er ligesom den i Dagbogens Begyndelse omtalte Brydes Dam opkaldt efter Købmand Bryde, der maa have drevet en betydelig Forretning i Assens. Den smukke gamle Gaard har rummet hans Privatlejlighed, der maa have været meget storstilet efter de Værelser at dømme, der endnu er bevaret. Dens Toft stødte sammen med Tofterne til N. M. & F. Plums Gaarde, og Gaarden var paa den Tid, som Dagbogen omhandler, gennem Lejemaal delvis inddraget til Lagerplads m. m. for N. M. & F. Plum. Ud mod Gaden, Østergade i Assens, var der kun eet Hus mellem denne Gaard og N. M. & F. Plums Gaarde, hvorfor den paa Fotografierne i Reglen kan ses i Række med disse. Ved

5. Januar. Inden Klokken 10,30 ordnede jeg det meste til min Afrejse næste Dag, og saa gik jeg ned og løb paa Skøjter til Frokost Klokken 12. Klokken 1,30 gik jeg atter derved og løb til Klokken 5, hvorefter jeg gik hjem og klædte mig om og deslige til Klokken 6,30. Saa gik Munke og jeg ind til Stubs, hvor vi tilbragte en meget hyggelig Aften sammen med Krag, Steffen

Aage Lind.

Kjørboe og Axel Engell, medens de andre var til Barsedaa hos Farbroder Frederiks.

23. Januar. Klokken 7,30 kom Vognen og hentede Bo og mig, og vi kørte saa om og hentede Kusine Agnes til Skoleballet. Vi dansede nu lystigt til Klokken 10,30, saa gik vi til Bords, og ved Bordet blev der holdt en Del Taler, hvoriblandt Stiftsprovst Sørensens især var morsom, og der blev som sædvanlig sunget 2 Sange. Efter

at vi havde spist, dansede vi videre til Klokken 1,30, saa kom Vognen, og vi kørte hjem, kun kede af, at vi havde bestilt Vognen saa tidligt.

30. Januar. Da jeg kom hjem fra Skole, havde Bo dækket et rigt Fødselsdagsbord, og jeg besaa da Gaverne og læste nogle af Brevene inden Middag, hvorefter jeg læste Lektier til Klokken 6. Saa kom mine 2 Gæster, nemlig Koch og Axel, og efter at vi havde drukket en Kop Chokolade, spillede vi Whist

min Fætter Thorvalds Bryllup med Ingrid Hvenegaard (se Dagbogen 17. Juli 1899) købte han Ejendommen dels til Privatbolig, dels til fortsat Benyttelse for N. M. & F. Plums Varelagre m. m.

Dagbogsblade

til The. Derefter spillede vi atter Whist og drak en Rødvinstoddy og spiste nogle Kager, inden de gik Klokken 10.

Den Gaard, hvor jeg er født. Efter Radering af Tom Petersen.

12. Februar. Frøs det om Natten 23 Grader her i Byen.

25. Februar. (Fastelavns-Mandag). Klokken 9,30 gik jeg ned og saa lidt paa Samsøs Isbryder og gik en Tur over Isen til Mols; men skønt jeg var temmelig nær inde under Kysten, gik jeg dog ikke i Land, men vendte om og paaede her tilbage

Klokken 12,15; efter at have spist Frokost skrev jeg Brev til Carlo og læste Morskab inden Middag, hvorefter jeg gik ned i Byen, hvor jeg saa paa Fastelavnsløjer: Sluppen og Samsø, som stadig var omgivet af en Mængde Mennesker. Klokken 6 kom jeg hjem, og da J. P. kom Klokken 7, gik vi sammen ned og saa „Landmandsliv“ og „Jeppe paa Bjerget“ paa Teatret og morede os storartet.

1. Marts. I Dag er det min Dagbogs Fødselsdag, thi i Dag for 2 Aar siden begyndte jeg at skrive i denne Dagbog, som jeg stadig siden den Tid har ført, omend jeg ikke nu som i Begyndelsen skriver for hver Dag, da Hverdage gaar alt for ensformigt dertil. Omend det, jeg har skrevet i de forløbne 2 Aar, er kedeligt for fremmede, saa gemmer det dog tusinde Minder for mig fra min Barndoms lykkelige Aar, og derfor er denne Dagbog mig en ubetalelig Skat.

3. Marts. Inden Frokost Klokken 11 læste jeg en Del Lektier, og derefter forrettede jeg en Del Ærinder nede i Byen, og Klokken 1,30 gik jeg op paa Torvet til Morbroder Axel og spiste til Middag. Klokken 3,15 mødtes J. P. og jeg nede paa Isen, og vi begav os saa paa Vandring over til Mols, hvor vi steg i Land Klokken 5,15 efter en meget besværlig March paa Grund af Sneen; efter at have spist lidt Chokolade og hvilet lidt drog vi atter afsted, efter at have ridset vore Navne derovre og efter at have givet Molboerne et gjaldende Hurra. Det lød underligt i den dybe Stilhed, som hvilede overalt. Klokken 7,30 sad jeg atter her i mit Værelse, men træt og udaset paa Grund af den strænge og efter Forholdene meget hurtige March. Om Aftenen læste jeg Lektier.

8. Marts-9. Marts. Laa jeg i Sengen med Influenza.

16. *Marts*. Traadte Haack og Hertz¹ ud af Skolen for at gaa tilsøs.

18. *Marts*. Fik vi Maanedsløv og fri Klokken 10. Jeg skrev Fransk Stil og læste til Klokken 2, saa gik jeg en Tur ned til Havnen, hvor man ikke kunde se Is mere, men Havnen havde nu ogsaa været spærret i en Maaned af Is (fra den 8. Februar til den 8. *Marts*). Efter Middag skrev jeg Dansk Stil og læste Lektier til Klokken 6,30, saa skrev jeg til Kay inden Thetid.

31. *Marts*. Inden Frokost Klokken 12 læste jeg Lektier, og mellem Frokost og Middag gik Morbroder Harald, Bo, Louise og jeg en dejlig Tur ud i Marselisborg Skov, hvor vi plukkede de første Skovanemoner. Om Eftermiddagen skrev jeg i Firkløverets Dagbog og var ude en Spadse-retur, og om Aftenen kom J. P., og vi spillede „Bezique“.

Herbert Hertz som Kadet.

6. *April*. Jeg havde, da det kun drejede sig om en Time, faaet fri Klokken 11 og kunde saaledes rejse hjem til Assens, hvor jeg ankom Klokken 6 efter en meget storm- og regnfuld Rejse. Da jeg kom hjem, overraskede jeg den nye Frk. Berg og Munke, som først troede, jeg var en Indbrudstyv. Aftenen tilbragte jeg i Ro med at læse og snakke.

¹ Skønt Herbert Hertz ikke blev den nærmeste af mine Venner indenfor Skolen, har jeg aldrig glemt, at han var den første af de nye Kammerater, der, da jeg traadte ind i Aarhus Latinskole og var fremmed blandt de andre Drenge, kom mig venligt i Møde — et Træk, der svarer til den Karakter, hvormed han senere har vundet sig Venner i sin Virksomhed indenfor den danske Marine, hvor han nu er Captajn.

10. April. Om Formiddagen skrev jeg Brev til Olava og satte sammen med Munke og Jørgen Holst en stor Drage op fra Taarnet; den gik aldeles glimrende. Klokken 3 gik vi ned og hentede Kay, der kom sammen med sin Ven Borkhorst, efter at have gjort en udmærket Eksamen paa 101 Points, medens der kun for-

Hjørne af Moders Dagligstue.

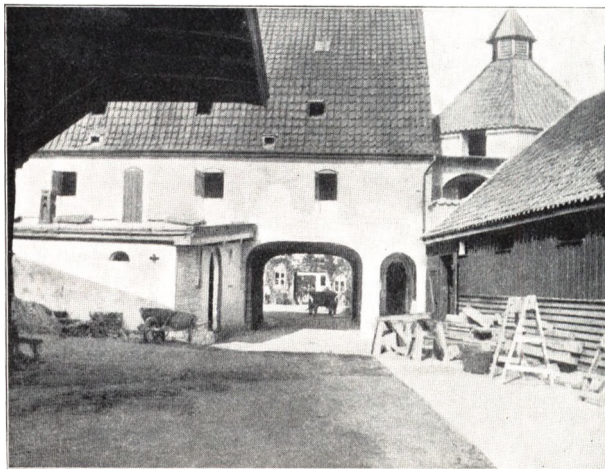
dredes 48 Points for at bestaa. Efter at vi havde spist til Middag, gik jeg om til Axel og snakkede med ham, saa læste jeg en Del mauriske Sagn til The Klokken 8, hvorefter vi snakkede, til vi skulde i Seng. Klokken 11 gik Munke og jeg i Seng, og vi lagde saa en Ledning hele Vejen langs med Væggen ned til Faders Støvleknægt, som stod under hans Seng, og da Fader og Moder skulde i Seng en Times Tid senere, og Fader vilde til at trække sine Støvler af, begyndte hans

Støvleknægt til hans store Forfærdelse at løbe fra ham ind under Moders Seng, medens hun stum af Forbavselse betragtede den af sig selv løbende Støvleknægt, hvilken Scene endte med stor Munterhed.

15. April. (2. Paaskedag). Det meste af Dagen gik med at ordne alt til Ballet, vi skulde have om Aftenen, og Klokken 3 fulgte vi Borkhorst til Toget, da han desværre ikke kunde blive Ballet over. Klokken 7 begyndte Gæsterne (47) at komme, og vi drak saa staaende The og spiste Kager. Klokken 7,30 mar-

cherede vi med Kay og Frk. Berg i Spidsen ned ad Trapperne over Porten og igennem det festligt smykkede Kontor ind i de 2 Skænkestuer, som var omdannede til Balsale og udmærket smukt pyntede med Grønt, Flag, Lys osv. Vi dansede nu en Vals og en Lanciers til Klokken 9, saa vandrede vi med vore

Porten fra Toften til Købmændsgaarden. I Hjørnet det gamle Korntørringstaarn.

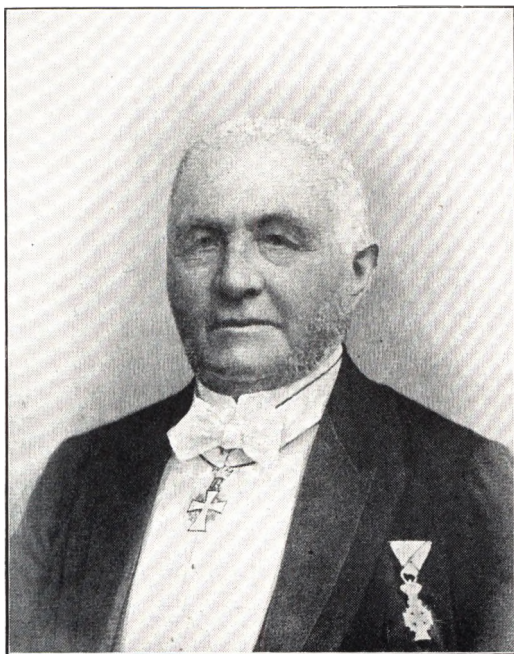
Borddamer op i Lejligheden igen, hvor vi gik til Bords. Vi var ca. 52 til Bords og spiste i 3 Stuer. Der blev holdt flere Taler og sunget en Sang ved Bordet, og da vi havde spist, vandrede vi atter ned i „Løvhallen“ og dansede lystigt til Klokken 2. Saa drak vi Kaffe og spiste Kager, og lidt efter gik alle Gæsterne. Stemningen var meget livlig under hele Ballet, og jeg tror, at alle havde moret sig „storartet“.

16. April. Om Morgenen gjorde jeg Afskedsvisitter hos Krag og Farbroder Frederiks og pakkede min Kuffert, og Klokken 10,30 dampede jeg i en just ikke oplivet Stemning bort fra As-
110

21. April 1895

sens. Jeg havde Rejseselskab i Valdemar Krag til Vejle, og da jeg kom hertil Klokken 6, maatte jeg læse Lektier.

21. April. Jeg læste Lektier og Morskab inden Frokost Klokken 12,30, og derefter gik Morbroder Harald og jeg en Tur ud i

Købmand Hans Broge.¹

Marselisborg til Middag Klokken 3. Om Eftermiddagen læste jeg Morskab, besøgte gamle Malle og gik med Morbroder Harald ud i Haveselskabets Have.

30. April. Havde vi Omflytning, og jeg blev Nummer 4 af 17 med 5,15 Points.

5. Maj. Inden Frokost Klokken 10,30 læste jeg Lektier, og derefter gik Morbroder Harald og jeg en lystig Tur i den lysegrønne

Skov (Marselisborg) til Middag Klokken 3. Efter Middag læste jeg Morskab til Klokken 5,30, og derefter gik jeg en Tur ud i Marselisborg sammen med Bo samt Camilla Paludan og en ung Hr. Bülow, hvilke to viste sig at være foreløbigt hemme-

¹ Kaldet Kongen af Aarhus som Byens største Købmand i dens store Udviklingsperiode mellem 1850 og 1900. Hans Broge var afgaaet ved Døden før min Ankomst til Aarhus, men hans Navn og Virke prægede endnu Byen. Bl. a. var hans Datter, gift med den store Margarinefabrikant Otto Mønsted i Aarhus, en af de faa, som Morbroder Harald og jeg ret ofte mødte paa vore Spadsereture i Riis Skov; hans Samtaler med Morbroder om Aarhus interesserede det mig altid at høre.

ligt forlovede. Om Aftenen var J. P. her, og vi to spillede saa „Bezique“.

12. Maj. Klokken 9 steg Morbroder Harald og jeg ind i Toget til Silkeborg, hvor vi ankom Klokken 11, og vi gik saa den dejlige Tur langs med Gudenaas ud til Hattenæs, hvor vi drak Kaffe, og derefter besteg vi „Ulvhoved“. Vi beundrede det prægtige Landskab, som laa udbredt for vore Fødder, hvor de dejlige Søer var omkransede af de lyse Birke og de mørke Granskove, medens Himlen hvævede sig som en herlig, blaa Kuppel over hele Partiet.

Vi gik nu atter ned gennem Skoven og ind i Silkeborg, hvor vi spiste til Middag paa „Hotel Silkeborg“ og besaa Byens Mærkværdigheder og deriblandt „Drewsens Gravhule“ paa Kirkegaarden, inden vi steg ind i Toget og atter kørte tilbage til Aarhus. Om Aftenen læste jeg Lektier.

22. Maj. (Skoleskovtur). Klokken 8,30 mødtes vi alle, 127 Drengene og 3 Lærere, ved Banegaarden og steg ind i Bænkevognene og kørte under livlig Snak til Skanderborg og derfra til Ry. Der steg vi ombord i en Damper og sejlede op til Himmelbjerget, hvor vi efter 3 Kvarters Forløb gik i Land og entrede lige op ad Bjerget. Vi spiste saa og drak Kaffe til Klokken 1. Derefter delte vi os i forskellige Hold, hvoraf nogle legede „Røvere og Soldater“, og andre sejlede paa Søerne, medens næsten hele vor Klasse foretog en overordentlig morsom og fornøjelig Udflugt til Klokken 4, hvorefter vi løb Væddeløb og Sækkevæddeløb og blev fotograferet. Derefter spiste vi lidt og gik en Tur til Klokken 7, saa samlede vi os atter og marcherede med Musikken i Spidsen ned ad Himmelbjerget til Damperen, som laa og ventede paa os ved dets Fod; der af-

112

1. Juni 1895

sang vi en Sang, som var digtet i Dagens Anledning, og der blev ogsaa holdt et Par Taler, inden vi gik ombord og sejlede til Ry. Vi steg derpaa ind i Toget og kørte til Skanderborg,

II. Klasse i Skolegaarden.

F. v. Nicolaj Ahlmann, Carl Edvard Levinsen, Kristian Krarup, Johannes Vilcken, Jacob Hasselbalch, Eugen Koch, Paul Ørum, Louis Feilberg, Henrik Larsen, Olaf Knudsen, Fritz Bülow, Vilhelm Jansen, Ego. I Vinduerne f. v. Christen Christensen, Peter Guldberg-Møller, Axel Møller, Christian Weis.

hvorfra vi atter efter en Times Forløb kørte, naturligvis syn-
gende hele Vejen, til Aarhus, hvor vi ankom Klokken 11.

1. Juni. Jeg var tidligt oppe og skrev Dansk Stil, og saa be-
sørgede jeg nogle Ærinder, tog et varmt Bad og læste til Klok-
ken 11; efter Frokost tog jeg med Toget her til Assens, hvor
jeg ankom næste Nat Klokken 6,30. Efter at have spist snak-
kede jeg med Moder til Klokken 7,30, saa gik jeg hen og in-

viterede Kragstilen Skovtur 2. Pinsedag, inden vi drak The Klokken 8, hvorefter vi tilbragte en hyggelig Familieaften.

3. Juni. (2. Pinsedag). Klokken 7,30 gik jeg om til Axel og gik med ham en udmærket Tur om ad Mariendal til, og Klokken 9,30 gik jeg ind til Stubs og gik med dem ud at spille Kriket til Klokken 12; efter at have spist til Middag kørte jeg en Tur paa Cycle til Klokken 1,30, saa steg vi til Vogns, dvs. Fader, Moder, Bie, Anna Skovby, Kay, Munke, Hr. og Fru Jørgensen, Petersen, Engell, Holm, Bülow, Otto, Carl, Axel, Hans og jeg, og kørte til Frederiksgave, hvor vi tilbragte en meget morsom Eftermiddag og Aften.

6. Juni. Klokken 7 stod jeg op; jeg skrev Dagbog, pakkede min Kuffert og gjorde Afskedsvisit og deslige til Klokken 10. Saa spiste vi Frokost, og Klokken 11,35 sad jeg i Toget og dampede bort fra det kære Assens, som jeg haabede atter at kunne gense om en Maanedstid. Klokken 6 kom jeg her til Aarhus og læste Lektier hele Aftenen.

9. Juni. Klokken 8,30 mødtes de af „Secundus“ Medlemmer (Koch, Vilcken, Ahlmann, Levinsen, Hasselbalch og jeg) som ikke var syge eller forhindrede (hvilket 6 Medlemmer var). Vi kørte nu ned til Skanderborg, hvor vi tilbragte en overordentlig morsom Dag, idet vi turede, besaa Omegnens og Byens Mærkværdigheder, deriblandt den mærkværdige gamle Slotskirke med den dejlige Udsigt oppe fra Kirketaarnet, som er et gammelt ombygget Borgtaarn, og fotograferedes. Klokken 6 kom vi glade og tilfredse hjem, men overordentlig trætte. Aftenen tilbragte jeg dels med at læse Lektier og dels med at læse Morskab.

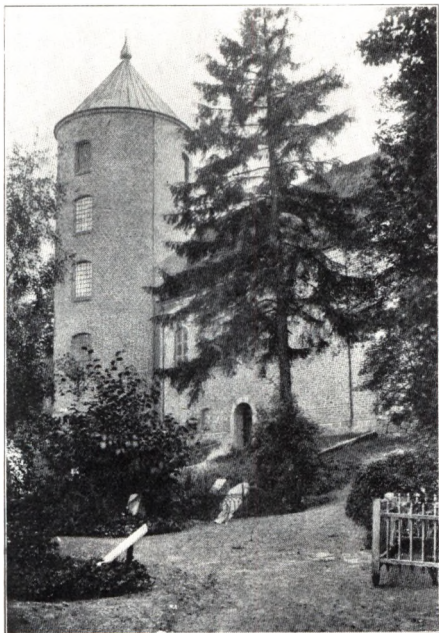
19. Juni. Gik vi for sidste Gang i Skole i Skoleaaret 1894-95.

27. Juni. Havde vi Naturhistorie (6÷).

29. Juni. Havde vi Latin Klokken 1 (6).

2. Juli. Var jeg oppe i Historie (6).

3. Juli. Var jeg Klokken 8 oppe i Tysk og fik (6÷).

Kirken i Skanderborg.
Fotograferet den 9. Juni 1895.

6. Juli. Havde vi Klokken 2 Geografi (6).

8. Juli. Havde vi Arithmetik Klokken 8 (6), og Geometri Klokken 2 (6).

9. Juli. Havde vi Religion Klokken 2 (6).

11. Juli. Havde vi Fransk (6).

13. Juli. Havde vi Klokken 8 Translokation, hvorved jeg blev optaget i 3. studerende Klasse, mens 4 (af 17) blev Oversiddere, og vi, der gik op i 3. Klasse, fik 4 Oversiddere hos os, saa vi ialt blev 17 i Klassen. Bagefter havde

vi Slutningshøjtidelighed, og Klokken 11 steg Fætter Axel og jeg ind i Toget til Assens med Fader og Kay, som kom fra Norge, og kørte med dem her til Assens, hvor vi ankom Klokken 6. Efter at have indtaget en god Diner, tilbragte jeg den første hyggelige Aften her i Assens.

16. Juli. Inden Frokost Klokken 11 læste jeg i „Talismanen“ og snakkede med Christian Schwartz, der var kommen med Toget Klokken 9; og efter Frokost morede Carlo og jeg os til

Middag Klokken 3, hvortil Frk. Harriet Zimmermann kom; hun var kommet med Toget fra København Klokken 3. Efter Middag spillede Carlo og jeg Krokret med C. Schwartz, og endelig Klokken 6 fulgte vi ham til Toget, hvorefter Carlo og jeg

Assens set fra Havnen.

udrettede en Mængde interessante Ting til The Klokken 8, efter hvilken vi fortsatte, idet vi bevæbnede os med en Lygte og en Økse, samt med en Flaske med Vand, og med utroligt Besvær brød ind i den gamle arrige Snedker Nicolajsens Værksted, hvor vi lod alting saa som Sømposer, Høvle, Brædder, Save, Brændevinsflasker osv. opføre en lystig Runddans, medens vi desværre maatte opgive at komme Vand i Stedet for Brændevin i hans Flasker.

17. Juli. Inden Frokost Klokken 10 spillede Carlo og jeg Krokret oppe i Toften og læste Morskab, og derefter gik vi atter en Tur og læste Morskab til Middag Klokken 1, hvorefter Carlo

19. Juli 1895

og jeg gik ombord i den lille Damper „Assens“, med hvilken vi sejlede til Wedellsborg og derfra videre til Bransø, hvor vi tilbragte 4 morsomme Timer med at undersøge alle Øens Mærkværdigheder, om hvilke vi senere skrev en meget inter-

Wedellsborg.

essant Bog. Klokken 7,30 sejlede vi hjem, en dejlig Tur i det herlige Sommervejr.

19. Juli. Om Formiddagen arbejdede Carlo og jeg oppe i Firkløverets Hus og gik i Vandet, og om Eftermiddagen lykkedes det os at laane Rebslager Hansens Baad for hele Ferien, og vi roede saa et Par Timers Tid i den, hvorefter vi begav os hjem og op i den faste Stoks Hus, hvorefter vi atter roede en Tur.

25. Juli. Formiddagen tilbragte Carlo og jeg dels i Toften og dels med Forberedelserne til Rejsen. Klokken 2,45 satte vi os ind i Toget og kørte til Nyborg, hvorfra vi havde en dej-

lig Sejltur over til Korsør, hvor Pastor Harboe og Frue modtog os. Med dem kørte vi til Slagelse, hvorfra vi kørte med Vogn til Sorterup, hvor vi ankom Klokken 8,30. Aftenen tilbragte vi i Haven, og da Carlo og jeg gik i Seng, begyndte vi at snakke, hvilket vi fortsatte med lige til Klokken 12.

26. Juli. Carlo og jeg fortsatte nu, som vi slap, til Klokken 7, saa stod vi op og gik en dejlig lang Tur, til Klokken 9. Derefter fik vi noget at leve af, spiste Stikkelsbær og deslige, læste Morskab og sov til Middag. Om Eftermiddagen spillede Carlo og jeg Krok og spiste Jordbær, Stikkelsbær, Kirsebær, Ribs, Solbær osv. mellem Bygerne, medens vi ellers sad inde og læste og snakkede. Efter Klokken 7 læste Pastor Harboe højt i „Medlemmer“.

28. Juli. Inden Middag Klokken 12 fik Carlo og jeg en lille Bondedreng og Bondepige med ind i Præstegaarden, hvor vi trakterede dem med Stikkelsbær og roede dem rundt i det store Vand nede i Haven. Efter Middag begav Carlo og jeg os ned i Dyrehaven, hvor vi roede over en lille Sø og gik i Land

Carlo Harboe, Pastor Harboe og Frue
i Præstegaardshaven i Sorterup.

paa den modsatte Bred, hvor vi spiste os mætte i Kirsebær og Skovhindbær, hvorefter vi atter roede ud paa Søen, hvor vi laa og fiskede, til Herr og Fru Harboe kom. Vi drak Kaffe og snakkede til Klokken 6,30, saa gik vi hjem og drak The, hvorefter vi spadserede nede i Haven. Pastor Harboe læste derpaa Bogen „Medlemmer“ ud.

Tante Kate.¹

6. August. Klokken 12 mødte Harriet og jeg samt en Mængde andre Gæster nede hos Farbroder Frederiks, og derfra kørte vi, vistnok i 3 Vogne, ud til Frederiksgave, hvor vi tilbragte en munter Eftermiddag i Møllen hos Schwartz, da vi, paa nær en Time, hvor der var et lille Ophold i Regnen, maatte holde os inde i Schwartz' Stuer i den øsende Regn. Efter at et meget livligt Middagsmaaltid var endt med et Utal af Taler (jeg havde den

Ære at have Værtinden Tante Kate til Bords), blev den store Spisestue ryddet, og vi dansede meget lystigt til Klokken 1. Saa kørte Vognene frem foran Døren, og, skønt ugerne, steg vi ind i dem og havde en meget munter Køretur hjem.

8. August. Om Eftermiddagen kørte Fader og Moder ud til Middag hos Forpagter Hvenegaard paa Frederiksgave, og da det var daarligt Vejr, satte jeg mig ind i Faders Stue for at læse, medens Munke og Axel flyttede Bordet væk under Lampen og spillede Krokett med et lille Bordspil. Da jeg var blevet ked af at læse, lovede jeg, at jeg vilde spille et Spil med, men da

¹ Min Farbroder Frederiks Hustru i andet Ægteskab, med Sønnen Frederik paa Armen.

vi skulde til at begynde, trillede en Kugle fra mig, og da jeg løb efter den, tørnede jeg med en saadan Kraft mod Lampen, at Porcelænsbeholderen revnede og splintredes i tusinde Stumper. Blod og Petroleum en gros flød ned ad mit Ansigt. Lægen blev hurtigt tilkaldt, medens jeg forsøgte at udvaske et

Allé i Toften.

gabende Saar, af hvilket jeg altid vil beholde et rødt Ar i Panden. Da Lægen havde forbundet mig, sortnede det for mine Øjne, og først efter at et Glas Vin halvt med Magt var hældt i mig, kom jeg igen til min fulde Samling.

10. August. Kunde jeg baade staa og gaa som et normalt Menneske, men jeg var alligevel en Del sløj endnu, hvilket dog ikke forhindrede mig i at modtage en Indbydelse fra Axel og Hans om at tilbringe Aftenen hos dem, og jeg tilbragte da en meget hyggelig Aften der sammen med Hjalmar og Svend Wittrup.

12. August. Om Formiddagen gik Bo og jeg en længere Tur, paa hvilken hun blev nødt til at indrømme, at her dog var

17. August 1895

ganske smukt i Assens. Lidt efter Middag svingede vor Charabanc op for Døren, og vi steg saa til Vogns og rullede vel fornøjede ud af Byen. Vi kørte først den dejlige Tur gennem Thorøhuse forbi Thorø ud til Sønderbybjerge, hvor vi steg af og gik op paa nogle af de smukkeste Udsigtspunkter der, blandt andet „Jette-Høj“. saaledes havde vi kaldt det smukkeste af Udsigts-

Thorøgaard. Efter Radering af Chr. Benzon fra 1918, da jeg havde købt Øen.
I Baggrunden ses Thorøhuse.

punkterne efter Harriet Zimmermann, som vi drillende kaldte Jette. Vi maatte imidlertid atter afsted, og saa kørte vi den herlige Tur fra Sønderbybjergene til Aa, hvorfra vi kørte op til Skovfogeden paa Frederiksgave og spiste til Aften. Vi tilbragte nu en meget fornøjelig Aften derude i Frederiksgave og havde saa en meget smuk Køretur hjem i det herligste Stjerne- og Maaneskin.

17. August. Den sidste Dag, jeg skulde tilbringe i det kære Assens! Om Formiddagen gik jeg en længere Tur, og efter Middag Klokken 2 gik jeg ned til Toget og sagde Farvel til Carl, der skulde ind til Odense for at være Apotheker paa Løveapoteket der, og til Axel, der skulde ud paa en 10 Dages

Rejse paa Sjælland. Da jeg saa havde drukket Kaffe sammen med den øvrige Familie, gik vi alle, Fader og Moder, Harriet, Kusine Anna, Munke og jeg, ned til Havnen, hvorfra vi roede over til Næs, hvor vi spiste til Aften sammen med Kinchs og Herr Bayer (Bestyrer af Ølbryggeriet) og tilbragte en meget behagelig Aften. Den vilde dog have været behageligere, i hvert Fald for mig, hvis det ikke havde været den sidste, jeg skulde tilbringe hjemme, inden jeg maatte tilbage til min ensformige Tilværelse i Aarhus; thi andet kan jeg ikke kalde min Tilværelse her, hvor jeg lever saa ensomt med uafslædig Læsning fra Morgen til Aften.

Carl Stub.

20. August-24. August. Tilbragte jeg hos Morbroder Axels, og da Morbroder Harald kom hjem Lørdag den 24. August fra Kjettrupgaard ved Vesterhavet, hvor han havde ligget hele Sommeren sammen med den nybagte Student Harald Seidelin, flyttede jeg herud til Fredensgade Nr. 44 og genoptog det gamle, stille Liv her.

25. August-22. September. Den følgende Maaned gik aldeles ensformigt, saa at jeg med faa Ord kan sige, hvordan hver Dag gik. Om Søndagen læste jeg Lektier og gik en Tur med Morbroder Harald, og om Eftermiddagen gik jeg saa i Reglen igen en lille Tur og læste Morskab eller skrev Breve; og Hverdage gik med Læsning fra Morgen til Aften.

7. September. Modtog jeg Brev fra Moder; hun fortalte, hvorledes det var gaaet med en af vore smukke Køreheste.

Hun skrev følgende derom:

„Vi har haft en Historie med en af de smaa røde Heste, der gør os alle megen Sorg – kan jeg næsten kalde det –. Niels kom forleden Morgen ind til Fader og fortalte, at den „Fjærmer“ havde mistet sin Tunge. Det ser ud, som om den er skaaret af med to Snit. Niels siger, at han opdagede det først ved, at Krybben var fuld af Blod. Tungen har ikke været til at finde, og hele Sagen er meget mystisk og mistænkelig. Der bliver gjort alt for at faa den opklaret. Efter al Sandsynlighed maa Dyret slagtes; heldigvis siger Dyrlægerne, at den ikke lider, men den vil næppe kunne leve af Klid, og det er jo den eneste Næring, den kan tage til sig. Vi maa ikke dræbe den, førend den har staaet en vis Tid, ellers faar vi ingen Assurance; men vi ere meget bedrøvede, kan du nok forstaa. Det var jo den sødste af alle Hestene, og den er kun 6 Aar. Alle Folk her i Gaarden er meget forbitrede paa Niels og mener, at han paa en eller anden Maade er Skyld deri – maaske ved Bidslet, da han jo altid maatte køre den saa stramt. Hvor megen Skyld han har, er imidlertid uopklaret, men Kusk bliver han næppe mere. Det har ærgret Fader meget og taget paa alles Humør.“

Den 15. September skriver hun følgende derom:

„Niels er nu gaaet til Bekendelse. Han har holdt Hesten i Tungen, medens han slog den. Den rev saa Hovedet tilbage med et voldsomt Ryk, saa han beholdt Tungen i Haanden. Det er en raa og fæl Opførsel fra hans Side, der jo imidlertid faar sin alvorlige Straf. Foreløbig gaar han i Marken og arbej-

der, men han kan næppe begaa sig mellem de andre Folk. Nu angrer han det forfærdeligt, men det er jo for sent.“

Og den 18. September skriver hun videre derom:

„Det gaar mærkværdigt godt med den røde Hest, den er blevet fed, og nu faar den Lov at røre sig lidt; den er ligesaa livlig som før. Dyrlægen mener, den kan trives uden Tungen.“

Da jeg var hjemme i Oktoberferien (fra den 12. Oktober til den 17. Oktober), saa jeg Hesten, og den var ligesaa rask og livlig som tidligere. Om Kusken skriver Moder den 25. Oktober:

„I Dag har Fader været med Niels i Retten. Sundhedskollegiet har dømt, at hans Behandling af Hesten maa gaa ind under Dyrplageri. Han slap saa med en Mulkt, som han næppe kan betale, følgelig kommer han paa Vand og Brød nogle Dage. At han slipper saa mildt, kan han takke Fader og Overdommeren for.“

5. Oktober. Begyndte Kay som Lærling i Forretningen i Assens. Han har hidtil, siden han tog Eksamen fra „De Brockske Handelsskoler“ i København (10. April 1895), været som Lærling i Filial-Forretningen i Glamsbjerg, der bestyres af Herr Blædel.

12. Oktober. Klokken 11 fik jeg fri, og efter at jeg saa havde slugt min Frokost, ilede jeg til Toget, hvormed jeg snart dampede afsted til Assens, hvortil jeg ankom Klokken 6 efter en efter Forholdene ganske morsom Rejse. Paa Banegaarden blev jeg modtaget af Moder og Munke, der efter Sommerferien var kommet ind til Odense, hvor han begyndte i femte og sidste Forberedelsesklasse til Latinskolen. Han boede hos en elskværdig Familie Hørlyck (en af Frøknerne Hørlyck bestyrede Forbere-

14. Oktober 1895

delsesskolen), hos hvem der boede 4 andre flinke Dreng. Munke havde dog sit eget Værelse. Han kom foreløbig hjem hver Søndag. Den øvrige Familie og jeg tilbragte nu en meget hyggelig Aften med at passiare om alt det, der var passeret, siden vi sidste Gang var samlede.

Kay paa Vinhøst i Købmandsgaarden.

14. Oktober. Efter Frokost Klokken 10 gik Munke og jeg en lille Spadseretur, saa gik jeg op i Taarnbygningen oppe i Tof-ten og læste Morskab til Klokken 12, hvorefter Munke, samt Jørgen Holst og Aage Lind (to af Munkes Skolekammerater) kom med deres store Drage; den naaede mig til Panden, og vi satte den med meget Besvær op fra Taarnet. Dermed gik Tiden til Middag Klokken 2, og derefter gik vi atter op til Dragen, som imidlertid faldt ned kort Tid efter ved en forkert Manøvre, som Munke gjorde. Heldigvis faldt den saa langsomt, at vi kunde indhale et langt Stykke af Snoren, men dog faldt den ned i Roemarken paa den anden Side af Brydes Dam.

Med utrolig Møje fik vi den tilsidst samlet, uden at vi mistede en eneste Alen af den lange Snor. Vi klatrede nu en Tid i de høje Tømmerstabler ligesom i fordums Tid. Fra Klokken 5 til 7 læste jeg Morskab hjemme, og efter The gik jeg om til Krag's,

Tømmerstablerne i Toften.

hvor jeg tilbragte en overordentlig hyggelig Aften sammen med Axel og Hans, der var ene hjemme.

16. Oktober. Inden Frokost Klokken 9,45 pakkede jeg min Kuffert og sagde Farvel, og efter Frokost slog saa Afskedens Time; og kort efter sad jeg i Toget og dampede afsted til Aarhus, hvor jeg ankom Klokken 6 om Aftenen i god Behold.

20. Oktober. Indtil Frokost Klokken 12 skrev jeg Fransk Stil, og da jeg saa havde spist Frokost, gik Morbroder Harald og jeg en Tur i Riis Skov til Middag Klokken 3, hvorefter jeg gjorde en Konfirmationsvisit oppe hos Morbroder Axels, hvor Agnes var blevet konfirmeret den foregaaende Søndag, da jeg var bortrejst. Klokken 5 gik jeg hjem og drak Kaffe, og derefter

gik Jacob Paludan og jeg en Tur til The Klokken 8, hvorefter vi spillede Whist.

1. November. Klokken 6 stod jeg som sædvanlig op. Jeg læste saa paa mine Lektier til Klokken 7,40, hvorefter jeg spiste min

Riis Skov med Bro over en Aa.

Morgenmad og ilede til Skolen, hvor de fleste af Klassen allerede var samlede, og man drøftede nu Lektierne og allehaande Skolesager, til Klokken ringede Kl. 7,55. Efter at vi havde haft en Morgensang, begyndte Undervisningen i Tysk, som vi havde med Adjunkt Lorentzen; Klokken 8,30 ringedes der ud, og det 10 Minutter lange Frikvarter gik saa med Snakken og ivrig Diskussion af Skolesager; og da der Klokken 9 atter ringedes ind, begyndte en af

Timerne i vort sværeste Fag, nemlig Græsk, som vi havde med Adjunkt Lund. Det næste Frikvarter gik ligesom det foregaaende, naar man undtager, at jeg som Secundus' Kasserer modtog og udlaante en hel Del Penge; og i Timen fra 10 til 11 havde vi Arithmetik med den dygtige Adjunkt Christensen. I det saakaldte store Frikvarter, fra Klokken 10,30 til 11, gik jeg som sædvanlig sammen med Fætter Axel, som gik i II. Realklasse, hen til Morbroder Axels og spiste Frokost; og i næste Time fra 11 til 12 havde vi Latin med den afholdte Adjunkt

Stegmann („Jokum Tyrk“). I Frikvarteret fra Klokken 12 til 12,10 var der et større Slagsmaal mellem 2 Drengene, og det samlede naturligvis et interesseret Publikum, som med Tilraab opmuntrede de kæmpende til at slaa dygtig løs; men desværre blev det som sædvanlig hurtigt afbrudt af den inspektionshavende Lærer. I Timen fra 12 til 1 havde vi Religion med Overlærer Müller, og endelig i sidste Time fra 1 til 2 havde vi Geometri med Adjunkt Christensen.

Da jeg kom hjem fra Skole Klokken 2, læste jeg Lektier til Middag Klokken 3, hvorefter jeg skrev Latinsk Stil og læste Lektier til The Klokken 8.

9. November. Havde jeg om Aftenen mine 2 Klassekammerater Eugen Koch og Johannes Vilcken til en meget fornøjelig Whist.

19. November. Blev jeg indskrevet til Konfirmation hos Stiftsprovst Sørensen, og for Fremtiden gik jeg saa hver Tirsdag og Torsdag fra 9 til 11 hos ham. Vi var ialt ca. 35 Konfirmander, hvoraf 5 vare mine Klassekammerater, nemlig Guldberg, Müller, Weis, Ørum og Vilcken, og desuden var der 5 andre fra Latinskolen, nemlig Fætter Axel, min tidligere Klassekammerat Jansen fra II. studerende Klasse, og Jaster, Kofoed og Müllertz, alle fra III. Realklasse.

Stiftsprovst Sørensen.

29. November 1895

29. November. Var jeg ikke i Skole, da jeg var forkølet og havde Hoste.

14. December. Begyndte vi Halvaarseksamen med arithmetiske Opgaver, som vi havde fra Klokken 9 til 12. Da vi var færdige og fik fri, gik jeg en Tur og gjorde Juleindkøb inden Mid-

F. v.: Vilcken, Koch, Ego,
Hasselbalch, Ahlmann, Levinsen.

dag Klokken 3, hvorefter jeg læste Lektier til Klokken 6,30. Klokken 7 kom Eugen Koch, Johannes Vilcken¹ og Carl Edvard Levinsen,² og vi tilbragte saa en meget hyggelig Aften sammen.

18. December. Havde vi geometriske Opgaver fra Klokken 9 til 12 (6).

Om Eftermiddagen kom Ørum og Christensen som Revisorer og talte Secundus' Kassebeholdning. Indtægten siden Som-

¹ Søn af Bankkasserer V., senere Direktør i Aarhus Privatbank. Han var allerede som Dreng særlig matematisk begavet og er efter en smuk udenlandsk Karriere i hvert Fald foreløbig endt som Professor i Matematik ved et engelsk Universitet. ² Søn af Direktør for Nationalbankens Filial i Aarhus L.

merferien havde været 7 Kr. og 1 Øre, og Udgiften til Julepyntning havde været 3 Kr. 10 Øre, saa vi havde altsaa et Overskud af 3 Kr. 41 Øre til Skovturen om Foraaret.

21. *December.* Var det den sidste Skoledag i Aaret 1895. Alle Klasserne var i den Anledning pyntede med Flag, Lys, Gran, smaa Juletræer og mange andre Ting, og Lærerne læste Julehistorier højt, medens Hundreder af Julelys belyste de muntre Drengensigter, som straaede af Glæde over den herlige Juleferie, som de gik i Møde. Endelig da Klokken slog 2, slukkedes alle Lysene i Klasserne, og den glade Drengeskare splittedes ad, idet Ønsker om en glædelig Jul summede om i den gamle Skole, som snart stod tom og øde og sørgede over sine bortdragne Venner, hvis muntre Latter, Spøg og Tummel den skulde undvære lige til den 6. Januar.

22. *December.* Inden Klokken 11,30 ordnede jeg det sidste inden min Afrejse, og Klokken 11,40 steg jeg ind i Toget og kørte til Assens, hvor Moster, der skulde tilbringe Ferien hos os, og Kay var nede for at tage imod mig. Aftenen gik saa med hyggelig Passiaren.

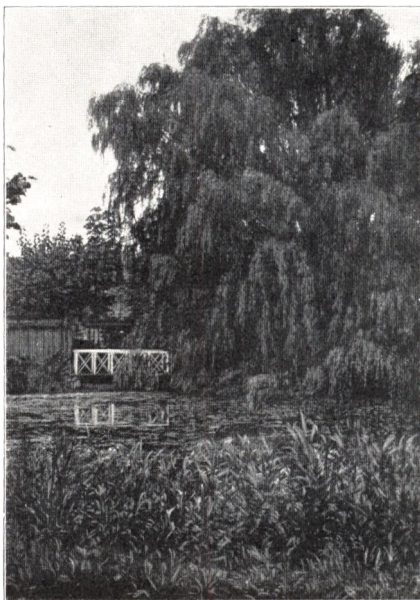
24. *December.* Inden Middag Klokken 12 skrev jeg til Bo og Jacob Paludan og gik en Mængde Juleærinder for Moder. Jeg gik med Gaver saavel til Byens højeste Øvrighed som til Byens fattigste gamle Koner, og alle Steder, men navnlig paa de sidste, modtog jeg de bedste og hjerteligste Ønsker om en vel-signet Juleaften. Efter Middag pyntede Munke og jeg Juletræet, og jeg ordnede det sidste ved mine Gaver inden Klokken 5. Saa gik Moster, Kay, Anna og jeg i Kirke, medens Fader blev hjemme og læste en Præken højt for Moder og Munke, der ikke maatte gaa ud. Da vi Klokken 6 kom hjem, drak vi

The og spiste Smaakager, og derefter blev Døren til den lille Spisestue lukket op. Og der stod Juletræet i al sin Pragt. Efter at et Par Julesalmer var sungne, dansede vi alle rundt om Træet, der var overordentlig smukt. Vi saa nu paa vore mange dejlige Gaver til Klokken 8, saa gik vi ned til Juletræet hos Farbroders, hvor som sædvanlig alle de faste Piger og Karle vare forsamlede og fik deres Gaver, og hvor alle de unge Mennesker fra Butikken, undtagen de som var hjemme, ligeledes var forsamlede. Da vi kom op derfra, spiste vi Gaasesteg og læste Julebrevene og snakkede, til vi Klokken 11,30 gik i Seng.

29. December. Inden Middag Klokken 12 gik jeg en Tur med den unge Bülow, der stod i Lære hos os, for at se paa Isen paa de forskellige Damme, Brydes Dam, Kaals Mølles Dam og Strandmølledammen, og læste i „Rideknægten“ til Klokken 3. Saa gik Munke og jeg ned til Linds for at se en Generalprøve paa en Komædie („Fix' Gardinprædiken“), som nogle af Byens unge Ægtefolk skulde spille om Aftenen for Byens Honoratiores. Det var ganske morsomt. Da jeg Klokken 4 kom derfra, laante jeg Kays Skøjter, og jeg løb saa en Times Tid paa Strandmølledammen, hvor Skoven beskyttede os mod den stærke Blæst. Paa Vejen hjem gik jeg om til Krag's, men de var desværre ikke hjemme. Klokken 6 drak vi The, og derefter gik Fader, Moder og Moster ned til den omtalte Komædie hos Linds, medens Kay, Anna og jeg tilbragte Aftenen med at spille Whist, og Munke tegnede og som altid lavede Spilopper: engang fik jeg alle Billedkortene paa Haanden, men der maatte han snart gaa til Bekendelse, det var jo et altfor mærkeligt Tilfælde.

31. December. Den allersidste Dag i det gamle Aar. Inden

Middag Klokken 2 læste jeg Morskab, snakkede og deslige, og efter Middag skrev jeg en Del Nytaarsbreve og gik en Tur til Klokken 6, hvorefter vi sad og snakkede med Fader, Moder og Moster, til vi Klokken 7 gik til Aftensbordet, under hvilket Ærterne allerede regnede mod Ruderne. Efter The skød Munke og Jørgen Holst Kinesere, Skruptudser, Sole og Kanonslag af ude i Gaarden. Da dette „herlige“ Fyrværkeri var færdigt, gik jeg ned i Butikken, hvor de unge Mennesker havde susende travlt med at gøre Status op, men da der foreløbig var nok af hjælpende Aander, gik jeg op og tog Kays Cycle frem og kørte mig en Tur gennem Byens Gader, af hvilke navnlig Østergade var fuld af Folk, som enten saa paa, eller holdt Nytaarsløjer. Kinesere og Kanonslag susede efter mig, men jeg slap lykkelig gennem Ilden og fik set meget morsomt, saaledes f. Eks. en (udklædt) hængt Mand i en Gadelygte. Da jeg atter kom hjem, fandt jeg Familien forøget med en gammel Kone, som Pigen havde udklædt udmærket og anbragt i Faders Gyngestol med en Seddel paa Brystet, hvorpaa der stod „Tak for det gamle Aar“. Da imidlertid Munke stadig var paa Sjøv med Jørgen Holst, og Fader og Moder var gaaet hen til Kinchs, (som havde bedt dem

Brydes Dam i Toften ved Sommertid.

132

31. December 1895

endelig komme et Par Timer), og da Kay jo var nede i Butikken til Nytaarsopgørelsen, saa at kun Moster og Anna var hjemme, gik jeg atter ud, og snart stod jeg paa Toppen af Taarnet i Toften, fra hvilket Kinesere, Kanonslag, Skruptudser og

Butikken.

smaa Raketter som lysende Striber, der endte med et højt Knald, susede ud i den mørke Vinternat. Da jeg atter kom hjem, var Bordet dækket, og Moder, Moster, Anna, Munke og jeg spiste Smaakager og drak et Glas Vin, idet vi sagde hinanden Tak for det svundne Aar 1895. Munke og Anna gik nu i Seng, men jeg gik ned i Forretningen og hjalp med det sidste af Nytaarsopgørelsen. Klokken 11,30 var vi færdige, og vi gik da alle, ca. 15, ned til Farbroders, efter at Toilette var gjort, og drak Kaffe og røg en Cigaret til Klokken 12. Saa samledes

vi inde i den store Spisestue og sang en Nytaarssalme, og derefter ønskede vi under Vinglassenes Klirren hinanden et godt og lykkeligt Nytaar, medens Spøg, vittige Ønsker og Formaningler lagdes dertil af de enkelte.

„Sorger og Bekymringer, men ogsaa tusinde lykkelige Minde gemmes i det Aar 1895.

Gud give, at det nye Aar 1896 maa blive godt.“

1895: Ende.

1. Januar 1896. Inden Frokost Klokken 12 vare vi alle i Kirke, og derefter læste jeg Morskab og gik om til Hans og Axel, hvor jeg sad og snakkede til Klokken 5,30. Saa gik jeg hjem og klædte mig om til Klokken 6, da Gæsterne, som vare Overdommerens, Kinchs, Menckes, Stubs, og Inspektør Larsen fra Sukkerfabrikken, kom. Efter en morsom Middag begyndte Herrerne at spille Whist, medens vi yngre og Damerne morede os med forskellige Ting.

4. Januar. Om Formiddagen pakkede jeg min Kuffert og snakkede med Moster og læste i „Mistænkt“, en ganske interessant Bog af en engelsk Opdagelsespolitibetjent, og efter Middag snakkede jeg med Munke, til vi gik ind for at drikke Kaffe; siden gik jeg om til Krag's, hvor jeg tilbragte en hyggelig Time og sagde Farvel. Derefter vendte jeg Broen¹ et Par Gange sammen med Otto, inden jeg gik ned for at sige Farvel til Farbroders. Inden The skrev Munke og jeg et Brev til Olava, og den sidste Aften gik saa med hyggelig Snakken, medens Fader var

¹ Broen udenom Assens Havn. At spadserere frem og tilbage paa denne kaldtes i Assens-Sproget „at vende Broen“.

saa flot, til Moders Smaakager og Konfekt at give en Flaske Champagne, hvilken vi tømte til Bunds med Ønsket om at mødes glade og raske til Paaske igen.

5. Januar. Efter at jeg Klokken 9 var staaet op, pakkede jeg

Vinterbillede fra Toften.

min Kuffert til Frokost Klokken 9,45, og derefter gik den sidste Tid indtil Turen ned til Toget, med hvilket jeg snart dampede bort fra det kære Assens. Til Tommerup rejste jeg sammen med August Stub, og vi var begge enige om, at dette havde været den fornøjeligste Tur, vi nogensinde havde haft; men ellers oplevede jeg intet videre paa Rejsen og ankom Klokken 6 vel til Aarhus. Og Aftenen gik saa med Fortællen og Passiaren og Whistspil.

23. Januar. (Skolebal). Klokken 7,30 stod jeg gallaklædt lige fra det børstede Haar til de blanke, spidse Snuder af mine elegante Balsko, og da Vognen kom, steg jeg ind og kørte op til

Morbroder Axels, hvor jeg hentede Tante Julie og Agnes, der var mine Damer til Ballet.

Klokken 7,30 traadte jeg ind i Forsalonen til Balsalen, i hvilken der allerede vrimlede af den balklædte Ungdom, der passerede livligt, men kun i en halvhøj Tone. Dog var denne Generthed snart forbi, og da Herrerne lidt efter bød Damerne ind i Balsalen, lød Spøg og munter Latter fra alle Sider, medens Parrene snart i en langsom Vals, snart i en flyvende Galop dansede hen over det glatte, bonede Gulv. Afdansningen til 1. Vals kom, og Herrerne førte efterhaanden Damerne ind i Forsalonen, hvor det første Hvil benyttedes af Herrerne dels til at danne Kvadrillerne til næste Dans og dels til at udfylde de endnu tomme Pladser paa deres Balkort med de tilstedeværende Damers Navne.

Musikken spillede atter op, og Kvadrille dannedes ved Kvadrille inde i den store Balsal under Musikkens Fanfare; snart dansede 100 unge Par Lanciers' muntre Dans, medens Spøg og munter Latter fra hver Kvadrille trængte som et forfriskende Ungdomspust ud til de omkringsiddende ældre. Saaledes gik Dansen lystigt til Klokken 10,30, da Rektor bød Borgmesterfruen Armen og med hende i Spidsen førte os alle op til Spisesalen, hvor vi snart sad bænkedede ved det godt dækkede Bord. Under Spisningen holdtes der en Mængde Taler, og de to Disciple, der holdt Talen henholdsvis for Rektor og Damerne, slap godt derfra, omend den ene var ved at gaa istaa engang. Desuden blev jo Sangene sungne, og da Rektor hævede Bordet, var vi alle i en om muligt endnu mere munter Stemning og fortsatte Dansen nede i Balsalen med Liv og Lyst lige til Klokken 3, da Herrerne førte deres Damer ned i Forsalen fra

sidste Dans . . . Vognene kørte frem, og den glade Ungdom skiltes, medens Farvel, Farvel og Tak for i Aften summede rundt i Luften.

Jeg for min Part kørte Agnes og Tante Julie hjem og kørte der-

En Fastelavnsmandag i Assens.
Ego, Munke, Kay, ca. Aar 1886.

efter selv hjem, klædte mig af og gik i Seng og gennemgik i Tankerne det herlige Skolebal.

30. Januar. (Min 15. Fødselsdag). Da jeg allerede Klokken 1 fik fri fra Skole, gik jeg op til Morbroder Axels og hentede de Gaver, som jeg allerede havde faaet der til Frokost, og da jeg saa kom hjem, saa jeg paa mine Gaver og læste Brevene inden Middag Klokken 3, hvorefter jeg læste Lektier til Klokken 6. Aftenen gik med Snakken og Avislæsning som sædvanlig.

17. Februar. (Fastelavnsmandag). Om Morgenen blev jeg vækket ved at blive banket op med en stor Møbelbanker af Bo, og jeg regnede saa matematiske Opgaver til Klokken 11, da Vilcken kom. Og vi gik saa en dejlig lang Tur ud i Marselisborg Skov, hvorfra jeg først kom hjem til Middag Klokken 3. Efter Middag gik jeg op til Morbroder Axel for at høre til Fætter Axel, der havde været saa uheldig at forstuve sin Fod under et Fodboldspil, og da jeg saa kom hjem, skrev jeg Breve til Louise Paludan, (under hvilket jeg saa „Sluppen“ drage forbi med Hurraraab for Morbroder Harald) og til Fa-

ster Oline og til Moder, og derefter læste jeg min „Aarhus Stiftstidende“, inden jeg gik i Seng.

29. *Februar.* Denne Dag er jo en Mærkedag, thi først om 8 Aar vil samme Dato komme igen, først Aar 1904, og hvem ved, om man lever til den Tid, men det gør man da forhaabentlig nok, men i hvert Fald, hvor er man, og hvad er man til den Tid? Ja det er jo ikke godt at vide. Hvem der dog bare kunde løfte Fremtidens Slør lidt.

Om Aftenen var Vilcken, Ahlmann og Levinsen og jeg sammen og spillede Whist, og vi tilbragte en meget morsom Aften.

15. *Marts.* Om Formiddagen var jeg i Kirke, og efter Frokost Klokken 12 kom Vilcken og hentede mig; og vi gik saa en udmærket Tur ud til „Fruens Bænk“ inden Middag Klokken 3. Derefter læste jeg Søndagsavisen og gik hen til Vilcken. Efter at vi havde gjort et forgæves Forsøg paa at komme op i Domkirkens Taarn, gik jeg her hjem, hvor jeg fandt Jacob Paludan, der meddelte mig, at gamle Malle var hensovet stille og roligt Klokken 4. Da hun var 83 Aar gammel og mæt af Livet, kan man ikke andet end være glad over, at Gud opfyldte hendes Ønske om en blid og rolig Død; men navnlig Bo og ogsaa jeg vil savne de hyggelige smaa Besøg meget omme hos hende i Klosteret. En af hendes sidste Hilsener paa Dødslejet var til mig: „den lille Plum“, som hun altid kaldte mig.

28. *Marts.* Blev om Formiddagen i Skolen stiftet Secundus' Fodboldklub, med Medlemmer fra III. studerende Klasse og III. Realklasse. Stifteren, der var mig selv, blev uden Stemmeafgivning valgt til Kasserer og Ordner af alt Indkøb til Klubben, saaledes f. Eks. Boldt, Maalene, Luftpumpe osv., medens

man senere, naar der kom lidt Orden i Tingene, skulde træffe nærmere Bestemmelse om alt øvrigt. Foreløbig indtegnedes der 20 Medlemmer i Klubben, 10 fra hver Klasse, men ellers skulde hver Dreng i de 2 Klasser bidrage 25 Øre til Boldten,

Gamle Malle.

for at alle kunde benytte den, naar vi havde Fodbold i Gymnastiktimerne. Indmeldingspengene var 15 Øre plus 25 Øre, som alle skulde betale, og foreløbig skulde Medlemmerne ikke have flere Udgifter.

Om Aftenen havde jeg saa Vilcken, Koch og Levinsen til et Whistparti. Det var sidste Gang, vi samledes paa den Maner i dette Skoleaar, thi nu stod jo Foraaret og den herlige Sommer for Døren. Det var ellers en fornøjelig Aften.

1. April. Efter at jeg om Morgen havde pakket min Kuffert og

læst Aviserne, steg jeg Klokken 11,43 ind i Toget til Assens og ankom hertil Klokken 6 uden at have oplevet noget videre; Aftenen benyttede jeg saa til en hyggelig og fornøjelig Samtale med den øvrige Familie.

6. April. (2. Paaskedag). Klokken 8 gik jeg om til Axel, og vi to gik os saa en god Morgentur ud ad Brahesborg til i Følge med 3 Hunde, nemlig Bova (Rolfs Søn og vor Gaardhund), Snap, en nydelig hvid Rottehund, som Forretningen havde faaet anskaffet i Begyndelsen af 1896, og endelig Blask (Mouritz Krag's Hund). Da vi Klokken 10 kom hjem, læste jeg Mor-

skab og skrev en Artikel til det paatænkte nye Nummer af „Firkløveret“ inden Middag Klokken 12. Og da vi derefter havde drukket Kaffe, samledes „Firkløverets“ Medlemmer paa nær Carl samt desuden Jørgen Holst og Aage Lind, og der blev holdt Auktion over Resterne af „Firkløverets“ Bogsam-

Tømmerkørsel i Toften.

ling (se 25. November 1895), hvilket indbragte noget over 4 Kroner, hvilke Penge saa blev indsatte i Sparekassen paa mit Navn, som et Reservefond for „Firkløveret“. Lidt efter Auktionen begav jeg mig om til Axel og Hans, hvor jeg tilbragte et Par hyggelige Timer til Klokken 5, da jeg gik hjem og læste Morskab til The Klokken 7, hvorefter Familien tilbragte en meget hyggelig Aften sammen.

8. April. Efter at jeg var staaet op Klokken 8,30, pakkede jeg min Kuffert og gjorde Visit hos Farbroders og Krag's inden Frokost; derefter sagde jeg Farvel og drog Nord paa; jeg ankom til Aarhus Kl. 6 og maatte læse Lektier det meste af Natten.

12. April. Hvor er det muligt med Ord at nedskrive noget om denne Dag, denne min Konfirmationsdag, denne Dag hvor jeg har bekræftet mit hellige Daabsløfte, denne Dag, hvor en Mængde af Indtryk vældede ind paa mig, ja denne Dag som er saa vigtig for hele Livet. Nej det er umuligt blot at skildre eet af de uudslettelige Indtryk fra denne Dag, jeg maa nøjes med kun tomt at fortælle, hvad der skete i det rent ydre.

Klokken 10 begyndte Gudstjenesten, og jeg gik op ad Kirkegulvet og satte mig paa min Plads som Nummer 5; og efter at Stiftsprovsten havde holdt en udmærket Prædiken, og vi var blevet overhørte, kom det snart, det for mig saa betydningsfulde Øjeblik, da jeg aflagde det hellige Løfte, som kun Gud kan give mig Styrke og Kraft til at holde hele Livet igennem. Da Klokken var 1, sad jeg atter i Vognen og kørte hjem til Fredensgade, hvor vi spiste Frokost, og derefter læste jeg de mange Breve og Telegrammer, besaa de mange smukke Gaver og snakkede med Moder og Olava, indtil Gæsterne kom; det var Hornemans, Eva Haack, Jacob Paludan, og vi spiste saa til Middag, hvorefter Aftenen hengled med hyggelig Passiaren.

14. April. Klokken 9 gik jeg om til Stiftsprovsten, hvor vi modtog den sidste Times Undervisning, og derefter drak vi Chokolade i hans private Lejlighed. Jeg fulgte da Vilcken hjem og gjorde Visit der, hvorefter Fader, Moder og Olava og jeg og Kay gik paa Maleriauktion, hvor Fader købte 2 Malerier, et af Niss, der forestillede nogle jyske Lyngbakker i Solskin, og et italiensk Billede af Schiøtz-Jensen. Derefter gjorde jeg Visit hos Nørgaards¹ og Lottrup² inden Middag Klokken 3,

¹ Direktør i Aarhus Privatbank, senere Direktør i Handelsbanken, Etatsraad Nørgaard.

² Købmand Lottrup, gift med en Datter af tidligere Direktør i Aarhus Privatbank, Seide-

Dagbogsblade

---

hvorefter jeg tilbragte Eftermiddagen med at læse Lektier og modtage enkelte Visitter.

26. April. Inden Frokost Klokken 12 var jeg i Kirke og hørte

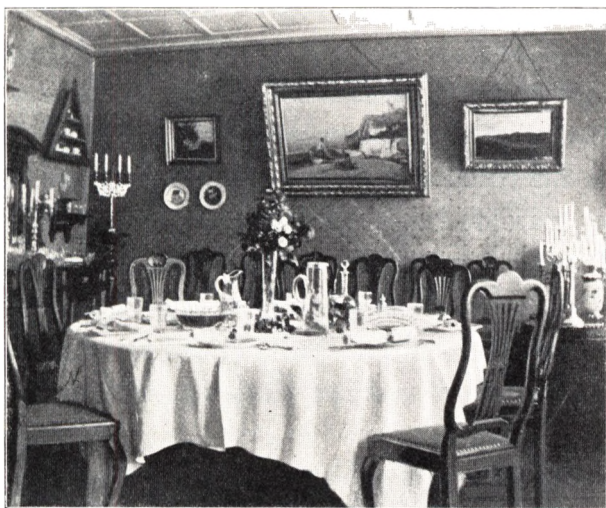

I Aarhus Domkirke.

Stiftsprovsten prædike. Efter Frokost gik jeg en lille Tur og læste Lektier til Middag Klokken 3, hvorefter Vilcken kom og

lin, hvis Børn, deriblandt Fru Lottrup, stod min Morbroder Harald meget nær. Af de andre Børn har jeg allerede i Dagbogen omtalt Harald Seidelin, der siden blev ansat som Læge i Sydafrika, hvor han døde. Senere omtaler jeg Fru Engelhardt, f. Seidelin, og Carl Philip Seidelin, der i de Aar var ansat i den siamesiske Marine som Captajn.

hentede mig til en Tur til Skovs, til Marselisborg; vor egen Skov var den jo nu blevet, da Byen havde købt hele Marselisborg af Minister Ingerslev, lige inden han døde, ramt af et Hjerteslag. Købesummen var 115,000 Kr. Sidste Gang jeg saa Ingers-

Spisestuen i Assens.

I Baggrunden det Maleri af Schiøtz-Jensen, hvis Køb jeg omtaler i Dagbogen 14. April 1896.

lev, var i Marselisborg Skov, hvor han nok saa fornøjet kom kørende paa sin 3hjulede Cycle. Da jeg kom hjem Klokken 7, skrev jeg Brev til Frk. Camilla Paludan inden The Klokken 8, hvorefter jeg læste mine Aviser.

28. April. Fik vi fri Klokken 12 paa Grund af Minister Ingerslevs Begravelse, og Klokken 1 begav jeg mig saa op til Morbroder Axels, hvorfra jeg saa paa Ministerens prægtige Jordefærd fra Domkirken.

Om Eftermiddagen var jeg til Fodbold, men ellers gik Dagen som sædvanligt.

1. *Maj.* (Store Bededag). Klokken 8,15 kom Vilcken, og da Frokostkurven var pakket, begav vi os afsted og gik en dejlig Tur gennem „Friheden“ ud til Helme Landsby og derfra videre ud til Jels Høj (407 Fod), hvorfra vi beundrede den i Sandhed storslaaede Udsigt. Da vi havde nydt vor Frokost, gik vi gennem Skaade Landsby og ud gennem Mosgaard Skov og derfra hjem over Fruens Bænk, Silistria, Studenterhøjen og Frederikshøj til Aarhus, hvor vi ankom inden Middag Klokken 3. Om Eftermiddagen læste jeg saa Lektier, snakkede med Morbroder Harald, der maatte holde sig inde paa Grund af et slemt Gigtanfald, læste i „Familien Norby“ og snakkede med Jacob Paludan, der var kommet for at tilbringe Dagen sammen med Camilla Paludan, som var kommet i Besøg idag fra Gaarden Fredensborg ved Skanderborg, hvor hun lærer Hus-holdning.

4. *Maj.* Laa Morbroder Harald i Sengen hele Dagen, men fik om Eftermiddagen et saa slemt Gigtanfald, at han forpint af Smerter styrtede ud af Sengen og stod jamrende sig paa Gulvet, til Dr. Tage Hansen kom og gav ham en Morfinindsprøjtning, saa han kom til Ro.

5. *Maj-6. Maj.* Havde Morbroder Harald det en Smule bedre, og den 6. var han endog oppe et Øjeblik og stod her i mit Vindue og beundrede vor lille Have, der laa saa smilende i det herlige Foraarsvejr, ligesom jeg begge Aftenerne sad nede hos ham og passiarede. Men den:

7. *Maj* fik han atter et lignende Anfald af Gigt som den 4. *Maj*, dog mente hverken vi eller Doktoren, at der var nogen Fare paa Færde. Og den:

8. *Maj* var Morbroder Harald virkelig ogsaa en Del bedre.

Men det varede ikke længere end til Eftermiddagen, da Morbroder Harald blev saa ringe, at vi for første Gang frygtede for hans Liv. En Vogn blev sendt efter Doktoren, jeg gik efter en Sygeplejerske, og tillige kom Morbroder Axel. Det viste sig, at der havde samlet sig en Blodprop, som enten i faa Sekunder vilde berøve ham Livet, eller ogsaa fordele sig, saa Døden, i hvert Fald foreløbig, udsattes. Krisen forløb heldig, men Klokken 9,30 blev jeg kaldt derned igen, og han sagde Farvel til mig, som om han aldrig skulde se mig mere. Aftenen og Natten forløb nu forholdsvis godt. Og den:

9. Maj var Morbroder en hel Del bedre, ja læste endog Aarhus Stiftstidende selv, men atter skuffede den lille Gnist af Haab. Allerede da jeg Klokken 7,30 gik i Skole, var Tilstanden forværret. Timerne sneg sig hen til Klokken 11, da jeg talte med Morbroder Axel, som meddelte mig, at der nu var telegraferet efter Fader og Moder, men han vidste ikke, om de kom. Da jeg imidlertid lidt efter Frokost var her hjemme for at hente noget, fortalte Bo, at de kom, men hun frygtede, at det var for sent, og ud gennem Døren hørte jeg Morbroders korte, stønnende Aandedrag, saa for første Gang følte jeg, at nu var Haabet virkelig ude. De to sidste Timer i Skolen til Klokken 1 gik, og da jeg kom listende hjem, kom Bo ud af Morbroders Soveværelse og sagde: „Følg med ind og klap Morbroders Haand, men det kan ikke nytte, at du taler til ham.“ Jeg troede, at han var død, og jeg sank sammen paa en Stol og brast i Graad; men Morbroder levede endnu, han laa i en Døs, eller en Søvn, som han selv kaldte det. Jeg gik ind i Værelset og satte mig ved hans Seng, idet jeg tog hans Haand i min og saa paa hans kære blege Ansigt, der laa paa den hvide

Hovedpude, saa paa de blege sammenpressede Læber, gennem hvilke den korte tunge Stønnen trængte ud. Klokken 1,45 kom Dr. Tage Hansen, og da han kom til at hoste temmelig stærkt en Gang, vaagnede Morbroder Harald, og han talte da

Morbroder Haralds Studereværelse.

kærligt og klart med Bo, Dr. Tage Hansen og mig. Han bad os om at hilse mange og talte med os om mange Ting, men han ønskede tillige inderligt, at han snart maatte dø og i hvert Fald før Natten; ja selv da vi fortalte ham, at Fader og Moder kom Klokken 6, svarede han blot: „Jeg vil ønske, at jeg ikke lever til den Tid; men saa nemt gaar det vel næppe.“

Da han imidlertid havde faaet en Morfinindsprøjtning igen, faldt han hen i en Døs, og jeg listede mig her op paa mit kære lille Værelse, hvor jeg tilbragte en trist Time inden Middag

Klokken 3,30. Efter Middag kom saa Bankdirektør Nørgaard, Morbroder Axel, Dr. Tage Hansen; og da Morbroder Harald et Øjeblik var ved fuld og klar Bevidsthed, underskrev han Testamentet, som han havde omskrevet i Paasken, men endnu ikke faaet underskrevet. Klokken 4,45 begav jeg mig atter ned i hans Soveværelse, hvor han igen laa stille og bleg, men saa smertelig stønnende, ja næsten rallende. Bo sad ved Siden af Sengen og holdt paa den kolde, blege Haand, og jeg stod ved Fodenden af Sengen og betragtede det svindende Liv, som man frygtede skulde udslukkes, hver Gang Morbroder smerteligt fortrak sit Ansigt. Gulduhrets taktfaste Dikken paa Væggen ved Sengen viste vel, at Tiden gik, og at den nærmede sig 6, da Fader og Moder skulde komme, men man syntes alligevel, at hvert Kvarter varede en Evighed, man hulkede sagte, man bad, man skælvede hver Gang Livet syntes at skulle udslukkes, man følte og man led i en Time mer, end man havde følt og lidt i Aarevis. Fru Lottrup kom, og hun følte og led med os andre. Morbroder havde jo været som en anden Fader for hende. — — — Da Viseren langsomt begyndte at nærme sig 6, begyndte Morbroders Puls atter at slaa lidt stærkere, det var ligesom han vilde leve, til Fader og Moder kom, og jeg kunde, da jeg kort efter stod ovre i Trængselen paa Banegaarden, besvare Moders spørgende Øjekast med et: „Han lever;“ men jeg tilføjede: „Skynd jer, kør, det kan maaske være Minutter om at gøre.“ Kort efter, da jeg kom hjem med Morbroder Axel og Tante, der ogsaa havde været paa Banegaarden, sad Moder ved Morbroders Seng med hans Haand i sin og lyttede med Smerte til Morbroders gispende Stønnen. — — — To Timer hengled saadan uden Forandring, Morbroder laa

bleg og stønnende paa sit sidste Leje, Gulduhrets Dikken lød taktfast fra Væggen og en halvkvalt Hulken fra Værelsets Baggrund. Moder, Bo og jeg skiftedes til at sidde ved Morbroders Seng og holde den hvide, matte Haand, til at tørre de perlende Sveddraaber af det kære, blege Ansigt, til at stryge det i Døden endnu saa smukke Haar bort fra den høje, hvide Pande, og til at græde i vore Hjerter over den store Sorg, nu at skulle miste ham, der havde været saa trofast og saa hensynsfuld, saa kærlig i alle Ting. Klokken 7,45 kom Doktoren, og efter at han havde siddet lidt ved Sengen, forsøgte han at vække Morbroder op af Søvn, og Morbroder slog ogsaa Øjnene

Morbroder Harald.
Fotografi fra 1874.

op og saa sig omkring og sagde: „Maa jeg tænke mig lidt om.“ Haabet om, at Morbroder endnu en Gang skulde komme til Bevidsthed og tale med os og tage Afsked med Moder og Fader, blussede op, men det udslukkedes atter brat, da Morbroder uden at sige mere faldt hen i den samme Søvn, og selv Dr. Tage Hansen erklærede det for højst usandsynligt, at han skulde komme til Bevidsthed mere. Doktoren gik igen, og den samme Stilhed indtraadte atter i Værelset, kun gennembrudt af den samme smertelige Stønnen, som viste, at Døden snart, styret af Vorherres mægtige Haand, vilde skaffe Morbroder

den Fred og Hvile, han ønskede saa meget. Hornemans kom og Bankdirektør Nørgaard, og de sad i Entreen lige foran Morbroders Soveværelse, og Dr. Tage Hansen kom igen; men alt var uforandret. Kvarter sneg sig hen efter Kvarter, og den samme smertelige Stilhed herskede; kun een Gang blev den afbrudt, idet Morbroder rejste sig helt op i Sengen og stønnede og gispede efter Luften uden at kunne faa Vejret. Vi troede, at nu var Dødskampen kommen, men han sank atter hen i den samme Døs, og da Hornemans kort efter gik, maatte jeg udmattet af Træthed lægge mig lidt paa en af Sengene i det store Gæsteværelse ved Siden af Morbroders Værelse. Da jeg havde ligget en kort Tid, hørte jeg imidlertid Morbroder med ganske kraftig Røst forlange noget Sodavand, og jeg gik straks hen til hans Seng. Han var da kommen til Bevidsthed for sidste Gang, og hvorledes skal jeg med Ord fortælle om eller beskrive den sidste halve Time, hvori han tog Afsked med Moder og Fader, hvor han talte klart med os alle, hvor han saa tydeligt viste, hvilket godt, hensynsfuldt, gudhengivent og kærligt Menneske han havde været hele sit Liv igennem. Hvor skulde jeg kunne beskrive den Strøm af ophøjede, men sorgfulde Tanker, der gennemstrømmede os ved at høre ham tale saa gudhengivent, saa kærligt; hvor vil det være mig muligt at give en Beskrivelse af det i Sandhed saa skønne Dødsleje. Han bad hilse mange, og han talte saa alvorligt og kærligt til os alle, og jeg vil om den Time bevare et uudsletteligt, vel alvorligt, men overmaade skønt Minde, som vil følge mig hele Livet igennem, og som jeg haaber ved Guds Hjælp altid vil give mig Kraft og Styrke til at følge den rette Vej. — — — Da Klokken blev 11, ønskede han atter en Morfinindsprøjtning, hvilken

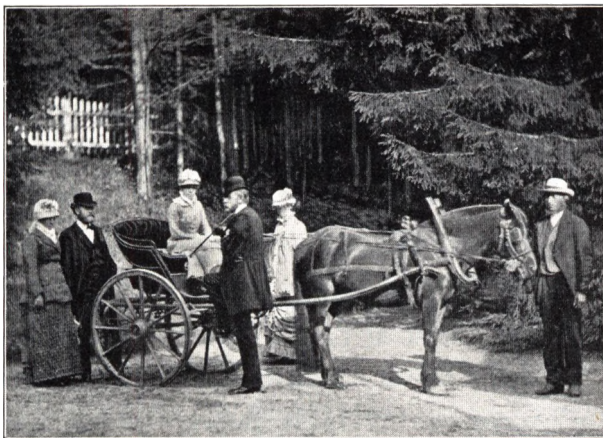

Doktoren saa gav ham, og da han spurgte efter noget Is, gik jeg hen paa Apotheket for at hente noget; men da jeg kom tilbage, var han faldet tilbage i den samme Døs, og den skarpe, tunge Stønningen lød om muligt endnu skarpere i det stille Soveværelse. Vi gik da nu alle i Seng paa nær Sygeplejersken, thi Morbroder kunde ligge paa den Maade lige til næste Dag; men vi var alle parate til at komme straks, dersom noget skulde indtræffe, og Klokkeren blev der kaldt paa Bo af Sygeplejersken, da Morbroder var blevet saa urolig.

10. Maj. Henimod Klokkeren 1,30 kaldtes der paa Fader og Moder, og kort Tid efter for Morbroder Harald op af Sengen og raabte: „Er her nogen?“ hvortil Frk. Bo svarede: „Ja, Frk. Paludan er her;“ og Morbroder svarede nu: „Ja, det kan jeg høre . . . . Bed nu Fadervor, for nu dør jeg.“ Og Bo bad saa Fadervor for min kære Morbroder, der nu ikke mere selv, som han plejede hver Aften, kunde bede til den himmelske Fader. Jeg blev nu ogsaa hentet, og da jeg kom, sad Morbroder helt op i Sengen og stønnede efter Vejret, støttet af Frk. Paludan, om hvis Liv han krampagtigt havde slaaet den ene Arm, og af Moder og Sygeplejersken. Morbroder Harald var hele Tiden ved fuld Bevidsthed og sagde f. Eks., da Moder støttede ham og kom til at berøre hans Ører: „Ikke Ørerne, ikke Ørerne.“ Og kun een Gang tog Dødsangsten Magten fra ham, og han raabte: „Jeg kvæles, jeg kvæles.“ Denne sidste halve Time, hvor Morbroder kæmpede med Døden, var vel den forfærdeligste, jeg har oplevet i mit Liv, og man bønfuldt Gud om, at han vilde kalde sin tro Tjener hjem til sig snart. Men da saa Morbroder Harald Klokkeren 2 udstødte det sidste Suk, kunde man alligevel ikke andet end takke Gud for det

10. Maj 1896

skønne Dødsleje og den Død, Morbroder havde faaet. For os andre vilde det blive et overordentlig stort Savn, og navnlig for mig vilde det jo have en indgribende Forandring til Følge for hele mit fremtidige Liv; men jeg er overbevist om, at vi alle i det Øjeblik var taknemlige over, at Morbroder Harald

Morbroder Harald i Norge Aar 1880.
F. v. Moder, Fader, Ellen Seidelin senere g. Lottrup,
Faster Charlotte.

paa saadan en skøn Maade havde faaet Fred. Han sov nu den evige Søvn; med Fortvivelse havde jeg hørt hans sidste Rallen; aldrig mere skulde jeg høre hans kærlige Ord.

Klokken 8,30 blev jeg vækket ved, at Vilcken kom ind i mit Soveværelse for at høre til Morbroder, og jeg maatte da meddele ham, at Morbroder var gaaet hen til sin himmelske Fader; men jeg overbragte ham hans sidste Hilsen: „Hils Vilcken . . . père et fils“, som Morbroder havde sagt til mig med et lille Smil, da han sidste Gang, inden Dødsdagen kom, var ved Bevidsthed. Jeg afsendte et Telegram om Morgenen, og da

derefter Morbroder Axel kom, hørte jeg paa Forhandlingerne om Begravelsen osv.; og endelig gik jeg Klokken 12 hen til Graveren for at tale med ham. Da jeg kom hjem derfra, skrev jeg et Par Breve, læste Lektier og talte med Apotheker Lund, — der var kommen for sent til at tage Afsked med sin gamle Ven, Morbroder Harald, — indtil Middag Klokken 3. Eftermiddagen gik med at læse Lektier og snakke med Bo og Fader og Moder, og da Hornemans efter The havde gjort Visit her, fulgte jeg Apothekeren hen til Hotellet og gik derefter i Seng for at samle lidt Kræfter efter den Dags og Nats store Sindsbevægelser.

11. Maj. Var jeg for medtaget til at gaa i Skole, men jeg læste Lektier inden Frokost Klokken 10, hvorefter vi fulgte Fader og Apotheker Lund til Toget. Moder og jeg gik derfra op til Morbroder Axel for at tale med ham om forskellige Ting, navnlig om Morbroder Haralds Begravelse, og da jeg kom hjem, læste jeg Lektier til Klokken 3, da jeg gik op til Vilcken for at faa Lektier at vide. Efter Middag Klokken 4 læste jeg atter lidt og gik ind til Morbroder og saa ham for sidste Gang; han laa saa fredeligt og skønt paa sit Leje, som forneden var dækket med mange dejlige Buketter. Han syntes at sove fast og stille, kun det af Døden allerede forandrede Ansigt viste, at han sov den evige Søvn, at man aldrig mere skulde se ham, aldrig mere — — — Bo og jeg skar nu Grene af Blodbøgen og Paradisæbletræet og plukkede Blomster i Haven til at lægge paa Morbroders Kiste, der allerede stod oppe i den lille Gang parat til at modtage min elskede Morbroders Lig. Ved Klokken 7,30 kom Morbroder Axel med Familie, og snart samledes de, der havde staaet Morbroder nær, hvad enten det

15. Maj 1896

---

havde været i hans private Liv, eller i hans offentlige Virksomhed gennem Privatbanken, men som alle havde følt sig tiltrukne af hans hensynsfulde, dygtige og helstøbte Karakter. Da Stiftsprovsten kom Klokken 8, holdt han en kort, køn Tale ved Kisten, efter at Bo havde sunget den Salme, som Morbroder sidst havde bedt om at høre; og han betonedede navnlig, at Morbroder var død og havde levet som en Kristen, idet han tænkte paa Morbroders sidste Ord: „Bed nu Fadervor, for nu dør jeg.“ Det var et forfærdelig tungt Øjeblik, da Ligbærerne kom og bar Morbroder ud af Huset, og endnu tungere var Gangen til Kapellet, hvor Kisten stilledes, og hvorfra vi alle, efter at Bo havde fremsagt et Fadervor, vendte sorgfulde og bekymrede hjem med en knugende Følelse af, at vi havde mistet, hvad vi aldrig kunde faa erstattet. Klokken 10,30 gik vi alle i Seng, men Bo blev oppe og tog imod Louise Paludan, der kom Klokken 11,30 og naturligvis var fortvivlet over at have mistet ham, der havde været saa meget for hende og holdt saa meget af hende.

15. Maj. Blev Morbroder Haralds Testamente læst op her hjemme, og det viste sig som ventet, at han havde stiftet et stort Legat af næsten hele sin Formue, af hvilket dog baade Bo, Moder, Morbroder Christian, Moster o. fl. vare Rentnydere, saa længe de levede. Huset var skænket til Byen, medens dog Bo skulde have Ret til at bebo den øverste Etage, saa længe hun levede. I det hele var der mange, der fik, som ikke havde kunnet vente det mindste; og Morbroder Harald havde i sit Testamente tænkt lige saa kærligt paa de fattige og i pekuniær Henseende smaat stillede, som han hele sit Liv igennem havde sørget for dem. Desuden var der mange andre, saasom

mine Brødre og jeg, der fik større Pengebeløb, foruden at baade Moder og jeg havde faaet hver 1,000 Kr. til at rejse for; igen-

St. Clemens Torv, Aarhus.¹

nem alt gik den kærlige, betænksomme Aand, som havde udmærket Morbroder hele Livet igennem.

¹ I det lille Hjørnehus t. h. overfor Domkirken var min Morfaders Forretning, hvor Morbroder Harald begyndte sin Virksomhed, før han indtraadte som Direktør for Aarhus Privatbank, og hvor min Morbroder Axel paa Dagbogens Tid boede som Indehaver af Forretningen. I Nærheden laa Latinskolen, og derfor var min Tante Julie saa venlig at have mig til Frokost hver Dag i Skoletiden.

Medens dette skete herhjemme, tilbragte Kay og jeg Formiddagen med at modtage og bringe Kranse ud til Kapellet, hvor Morbroders Kiste snart dækkedes af det herligste Flor af dejlige Blomster og Kranse, sendte som en lille Afbetaling paa den dybe Taknemmelighedsgæld, hvori saa mange staar til Morbroder. Klokken 2,30 samledes vi alle ude ved Kapellet, udenfor hvilket Morbroder Haralds Kiste stilledes, og hvor den klare, blaa Himmel hvælvende sig som en mægtig Kuppel, og de lysegrønne Træer dannede som en Ramme om den blomstersmykkede Kiste. Snart omringedes den af en talrig Skare, der, skønt Begravelsen ikke var officiel, var kommen for at vise Morbroder den sidste Ære. Og efter at Stiftsprovsten havde holdt en smuk Tale, og Salmerne var sungne, tog Ligbærerne Kisten og bar den ud til Graven, medens Følget langsomt fulgte efter. Og jeg, der havde gaaet saa mange Gange med Morbroder, gik nu for sidste Gang med ham, dog ikke ved Siden af ham, men bag ved. Han laa stiv og kold i Kisten, der bares foran mig; aldrig mere skulde vi vandre sammen, aldrig mere skulde jeg høre hans kærlige Stemme sige mit Navn. Han havde faaet Fred, han var gaaet forud, *han* var ikke at beklage, kun vi, der skulde undvære ham, aldrig høre hans milde Tale, altid undvære hans kærlige Omsorg. — — — Snart sænkedes den blomstersmykkede Kiste ned i Jorden, de 3 Skovle Jord faldt dumpt ned paa Kisten, mange kom og trykkede min Haand, og vi forlod Graven. Hjemme i Fredensgade samledes saa, foruden Bo, Fader, Moder, Kay, Apotheker Lund, Camilla og Louise Paludan og jeg, Morbroder Axel med Kone og 2 ældste Børn, Morbroder Christian, Moster, Hother Ploug og Harald Seidelin til en stille Middag, hvor Ploug holdt en

Tale og navnlig fremhævede, hvorledes Morbroders Hjem her altid havde været et godt, et udmærket Hjem for saa mange af den opvoksende Ungdom, af hvilke han nu var den ældste. Desuden blev der holdt flere andre Taler. Klokkeren 6,30 var vi alle et Besøg oppe paa Kirkegaarden.

16. Maj. Var jeg som sædvanlig i Skole, og da jeg kom hjem, læste jeg Lektier inde i Dagligstuen, medens Fader og Sagfører Schwenn gennemsøgte Morbroders Gemmer og Skuffer. Overalt viste det sig, med hvilken Omsorg og kærlig Omtanke Morbroder Harald havde ordnet alt. „Guld og Sølv,“ skrev han i et Bilag til sit Testamente, „har jeg ikke og har aldrig sat Pris paa at eje;“ men mangfoldige vare de Smaa-ting og de smaa Minder, som han havde efterladt og med Navns Nævnelse givet til sine nærmeste og kæreste. Foruden dette laa der Lister

Morbroders Tobaksbord.¹

over, hvem der skulde have Malerier, Møbler, Bøger og saa fremdeles; alt var ordnet med kærlig Omhu lige til det mindste. Aftenen tilbragte jeg omme hos Vilcken, hvor der var rigtig hyggeligt.

17. Maj. Inden Frokost Klokkeren 12 gik vi alle ud paa Kirkegaarden med nogle Kranse til Morbroder Haralds Grav, og Kay og jeg gik derefter op til Morbroder Christian paa Hotel

¹ Oprindeligt min Tipoldemoders Toiletbord, foræret hende af hendes Broder, der havde købt det i Spanien.

17. Maj 1896

Royal med nogle Ting; efter Frokost gik han og jeg op hos Morbroder Axel for at gøre Visit, men traf ingen hjemme og gik saa en Tur ud i den herlige Riis Skov, som nu stod saa smukt i sin Foraarsdragt; men ved hver Udsigt, hver Vej, hver

Ørnereden, Marselisborg Skov. Efter Maleri af A. Fritz.¹

Bænk, hver Sti dukkede Mindet om saa mange lykkelige Timer, som jeg havde oplevet sammen med Morbroder Harald, frem for mit indre Blik, saa jeg mere knugende end tidligere følte det dybe Savn af ham, mere trykkende følte den dybe Sorg

¹ Ørnereden i Marselisborg Skov med den herlige Udsigt over Aarhus-Bugten var et af de fjerneste Maal for Morbroder Haralds Udflugter fra Aarhus sammen med mig. Dette Maleri derfra hang over Morbroders Skrivebord, og han glædede sig altid over at betragte det. Han testamenterede det til Moder, hvem det senere fulgte, og hver Gang jeg ser det, rummer det for mig Erindringen om Morbroder og de Spadsereture ud i Skovene om Aarhus, med hvilke han i sin Tid vakte ikke ringe Forbavselse. Endnu da han spadserede med mig, var det rent undtagelsesvis, at vi mødte andre. Det er mærkeligt at tænke tilbage derpaa nu, hvor Bevægelsen „Ud i Naturen“ for hvert Aar vokser sig stærkere, og hvor man, naar man kommer til Aarhus, ser Tusinder drage til Fods og Vogns, med Cykle, Automobil og Kystdampere til Marselisborgs pragtfulde Skove.

over aldrig mere at skulle vandre ad disse smukke Stier med ham, af hvem jeg havde lært saa meget smukt og godt paa vore mangfoldige dejlige Spadsereture. — — — Da vi Klokkeren 2,30 kom fra Pavillonon, traf vi Morbroder Axel med Familie og Morbroder Christian og Moster, og vi kørte saa hjem med dem og gjorde en Visit der, inden vi gik hjem for at spise til Middag Klokkeren 4. Derefter kom Morbroders gamle Vognmand Rasmussen og kørte os en dejlig Tur ud i Marselisborg Skov til Klokkeren 7. Aftenen gik saa med Snakken, men hele Tiden havde man en halv ubevidst Følelse af, at man savnede et eller andet overordentlig meget, og det var jo den kære Morbroder Harald, der ved sin skæmtsomme og forstandige Tale altid havde forstaaet at gøre Søndagsaftenerne saa fornøjelige og hyggelige.

18. Maj. Rejste Fader, Moder og Kay hjem, og da følte man først rigtig det store Savn af Morbroder, og hvor sørgeligt alt var uden ham. Om Aftenen gik Moster, der skulde rejse næste Dag, og jeg en rigtig god Tur i Riis Skov.

22. Maj. Steg jeg om Morgenen Klokkeren 5,20 ind i Toget og kørte til Assens, hvor jeg ankom Klokkeren 2,15. Efter at vi havde spist til Middag, snakkede Munke og jeg en Times Tid sammen, og Resten af Dagen gik med Drøftelse mellem Fader og Moder, de to Frøkner Hørlyck fra Odense (Munkes to Værtinder og Bestyrere af Forskolen til Odense Latinskole) og mig, til The Klokkeren 7. Derefter købte jeg en Fødselsdagsgave, skrev til Kusine Dagmar og snakkede med den øvrige Familie.

23. Maj. (Munkes Fødselsdag). Efter at Fødselsdagsbarnet havde beset Gaverne og modtaget de første Morgenvisitter,

23. Maj 1896

satte jeg mig til at læse i „Landsbybørnene“, som han havde faaet af Moder, og Tiden til Middag Klokken 12 gik nu med Snakken og Morskabslæsning; og efter at vi havde spist Middag og drukket Kaffe, kom Munkes to Venner, Jørgen Holst

Paa Skovtur til Aa ved Frederiksgave Strand.

I Forgrunden: Ego med Cycle. Paa Bukken: Hans Kusk, Carlo Harboe.
Inde i Vognen, i Forgrunden: Moder, Pastor Harboe; i Baggrunden:
Fru Harboe, Frøken Antoinette Berg. Ved Vognen: Munke og Fader.

og Aage Lind. Vi steg da til Vogns og kørte til Frederiksgave, hvor „vi ældre“ begav os op til Ulvemose-Hule, medens de yngre gennemstrefede Skoven for sig. Klokken 4 mødtes vi atter og drak Chokolade og spiste Kager, hvorefter vi begav os op til Wielands-Høj, hvor vi bl. a. brændte Baal af. Den sidste Times tid tilbragte vi nede ved Aa, og Klokken 7 steg vi til Vogns og kørte hjem, hvor vi spiste til Aften. Derefter begav jeg mig om til Krag, hvor jeg tilbragte en fornøjelig Timestid og drak en Rødvinstoddy i Lysthuset sammen med Axel og Hans.

26. Maj. Efter Frokost læste jeg Morskab og havde en lang Samtale med Fader, hvorunder vi saa godt som besluttede, at jeg skulde gaa endnu et Aar i Aarhus Latinskole og derfra tage 4. Klasses Hovedeksamen. Klokken 11,15 besteg jeg Kays Cycle og kørte en dejlig Tur ud gennem Frederiksgaves Skov

Vej i Toften.

ud til Agernæs, hvor jeg imidlertid dog ikke gæstede Melchersens, da det var lige i Middagstiden. Klokken 1,45 vendte jeg tilbage med et Udbytte af røde Kinder, en dræbt Snog i min Taske og en stor Skovbuket bundet foran paa min Cycle, foruden at jeg havde været en dejlig lang Tur og havde faaet de mange kære Barndomsminder opfriskede, som knytter sig til Agernæs. Efter at vi Klokken 2 havde spist til Middag og drukket Kaffe, læste jeg Morskab, spadserede i Toften og kørte en Cycletur. Efter at vi havde drukket The, gik jeg om til Kragsskov for at sige Farvel, og da jeg kom derfra, saa jeg Munke, Jørgen Holst og Aage Lind knalde Fyrværkeri af i Gaarden, hvorefter vi tilbragte den sidste hyggelige Aftentime for denne Ferie.

27. Maj. Inden Frokost Klokken 10 pakkede jeg Kuffert, gjorde Afskedsvisit hos Farbroders, læste Morskab, talte med Fader, og efter at vi havde spist Frokost, gik vi ned til Toget, med hvilket jeg dampede bort fra Assens, med Tankerne opfyldt af den hyggelige lille Ferie, jeg havde tilbragt hjemme efter de forfærdelig tunge Dage i Aarhus, og fast besluttet paa at gøre alt for at komme hjem med en fin Eksamen. Da jeg lidt før Klokken 6 rullede ind paa Aarhus Banegaard, modtoges jeg af Vilcken, der havde tilbragt sin Pinse i København, og af Louise Paludan. Aftenen gik med Snakken og Læsning, og vi var alle sammen ude ved Morbroders Grav; desuden kom Provst Paludan og Frue til Te.

29. Maj. Gik jeg, den nybagte Formand for Secundus' Boldklub (Se Dagbogen den 28. Marts 1896), Klokken 6 ned til Havnepladsen, hvor vi gav os til at spille, og alt forløb heldigt til Klokken 6,45, da jeg giver Boldten et ordentligt Spark, saa den flyver op mod det modsatte Maal; men drejet til Side af Vinden løber den langsomt hen ad Jorden mod et Tog, der i det samme kommer kørende omkring det nye Pakhus, og snart laa Bolden maset og kvaset mellem Sporene. Dagen efter sendte jeg Vilcken og Koch op med en Beretning til Aarhus Stiftstidende, og Resultatet var, at følgende Stykke om Aftenen stod i Avisen: „*En forulykket Fodbold*. To unge Sportsmænd foreviste os igaar de sørgelige Rester af en Fodbold, som igaar forulykkede under et Tog. Den nystiftede Fodboldklub, der var Boldtens Ejer, spillede paa Havnepladsen. Boldten fløj ind under et Lokomotiv, hvis Hjul den heldig undgik, men kun for at knuses under den bageste Vogns Hjul. Med et højt Knald udaandede den, og Klubben staar nu boldtløs.“

3. Juni. Tog Bo, Louise Paludan og jeg med et Tog Klokken 2,30 ud til Testrup, hvor vi tilbragte en fornøjelig Eftermiddag først hos Doktor Nørregaards, og derefter hos Baagøes, der lige havde haft Sølvbryllup. Lidt over Klokken 10 vendte vi hjem, og jeg havde blandt andet ogsaa gjort Bekendtskab med en Landsmand, nemlig Pastor Petersen fra Ørslev paa Fyn, en meget elskværdig gammel Mand.

4. Juni. (Skoleskovtur). Klokken 8,30 mødtes vi (108 Drengene og 8 Lærere) foran Banegaarden, og efter at Navnene var raabte op og hver Klasse samlet under sin Lærer, steg vi under fuld Musik ind i Vognene og kørte snart ivrigt snakkende og syngende afsted til Ry. Derfra gik vi ned til den lille prustende Damper, som snart med sin store Bænkebaad paa Slæb dampede med os hen over den spejlblanke Sø, der var omkranset af lyng- og skovklædte Bakker. Vandet skvulpede sagte langs Baadens Sider, og Solstraalerne spillede i den bølgende, krusede Vandflade, som Baaden efterlod sig. De smaa Bølger fra Vandstriben for langsomt henover Vandfladen og krusede den, indtil de enten tabte sig i det fjerne eller skyllede op paa de nærliggende Bredder, kastende en fin Regn af hvidt Skum ind over Bredden. De sivomkrusede, skovbevoksede Smaaøer dukkede frem allevegne, helt omkring indrammede af skønne Partier af Højderne, der hævede sig mod den rene, klare Foraarshimmel, enten mørke og lyngklædte, kun hist og her gulligt plettede af Gyvelen, eller sandede, bedækket med usselt Græs eller tyndt, svajende Korn, eller ogsaa skovbeklædte, kun paa en enkelt Top visende den brune Lyng og de sandede Veje. Naturens Dejlighed og det sprudlende Liv lod en glemme Sorg, glemme Nød, glemme Plage. — Klokken 11,45 be-

162

4. Juni 1896

gyndte vi langsomt at bestige Himmelbjerget med Musikken i Spidsen; men snart opløstes Rækkerne, og man hastede op ad Bjerget hver for sig. Snart stod jeg som første Mand oppe paa Toppen og betragtede hele Drengeskaren, der langsomt arbejdede sig op ad den sandede, brune og stejle Vej, der strakte

Skoleskovtur til Himmelbjerget.
Fotograferet den 4. Juni 1896.

sig som en brun-hvid Slange ned gennem den mørke Lyng paa Bjergets Side: *der* stod en stille og pustede af Træthed; *der* arbejdede en hel Flok sig gennem det løse, tunge Sand, højrode i Ansigterne af Varme; *der* smed en sig af Træthed, *der* løb en for at naa forbi ham, *der* gik foran; *der* snublede en over sin nye, lange Stok og faldt om i Sandet. Men tilsidst naaede dog hele Drengeskaren op paa Bjerget, hvor de straks, udmattede og opløste af Varme og Træthed, kastede sig ned paa Jorden foran Himmelbjergstaarnet. — — — Lidt efter Klokken 12 samledes vi saa atter foran „Hotellet“ deroppe paa

Himmelbjerget, hvor en Sang, digtet af Forfatteren, Adjunkt Brøndsted, blev afsunget; derefter indtoges det første Maaltid, og vi fra III. Klasse samledes saa paa det samme Sted som ifjor, spiste og drak og sludrede, medens jeg blandt andet holdt en Tale og mindedes Hasselbalch, der i Aar maatte blive hjemme, men som sidste Aar havde bidraget til Skovturens Fornøjelser. Klokkeren 1,30 samledes de fleste for at lege Røvere og Soldater, men vi fra III. Klasse slog os sammen og foretog med mig som Fører en spændende Strejftur gennem de omliggende Skove og Lyngbakker. Snart stødte vi paa Soldater, snart paa Røverhobe, men alle antog de os for Fjender, og enten jog vi dem paa vild Flugt, tog Fanger og løslod dem atter, eller ogsaa retirerede vi selv, naar de var os for overlegne, og somme Tider blev vi forfulgte og udspejdede paa lange Strækninger. Klokkeren 4 samledes vi atter, og vi indtog det andet Maaltid, hvorefter Væddeløbene fandt Sted, hvilke dog ikke var saa morsomme at se paa som i de tidligere Aar. Da dette var forbi, samledes III. Klasse atter, og vi diskuterede alt, blev fotografere af Vilcken, og da Humøret nu næsten var paa Kogepunktet, slog vi rigtig Gækken løs, til Musikken atter kaldte os sammen, og der blev udskænket Punch. Efter at Taler vare holdt for Skolen, for Rektor, for Lærerne, for Skovturens Ledere, for Disciplene o. s. fr., blev der almindeligt Opbrud, og snart styrtede hele Drengeskaren i susende Fart op ad Bjergets Side og ned til Anløbsstedet, hvor de næsten sloges om at komme til den eneste gode Brønd der. Snart gled Dampere prustende ud paa Søen, medens Bænkebaaden langsomt svajende fulgte efter. Solen sank luerød ned bag Højderne, og dens blodrøde Straaler brødes i den let krusede Overflade.

Sivene langs Øernes Bredder bøjede sig mildt, naar Bølgen, som Baaden kastede til Siden, naaede dem. En sagte Røg hævede sig mellem Træerne paa en af Øerne og steg op mod den blaa Foraars Himmel. Paa en af de store Højder tegnede der sig en skarp Silhuet af en Jæger med Bøssen paa Nakken og Jagthunden ved Siden. Inde blandt Bakkerne rungede Ekkoet af den Skiveskydning, som nogle Karle holdt ved Søens Bred. Højt over Baaden fløj en Stork med sine lange svævende Vingeslag. Og Drengenes Hurra gjaldede og kastedes atter og atter tilbage over Søerne, naar vi mødte en Baad, eller Folk viftede til os fra Land. Da vi naaede Ry, begav vi os op til Stationen, men da der var en Times Tid til, at Toget skulde gaa, og da der fandtes en Mængde unge Piger fra Højskolen der, blev der i en Fart ordnet et helt lille Bal i Skolens Gymnastiksal, hvor snart Parrene hvirvlede rundt i en munter Dans, og al Varme og Træthed var glemt. Imidlertid maatte vi snart afbryde, stige ind i Bænkevoagnene og dampe afsted til Aarhus, hvor vi efter en munter Hjemtur ankom Klokken 12.

5. Juni. Da jeg Klokken 10 kom ud af Sengen, skrev jeg Latinsk Stil, læste Lektier til Klokken 2 og gik en lille Tur til Middagen Klokken 4, da Fru Engelhardt fra København kom i Besøg med sine 2 Børn, Harriet og Nelly (Toppe og Mippe), hvilket Morbroder Harald selv havde ønsket, at de skulde gøre. Om Eftermiddagen læste jeg og passiarede, og vi var en lille Tur oppe paa Kirkegaarden ved Morbroders Grav.

7. Juni. Efter at jeg havde studeret mine Morgenaviser, kom Jacob Paludan Klokken 10, og vi gik en dejlig Tur ud til Ørnereden, hvor vi spiste Frokost. Kort efter begav vi os atter paa Hjemvejen; men da vi næsten var kommen ud af Skaade Skov,

opdagede jeg, at jeg havde tabt mit Sølvur tillige med Kæde og det gamle Sølvsignet. Forgæves vendte vi om og gennemsøgte igen Skoven, vi kunde intet finde. Klokken 4 kom vi trætte hjem, og efter at vi havde slugt vor Middagsmad, tog vi med de andre (Bo, Louise Paludan og Fru Engelhardt med Toppe og Mippe) ud til Riis Skov med Toget, hvorfra vi kom hjem til The Klokken 8. Efter The passiarede vi.

14. Juni. Klokken 9,30 gik jeg ned og hentede Jacob Paludan, og vi spadserede til Ørnereden, hvor vi forgæves søgte efter mit Ur.¹ Vi spiste Frokost og badede, og fandt bl. a. paa en Skraaning en Mængde Skovjordbær. Jorden var helt bedækket af blodrøde, duftende og velsmagende Jordbær, hvilket var en behagelig Dessert. Efter at vi havde spist til Frokost Klokken 3, tog de andre i Skoven, medens jeg blev hjemme for at læse, og da de kom hjem Klokken 7, var Louise og Jacob Paludan og jeg ude med Blomster til Morbroders Grav.

18. Juni. Var vi for sidste Gang i Skole i Skoleaaret 1895-1896, og vi begyndte i en næsten tropisk Varme paa Eksamenslæsningen.

26. Juni. Begyndte min mundtlige Eksamen med Historie Klokken 8, og Begyndelsen var da i hvert Fald god nok, jeg fik den bedste Karakter, der kunde faas (6).

27. Juni. Var jeg Klokken 4 om Eftermiddagen oppe i Arithmetik (6).

29. Juni. Var jeg Klokken 12 oppe i Religion (6).

30. Juni. Rejste Fru Engelhardt Klokken 12 med sine 2 Børn Toppe (5 Aar) og Nelly (3³/₄ Aar), og her blev svært roligt

¹ Det blev et Par Aar senere fundet af en gammel Kone, og med Enkefru Dalgas som Mellemed fik jeg det saa tilbage.

efter deres Afrejse, efter at vi saa længe havde været vant til deres muntre Latter og glade Færden gennem hele Huset. Vel elskede de mig ikke i den Grad som sidste Gang, da de brølte i vilden Sky, fordi det blev nægtet dem at sidde ved Siden af mig ved Bordet, jublede højt, naar de gennem Ventilerne kunde se mine Ben herinde i mit Værelse, og med Andagt betragtede mig, naar jeg sad inde i Morbroders Værelse og læste, medens de henrykte stirrede paa mig fra Morbroders Lænestol; men dog var de ogsaa denne Gang overordentlig henrykte over mig. Det første, Toppe spurgte om i Morges, da hun vaagnede, var, om Harald Plum skulde følge dem til Banegaarden, de andre maatte for den Sags Skyld gerne blive hjemme. Ellevilde var de ogsaa af Glæde, naar de kunde faa mig til om Aftenen at ride dem en Tur paa min Ryg nede i Haven, eller om Dagen for kort Tid deltage i en af deres Lege, eller ved Bordet skære dem spidse Ryttere (dvs. skære Brødet i smaa, spidse Stykker). Ligeledes kom de med et Utal af Morsomheder i Fortællinger og Forklaringer, eller Spørgsmaal; saaledes spurgte Mippe engang, da hun saa Stærene hente Orme nede i Haven, om Stærene ikke kunde tage hende for en Orm og give Ungerne hende at spise, og da hun saa en Flue, om den ikke kunde vælte deres Bord; eller Toppe fortalte, at hun var bange for de mange Brandmænd, der svømmede rundt i Havet osv. i det uendelige. Men mange Gange har man tænkt: „Gid Morbroder havde oplevet dette Besøg!“ thi det vilde sandelig have glædet ham og fornøjet ham, og han vilde med sin glimrende Hukommelse have husket og gemt alle de mange Smaamorsomheder, som vi andre husker en kort Tid for atter at glemme dem.

1. Juli. Klokken 8 om Morgenen var jeg oppe i Botanik (6).
2. Juli. Havde vi Græsk Klokken 8 om Morgenen (6).
3. Juli. Havde vi Tysk Klokken 8 (6).
4. Juli. Havde vi Latin Klokken 8 (6).
6. Juli. Havde vi Fransk Klokken 4 (6).

Fra Secundus' Skovtur til Mols.
Forrest f. v. Ego, Koch, Ahlmann.

8. Juli. Var jeg Klokken 8 oppe til Geometri (6).
10. Juli. Var jeg Klokken 8 oppe i Geografi (6).
11. Juli. (Secundus' Skovtur). Om Morgenen Klokken 8 mødtes alle Secundus' Medlemmer: Koch, Ahlmann, Levinsen, Vilcken, Weis, Christensen, Ørum, Krarup, Hasselbalch og jeg selv, — paa nær Bülow, der ikke kunde komme, da han endnu havde Examen. Da jeg havde faaet samlet min Flok, gik vi ombord i den lille Dampers „Samsøe“, over hvis Forstavn vi raadede uindskrænket, for at sejle til Mols, hvor vi skulde have vor Skovtur.

Paa dette Sted standser Dagbogen pludselig. Jeg har aabenbart været for travlt optaget af Eksamen til at fortsætte; og Slutningen paa denne blev saa mærkelig og paavirkede mig med god Grund saa ubehageligt, at jeg for en længere Tid aabenbart har tabt Lysten til at føre Dagbog.

I de Fag, hvorom Dagbogen beretter i det foranstaaende, var Resultaterne fuldt tilfredsstillende, idet jeg i alle Fagene opnaaede som Gennemsnitskarakter 6, hvilket efter den daværende Karaktergivning svarede til Udmærkelse, eller højeste opnaaelige Karakter. Selv om en saa høj Karakter ikke opnaaedes i samtlige Fag, var dog det samlede Resultat en smuk Første-Karakter, og da jeg mødte til Skolens aarlige Translokation, havde jeg derfor al Grund til at være tilfreds med Resultatet af Eksamensslidet. Stor var derfor min Forbavselse, da gamle Rektor Dahlenborg under sin monotone Oplæsning af Eksamensresultaterne med Angivelse af, hvilke af Disciplene der som Følge af den overstaaede Eksamen var flyttet op i den næstfølgende Klasse og hvilke der ikke var flyttet op, nævnede mit Navn blandt disse sidste ved Omtalen af III. Klasse, hvis Eksamen til IV. Klasse jeg lige havde taget. Min Forbavselse blev hurtig afløst af en heftig Vrede, idet jeg mente at vide, og vistnok med Rette, at Grunden til denne Bestemmelse var, at der mellem Lærerne havde bredt sig en stærk Uvilje over, at jeg efterhaanden fuldstændig beherskede Klassen, idet den ganske fulgte mig som dens ubestridte Fører. Dette havde givet Anledning til forskellige ret dybtgaaende Kontroverser mellem Klassen og nogle desværre ret umulige Lærere, som vi havde, medens vi med de faa af Lærerne, der var egnede til deres Gerning, stod paa en god Fod. Forholdet havde udviklet sig paa samme Maade som det kan udvikle sig i et Hjem, hvor Forældrene er daarligt egnede til deres Kald eller ligger indbyrdes i Strid, idet da Børnene, hvis de er gode, kan slutte sig særlig fast sammen, med et af Børnene som Fører, og hævde deres egne Meninger, tidt paa tværs af Forældrene.

I Aarhus Katedralskole var paa hint Tidspunkt Lærerne i saa høj Grad splidagtige, at det maatte indvirke meget skadeligt paa Forholdet overfor Disciplene med Hensyn til Respekten, idet deres Udtalelser om hinanden ikke blev holdt tilbage indenfor Lærer-værelsets Vægge, men spredtes ud over Klasserne; tillige var mange af dem af en meget ringe Kvalitet og uden Spor af Sans eller Tanke for Pædagogik, deres Virksomhed indskrænkede sig i bedste Fald til det rene Lektie-terperi. Disse Forhold kunde ikke andet end paavirke en Klasse, hvor Disciplene gennemgaaende var af saa godt Tømmer, som de var i min, og vi rejste en Opposition overfor Lærerne, der under mit Førerskab fik en fast og bestemt Form. Den foregik dog altid, undtagen i et enkelt Tilfælde, hvor vedkommende Lærer først forløb sig grundigt, under absolut korrekte Former, hvilket antagelig — netop fordi Maa-den var uangribelig — syntes at irritere nogle af de daarligste Lærere saa meget des stærkere.

Jeg kunde ikke andet end opfatte Bestemmelsen om, at jeg ikke skulde flyttes op i IV. Klasse, som et Bevis for, at de Lærere, der havde udstødt Trusler om, at der vilde komme en Lejlighed til at vise, om det var Lærerne eller Klassen der havde Kommandoen i Skolen, mente, at denne Lejlighed nu forelaa. Det forekom mig at være den naturligste Forklaring, at det var dem, der havde faaet den svage, holdningsløse Rektor, som faa Aar efter blev afsat af Skoleautoriteterne, til at fatte eller sanktionere den under Henblik paa min lige afsluttede Eksamen saa meningsløse Bestemmelse om min Forbliven i III. Klasse. Ved Gennemførelse af denne Bestemmelse vilde opnaas, at den daværende III. Klasse, der gik op

Ego 1896.

til at blive IV. Klasse, herefter blev skilt fra sin selvvalgte Fører. At Hensigten helliger Midlet, var efter min Opfattelse den Synsmaade, der var blevet fulgt, og jeg var ikke et Øjeblik i Tvivl om, at jeg ikke ønskede at blive behandlet efter den.

Da Translokationen var forbi og det sidste glade Vers af Sangen om den tilstundende Sommerferie var sunget, standsede jeg paa den lange Gang, der førte fra Skolesalen hen til Trappen, og stillede mig uden for Døren ind til Rektors Kontor. Han blev synlig forvirret ved at træffe mig der, men lukkede mig ind i sit Værelse, hvor han gled ned i Stolen foran sit Skrivebord ved Vinduet. Inden han havde faaet sat sig til Rette, havde jeg i faa, bestemte Ord meddelt ham, at jeg var kommen for at melde mig ud af Skolen og allerede betragtede mig som udmeldt, saa jeg havde Ret til at udtale min Foragt for den Optræden, der uden al Indledning eller Forberedelse var blevet udvist overfor mig. Hertil stammede han kun nervøst, at Bestemmelse om Udmeldelsen kunde jeg ikke tage. Jeg svarede, at denne Bestemmelse ikke vilde blive ændret, og at jeg skulde sørge for, at han omgaaende kunde faa Udmeldelsen bekræftet af min Fader. Jeg sagde derefter Farvel uden at række ham Haanden, lukkede Døren op og gik min Vej, medens den gamle Mand blev siddende derinde overladt til sine egne Tanker, i en Stilhed, der gjordes dybere af Lyden fra alle Skolens Døre, som faldt i den ene efter den anden, efterhaanden som Klasserne tømtes for Disciplene, der stormede ud i Solskinnet til den længe ventede Sommerferie. Hvad han tænkte paa, veed jeg ikke, men længe efter, da han som Pensionist boede ude paa Frederiksberg, traf han nogle af mine Slægtninge og udtalte da, at han havde taget sig meget nær, at jeg var skiltes fra ham i Vrede, og at han gerne vilde tale med mig igen. Endnu dengang kogte imidlertid mit Blod saa stærkt i mig ved Tanken om det passerede, skønt der var gaaet Aar siden Begivenheden, at jeg ikke vilde mødes med ham eller tilgive ham. Nu er han forlængst afgaaet ved Døden, ellers kunde han let have faaet min Tilgivelse. Thi det var

sikkert heldigt for mig, at jeg allerede dengang kom ud af Aarhus Katedralskole, hvor jeg alligevel paa Grund af min Morbroders Bortgang kun skulde have opholdt mig et Aar til, og i Stedet derfor straks efter Sommerferien blev flyttet til København for at fortsætte Skolelivet der.¹

Det, som Udmeldelsen af Skolen i første Række betød for mig, var en endelig Afsked med det gamle Hjem i Fredensgade 44 i Aarhus. Havde Hjemmet der end været noget ensomt og stille for mig ved Samlivet med de gamle, fine Mennesker, min Morbroder og Frøken Paludan, der førte Hus for ham, saa havde det dog paa mange Maader været højest udviklende og havde sat et kendeligt Mærke paa mig for Resten af mit Liv. Uden for Hjem-

¹ Som Følge af min hastige Udmeldelse af Aarhus Skole fik jeg adskillige Afskedsbreve fra mine tidligere Kammerater og ogsaa fra nogle af deres Forældre. Da den Maade, hvorpaa Anledningen dertil skabtes, følte saa stærkt af mig, vil jeg citere et enkelt af disse Breve, da det tyder paa, at jeg, bortset fra de omtalte Lærere, trods min meget unge Alder havde vundet gode Venner under mine tre Aars Skoletid i Aarhus. Brevet er fra Eugen Kochs Fader, Kaptajn Koch, og lyder med enkelte Forkortelser saaledes:

„Kære Harald Plum! Tak for Deres Brev af G. D.; men først og fremmest Tak for Deres Venskab mod Eugen i de tre forløbne Aar, et Venskab, som saavel Eugen som min Hustru og ikke mindst jeg ret af Hjærtet ønsker maa fortsættes og udvikles mere og mere. Det er egentlig først efterhaanden, og jo nærmest igennem Eugens Udtalelser, at i hvert Tilfælde jeg har faaet Øjnene op for Deres *brave* og *faste* Karakter, ja De behøver ikke at rødme, det er ikke tomme Ord eller Smiger, det ved jeg desuden, at De ikke ynder; og det kunde maaske være urigtigt overfor enhver anden i Deres Alder at sige det, men jeg ønsker og haaber, at Eugen i mangt og meget maa komme til at ligne Dem; thi om Dem tror jeg *det* gælder, som staar i Frithjofs Saga: „Stærk Strøm gaar med egne Bølger gennem Havet.“ Bliv De ved, som De har begyndt at udvikle Dem, De vil maaske ikke straks finde Venner og vel heller ikke faa mange Venner, men til Gengæld trofaste Venner.

Da jeg til min Bedrøvelse hørte, at De ikke var optaget i 4. Klasse her, vilde jeg straks være gaaet til Rektor for at sige ham, at det var Uret, men Eugen fortalte mig da, at De alt var udmeldt af Skolen. Som sagt, kære Ven, bliv De ved, som De har begyndt, at kæmpe for, hvad der er godt og ædelt, og det vil sikkert gaa Dem vel i Livet.

De siger Tak, men De vil af det her udviklede indse, at det er os, der skal takke Dem; og lov mig saa, kære Ven, at De vil bevare Venskabet med Eugen, jeg tror, han er brav og trofast. Modtag saa, kære Plum, min Hustrus og min hjertelige Tak og de venligste Hilsener fra Deres altid hengivne

Koch.

met og Skolen var det væsentlig de mange og lange Spadsereture og Udfugter sammen med min Morbroder, der prægede Tilværelsen. Om Hverdage hentedede jeg ham som Regel nede i Aarhus Privatbank til en daglig Spadseretur; og jeg husker da, hvorledes jeg tit hjalp ham med at lukke den store Box, der stødte op til hans

Morbroder Harald spadserer paa Aarhus Havnemole sammen med Købmand Rubertus Raa.

Kontor. Dens Lukning var altid det sidste, han foretog sig, inden han forlod Banken; og han viste mig da undertiden Stabler af fremmede Mønter, Guld og Sølv, eller udenlandske Obligationer og Værdipapirer, naar noget mærkeligt eller nyt var kommen i Bankens Besiddelse; og han fortalte mig derom paa de lange Ture, som vi gjorde sammen efter Banktid, idet han skildrede Pengenes og Kapitalernes ustandselige Vandringer, deres Brug og deres Misbrug, den Nytte de stiftede, og de Farer de forvoldte. Som jeg under min Opvækst i den gamle Købmandsgaard i Assens fra min tidligste Barndom var blevet gennemtrængt af Sansen for den skønne og brogede Rigdom i Handelens evigt vekslende Spil, saaledes indsugede jeg i Aarhus Viden om alt, hvad der vedrører

Finansernes Indflydelse paa Samfundslivet, idet min Kilde hertil havde Udspring fra selve Chefskontoret i en af de bedst ledede Storbanker her i Landet. Der er ikke Tvivl om, at den gamle Købmandsgaard i Assens, med den ualmindelige Chef, som min Fader var, og Aarhus Privatbank, med sin fremragende Leder, først og fremmest er de Faktorer, der bevirkede, at jeg senere i Livet gik fra Ju-ræen over til Etablering af de store Handels- og Finansforetagender Verden over, som nu, — og ikke mindst i de nuværende Krisetider: jeg skriver disse Linier i Marts Maaned 1921 — er knyttet til mit Navn.

Dagen efter Translokationen tog jeg til Fæno, hvor mine Forældre boede paa et lille Sommerophold før Sommerferien. Den stærke Sindsbevægelse, der var fremkaldt ved min Morbroders Dødsfald, den anstrengte Eksamenslæsning og den uventede Afslutning paa det hele havde taget stærkt paa mig; men Fader erklærede straks, at han vilde sørge for, at jeg, uden at gaa endnu et Aar i III. Klasse, efter Sommerferien blev optaget i IV. Klasse i en københavnsk Skole. Jeg kunde derfor hengive mig til Nydel-sen af min Sommerferie og genoprette mine Kræfter. Og hvad der særlig hjalp mig til hurtigt at komme i Humør igen, var en ung, smuk Professordatter, der sammen med sine Forældre ligeledes laa paa Landet paa Fæno, idet jeg blev betaget af en brat, men glødende Sommerforelskelse i hende. Hun var saa vidt jeg husker et Par Aar ældre end jeg, og vi skiltes efter de saa fornøjelige og lykkelige Sommerdage derovre paa den smukke lille Ø i Lillebælt, uden at vore Veje — mærkelig nok — senere har krydset hinanden.

Efter det lille Ophold paa Fæno tog vi til Assens, hvor Sommerferien gled hen paa den sædvanlig lyse og lykkelige Maade, som det maaske er muligt at faa et Indtryk af gennem de Erin-dringsblade, som jeg i det foregaaende har plukket ud af den gamle gulnende Dagbog. Det er selvfølgelig meget vanskeligt at foretage saadanne Udpluk saaledes, at de faar et Indhold, der giver et let-

fatteligt Billede. Netop fordi disse Dagbogsblade fra en Drengs Haand er ganske ufarvede Gengivelser af, hvad der foregik Dag for Dag, med Opregning af de enkelte Dages smaa Begivenheder, skal de egentlig læses allesammen og i Rækkefølge, for at man kan faa et virkeligt Billede ud deraf. Imidlertid vilde Skiltringen i saa Fald blive langstrakt og fuld af Gentagelser. Jeg haaber derfor, at man, idet man selv yder et Tilskud af Fantasi og

Fox.

N. M. & F. Plums Lystkutter
paa Udsejlads af Assens Havn.

Forstaaelse, ved Læsningen vil kunne udfylde Mellemmrummene og indføje det uskrevne, saa at de enkelte Dage, hvis Indhold anføres, alligevel kan meddele et levende Billede af det Afsnit af mit Liv, hvorover de spænder. Denne Skiltring har i hvert Fald med sine Mangler den Fordel, at den er Dren-

gens egen Fremstilling med selve de uforandrede Ord fra Drengenaarene og ikke, som ellers sædvanligt i Livsskildringer, den Voksnes forviskede Erindringer og usikre Gengivelse af svundne Begivenheder opfattet i den Belysning, hvori de senere er kommet til at staa.

Blandt de Besøgende, der i Sommerens Løb kom til Assens, var Rektoren ved den daværende „Mariboers Skole“ i København. Han var en Broder til den ene af Herredsfuldmægtigene i Assens By, som var en god Ven af mine Forældres Hus. Det var derfor naturligt, at Fader talte med ham om mig; og Resultatet blev, at jeg efter Sommeren skulde indtræde i „Mariboers Skole“ i dennes IV. Klasse.

Saa snart Sommerferien var afsluttet, tog jeg derfor til København, hvor det var ordnet saaledes, at jeg foreløbig skulde bo hos Slotsgartner paa Rosenborg Slot Paludan, en Slægtning af Frø-

ken Paludan, der havde styret Hus for min Morbroder Harald i Aarhus.

Jeg husker ikke meget, eller i hvert Tilfælde intet af Interesse, fra denne min første Vinter i København, ud over det at jeg var

Rosenborg, hvor jeg boede hos Slotsgartner Paludan.

meget flittig med min Læsning til IV. Klasses Hovedeksamen. Det var ikke saa let at skifte Skole i en Eksamensklasse, idet IV. Klasses Eksamen dengang var en Slags første Del af Studenter-eksamen. Til de Vanskeligheder, som nye Lærere, nye Bøger, nye Kammerater og nye Læsemetoder voldte, kom tillige de ikke faa Huller i mine Kundskaber, som de mindre heldige af Lærerne i Aarhus Katedralskole havde efterladt sig til en Erindring for mig om Skoledagene der. Imidlertid havde jeg foresat mig at overvinde

disse Vanskeligheder; og jeg klarede til rette Tid en særdeles net IV. Klasses Eksamen.

Dette tilfredsstillende Resultat af mit Arbejde Vinteren igennem bevirkede ogsaa, at jeg igen finder Dagbogen frem og begynder at skrive deri. Jeg opgiver dog Systemet at skrive Dag for Dag; og de Optegnelser, der findes fra de følgende Tider, bærer ikke helt med Rette Navn af Dagbog, idet de mere er spredte Notitser angaaende mit Liv, efterhaanden som Aarene ruller frem. Jeg vil ikke i det efterfølgende gengive alt, hvad jeg har skrevet, in extenso, idet mangt og meget er alt for ligegyldigt og uden Nødvendighed for Sammenhængen; men jeg vil fra nu af lade det, som jeg har skrevet, følge uden Kommentarer. Det bliver da en Levnedshistorie, optegnet for en stor Del under selve Dagenes Løb, hvor alle de smaa Begivenheder, der sker, tilsammen udgør den virkelige Roman, som ethvert Liv er. Oversigten, og de mange kloge Ting, der kan siges bagefter om det, der er foregaaet, kommer til at mangle; men Livsromanen undgaar da til Gengæld at blive præget af de Forskydninger, der, naar Oplevelserne først nedskrives i de senere Aar, forvansker Begivenhedernes sande Omrids og anbringer ændrede Stemningsbilleder i de virkelige Hændelsers Sted.

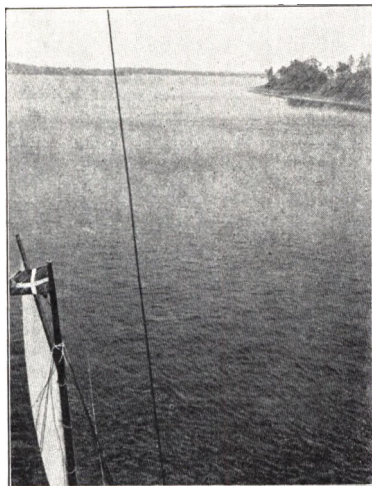
Den første Gang, da jeg begynder at skrive i Dagbogen efter den forholdsvis lange Afbrydelse, har jeg mod Sædvane ikke anført Dagen, paa hvilken jeg skriver; men det maa have været en Efteraarsdag i Aaret 1897. Optegnelsen lyder saaledes:

Naar jeg i dette Øjeblik sætter mig til at nedskrive noget om mit nuværende Liv og mine daglige Forhold, da maa jeg nødvendigvis først kaste et Blik tilbage paa den Tid, der er hængaaet siden den 10. Juli 1897, thi fra den Dato skriver sig den Basis, paa hvilken jeg nu fører mit Liv. Paa den Dag læste Dr. Kinch op ved Translokationen: „Harald Plum har bestaaet 4. Klasses Hovedeksamen med 73 Points.“ Disse faa Ord kastede en Solstraale tilbage over min Fortid, saa de mange

lyse Minder skinnede frem med dobbelt Klarhed, og de mørke Minder tabte deres Tydelighed, kun efterladende dunkle Skygger. Og de sendte ind i mit Sind en Frejdighed, en Styrke, der lod Fremtiden staa med en lysende Glorie. Det var ligesom en Afslutning paa i hvert Fald de 4 foregaaende Aar, der i mange Henseender havde været drøje og vanskelige. Jeg traadte nu ligesom ind i et nyt Afsnit af mit Liv; og selv om det ikke skulde blive saa afvekslende og omskiftende som det foregaaende, saa indtraadte fra den Dag den betydningsfulde Forandring, at jeg kom til at føre mit Liv med et bestemt Maal for Øje, hvorpaa jeg virkelig satte al min Energi og Kraft ind.

Den 11. Juli tog Kay og jeg med Formiddagstoget afsted til Middelfart, hvor Fader, Moder og Munke ventede os. Vi kom dertil meget forsinkede, men Hans' røde Vest, der skinnede over Perronen, viste os, at de maatte være i Nærheden, og kort efter steg Kay og jeg op ad Trappen i et af Byens Hoteller, hvor Familien ventede. „Til Lykke med Eksamen, min kære Dreng,“ sagde Moder og gav mig et rigtigt Moderkys. „Ja til Lykke Harald,“ sagde Fader, idet han saae stolt og kærlig paa mig med sine Øjne, der lyste af Glæde. „Til Lykke,“ stemte Munke i med, idet han vendte mod mig dette undselige, ejendommelig glade Smil. Hvor havde jeg ikke glædet mig til disse Lykønskninger, ja endog siddet og udmalet mig dem indtil de allermindste Enkeltheder, naar jeg i Eksamenstiden trættedes af den megen Læsen. En fornøjelig Middag fulgte nu ovenpaa, og da vi alle havde spist med god Appetit, kørte vi i vor egen Vogn med Hans paa Bukken og de 2 smaa røde Heste foran gennem Skoven ned til Stranden. Vi fik fat i Fiskeren, og han færgede os over Bæltet, paa hvis blaa Bølger

og skovklædte Kyster Solen spredte sit milde Sommerlys. Den korte Tur var snart endt. Fiskeren roede atter tilbage, og vi befandt os paa Fænø Badehotel, hvor nogle gode, lykkelige Dage ventede os. Den første Vandring har sikkert ført os ud til „Svenskeskansen“, der ligger temmelig højt over Hav-

Fænøsund.

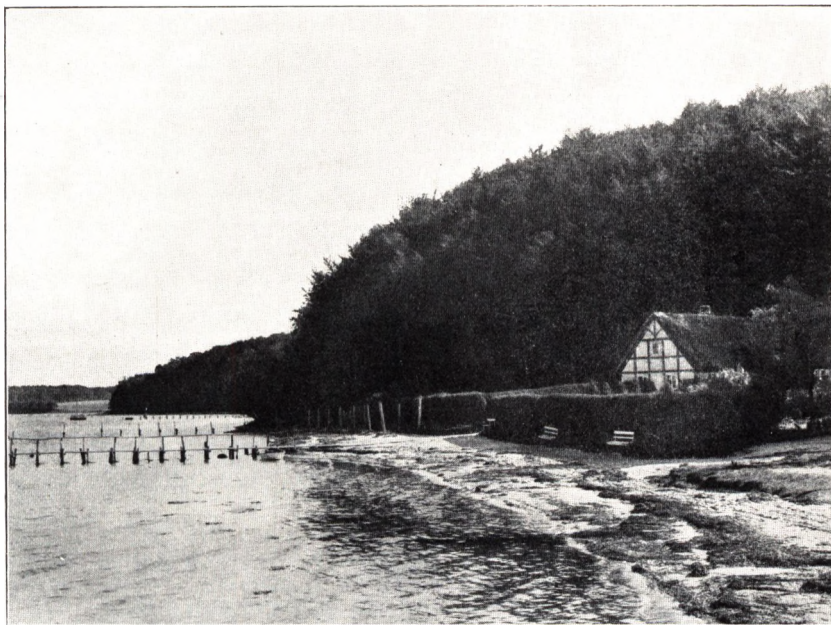
fladen, og hvorfra der er en aldeles fortrinlig Udsigt ud over Bæltet, af hvilket Fænø Kalv rager op nøgen og bar, i Modsætning til Fyens og Jyllands Kyster, der er smukke og skovklædte, og hvor Kolding Fjord i Baggrunden huler sig ind og Slottets Ruiner aftegner sig i uvisse Omrids mod den klare Horisont. Ved Aftensbordet blev vi præsenteret for de forskellige Gæster paa Hotellet, der forøvrigt ikke udmærkede sig ved at være

særlig interessante. Eet for mig kendt Ansigt var der dog, nemlig Maleren Chr. Bertelsen. Han leverede de samme morsomme Historier som de tidligere Aar, men var forøvrigt blevet distanceret noget og havde tabt adskilligt af sit Mod paa at underholde Bordet paa en saa interessant Maade. Spisesalen var blevet smykket med endnu et af hans mange Malerier. Der var som sagt ingen mere kendte Personligheder. En staar dog endnu levende i min Erindring, nemlig en Fabrikant; for det eneste, jeg altid hørte ham sige, var: „Det er storartet!“ idet han samtidig spilede sine uhyre dumme Øjne vidt op. Naa han havde imidlertid en meget dejlig Datter, der ogsaa var med ved

Bordet, det er dog altid et Fortrin at fremhæve ved Manden. Da Fader og Moder var saa gamle Gæster ved Badet, blev vi straks førte op til Enden af Bordet, hvor vi sad og oversaa det hele og blev svært misundte af en ældre Kaptajn, hvis Haab det var engang at avancere til denne Ærespost. Efter Bordet kom naturligvis Bertelsen straks hen og begyndte at udfritte om Nyheder fra Hovedstaden; Kay og jeg fortalte da i lidt drastiske Træk om Jernbaneuheldet: et Lokomotiv var væltet og havde et Par Timer spærret al Trafik fra og til København. Lidt efter saa vi ham jo løbe fra Gruppe til Gruppe og fortælle Historien om Jernbaneulykken. Desværre indtraf samme Aften den bekendte Gentofteulykke. Næste Morgen bankede Bertelsen paa vor Dør og spurgte, om vi havde hørt, at to Tog var kørt sammen ved Gentofte, og at ca. 50 var dræbte og mange flere saarede. Det var for vort Land jo en Ulykke af ukendt Omfang, og alles Sind blev stærkt bevægede, — navnlig saalænge man ikke havde faaet Dødslisterne, der først kom næste Dag, og ikke kunde faa at vide, om ikke Venner og Bekendte var blandt de døde eller døende. Jeg kendte flere af dem, der var med i den frygtelige Katastrofe, men de slap heldigvis frelste derfra. Havde jeg modtaget Overretssagfører Tegners elskværdige Anmodning om at besøge dem den Dag i Holte, havde jeg sikkert ogsaa taget hjem med Ulykkes-Toget, saa det var et Held for mig, at Fader og Moder bestemt ønskede, at jeg skulde rejse hjem den paagældende Dag.

Naa, men jeg har foregrebet Begivenhedernes Gang; om denne Ulykke hørte vi jo først den næste Dag, og Badegæsterne lærte vi ligeledes først at kende den næste Dag, da vi den første Aften var inviterede op til Kiørboes. De var netop i dette

Aar efter Firmaets Overtagelse af Kaals Mølle flyttede fra Assens og havde overtaget Fænøgaard i Forpagtning. De saa meget fornøjede ud, om end den første Tid havde været drøj nok for dem; og i det hele maa ønskes, at det maatte gaa

Parti fra Fænø.

godt for dem nu, for deres Fortid har sandelig ikke været lys. Hvor meget de – som saa mange andre – skyldte Fader, saa man ret paa hin Aften. Talt blev der ikke derom, men deres Øjne lyste ligefrem af Taknemmelighed. Jeg fik den Aften Lejlighed til at tale med en af de gamle Veteraner fra 1848, og det var meget interessant. Om den næste Dag er der ikke saa meget at fortælle. Ulykken tyngede jo nok paa Sindene, men det var umuligt andet end at nyde den herlige Natur, der smykker Fænø, efter at man saa længe havde været lænkebunden

ved Bøgerne inde i København, med dets grimme Gader og Spektakel. Denne Dag gik for Fader, Moder og Munke som saa mange andre var gaaede, idet man tilbragte hele den udslagne Dag ude i den herlige Natur. Om Eftermiddagen var vi saaledes en dejlig Tur ude i Hejreskoven, hvor vi tilbragte en rum Tid med at ligge og se op mellem de høje, ranke, lyse Bøgetræer og forgæves spejde efter Hejrerne, der ikke vilde vende tilbage til deres Rede, som vi laa og bevogtede. Hjemturen blev, takket være Munkes Førertalent, meget livlig; han lokkede os nemlig ud paa nogle bratte Skrænter, hvor vi sikkert var rutschede ned paa Halen, om vi ikke havde taget hverandre i Haanden og alle fem støttet hinanden af. Men saaledes gik Nedstigningen vel og under megen Munterhed.

— — —

Dage, ja Uger er hengledne, siden jeg begyndte at nedskrive dette — et Halvaar er gaaet, fuldt af Arbejde og Studeren, og jeg har stadig maattet udsætte at skrive i Dagbogen. Atter og atter har jeg imidlertid følt Trangen til at have denne Bog at betro mig til, og nu endelig har jeg bekvemmet mig til helt at stryge Indledningen og gøre et Spring ned i Tiden og atter skildre de paa hinanden følgende Indtryk og Følelser, som uophørlig sætter mit Sind og min Tanke i Bevægelse, i Haab om, at jeg bagefter eller en Gang i Tidens Løb kan faa Lejlighed til at nedskrive Erindringerne fra de halvandet Aar, hvori jeg ikke har ført Dagbog.

Assens 1898.

1. Januar. I Dag har vi sovet længe, ja saa længe, at vi maatte opgive at gaa i Kirke, skønt det er Aarets første Dag. Vi har

ved Frokostbordet Klokken 12 diskuteret Gaars-Aftenens Bedrifter – den Jubel, det vakte nede i Forretningen, da jeg i Amandas Skikkelse tog Farbroder om Livet og begyndte at danse med ham, Forundringen over Kirstens (Munkes) flydende anbefalinger for sin Datter Amanda, og Begejstringen over Sam's (Kays) smukke Dans til Beth's (Nicolajs) imponerende Negersang „Tsing, Tsang, Bombedevisky!“; vi har drukket Kaffe; og ovenpaa den begav Kay, Nicolaj og jeg os ud paa Visitter. Nicolaj skulde da have Fornøjelse af at se, hvordan man bærer sig ad 1. Nytaarsdag i Assens, naar alle Herrerne styrter rundt paa Visit, og Fruerne sidder og tager imod; vi besøgte Overdommerens, Holts, Lawaetz's og Farbroders samt Stubs, de sidste var dog bortrejste.

28. Januar. Tiden ler atter ad mig, den er igen løben fra mig! Men bi du, jeg er dog din Herre, og jeg skal nok indhente dig igen. Jeg slap den 2. Januar; ja der er jo sket noget siden den Tid. Resten af Ferien gik lige saa fornøjeligt, som den var begyndt, men jeg tror dog uden særligt Spræl. De sidste Dage var forholdsvis rolige, men derfor ikke mindre hyggelige og fornøjelige. De enkelte Hændelser vil jeg ikke komme nærmere ind paa, for saa narrer Tiden mig nok igen. Det skulde da være, at vi en af Dagene var ude i Thorøhuse og talte med Baadebyggeren om den nye Baad, 16 Fod lang og af amerikansk Egetræ, med 4 Aarer og med 2 Sejl. Samme Dags Aften blev Navnet paa den: „Trio“, enstemmig vedtaget. Den sidste Nat blev meget livlig: Klokken ca. 3 vaagnede jeg ved, at Nicolaj stod i bar Skjorte ved min Seng og fægtede vildt med Armene og ængsteligt kaldte paa mig. Brandraab og Trommeslag lød fra Gaden, men jeg kunde da straks trøste ham

med, at derfor behøvede han ikke at være bange, da der jo ikke derfor nødvendigvis maatte være Ild i vort Hus. Det viste sig da ogsaa bagefter, at det var paa Sukkerfabrikken det brændte. Vejret var frygteligt; og da Kay efter at have foretaget en Udflugt meddelte, at han intet kunde se til Branden, krøb vi igen i Kassen. Næste Morgen afrejste Nicolaj, der skulde op og besøge sin Søster i Nordfyen, og Klokken 1,48 afrejste vi.

Da vi kom hertil, var vort Ungkarlehjem festligt oplyst, og Frk. Lawaetz havde en god Aften parat.

Den følgende Dag, den 6. (Onsdag), begyndte Skolegangen igen, og det var nok lidt drøjt, men en Trøst var det jo altid, at det havde været anderledes drøjt de tidligere Aar; nu havde vi det hyggelige Hjem, som var indrettet for os tre Brødre her i København, med Frøken Lawaetz som Husbestyrerinde. Det var dog, naar man kom fra Assens, som at flytte fra et stort Hjem til et mindre. Ja Dagene gik saa deres jævne Gang, og jeg vil ikke drage dem frem fra Glemselens Pulterkammer.

1. Februar. Ja nu er jeg jo kommen ind i mit nye Aar, og paa ikke mindre end 2 Dage er min Fødselsdag blevet fejret. Jeg har jo ogsaa Grund til at være glad, det har da været den glædeste Fødselsdag, jeg længe har kunnet holde. Lørdag Aften samledes følgende Honoratiores: Fætter Carl paa Gennemrejse til Helsingør, Johannes, Otto og Sophus Jørgensen, Nicolaj, lange Munke og Petersen den Yngre. Efter at vi havde spist en splendid Aften, trak vi os tilbage til Stuerne, hvor vi en Tid sad og snakkede, inden vi slog os ned ved Spillebordene. Der blev arrangeret to Whistpartier her inde og et L'hombrerparti inde i Munkes Værelse. Spillet blev forøvrigt ikke til ret meget, da der var en meget livlig Diskussion mellem

8. Juni 1898

Bordene; Klokken 11,30 blev Kortene helt lagt ned, og Des-
serten kom, samtidig med at Portvinen blev skænket rundt i
Glassene. Den muntre Snakken blev nu afløst af en ivrig Seen
paa Urene, om Klokken var 12. Og da det betydningsfulde

Vor Dagligstue, hvor min Fødselsdag fejredes.

Øjeblik naaedes, viste det sig, at ikke mindre end tre Konkur-
renter vilde holde Tale for mig. Johannes gik af med Sejren.

8. Juni. O Tid, o Tid, hvor er du kostbar, hvi render, løber
og pisker du afsted, som om du var forfulgt? Det er nu atter
Foraar, eller snarere det er Sommer, thi det rigtige Foraar er rent
sprunget over i Aar. Først nu faar man alle de gamle Foraars-
fornemmelser, disse underlige, disse ubeskrivelige, — og hvor-
for skulde de ogsaa beskrives, thi du kender dem jo godt, —
naa kort sagt, det er dem, tror jeg, jeg skylder, at det overhove-

det er faldet mig ind at tage denne Bog frem, der har ligget som foragtet og glemt i min Skrivepult. Jeg har imidlertid faaet den frem, har læst den og vil nu kradse lidt ned, hvad der kan falde mig ind. Ja først skulde jeg jo fortælle lidt om, hvad der er hændet, siden jeg sidst skrev, men der er sket saa meget, at jeg ikke saa nær kan faa det hele med. Efter Begyndelsen af Februar kom der en Tid, hvor jeg egentlig ikke rigtig ved, hvad jeg foretog mig; det var en daarlig Tid, thi for det første indtraadte Reaktionen efter den Glæde, der havde fyldt mig ved det heldige Udfald af 4. Klasses Hovedeksamen, og det begyndte at gaa op for mig, at Læsningen i den Del af Aaret, som nu var gaaet, egentlig var meget mangelfuld, og at jeg ligefrem havde grebet Sagen forkert an. Og tillige viste det sig, at mit Helbred langt fra var godt. Jeg inddelte derfor min Tid meget skematisk, læste flittigt, saa nogenlunde da, gik hver Dag en Spadseretur paa ca. 1 Time og saa vidt muligt i Seng Klokken 11, foruden at jeg besøgte Lægen en Gang om Ugen og tog en Mængde Medicin. Munke læste jeg jo en Del med, og tillige gik jeg hver Mandag paa Danseskole, saa dermed gik min Tid; og at jeg egentlig udrettede noget derud over, det tror jeg ikke. Mine Spadsereture

Gammel Gaard i Assens.

186

gik i Reglen rundt om Søerne, og meget dybsindige har mine Spekulationer sikkert været under disse Vandringer, paa hvilke mine Tanker ikke var de allerlyseste. Hvordan jeg ellers dengang havde tænkt at føre Livet i Fremtiden, ved jeg ikke, men kort efter dukkede Rygterne om Mariboers Skoles Nedlæggelse op, og denne Sag kom til at lægge Beslag paa mine overskydende Kræfter. Rygterne blev mere og mere bestemte, og noget før Paaske erfarede jeg med Sikkerhed, at Mariboers Skole var solgt og skulde nedlægges til Sommer. Jeg ventede i Begyndelsen paa, at mine Kammerater skulde tage Initiativet til at give sig i Kast med Situationen, og at Dr. Kinch skulde meddele os noget derom. Intet heraf skete imidlertid, og jeg fik da mine Kammerater til at gaa med mig til Dr. Kinch og sige, at vi havde hørt disse Rygter, og spørge ham, hvad han sagde dertil. Han holdt os imidlertid hen med det rene Snak, og Tiden gik til Paaske, uden at nogen gjorde noget. Endelig i selve Paasken kom der Brev fra Dr. Kinch til Fader, at Skolen virkelig var nedlagt. Punktum. Fader skrev tilbage, hvad for en Skole Dr. Kinch da raadete os Disciple i 5. Klasse, for hvem Situationen var særdeles ubehagelig, til at indmelde os i for næste Aar. Da intet Svar kom, rejste jeg straks efter Paasken tilbage og fik da paa tredje Haand at vide, at Dr. Kinch raadete os til at gaa over i Schneekloths Skole, ved hvilken han selv var ansat som Lærer fra Sommerferien at regne. Nu opgav jeg min Rolle som ansvarsløs Skoledreng, satte mig i Forbindelse med en vis Hr. Bang i Schneekloths Skole og skaffede mig alle mulige Oplysninger om Skolen, saa jeg kunde bevise, at vor Optagelse der vilde være forbunden med mange Vanskeligheder; samtidig forhørte en af mine Kammerater sig paa

Østerbros Latinskole og meddelte, at der heller ikke her var noget Haab. Jeg skulde imidlertid hjem til Munkes Konfirmation allerede efter 3 Dages Ophold herovre og naaede lige sidste Aften at erfare, at i Jessens Skole var der i Aar ingen 5. Klasse. Da jeg kom hjem, fortalte jeg Fader, hvordan Sagerne stod, og da jeg igen kom herover, og jeg havde sat mine Kammerater ind i Sagen, var min første Gang til Bestyreren for Jessens Skole, Henrik Madsen. Jeg forespurgte ved denne Lejlighed blot, om han var villig til at tage os, og det lod han til at have Lyst til, men han vilde dog først betænke sig; de Dage, der nu altsaa hengik, benyttede jeg til at puste Ild i mine Kammerater, skaffe Dr. Starckes elskværdige Hjælp og gode anbefaling og sende Bestyrer Madsen nærmere Oplysninger om os og eventuelt Tilbud om at betale mere (22. April 98). 3 Dage efter blev jeg pr. Brev kaldt hen til ham (25. April 98), og han lovede at optage os fire mod en Betaling af 25 Kr. om Maaneden. Mine Kammerater vilde nu, at vi skulde indmelde os uden videre, men med Nød fik jeg dem til at gaa ned med mig for at udbede os Dr. Kinchs Raad. Han erklærede, at det kunde der ikke blive noget af, og skønt vi talte med ham mere end en Time, fik vi egentlig ikke anden Besked. Han var meget ilter derover — — — naa den Samtale vil jeg springe over, da jeg ellers vilde blive nødt til at fortælle Ting, som hellere maa glemmes. Samme Eftermiddag skrev jeg til Fader om Sagen, men Dr. Kinch var altsaa den, jeg først havde meddelt min Plan. Nu kom der nogle Dage, hvor Dr. Kinch nærmest modarbejdede vore Hensigter, og et Øjeblik syntes det, som om et Brud skulde ske; men lidt efter lidt faldt han til Ro, og da de sidste Forhindringer var ryddede af Vejen, blev vi alle

fire efterhaanden meldte ind i Jessens Skole. Dette til Erindring om hin Dag, senere haaber jeg at komme ind paa Forholdet mellem Dr. Kinch og mig. Midt under denne Historie havde vi altsaa holdt Paaskeferie, hvorfra jeg i Flæng kan nævne, at vi 2. Paaskedag havde en Kongemiddag med efterfølgende Bal, hvortil blandt andet Kusine Anthonie var med. Den 17. April blev Munke konfirmeret, og vi havde da en meget hyggelig Dag. Allerede den 18. var vi til Alters, og den 19. rejste vi atter tilbage til København. Den 29. skete Indmeldelse i Jessens Skole, og nu gik Tiden atter roligt hen. Der var ved denne Lejlighed kommet lidt Liv i mig, derom vidnede de mange, lange Breve, som jeg afsendte i hin Tid, men samtidig ogsaa kommet mange Huller i Læsningen, som jeg først nu fik nogenlunde stoppede. Naa ellers husker jeg ikke i Øjeblikket noget af nævneværdigt fra den Tid. Kort før Paaskeferien kom saa Mariboos Skoles afsluttende Skovtur, som jeg dog vil fortælle lidt om. Tirsdag den 17. Maj kom Sørensen og Wegge op fra Gymnastik og spurgte, om jeg vilde stille mig i Spidsen for en Skovtur, hvortil jeg sagde ja. Her, som i sin Tid i Aarhus, synes jeg altid at skulle stilles i Spidsen, det maa høre til min Natur. Jeg paa-tog mig Skovturen. Hører nu efter, hvorledes jeg indrettede det. Allerede Onsdag udstedte jeg en Proklamation om, at Skovturen skulde foregaa Christi Himmelfartsdag, lod Sørensen rejse til Hillerød og Wegge til Rungsted, hvilke Steder de havde foreslaaet som Maal for Udflugten, medens jeg selv tog til Lyngby og forhørte om Baadfarten paa Furesøen. Samme Aften samledes vi foran Hotel d'Angleterre, og jeg fremsatte da min Plan. Fredag uddeltes Listerne, og allerede om Eftermiddagen sendte jeg følgende Meddelelse til Bladene: „Fredag

den 27. vil Mariboës Skole foretage en Skovtur. Som afsluttende Fest for Skolen, der skal gaa ind til Sommer, har den vunden stor Tilslutning. Det vil nok blive en fornøjelig Begravelse.“ Dette Stykkes Ordlyd blev optaget i alle Blade undtagen i Politiken. Søndag tog jeg saa ud til Fiskebæk og aftalte alt med Værten der og stødte *præterea* sammen med Fader, Moder, Frk. Lawaetz, Tante Louise, Moster, Kay, Nicolaj og Munke i Holte, hvortil de var komne pr. Vogn. Vi spiste til Middag derude og tilbragte en fornøjelig Dag ude ved Skovene omkring Furesøen. De følgende Dage brugte jeg til at hverve Lærere og Lærerinder, til at købe Præmier og kort sagt ordne alt muligt. Torsdag den 26. havde vi Fridag paa Grund af Prinsesse Alexandrines og Prins Christians Indtog, og Fredag den 27. drog jeg om Morgenen Klokken 8,10 afsted ud til Holte med hele min Skare. Da vi kom dertil, øsregnede det, men heldigvis klarede det op i Løbet af 10 Minutter, og vi sejlede saa den smukke Tur over Furesøen til Fiskebæk. Da vi kom dertil, stod i den lange Sal et nydeligt dækket Kaffe-bord, som de alle med Begærlighed kastede sig over. Komiteen havde det nu saa fint indrettet, at den indtog en bedre Frokost, efter hvilken jeg betalte for ialt 90 Kopper Kaffe med Brød. Tiden til Klokken 4 gik derefter meget fornøjeligt med at lege Røvere og Soldater ude i Skovene, og det endte endnu mere fornøjeligt med, at Dr. Starcke og Inspektør Hansen sloges om, hvem der var den feigeste og hvem den tapreste Røverkaptajn. Saa spiste de, der vilde, til Middag, og derefter arrangerede jeg Væddeløbene. Med Herr Bendixen som Kampdommer forløb de udmærket; og derefter kom den for mig yderst højtidelige Akt: jeg skulde efter Skolens gamle Skik aflevere

8. Juni 1898

---

en Tale. Naa, jeg stillede mig altsaa op paa Terrassen foran Hotel Fiskebæk og lod Musikken blæse sammen, hvorpaa jeg, da alle var samlet i en andagtsfuld Klynge nedenfor, steg op paa en Stol og holdt den Tale, som jeg, da det er den første rigtige, jeg har holdt, vil gengive saa omtrentligt:

Parti fra Furesøen.

„Idet jeg uddeler Præmierne, vilde jeg gerne have Lov til at sige et Par Ord. Som Formand for Skoleskovtur-Komiteen vil jeg først bringe en Tak til alle og allerførst til Vejret, der jo dog har vist sig nogenlunde manerligt idag, og dernæst til alle Eleverne, der har fulgt vor Indbydelse til Turen, men særlig til Lærerne, Lærerinderne og Dr. Kinch, der har været saa overordentlig elskværdige at tage med. Hvis Skovturen maaske ikke skulde være saa godt arrangeret, som den kunde være, da vil jeg gøre en Undskyldning derfor og fremføre, at vi har haft altfor kort Tid til at ordne alting, og at vi har haft saa store Vanskeligheder, at vi endnu i Forgaars fik det Raad, at vi skulde opgive det hele, hvilket vi dog, ja jeg siger heldigvis,

ikke gjorde. Vi ville bringe en Tak til Lærerne, og vi takke dem alle meget; men særlig vil jeg dog sige Tak til Herr Bendixen, der i den lange Aarrække, i hvilken han har været knyttet til Skolen, kun to Gange ikke har været med til Skovturen, og som idag er med for sidste Gang, — ja desværre ikke blot til den sidste Skovtur for Mariboës Skole, men overhovedet ved den sidste Lejlighed, hvor vi alle, Store og Smaa fra Skolen, kunne samles; og vi Elever vil da benytte Lejligheden til at sige saavel Lærere og Lærerinder som Dr. Kinch en Tak for den Visdom, som de med saa stor Anstrengelse har puttet ind i vore dumme Hjerner. Jeg selv har desværre kun gaaet i Skolen i to Aar, men mange blandt os har gaaet i den saa længe omtrent, som de kan huske tilbage. I lige Grad føle vi dog alle Taknemlighed over, hvad den har givet os. Vi kunne jo kun udtrykke denne ved en Tak, men den vil vi ogsaa bringe; og vi bede Bestyreren Herr Dr. Kinch modtage den, idet vi haabe, at selv om Skolen gaar ind til Sommer, at saa dog Forholdet mellem os ikke helt maa opløses, men at alle Minderne fra Mariboës Skole maa knytte os sammen. Med dette Haab, og med vor bedste Tak til Skolen og alle vore Lærere, vil jeg bede Eder udtrykke denne vor Tak i kraftige Hurraraab for Dr. Kinch. Han længe leve!“

Da ingen andre Talere ønskede Ordet, uddelte jeg Præmierne og kastede en Del Appelsiner i Grams, hvad der vakte stor Munterhed; og hermed endte den lille Højtidelighed. Den sidste Del af Tiden blev benyttet dels til at ro paa Søerne, dels til at lege; og da saa Klokken var 6, marcherede jeg, efter at have faaet Troppen talt op, med hele min Skare ned til Dampbaadene, som sejlede os til Holte. Har mine tidligere Skovtursejladser over Himmelbjergsøerne været værdige til længere

9. Juni 1898

poetiske Udgydelser, saa var sandelig den herlige Aftentur over Furesøen endnu langt værdigere dertil. I Holte krøb vi ind i Toget, fik en Afskedsfanfare af Musikken og kørte i en Fart til København, paa hvis Banegaard Dr. Starcke udbragte et Leve for Plum og Komiteen. Dernæst kom alle Drengene og takkede for Turen og mente alle, at det var den morsomste Skovtur, de nogensinde havde været med til. Man vil kunne forstaa, at jeg var indvendig inderlig fornøjet med min Skovturs Triumf, hvorfor jeg ogsaa sammen med Sørensen og Wegge slog Aftenens sidste Del ihjel i Tivoli paa en god Maade.

9. Juni 1898. Naa ja, Lørdag den 28. Maj tog jeg saa hjem til Assens for at fejre Pinsen, om hvilken jeg ikke ved noget særligt at fortælle, da det øsregnede omtrent hele Tiden paa nær de to Pinsedage, saa al Morskab i det frie reducerede sig til et Spil Tennis. Søndag den 5. Juni kom jeg igen her til

Tennisbanen i Toften.

København og skal nu se at faa lært noget til min Eksamen,

der begynder imorgen, og som sikkert bliver noget af det mest umulige.

28. Juni 1898. Nu er der gaaet i hvert Fald 19 Dage siden sidst, men læst til Eksamen har jeg endnu ikke; hvis den bliver „umulig“, vil jeg i hvert Fald ikke være helt uden Skyld deri. De sidste Dage har været meget optaget af Festen i Kongens Have for Veteranerne fra 1848. Det vilde være blevet en storlaaet Folkefest, hvis Vejret havde været godt; men i 3 Dage har jeg nu forsøgt at gaa i Kongens Have og er hver Gang bleven fordreven af Plaskregn. Under selve Aabningshøjtideligheden styrtede Regnen ned, og Kongen maatte hurtigt dyngvaad forlade Haven. Naa Stemning var der nu alligevel, om end lidt afdæmpet. De gamle Veteraner blev der gjort megen Stads af, men det fortjener de nu sandelig ogsaa. Fader og Moder var her for en Uge siden paa Gennemrejse til Norge, hvor de vil tilbringe Tiden til Sommerferien oppe i Listad i Gudbrandsdalen. De kan sagtens. Ellers er der ikke noget særligt at meddele; og for denne Gang Punktum.

9. Juli 1898. Naa, nu er da Eksamen overstaaet, og den blev sandelig i høj Grad umulig. Jeg bestilte jo ganske vist heller ikke noget under Eksamen, men det burde alligevel have gaaet betydelig bedre efter det Arbejde, jeg har præsteret i Aarets Løb. Idag Klokken 3 havde vi Translokation, der bestod i, at Dr. Kinch gav os vore Vidnesbyrd, trykkede os i Haanden og sagde „Lev vel“, hvilket jo ikke var egentlig pompøst.

11. Juli 1898. I Lørdags, da jeg havde begravet min Skole og faaet sundet mig lidt ovenpaa, gik jeg med de andre ned og tog imod Fader og Moder, der kom fra Norge. De var glade og solbrændte, og de havde ogsaa haft en sjælden god Tur

med storartet Vejr hele Tiden. De havde som sagt ligget oppe i Listad i Gudbrandsdalen. Vi tilbragte en meget hyggelig Eftermiddag sammen og spiste til Aften ude paa Langelinie. Næste Dag skulde Kay og jeg tage sammen med Baagøe-Petersen og

Fætter Carl.

Sophus og Johannes og Otto ud at besøge Fætter Carl i Helsingør. Vi kom imidlertid for sent til det første Tog og naaede saa først med et senere Tog derop. Vi traf i Helsingør hele Selskabet, der lige havde indtaget en Frokost, og vi gik da alle op og besaa det gamle Kronborg og hørte Musikken spille. Derpaa vendte vi tilbage og sad en Tid paa Carls Værelse og snakkede, inden vi gik paa Hotel Øresund og indtog vor Middag. Denne var meget animeret med mange Taler, naturligvis særlig for Carl,

der blev myndig idag. Efter Middagen vandrede vi den smukke Tur ud til Hellebæk. Pr. Vogn vendte vi igen tilbage til Helsingør og tilbragte atter en Times Tid oppe paa Carls Værelse, inden vi tog hjem med Toget Klokken 9,10. En velanvendt Feriedag.

16. Juli 1898. Tiden løber, og der er allerede atter passeret meget, siden jeg sidst slap ved Søndag den 10. dennes og Besøget oppe hos Carl; i korte Træk vil jeg da nu ridse Hovedbegivenhederne op fra den forløbne Uge. Mandag den 11. til

bragtes Formiddagen med at pakke Kufferter i højere Grad. Klokken 12 afrejste Fader, Moder, Kay og Munke til Sorterup for at blive der til Onsdag, og jeg har allerede hørt fra dem, at de har tilbragt nogle gode Dage hos Pastor Harboes. De sidste Timer inden min Afrejse benyttede jeg til at faa besørget de sidste Ærinder, saaledes var jeg for Eksempel ude hos min gamle Klassekammerat Christen Christensen, der har taget Studentereksamen paa eet Aar med 77 Points. Naa Klokken 5 kom saa Nicolaj Wulff, og vi kørte ned til Damperen, kom om Bord i den efter at have sagt Farvel og traf da – jeg maa sige til vor Ærgrelse – Venner og Bekendte. Vi underholdt dem imidlertid pænt og spiste til Aften sammen med dem, men fik dem til at trække sig tilbage Klokken 10. Nicolaj og jeg laa nu et Par Timers Tid oppe paa Dækket, snakkede sammen og beundrede det rullende Hav i den mørke Nat. Det blæste temmelig stærkt, og det var koldt, hvorfor vi fandt paa at lægge os langs hen over nogle Stole med en vældig Presenning over os. Da Klokken imidlertid var bleven over 1, gik vi ind og lagde os til at sove. Søvn blev der nu ikke meget af, dertil var Omgivelserne os for uvante. Man laa uvilkaarlig og lyttede efter Blæstens Hysten, Bølgernes Skvulpen og Rattets Knagen og stod en Gang imellem op og gik ud paa Dækket for at se sig om. Søsyge led vi dog heldigvis ikke af. Hen paa Morgenen fik N. Wulff en Forskrækkelse: da han efter at have halvslumret lidt lukkede Øjnene op, saa han kun min Hat paa min Soveplads. Han foer ud af Sovekahytten og gennemrodede Skibet, vækkede adskillige og vendte tilsidst tilbage til Sovekahytten, hvor jeg blot havde skiftet Plads. Klokken 4 nærmede vi os stærkt Havnen, og vi gik da ned og vaskede

196

19. August 1898

---

os og nød en Kop Kaffe. Det var med underlige Fornemmelser, at jeg fra Skibets Forstavn betragtede Aarhus; jeg følte mig næsten som en Konge, der tager sit gamle Rige i Besiddelse. Mange Undersaatter var der dog ikke til at tage imod mig paa

Aarhus Havn.

den Tid af Morgenen, men N. W. og jeg ilede ud i Riis Skov, hvor vi gik en dejlig Morgentur, til vi Klokken 7,30 vendte tilbage her til Fredensgade 44 for at drikke Morgenkaffe.

19. August 1898. Tiden er fuldstændig løbet fra mig; igaar Aftes ankom jeg her til København igen efter at have holdt Ferie sammen med min Familie; Frk. Kinch, der nu styrer Hus for os, modtog os her hjemme i Nørre Farimagsgade Nr. 55 – og det var helt hyggeligt at vende tilbage til vor Ungkarlejlighed. Frk. Kinch gjorde en rigtig fin Begyndelse, serverede en meget god Aftensmad etc. Nu er altsaa det nye Tidsafsnit

begyndt, og jeg kan ikke nægte, at jeg er meget spændt paa Modtagelsen idag Klokken 10 paa Jessens Skole; en Ting er sikker: at nu skal der arbejdes og det med Fornuft og Plan. —

— Ja, nu er altsaa Modtagelsen paa Jessens Skole overstaaet, men egentlig er der ikke noget særligt at skrive derom. Videre befippet over at skulle stille i en ny Skole vil jeg egentlig ikke sige, at jeg denne Gang var, men ret spændt paa det hele, da jeg jo saavel for mine Kammeraters som mit eget Vedkommende bærer Ansvar for vor Indtrædelse i Skolen. Alle de tre andre Herrer vare mødte, og meget havde de ikke forandret sig i den forløbne Sommer; imidlertid haaber jeg at kunne faa dem til at optræde i en lidt forbedret Form i det nye Aar. Professor Vaupell viste sig straks ved Ankomsten og præsenterede sig som Klasselærer. Han gjorde et meget behageligt Indtryk, men godt at bestille faar vi sikkert hos ham. De eneste 2 Lærere, vi ellers talte med, var Bonnesen (og han gjorde en højst morsom Introduktion) og Møller, der rigtignok er i høj Grad beskeden, lad os haabe, at han svarer til de gode anbefalinger, som Nicolaj har givet ham. Allerede Klokken 10,30 gik vi igen, og Resten af Dagen har jeg tilbragt med at storme rundt i Byen og besøge Venner, Boghandlere, Bladkontorer, Bogjøder, Fragtekspedition etc., og med at læse den Smule, som vi har faaet for til i Morgen i Latin. Naa men nu vil jeg bruge lidt Tid til at begynde paa en kort Oversigt over Anvendelsen af Sommerferien derfra, hvor jeg slap i Aarhus.

Ja, Nicolaj og jeg kom altsaa og ringede paa Bo's Dør Tirsdag den 12. Juli Klokken 7,30, og hun kom straks ned og modtog os meget elskværdigt. Det var underligt for mig igen at besøge Nr. 44 og vandre gennem de gamle Værelser, mange gode

Minder dukkede op, og jeg tror nok en Taare glimtede i Øjenkrogen. Kaffen stod skænket, og Passiaren gik livlig baade ved den og senere i Dagligstuen, hvor det lykkedes os at faa Bo til at rykke ud med den ønskede Invitation for N. W. til at blive Natten over i Aarhus. Efter en Del Modstræben viste det sig, at han virkelig godt kunde, og Bo var henrykt over den gode Ide. Formiddagen blev saa benyttet til at se Byens Mærkværdigheder og deriblandt Domkirken. Paa Vejen mødte jeg Vilcken, der blev staaende midt paa Gaden forstenet af Forbavselse over at se mig. Efter Middag kom Eva Haack, og vi kørte saa ud til Frederikshøj, hvorpaa vi gik den gamle, kendte, skønne Tur over Gran- eller Excellencehøjen ud til Silistria, hvorfra vi vandrede hjem langs Kysten. Aftenen tilbragtes med Passiaren. Eva fulgtes hjem, og Nicolaj og jeg krøb i Kassen, ivrigt drøftende, hvordan jeg den næste Dag paa en pæn Maade kunde følge ham paa Vej til Silkeborg; men Skæbnen stod os bi, næste Morgen kom vi sent op, saa sent, at jeg gjorde Nar af N.s Forhaabninger om at komme med Toget og lovede, at hvis det lykkedes ham, skulde jeg tage med. Da imidlertid Uret gik 10 Minutter for stærkt, naaede vi det og rutschede af sammen til Skanderborg.

23. August 1898. Hvor jeg er træt allerede: denne Varme og alt dette Arbejde! Alle disse Huller, der skal stoppes, alle disse Forandringer, der skal gøres i Læsemetoden overfor disse ny Lærere, hele dette lange, tunge Arbejdsaar, der ligger foran en, hvor det er drøjt! Jeg synes mine Kræfter allerede er ganske opbrugte, saa Energiens Herredømme over Legemet ophører. Men alt er tabt, hvis jeg ikke kan holde ud, derfor maa jeg hænge i. Skulde du senere – hvad jeg ikke haaber – bebrejde

dig selv, at du ikke har arbejdet nok i Begyndelsen af Aaret, da se dette skrevne og husk, under hvilken Fortvivlelse du begyndte paa Arbejdet! Kun eet Haab har jeg, og det er, at Arbejdet vil gaa lettere og lettere, jo længere Aaret skrider frem; og med dette Haab tager jeg atter fat paa Lektierne.

3. *September 1898.* Nu er Ugen forløben og med ikke mindre strængt Arbejde end den forrige. Een Ting har jeg lært, og det er, at skal jeg overhovedet naa at overkomme alt og bevare mit Helbred tillige, da maa jeg inddele min Tid nøjagtigt og i hvert Fald de 6 Dage af Ugen ikke være andet end en Maskine. Er der noget, der ligger mig fjernt, da er det netop det at være den følelseløse Arbejdsmaskine, og derfor vil jeg heller aldrig opnaa at blive en Ideallæsemaskine; men jeg maa jo desværre se at naa at komme dette Ideal saa nær som muligt, forhaabentlig skal det hele dog ikke vare mere end et Aar. En Vanskelighed, der er opstaaet, vil jeg dog omtale med det samme: Bestyrer Madsen har først nu, hvad der jo er en stor Fejl, ansøgt om Tilladelse for os til at gaa op til Artium til Sommer. Professor Gertz har da nægtet den, med mindre Dr. Kinch vil give os Attest for vor Modenhed til Oprykning i 6. Klasse. Endnu har Dr. Kinch ikke givet noget Svar herpaa, men det er desværre ikke altfor usandsynligt, at han vil nægte mig Attesten. Det vilde jo være en net Historie, saa var jeg rigtignok kommen godt op at køre; men man lever jo i Haabet, selv om det er højst ubehageligt ikke at vide, om man er købt eller solgt.

6. *September 1898.* I Dag kom Erklæringen fra Dr. Kinch, og den var paa tre Sider Brevpapir. Efter Ønske læste jeg den selv, og de to Sider var fyldt med mer eller mindre interes-

200

sante Bemærkninger af de tidligere Lærere, medens den 3. Side optoges af en længere Udtalelse af Dr. Kinch og endte med, at han fraraadede min Oprykning i 6. Klasse. Grundene dertil var gennemgaaende Nonsens, som f. Eks. at jeg ikke følte Lyst til Latin. Men Virkeligheden er, at jeg er i en vældig Kni-be, da Ministeriet, eller rettere sagt Professor Gertz, næppe tillader min Oprykning, selv om Bestyrer Madsen og Professor Vaupell medgiver mig en god anbefaling. Atter befinder jeg mig paa det vildene Hav, og Guderne maa vide, hvorledes jeg igen kommer i Land. Foreløbig – til det endelige Svar kommer fra Ministeriet – gaar jeg selvfølgelig og passer min Dont paa Skolen, men morsom er Stillingen jo egentlig ikke . . .

12. September 1898. Sidste Torsdag fik jeg Brev fra Fader om, at han kom om Aftenen; han var her saa Fredag og konfererede med Bestyrer Madsen og var ogsaa oppe hos Kultusministeren (Styhr). Allerede Fredag Aften rejste Fader igen.

23. September 1898. I de forløbne 2 Uger er der saamænd ikke sket noget som helst mærkværdigt. Paa Skolen gaar alt sin sædvanlige kedelige Gang; og her hjemme arbejder jeg næsten som en Maskine. Der er disponeret over hver eneste Time paa Døgnet. Jeg kan med temmelig stor Sikkerhed sige, hvad jeg vil bestille idag om en Maaned akkurat paa dette Klokkeslet; man kan forstaa, at det ikke er særlig interessant at leve paa den Maade, da mit tidsopslugende Arbejde i sig selv er kedeligt. Et Fag som Fysik, der jo kunde være interessant, drukner aldeles mellem Græsken og Latinen. Herhjemme kan som sagt ikke ske noget som helst usædvanligt om Hverdagen. Lørdag Aften kom Sophus Holck, Otto og Nicolaj og overrumplede os, og vi havde en meget fornøjelig Aften, som endte

med, at vi anstillede Prøver paa Borddans og fik Bordet til i hvert Fald at løfte Benene og lade Bordskiven dreje sig rundt.

29. *September 1898.* Kanonskuddene knalde og Flagene bølge paa halv Stang. Vor Dronning er død, Europas Svigermoder. Løse Rygter fortæller, at hun døde Klokken 4,30 i Morges, men Morgenbladene indeholdt intet derom. Dødsfaldet har jo længe været ventet, og hele Familien har været her i Efteraaret for at tage Afsked, men forbavsende er det, saa længe hun har kunnet, om jeg maa sige, repræsentere. Selv nu forleden paa sin 81 Aars Fødselsdag sad hun nok saa strunk i Haven og drak sin Chokolade omgivet af Ministre, Gesandter, Prinser og Prinsesser, Hertuger og Fyrster og Konger, kun hjulpen af sine kære to Døtre, den vordende engelske Dronning og den russiske Enkekejserinde. Et smukt og mønsterværdigt Hjem har hun skabt, medens hun samtidig har spillet en betydelig Rolle i Verdenspolitikken. Populær tror jeg aldrig hun har været. Jeg tror aldrig hun har tilgivet det danske Folks Opførsel i de første Regerings-Aar; men en Dronning har hun i Sandhed været, og selv om det danske Folk ikke græder ved hendes Baare, da vil det blotte Hovedet i den dybeste Respekt og have den inderligste Medfølelse med den gamle Konge, der nu skal have den Sorg at følge hende til det sidste Hvilested.

1. *Oktober 1898.* Alt gaar sin vante, rolige, jævne Gang, og man mærker ikke meget til, at vor gamle Dronning ligger Lig ude paa Bernstorf. Endnu er der ikke offentliggjort noget Sørgeceremoniel, og Landesorg er ikke blevet paabudt. Dog ser man stadig de florumvundne Faner her i Byen, ligesom alle Vinduesudstillingerne er holdt i sort Farve; de fleste Damer

1. Oktober 1898

203

Kong Christian IX og Dronning Louise i Havesalen paa Fredensborg sammen med deres Slægtninge. Personerne f. v. Prins Albert Victor, Prinsen af Wales, senere Kong Edward VII og Dronning Alexandra af England, Dronning Louise, Prins Valdemar, Kong Christian IX, Prins Christian, senere Kong Christian X, Storfyrst Nicolaus, Kejsersinden og Kejseren af Rusland, Kronprinsen og Kronprinsessen af Danmark, senere Kong Frederik VIII og Dronning Lovise, Kong Georg af Grækenland, Prinsesse Olga, Dronning Olga af Grækenland.

gaar klædt i Sorg. Interessant er det at læse, hvad de fremmede Blade skrive, og navnlig viser det sig jo nu, hvor det tyske Folk har hadet hende. Rørende er det at læse de russiske Blades Nekrologer, – og det er hele Verdenspressen enig om, at Dronning Louise i sin Fremtræden og sit Væsen var i lige Grad kvindelig og kongelig.

I Aften venter vi Fader og Moder hertil for at højtideligholde Kays Fødselsdag paa Mandag. Han havde forøvrigt igaar et Uheld, der kunde være blevet ret farligt; da han red ude i Ridehuset paa Christianshavn, hvor der var vandet stærkt, styrtede han med Hesten og blev sparket af denne i Ansigtet. Han slap dog med nogle Skrammer og en stærkt opsvulmet Overlæbe, men videre præsentabel var han jo altsaa ikke nu til sin Fødselsdag.

17. Oktober 1898. I Lørdags blev vor gamle Dronning begravet. Et pragtfuldt Følge var det: Kejser, Kejserinde, Konger, Kronprinser, Hertuger og Prinser og andre Fyrster; Repræsentanter for al Verdens Regeringer lige fra Japan til vor egen Rigsdag. Hvordan alle de mange har kunnet rummes paa Bernstorff forstaar man ikke, selv om alle Fyrsterne, deriblandt de 6 Hertuger og den siamesiske Kronprins, boede her inde i Byen. Alene 4 Konger (dansk, norsk, svensk, græsk) og 1 Kejser med Kavalerer tager megen Plads, foruden hele den øvrige Familie. Siden Dødsdagen har alle lyse Farver været forsvundne her fra Byen, og næsten alle Butikker har haft Sørgeudstillinger. Mere og mere er det i disse Dage gaaet op for Folk, hvilken Storhedstid der er afsluttet med Dronningens Død, hende der paa Bernstorff har forstaaet at skabe et Hjem for Europas kronede Hoveder. Den gamle Konge er nu ikke længer rask

nok til at holde saa stort et Hof, og Kronprinsens Regering venter vist faa sig meget af. Der fortælles, at den tyske Kejser vilde have været herop, men at Begravelsen blev udsat saa længe, fordi han nu er helt optaget af Rejsen til Palæstina. Der var jo Sørgemesser hele Europa over i Lørdags, og her var Kirkerne i Landets Byer overfyldte.

31. Oktober 1898. Efteraarsferien er gaaet med Læsning. Tors-

Kay til Hest.

dag Aften hentede jeg Munke fra Toget, og han fortalte, at de heller ikke i Assens havde været uden for en Dør paa Grund af det grufulde Vejr, men at ellers alt stod vel til. Glanspunktet havde været, at Kay var redet ud til Frederiksgave og havde præsenteret sit Overskæg for Kusinerne. Onsdag Aften kom han tilbage. Lørdag Aften var her atter et større Selskab. En Skaal blev drukket for den nybagte Løjtnant J., og det var i det hele taget en meget

fornøjelig Aften. Om Søndagen gik jeg min sædvanlige Tur gennem Strøget til Langelinie og var usædvanlig heldig med at træffe Bekendte. Ugen forløb ellers uden større Begivenheder.

27. November 1898. Trende Uger ere gaaede siden sidst. Lad os da først betragte, hvad der er passeret i selskabelig Henseende. Den første Lørdag holdt vi et større Forlovelsesgilde. Indbudne var mine to forlovede Kusiner, Anna Margrethe med sin Kæreste, Hr. Candidat Bryggeribestyrer Holger Helms, og min Kusine Ida Skovby med sin Kæreste, Intendant Petersen;

og tillige var særskilt indbudne Moster samt Kusine Anthonie med Broder Niels Munk, hvilke aldrig før havde været her. Desværre blev Anna Margrethe syg og Helms derved forhindret i at komme, men af tilfældige kom saa til Gengæld Løjtnant Otto med Broder Sophus og lange Munke; og det er sandt, blandt de indbudte var ogsaa Fætter Poul. Vi havde en meget fornøjelig Aften. Døren til Frk. Kinchs Værelse, der var omdannet til Damekabinet, blev løftet af, saa vi havde alle 3 Stuer *à la suite*, og det var meget festligt. Intendanten saa jeg for første Gang, og jeg syntes rigtig godt om ham. Vi havde en længere Samtale og opdagede *præterea*, at vi havde set hinanden et Par Gange før, nemlig i Assens, da vi tilbragte det halve af Natten hos Kommandør Garde paa „Ivar Hvitfeldt“ tror jeg, og i Aarhus under hin morsomme Episode, da Hertz og jeg smed Frugt ombord paa Skibene og afstedkom en hel Revolte.

Søndagen var saa vidt jeg husker stille og fredelig; om Fredagen kom Moder, og Lørdag Aften var de andre saa i Teatret, jeg derimod hos Strandberg sammen med Sørensen og Tegner. Det var forøvrigt en meget fornøjelig Aften, særlig da jeg bankede de andre af i Whist og vandt ca. 3 Kroner.

Om Søndagen var her et større Rykind af Visitter, og vi holdt Dansekursus for Munke og Carlo ved Nicolajs Hjælp. Om Aftenen gik vi i Teatret og saa „Hakon Jarl“, der som klassisk Stykke betragtet var interessant og forøvrigt ogsaa ellers langt over Forventning; heldigt var det dog ikke, da Zangenberg som Hakon Jarl i den gribende Scene, hvor Karker dræber ham, i Faldet vendte et Par skinnende nye Støvlesaaler i Vejret, hvad der fik hele Teatret til at le. Onsdag rejste Moder efter at være kommet for sent til 8,30, med 12-Toget. I Gaar,

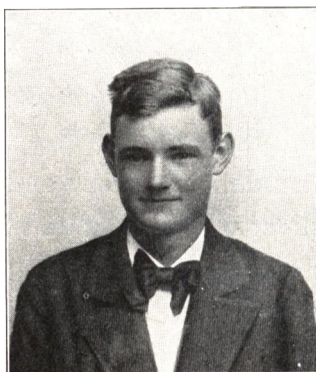
206

Lørdag, kom Baagøe-Petersen, Hertz, Henning Skovby og Nicolaj dumpende, og Aftenen gik med Sludren og Whisten. I Dag har jeg gaaet min sædvanlige Søndags-Strøgtur, besøgt Ahlmann, spillet en Whist og læst; endelig har jeg i den forløbne Tid hørt et Par Gange til Farbroder Frederik, med hvem det kun gaar smaat frem. Mit Humør har selvfølgelig svinget i den forløbne Tid ligesaa ofte som Nat har afløst Dag. Den Eksamen hænger jo som et Damoklessværd over Hovedet paa mig, og jeg roder nærmest som en Muldvarp under Jorden, i tæt Mørke og med lidet interessante Materier, hvor Guldkorn og aandelig Føde er sjældne Varer; men nærmere Omtale af Skolelivet vil jeg opsætte til næste Gang.

2. December 1898. Naa om Skolelivet, ja jeg fik for et Par Dage siden igen Vidnesbyrd; og Ordet „Fremgang“ spillede en betydelig Rolle deri; heldigvis er jeg ogsaa gaaet frem i Virkeligheden, og der er ikke saa lidt Forskel endda, naar jeg nu ser tilbage til den 23. August. Mange Huller er alt stoppede. I Latin staar jeg saaledes allerede tilfredsstillende; og min Stilling og mit Forhold til Professoren er meget behagelige. I Græsk er det dog afgjort gaaet mest frem, for der kunde jeg jo absolut Nul og kan dog nu stadig levere en smuk Oversættelse; men om jeg kan huske den uden at kunne Spor af græsk Grammatik og Gloser, er vistnok tvivlsomt. M. er jo forøvrigt, alle hans menneskelige Særheder fraregnet, en meget interessant Lærer, men sandelig original. Den forlovede Monsieur B. er jo nærmest en sjov Fætter; men hvad denne Overlærer R. angaar, saa dør jeg snart af Kedsomhed i hans Timer. Selve Bestyreren er i sin skødesløs flotte Optræden meget behagelig, og i det hele taget maa jeg jo indrømme, at med Hensyn til Bestyrer

og Lærere kunde dette sidste vanskelige Aar næppe tænkes gunstigere.

14. December 1898. Pjask, pjask, pjask, skrækkeligt Vejr skabt til at tabe sit gode Humør i – mon vi ikke i Aar skulde faa lidt ordentlig Vinter i Stedet for dette evige Mørke, der kun bringer Afveksling ved at skylle eller at støvregne. I Fredags kom Moder for at gøre sine Juleindkøb, Lørdag Aften vrimlede Sophus Jørgensen, Baagøe-Petersen, Løjtnant Otto, Poul Holck, Schmidt, Holger og Henning, Holm og Carlo ind, saa vi var et pænt lille Selskab. Flammende Prosekage gjorde Lykke ved Bordet, og bagefter gled Toddyen ned ved l'Hombre- og Whistbordene, indtil hele Selskabet tilsidst samlede sig i et muntert Lag inde i Munkes Værelse. Jeg sov ind med

Carlo Harboe.

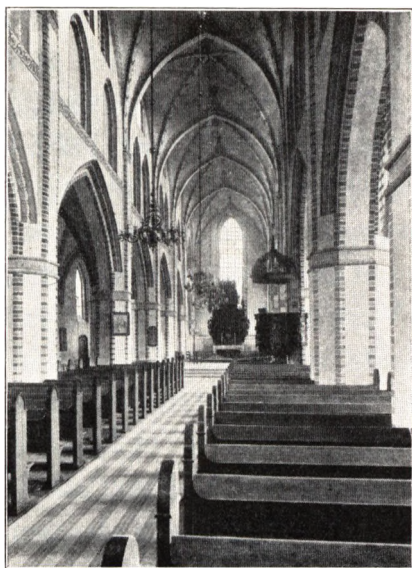
Tanken om, at jeg maaske engang kunde blive en dygtig l'Hombrespiller, idet min Portemonæ struttede af vundne fem Øre.

22. December 1898. Siden sidst ikke noget nyt; i Lørdags var vi til Whist og The hos Harboes, den unge, med samt hans to Tanter og Bedstemoder. Ja Tiden gaar, der er jo lidt Forskel paa den første Dag, vi mødtes, da vi fire laa og legede i en Sandbunke i Willemoes-Gaarden, og saa nu, da vi sad som fire alvorlige Herrer omkring Whistbordet med de gamle Sølvlysestager og værdigt spillede Kort med Toddyen ved Siden og Cigarerne i Munden.

Nu staar Julen for Døren, Gaverne ere købte, Kufferten er pakket, og i Morgen tidlig drage vi afsted til Assens, hvor jeg

haaber, at Ferien maa blive god. Jeg skal desværre læse en Del Græsk og anden Morskab, men det faar jo være. Bare vi dog maatte faa lidt ordentligt Vejr.

27. December. Nu er vi saa at sige midt i Juleferien. Rejsen

Kirken i Assens.

herover var meget langsom, men heldigvis endnu mere fornøjelig, da vi var en hel Kupefuld unge; og da vi endelig henad Aften naaede Assens, saa smagte de hjemlige Kødgryder ikke saa daarligt. Juleaftensdag gik paa sædvanlig Maade med den traditionelle Udbringning af Pakker om Formiddagen, derefter Pyntning af Juletræet og Klokkerne 5 Kirkegang. Underlige Stemninger vaagner, naar man sidder i denne gamle, smukke Kirke, hvor jeg er kommet

hver Juleaften, jeg er nær ved at sige fra jeg begyndte at gaa, og rundt om disse Ansigter uforandrede fra den tidligste Barn-dom. Efter Kirkegangen drak vi The her hjemme, og derefter tændtes Juletræet, der i Aar ikke var saa stort som tidligere, og som nu tillige var flyttet ind i den store Stue. Mildt og klart straaede de mange Julelys over Gaverne. Senere var vi til Juletræ nedenunder sammen med alle Folkene. Mægtigt klang Julesalmerne ud over den gamle Gaard, medens Børnene jublede over det gyldne, skinnende Træ. Stakkels Farbroder, der maa ligge derovre i København paa Klinikken. Ud

paa Aftenen læste vi Brevene fra Venner og Slægtninge, og der var mange. Først spiste vi dog den traditionelle Gaas til Aften. Klokken 11,30 brød vi op og gik i Seng, og det havde været en lykkelig og god Juleaften.

8. Januar 1899. Ja nu er den Juleferie gaaet og forsvundet, og vi er allerede en Uge inde i det nye Aar, saa det kan nok være paa Tiden at fortælle lidt om det hele. Fra 1. Juledag husker jeg ikke ret meget andet end en uendelig lang Prædiken af Pastor Bayer, ja det er jo sandt, da glemmer jeg dog at fortælle, at da Kay og Otto Jørgensen i sin Løjtnantsuniform red op ad Assens Østergade, saa lød der en uafbrudt Knalden op ad Gaden efter dem, det var Korsetterne der sprang paa Damerne ud af Vinduerne. 2. Juledag husker jeg tydeligt, hvordan Engell, Sophus og jeg hastede ned ad Gaden for at sige Farvel til Johannes Jørgensen, der rejste, men at vi kom for sent; hvorledes vi lidt senere gik ned for at modtage Carl og Thorvald, der imidlertid ikke kom, og hvorledes vi derefter gik op paa Kornkontoret for at snakke sammen, men ikke kunde finde noget at snakke om; hvorledes vi vilde spille l'Hombre, men ikke kunde faa samlet et helt Spil sammen – hvorefter vi skiltes. Om Aftenen Klokken 6 tog Kay, Engell, Otto og jeg ned til Middag paa Phønix med efterfølgende Bal. Middagen var ikke særlig morsom, hvorimod Ballet var ualmindelig godt med mange fikse Damer – efter Assens Forhold vel at mærke. Jeg dansede meget, og vi holdt ud til Klokken 3. 3. Juledag kom saa Carl og Thorvald, og Aftenen gik med Whist og med Passiar i Rygeværelset nedenunder. Om Formiddagen havde jeg ifølge mine gode Forsætter begyndt paa at læse Græsk, men efter at have læst knap en Time, var min moderate Kraft op-

210

brugt, og jeg behøver næppe at tilføje, at det blev baade første og sidste Græsktime i den Ferie. Aa I stakkels skønne Forsætter om Læsning og Flid i Ferierne, I som kun er til for at brydes, og som i Tusindvis ere brudte og i en uoverskuelig Fremtid ville blive brudte af Millioner af Skoleelever, der aldrig vil blive klogere af Skade! Den næste Dag bød paa øsende Regnvejr og almindelig Sludren og lidt Mathed rundt paa de forskellige Gemakker, hvor vi Unge samledes, indtil vi ved Ellevetiden afbrød Whisten for at gaa ned til Bal i Harmonien. Det var et betydelig mere meleret Publikum end 2. Juledag, men forøvrigt meget morsomt. Næste Dag samme Vejr og samme Tilstand, til vi endelig Klokkeren 5 i lukkede Vogne og 8 Mand høj kørte ud til et Bal hos Hvenegaards; et Bal, der ikke var særligt morsomt, men dog helt fornøjeligt. Frøken Ingrid var elskværdig, Sønnerne nogenlunde, Damerne nydelige, Middagen god, mange gode Taler, men skrækkelig Musik. Næste Dag rejste Thorvald og Carl hjem til deres Fader i København. Om Aftenen var det Nytaarsaften, men den var ikke videre livlig; Statusopgørelsen i Butikken var meget alvorlig, og kun Munke var ude paa Sjøv. Jeg spillede først en Whist sammen med de Herrer Engell og Otto, senere kom Kinchs og Menckes op til os, efter at Fruerne Mencke og Fog havde været der udklædte, og med dem tømte vi et Glas for det nye Aar.

15. Januar 1899. Du nye, allerede paabegyndte Aar, hvad bærer du i dit Skød? Sejre eller Nederlag, ja vel begge Dele; men lad os haabe, at det maa blive mest af første Skuffe. Begyndelsen har i hvert Fald været god, der har været Fremskridt og gode Resultater. Juleferien løb til Ende uden videre Hændelser og med det samme uheldige Vejr som hidtil. Da jeg

den 5. rejste bort fra Assens, var det imidlertid under jævn Tilfredshed med Opholdet her; og at jeg ikke havde faaet noget læst, ansaa jeg for meget menneskeligt og haabede, at jeg saa til Gengæld havde samlet Kræfter og Aandsfriskhed. Dagene begyndte straks deres vante, regelmæssige Gang herovre, og det var betydelig behageligere for mig at vende tilbage til Jessens Skole end tidligere til nogen anden Anstalt; tillige havde jeg den Glæde, at Fader fik sendt et Brev fra Bestyrer Madsen, hvori stod: „Hvad Deres ældste Søn angaar, har Skolen ingen Betænkelighed ved at indstille ham til Eksamen. Han er meget flittig, jævnt god Fremgang; mindst flink i de moderne Sprog og Fysik, men f. Eks. i Latin meget flink, i hvert Fald den næstbedste. Det endelige Resultat lader sig endnu ikke rigtig fastslaa.“ Dermed var det altsaa fuldstændig decideret, at jeg gaar op til Eksamen i Aar; hvordan jeg saa tager den, bliver et Spørgsmaal af anden Rang, men man haaber jo.

30. Januar 1899. I Dag er jeg fyldt mit 18. Aar; myndig under Kurator. Om det er en lykkelig Dag? Nej lykkelig just ikke. Der staar saa smukt i et af Brevene: „Gid du maa føle dig ung den Dag.“ Men maaske det netop er Ulykken, at jeg ikke føler mig ung, ikke stærk, ikke livskraftig, ikke fuld af Haab og store Forventninger. Slavebunden og lænket er jeg for Øjeblikket af Livskampen, som i dette Øjeblik vil sige Kampen for Artiums-Eksamen. Utroligt dum, egoistisk og smaalig forekommer Verden mig – et Bevis paa, hvor Bitterheden har naaget sig ind i mit Sind.

23. Februar 1899. Siden sidst adskilligt nyt – men intet af det interesserer mig for Øjeblikket, naar undtages et større Skolebal, og derom vil jeg da fortælle. Allerede i Januar paatog jeg

mig paa VI. Klasses Vegne at arrangere et Skolebal. Foreløbig mærkede jeg ikke meget til det og havde heller ikke Tid til at tænke derpaa – men da jeg vel var kommen ind i denne Maaned, begyndte Møjsommelighederne – Lister fremlagdes, alenlange Konferencer med Bestyreren osv. Bl. a. blev jeg ogsaa inviteret ud til Bestyreren en Lørdag Aften, hvor vi modtoges meget elskværdigt, – jeg fik Datteren til Bords, Bestyreren holdt en af Ros overstrømmende Tale for os, Fru Madsen betroede os allesammen og derefter enkeltvis, hvor glad hun paa sin Mands Vegne var over os osv. Det hele endte med en lille Dans. Naa alle andre Forberedelser til Ballet og Komedien vil jeg springe over og fortælle om selve Dagen. Tirsdag den 21. om Formiddagen var jeg kun 3 Timer paa Skolen og aftalte alt det sidste, modtog Indbetalinger og udstedte Billetter. Klokkeren 12 ilede jeg saa hjem, spiste Frokost, gjorde sammen med Strandberg Kassen op, der var paa 500 Kr., iførte mig Diplomaten og skyndte mig til Koncertpalæet. Der var alt i den vildeste Uorden – ifølge Planen skulde vi Klokkeren 3,30 have stor Generalprøve, til hvilken jeg alene havde udstedt 130 Billetter, men til Tiden var alt langt fra færdigt. Kun med største Anstrengelse og ved at sætte alle Kræfter i Gang lykkedes det at blive færdig henimod Klokkeren 4. Naar undtages mindre Uheld – saasom at det elektriske Lys ikke blev slukket i Salen, gik dog alt meget godt, og Publikum klappede smukt. Efter at have truffet de nødvendige Foranstaltninger for Aftenen i Koncertpalæet og efter at have besørget de øvrige, sidste Arrangementer, kom jeg udaset herhjem henimod Klokkeren 6, iførte mig Kjole, spiste Middag og styrtede igen ned til Koncertpalæet. Kort efter begyndte Gæsterne at komme – jeg fordelte Ordensmarechallerne og tog

Dagbogsblade

---

mod de fremmede, som jeg Klokken 7,30 lodsede ind i Teatersalen. Da Komedien var forbi, bød jeg Frøken Prins Armen og førte Ballet op. Klokken 9³/₄ afbrød jeg Dansen, bad Her-

Koncertpalæet, Bredgade.

terne tage Damer til Bords, bød Frøken Starcke Armen og gik ind i Spisesalen for at begynde de mest anstrengende Timer den Aften. Næppe var vi komne til Bords, før jeg i faa udvalgte Ord bød Velkommen – kort efter lod jeg den første Sang omdele, bad de Herrer og Damer synge den, hvorefter Musikken intonerede; dernæst holdt Bestyreren en Tale for de gamle Elever. Nu lod jeg en Sang for Damerne omdele, hvorefter R.

214

holdt en Tale for Damerne. Han sagde ialt kun 7 hele og forstaaelige Sætninger, nemlig at naar han lod Livet, han mente Blikket, løbe rundt blandt Damerne ved Bordet — — — Æ — — — bæ — — —, saa var han kommet til at tænke paa, at uden Damer kunde man ikke danse; ved at sige dette et Par Gange og afvekslende at sige Æ — — — bæ — — — og gøre Pavse fik han et Par Minutter til at gaa, hvorefter han bad os om at raabe Hurra for Damerne, hvad vi da ogsaa kraftigt gjorde. Næppe var Hurraraabene endt, før jeg maatte op og tale. Jeg tror nok, at jeg gjorde Lykke med Talen og i det hele var heldig med den, da der blev let meget af den.

Kort efter talte Dr. Starcke for Skoleeleverne — en god, men ret alvorlig Tale —, Bestyrer Madsen for Skolens Lærere, samt Strandberg for Dr. Starcke, og Professor Vaupell for Fru Madsen og Frøken Prins. Saa omdeltes en Sang om Dansen, ad hvilken der — ligesom af alle de andre — blev klappet meget. Vi var da allerede omtrent færdige med Isen, og da Knudsen i 5. Klasse havde forsøgt at holde en Tale for dem, der havde støttet Komeden, maatte jeg med et Par Ord byde Velbekomme. Straks efter Bordet begyndte Dansen igen og gik meget nydeligt. De Herrer, til hvem jeg gav en stor Sløife, førte op. Jeg dansede de mange Pligtdanse med Bestyrerfruen, Lærernes Fruer og Kærester og Lærerinderne og var i det hele taget i vild Virksomhed, der var mangt og meget at tage sig af. Det hele gik imidlertid meget festligt. Ogsaa den sidste Dans førte jeg op og arrangerede det saaledes, at jeg, da Musikken præcis Klokken 3 holdt op, dansede med Frøken Prins, saa jeg kunde bukke og sige: Begyndt og endt osv. . .

Gæsterne tog nu hjem og takkede for Aftenen — et saa mor-

somt Skolebal havde de rigtignok aldrig været med til. Familien Madsen, der meget hyppigt havde komplimenteret mig om Aftenen, ligesom Fruen højtideligt havde overrakt mig en Orden og indbudt mig til aabent Hus hveranden Uge, inviterede mig nu til Frokost; men jeg var for træt, og trak mig tilbage, da Gæsterne vare gaaede. Ja det er lige meget, hvad enten du nu en Gang i Tiden som blaseret Yngling eller ældre skaldet Herre ler ad denne din naive Glæde over et Skolebal, ynke hellere dig selv, der er kommen saa vidt; og tag Hatten af for den unge Mand, der kan ordne et Skolebal, saa det bliver til en virkelig Fest for alle. Tro ikke, at jeg som en anden Adam Homo kun naivt glæder mig ved Glansen.

26. Februar 1899. Naa, nu har Rusen efter Festen da sat sig lidt – mine Udtryk om Skoleballet er jo nok lidt bombastiske, men som allerede sagt: det, der maa bemærkes ved Sagen, er, at jeg, der sidder her begravet mellem gamle Grammatikker og for over tusind Aar siden hensmuldrede Forfatteres Værker, har saa megen Elasticitet, at jeg til en Afveksling kan stille mig i Spidsen for en saadan Historie. Nu vil jeg med det samme fortælle et Par Smaatræk fra denne Maanedes øvrige Del. Moder var herovre en 10 Dages Tid – en Aften var vi i Teatret og saa „En Skandale“, men ellers kan jeg, skønt det var Fastelavnsferie i den Tid, ikke huske noget interessant. Forrige Søndag blev jeg vækket ved, at Munke kom og sagde: „Ka’ du nu ikke snart komme op, for der er kommen en vældig Kasse til dig.“ Da jeg kom op, fandt jeg en Kasse lige saa stor som vort Spisebord. Munke og Kay, der længe undrende havde kredset om den, gav sig i Lag med at slaa den op, hvilket var et Arbejde paa over en halv Time. Endelig lykkedes det, og

den værste Blanding af rent ud sagt Skidt kom for Dagen. Ved at rode lidt i det fandtes dog to sirlige Pakker med Paaskrifterne: „En Morgengave til Herr Harald Plum“, og „Et Lomme-tørklæde, næsten som det kunde være af Silke“. Morgengaven var en gammel raadden Træsko, Silkelommeløstørklædet tilsvarende. Ved at rode Ragelsen igennem lykkedes det mig at finde Strandbergs¹ Navn paa et Stykke Papir – han og ingen anden var Gerningsmanden. Det maatte hævnes. Kassen kunde ikke engang komme ned ad Køkkentrappen, saa Munke og Olga maatte midt paa Søndag Formiddag bære den ned ad Hovedtrappen, ud paa Gaden og ind i Gaarden igen, og saa forlangte Skraldemanden ovenikøbet 50 Øre for at fjerne den. Der maatte findes paa Hævn. Efter nogen Spekuleren tog jeg en Flaske, fyldte den med gammel sur Olie og fordærvet hvid Medicin, skrev et længere Brev, hvis Indhold tolkede min Rørelse over Morgengaven, idet jeg til Tak herfor sendte ham mine Glædes- og Rørelsestaarer i medfølgende Flaske. I et Postscriptum fortalte jeg ham, at jeg ikke kunde tiltro hans ædle Hjerte, at jeg skulde bære Omkostningerne ved Gaven, hvorfor jeg tillod mig at sende ham Regningen fra Skraldemanden for Gaven at udbringe: 50 Øre, og Postvæsenet for Pakken at besørge: 16 Øre. Det hele pakkede jeg fint ind og sendte ham det pr. Postoprævning. Hvem der blev rasende, det var Strandberg, da han kom hjem og erfarede, at Forældrene i hans Navn havde betalt 66 Øre for en saa herlig Flaske.

28. Marts 1899. Var der sidst intet særligt at skrive, saa har omtrent hver Dag i den forløbne Uge bragt et eller andet.

¹ Nuværende Overlæge paa Finsens Institut.

I Onsdags var jeg saaledes til kristeligt Møde i Studenterhjemmet, hvor Mr. Mott, Generalsekretæren for Verdens kristelige Studentersamfund, talte. Det største Udbytte, som Aftenen bragte mig, var en varm Disput med min Klassekammerat, Sørensen, som jeg fulgtes med fra Mødet, og hvori jeg tror, at jeg fik ham lettet betydeligt for de Vanskeligheder, som Paavirkningen i Hjemmet har sat hans Sind i. Hans Fader paastaar nemlig, at man i et og alt skal følge Kristi Eksempel, altsaa hverken gifte sig, ryge Tobak eller andre lignende Ting.

Næste Aften slog jeg over i Modsætningen og var til Bal i Myginds Lokaler. Det var et Assens-Bal. Det var rigtig morsomt. Da vi endelig trissede ud af Porten, var det lys Morgen. Kay var paa Grund af sin Eksamen ikke med, men Lørdag blev han færdig. Lykkelige Menneske, der nu har sit overstaaet.

Lørdag Aften var jeg til Diskussion i Studentersamfundet, hvortil Dr. Starcke havde tilstillet mig et Adgangskort. Emnet var: 70'ernes Mænd og den nuværende Ungdom, og P. Munch¹ holdt et fortrinligt Foredrag. Redaktør Hørup,² der blev hilst med stærk Klappen, besteg derefter Talerstolen. Han kaldte bl. a. meget træffende Danmark en Husmandslod, hvor man maatte grave med Spadestik, d. v. s. faa Kulturen til at trænge ned til Roden af Folket. Hr. Lauritz Larsen afløste ham og holdt et Foredrag, der meget hyppigt fik hele Salen til at le, da han talte saare eksalteret og brugte Udtryk som politiske Hængemaver, Folk med Bagvægsdekorationer, vor egen lille

¹ P. Munch var den Gang meget ivrig Studenterforenings- og navnlig Studentersamfundsmænd. Han blev senere Politiker og Minister i den radikale Regering, bl. a. var han Forsvarsminister under Verdenskrigs-Perioden. ² Hørup var Bladet „Politiken“s Chefredaktør og havde som en af den daværende politiske Oppositions Førere megen Betydning. Ved Udnævnelsen af det første Venstreministerium blev han en af Ministrene, men var allerede da meget svag og afgik kort efter ved Døden.

Rotterede etc. Retsformand Madvig¹ gjorde derefter megen Lykke ved at præsentere sig som en af de gamle Idioter med Dekorationer. Dr. Starcke² holdt senere et ogsaa i oratorisk Henseende glimrende Foredrag. Han omtalte bl. a. det Misforhold, der var opstaaet ved, at de Mænd, der ledede Kulturen, ikke ogsaa ledede Staten, og at det først og fremmest gjaldt om at tilkæmpe sig en Livsanskuelse og saa leve efter den. Endvidere mente han, at Forskellen paa 70'erne og Nutidens Ungdom var, at denne ikke trængte til Førere, Udviklingen gik hen imod selvstændige Karakterer, og det var godt. De følgende Talere var ikke særlig interessante.

I Dag har jeg gaaet i Skole for sidste Gang inden Paaske. Senere traf jeg Thorvald nede paa Strøget, og vi promenerede sammen. Vi endte nede hos Onklerne paa Vinkontoret,³ hvor

¹ Retsformand Madvig var Formand for Sø- og Handelsretten og var dengang en meget kendt Mand, som jeg senere lærte nøjere at kende ved hans hyppige Deltagelse i Studenterforeningens Diskussioner. Han begyndte der som Regel med: „Jeg mener nu“, og man maa have hørt Madvig for at kunne forstaa den Selvfølelse, hvormed han udtalte Ordet: Jeg. ² Dr. Starcke var den Gang bekendt Skolemand og Lærer ved min Skole. Senere Professor ved Universitetet. ³ Vinforretningen N. & Paul Plum, hvis Indehavere var mine Færbrødre Nicolaj og Paul Plum. Min Onkel Paul var som ung brystsyg og blev derfor som Student sendt til Sydfrankrig, hvor han lærte Vinhandelen at kende. Han etablerede derefter den nu vel kendte Vinforretning paa St. Annæ Plads. Senere indtraadte min Onkel Nicolaj som Kompagnon i Firmaet, der derefter fik Navnet N. & Paul Plum. Denne havde fra ganske ung haft Lyst til Søen og avancerede hurtigt til Kaptajn. Efter et langt Sygeophold i Gibraltar maatte han imidlertid opgive at føre sit daværende store Skib „Norden“ og trak sig tilbage til Landjorden dels som Kompagnon i forannævnte Firma og dels som Medlem af Bestyrelsen for og Interessent i et af de daværende større Dampskibsselskaber. Det var to Ideal-Onkler for os Nevøer. Livlige og begavede Mænd, der altid, naar vi besøgte dem, modtog os venligt, og hvis Historier rundt fra Verden, hvor de havde færdedes, fyldte os med Interesse for mangt og meget. Betegnende for det gode kammeratlige Forhold mellem dem og de saa langt yngre Nevøer og Niecer var, at da de døde med nogle Aars Melleumrum, testamenterede de begge Hovedparten af deres Formuer til Deling mellem alle disse Nevøer og Niecer. For mange af dem var denne Gave en kærkommen Hjælp i en Alder, hvor man ellers ikke plejer at faa egne Beløb at raade over.

jeg hentede en Flaske Rødvin til vor Afskedsmiddag for Kay. To Aar er nu gaaede, siden vi flyttede her ind, i mange Retninger to glade og gode Aar. Gid nu alt maa gaa lige saa vel under mit Regimente som Husfader, som under Kays. Munke og jeg staar hinanden nærmere i Alder, og vi var jo altid sammen som Børn, saa Kay er derfor mere „store Bror“; men der er sikkert meget faa, der har haft en saa god ældre Broder som Munke og jeg, forstaaende overfor os som overfor alle. Hans Karakter er af en saadan Elskværdighed og Hjælpsomhed overfor andre, at hvis alle Mennesker blot havde tilnærmelsesvis samme Karakter, vilde mange Samfundsspørgsmaal være løste. I vort lille Samfund her i Huset vil han efterlade et tomt Rum, men videre i Livet skal vi jo efterhaanden alle tre.

21. Maj 1899. Der er omtrent gaaet to Maaneder, siden jeg sidst skrev i denne Bog, og jeg vil forbigaa dem i Tavshed for at fortælle om de sidste glimrende Dage – Sølvbrylluppet. Jeg vil regne dets Begyndelse fra Onsdag den 17. ds. Klokken 5,30, da Moster, Munke og jeg efter megen Travlhed stod nede paa Banegaarden for at modtage lille O og hendes store norske Broder Johannes Berg. Et Øjeblik efter laa den kære lille Olava atter i mine Arme, jeg præsenteredes for Broderen, tog hans Frakke og gik med ham op paa Dagmarhotellet, hvor jeg havde bestilt Værelser til dem begge. Senere fulgte han hjem med mig, og Moster havde da et fint Bord parat. En meget hyggelig Aften tilbragte vi nu sammen, det var svært fornøjeligt atter at have lille O hernede, og hendes Broder blev jeg helt indtaget i – en prægtig Type paa en Nordmand. Klokken 10 fulgte jeg dem atter paa Hotellet, og Moster og jeg lagde saa endelig den sidste Haand paa Værket inden Afrejsen. Næste Morgen,

21. Maj 1899

da jeg efter at have været en Tur nede i Byen at besørge nogle Ærinder ankom til Banegaarden, holdt der tre Drosker, alle med Plum'er, hvilket var saare betegnende for den Tur. Der var ialt ca. 30 Gæster med dette Tog. Bergs, Tante Louise, Mo-

Købmandsgaarden smykket til Fest.

ster, Nicolaj og Munke og jeg sluttede os sammen i en Kupe og havde en meget fornøjelig Rejse. Paa Færgen traf vi alle de andre, og der maatte i Hast dækkes et helt nyt Bord nede i Kahytten, for at vi kunde faa Plads til at spise Frokost. I Nyborg talte Johs. Berg venligt med en Togfører og skaffede os en første Klasses Kupe; flot rullede vi nu videre til Tommerup, hvor alle Fastrene forargedes dybt over at se os stige ud af første Klasse. I Tommerup holdt en hel Sølvbryllups-Salonvogn, men N. W., Munke og jeg smuttede ind i en tom Vogn

af III. Klasse, hvor vi laa og strakte os til Assens. Der var stor Modtagelse, talrige Vogne baade til Gæsterne og deres Tøj og stor Fordeling af dem alle, hvor de skulde bo, alt arrangeret af Kay, der havde travle Dage. Det høje Sølvbryllupspaar saa

Spisestuen med det dækkede Bord.

raske og glade ud. En halv Time senere samledes vi alle – ialt 40 – oppe i Lejligheden, hvor vi i to Spisestuer indtog en meget fin Middag i en meget animeret Stemning. Flere, for ikke at sige mange, Taler blev holdt. Efter at Middagen, ved hvilken jeg havde Olava til Bords, og Kaffe og Cigarer var nydte, rullede Vognene frem for Døren, og vi kørte saa en dejlig Tur ud ad Sønderbyjergerne til Frederiksgave. I sammé Vogn som jeg var Moses Melchior, Pastor Lützhøft, Hother Ploug, Johs. Berg og Tante Louise, og særlig de tre første forstod at gøre Turen overordent-

21. Maj 1899

lig underholdende. Da vi kom hjem, spiste vi en meget fornøjelig Aften, og efter at Fru Ploug havde sunget nogle Sange overordentlig smukt, og et Par Timer var gaaede med livlig Pasiar, begav Gæsterne sig til deres respektive Nattelejer. En kort Tid sad vi fem endnu og talte sammen, hvorefter vi og-

Fader.
Fotografi fra 1899.

Moder.
Fotografi fra 1899.

saa trak os tilbage til vore Værelser. Næste Morgen var vi tidlig paa Benene for at modtage Gæsterne og Gaverne og gøre det lidt festligt, inden Sølvbrudeparret kom op. Der var Masser af Gaver, og det vil være ganske umuligt at nævne dem alle. Først og fremmest af Blomster en utrolig Mængde, deriblandt vil jeg fremhæve 2 dejlige Sølvskaale fulde af de dejligste Orkideer fra Moses Melchior; endvidere en utrolig Mængde Sølvtoj uden Blomster, et helt Bord fuldt, hvoraf jeg kun vil nævne et stort Sølvdrikkehorn fra Assens Handelsforening og 2 mægtige Sølvkandelabre fra Etatsraadinde Bruun; endelig adskillige store Skilderier, hvoriblandt et mægtigt af „Aurora“

fra Faders Whistklub, og endnu en Mængde andre Gaver, hvoriblandt Stueuhr fra Gaardens Folk, samt en Mængde slebne Krystalsager; alt blev samlet og ordnet inde i vor Stue. Efter at Sølvbrudeparret var kommet op og havde modtaget vore Lykønskninger, drak vi The, hvori en Del af Gæsterne deltog. Gaverne ankom stadig, og efterhaanden samledes alle Gæsterne, saa vi Klokken 11 kunde holde Morgenandagt. Pastor Lützhøft ledede den, og den var meget smuk og højtidelig. Klokken 12 gik vi til Bords i de to Stuer og spiste Frokost. Et Orkester, der var sendt af et Par Familier i Byen, spillede udenfor, medens vi spiste. Med det samme vil jeg huske at nævne, at der af Farbroder var oprejst en meget smuk Æresport foran Indkørselen. I det hele taget var hele Byen i Festdragt: Flag ud af alle Vinduerne og paa Skibene i Havnen; og til at give Festen det rette Præg hjalp ikke mindst det smukke Vejr, vi havde. Efter Frokost spredtes Gæsterne, nogle gjorde Ture i Omegnen med Vogn, andre til Fods, og atter andre, hvoriblandt jeg, foretog en ganske dejlig Sejltur med „Fox“ ud til Tyske-Kosten. Klokken 4 lagde vi til ved Bolværket, og jeg kunde lige naa at iføre mig højeste Galla, inden Landaueren med de nye Heste og Kusken i nyt Liberi kørte frem og førte os fem ud til Pavillonon. Der var dækket til de ca. 80 Gæster ved fire store Borde. Bordene var meget smukt pyntede med Vimpler og Bøgegrene i smukke, høje Glas, ligesom alt Service var fuldstændig ens. Gæsterne begyndte at komme. Noget før Klokken 6 gik vi til Bords. Det vilde ikke være mig muligt nu bagefter udførligt at berette om denne sjældne Festmiddag; end ikke de mange Taler, hvoraf mange var glimrende, kan det nytte at komme ind paa. Middagen bestod af klar Suppe; Tarteletter; Bayonne-

Skinke, Tunge, Grøntsager; Slikasparges; Lammeryg; Is og Dessert; hvortil vi drak Léoville, Laubenheimer Berg, Crémant Cabinet I. Mumm, Château Guirard Vin de Canton 1866,

Superior old Madeira og Old red Portwine 1874, hvilket jeg forresten alt sammen kan se af den smukke Menu, der var trykt. Ved Bordet var der tre Sange, en af Frk. Andersen, en af Pastor Lützhøft og en af „Venner af Moder“. Ved Bordet blev indløbne Telegrammer læst op, ialt var der ca. 100. Jeg havde Tante Louise til Borddame. Da vi gik til Bords, stod Solen endnu højt paa Himlen, og da vi rejste os, sænkede Tusmørket sig allerede; men Kaffen og Cigarerne blev nydte ude paa

Forside af Menuen til Sølvbryllupsmiddagen. Verandaen, hvor Gassen blev tændt. Udenfor var der stor Tilstrømning, men hele Assens' Politistyrke holdt Befolkningen inden for de rette Grænser. Nogen Tid efter rullede Vognene frem og kørte Selskabet hjem, hvor der skulde drikkes Thé. I den allersidste Vogn kørte jeg forbi alle Husene, der var illuminerede, og da vi kom op foran den gamle Købmandsgaard, var en talrig Menneskemængde forsamlet, som raabte Hurra, medens vi jog ind gennem Æresporten. Blandt Lys og

Blomster og straalende Toiletter drak vi nu The, medens Assens Sangforening sang udenfor Vinduerne. Det blev langt ud paa Aftenen, før Gæsterne lidt efter lidt tog hjem. — Straalende, minderige Dag.

Næste Dag drak vi The ved Nitiden, og godt en Time senere fulgte vi Moses Melchior og Nicolaj til Toget, den sidste fordi han som Studentersanger skulde til Vejle. Klokken 12 havde vi den store Afskedsfrokost, atter holdtes en Mængde Taller, og Stemningen var meget animeret. Afskedsfrokost var det forøvrigt kun, for saa vidt som den officielle Fest nu var forbi; de eneste, der rejste, var Pastor Lützhøft og Pastor Harboes.

Vejret kunde nu heller ikke holde sig længer, men det gav sig til at skylregne; foreløbig kom der dog kun et Par Byger, men samtidig blev Luften koldere, og Temperaturen steg desværre ikke igen i de følgende Dage. Vi holdt os altsaa hyggeligt hjemme hos os selv, og ikke saa faa af vore Gæster forkortede Tiden med at musicere. Til Middag Klokken 5 var vi ca. 20, og derefter fulgte vi Plougs til Toget. Efter en Tur ud i Anlægget for at se paa Forberedelserne i Pavillonon til Folkefesten vendte vi hjem, klædte os om og tog atter derud ved Femtiden. Da var der allerede ganske sort af Mennesker i Pa-

Maleri af Købmandsgaardene
paa en Platte fra den kgl. Porcellænsfabrik.
En af Sølvbryllupsgaverne.

villonen – ialt kom der ca. 150, der var knyttede til Forretningen. Kort efter gik vi til Bords ved de samme Borde som Dagen i Forvejen, ganske vist med flere smaa Annekser. Vi tre Brødre sørgede for at skænke Punch rundt til alle, og snart begyndte Talerne; ligeledes var der 2 Sange fra Folkene. Det var en hel Fornøjelse at se de vældige Kager forsvinde, og Stemningen steg hastigt, da Punchen et Par Gange var skænket rundt. I Begyndelsen var de jo lidt trykkede og generte, men det forsvandt snart. Rørende var det at iagttage den Taknemlighed, der lyste ud af deres Øjne under Talerne for Fader og Moder, og den Kraft, der blev lagt i Hurraraabene for os tre Sønner. Da Fader havde hævet Bordet, ryddede vi i en Fart Salen. Musikken spillede op, og Dansen begyndte. Fader og Moder førte op, og lystigt gik Dansen hele Aftenen, kun afbrudt, da Sangene blev sungne igen. Ogsaa de gamle fik Benene rørt, Moder var næsten ikke af Gulvet hele Aftenen, Farbroder Poul og Sophus og Tante Antonie heller ikke, ligesom ogsaa Moster og Tante Louise og flere af de andre kom paa Gulvet. Det var forfærdelig morsomt at danse der med alle Pigerne og de gamle Koner. Stemningen steg og steg, og først Klokkeren 12 tog Sølvbrudeparret bort, hvorefter Ballet sluttede. Ude paa Verandaerne blev der endnu drukket Kaffe, men ogsaa vi unge begav os snart paa Vej hjem efter og stødte i Skoven paa en hel Skare, der under Sang vandrede rundt i den herlige Aften.

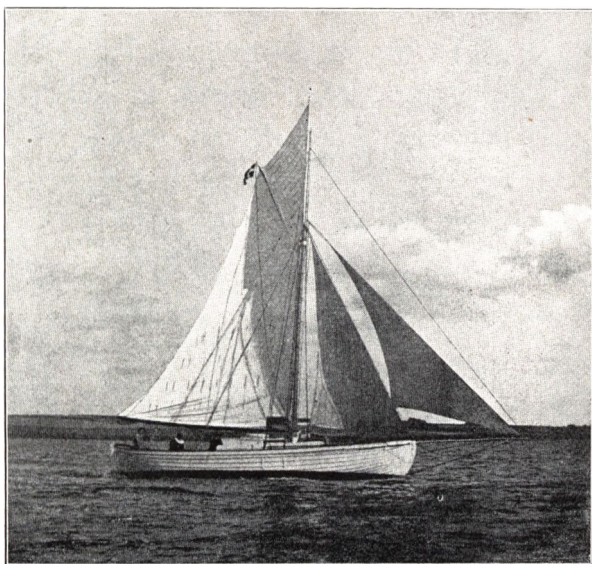
Næste Dag var det 1. Pinsedag, og vi fulgtes da til Kirke. Da vi kom hjem derfra, spiste vi Frokost – af Gæsterne vare Bergs, Bo, Moster og Tante Louise stadig sammen med os. Da der imidlertid begyndte at komme Visitter, tog Munke samt

Fiedler, og jeg og Carl Stub, ud at sejle en Tur med „Fox“. Det var en dejlig Tur, og det var rart for mig atter at være sammen med Carl, men det varede kun alt for kort, da vi allerede Klokken 3 skulde til stor Middag hos Onkel Frederiks. Jeg havde Moster til Bords. Bordet var meget livligt med en ny Række Talere og en Maj-Vise af Tante Cathrine. Efter Bordet kørte Farbroder Poul, Frk. Herforth, Frk. Kinch, Thorvald og Carl og jeg til Frederiksgave, en aldeles glimrende Tur. Vi hentede de unge Damer og Herrer oppe fra Slottet og tilbragte et Par Timer i Dyr lægeboligen under Musik og Tale. Vi naaede lige at komme hjem til The og endte til Slut med et meget fornøjeligt Sold lige til den lyse Dag. 2. Pinsedag gik vi en Tur ud gennem Anlægget og vor Plantage for at vise Gæsterne denne inden Middag Klokken 12. Efter at have fulgt nogle Gæster, deriblandt Fætter Carl, til Toget lagde vi, nemlig J. Berg, Olava, Moder, Bo, Tante Louise, Frk. Herforth og vi tre Brødre, ud med „Fox“. Vi var imidlertid ikke kommet ret langt, før det begyndte at regne, og Vinden løjede af; vi lod os da drive over mod Baagø og lod Regnen tromme lystigt paa vore Paraplyer og Regnslag og havde det ret hyggeligt endda. I nogen Afstand fra Baagø drak vi Kaffe og spiste Kager, og da der kom lidt Vind, vendte vi Næsen hjem. Lidt efter hørte Regnen op, og ved Sekstiden stod vi ind ad Assens Havn i Solskin. Fader og Moder vare til Sølvbryllup hos Blædels, men vi andre havde en meget hyggelig Aften hjemme, hvor jeg bogstavelig talt tømte mig læns for Historier, som lod til at gøre megen Lykke. Næste Dag var det Munkes Fødselsdag, han fik J. P. Jacobsens Breve af mig og adskillige andre gode Gaver, men nogen egentlig Festivitet var der ikke Tale om,

10. Juli 1899

---

dertil var der ikke Ro nok. Om Formiddagen tog Farbroder Sophus afsted, og med Middagstoget var vi en hel Del af Resten, der skulde rejse. Klokken 12 spiste vi til Middag, og der blev holdt flere mindre Taler for Fødselsdagsbarnet og for os,

Fox paa Hjemsejlad.

der skulde rejse. Klokken 1,48 steg vi ind i Toget, og vi vare en hel Kupe, Farbroder Poul, Tante Louise, Frøken Kinch, Farbroder Thorvald og Tante Helga, Overdommeren og jeg. Rejsen var meget fornøjelig, men det var jo trist atter at skulle forlade Assens. Det er ikke med noget let Sind, jeg nu tager fat paa Læsningen, og ikke med store Forhaabninger til Resultatet, men jeg skal og jeg vil nu gøre alt. Kun Tak og Glæde for disse herlige Dage, der ville staa uudslettelige i min Erindring.

Kullen, den 10. Juli 1899. Som Student sidder jeg nu her og skriver, medens Blikket farer ud over Altanen her paa „Mølle-

bjerg“ over til de blinkende Fyr langs Øresunds Kyster, og Fætter Nicolaj ligger og gaber i Sengen. Dette er Nuets Situation, men først lidt om Mellemtiden, dog kun lidt, thi den var drøj, jeg haaber det maa have været den drøjeste i mit Liv; maaske dog snarere den mest anstrengende. Ja, hvad er der saa mere at sige egentlig – det var en Kamp for 1. Karakter, der trods flere Uheld og de ugunstige Forhold, hvorunder Eksamen skulde tages, endte med Sejr. Dog kan jeg ikke lade være med at omtale Nicolajs lige saa opofrende som værdifulde Støtte, uden hvilken jeg næppe tror, jeg havde holdt ud. Det var slemt, at næsten ikke et Held indtraf, derimod mange Uheld, dog kun af de smaa, saa de reelt næsten kun havde Betydning ved at være humørnedbrydende. Da Eksamen var endt, og den højtidelige Dimission havde fundet Sted, tog Nicolaj og jeg næste Dag, Søndag den 9., med Damper om Morgenen her til Kullen. Vi har tilbragt to aldeles henrivende Dage her, fik et dejligt Værelse med Altan og den herligste Udsigt over Land og Hav og var straks om Eftermiddagen i Gaar en lige saa vild som herlig Tur. Paa Halen rutschede vi ned ad nogle meget stejle Klipper ved Jomfruernes Kamre og klavrede paa en meget livsfarlig Maade op ad dem igen efter at have siddet og redet paa nogle Skær ude i Havet. Turen gennem Skovene gik ligeledes paa vor Maner gennem tykt og tyndt uden Vej og Sti, og Nørre Ljungaas' to Toppe blev besteget. Til langt ud paa Aftenen gik Passiaren, medens vi sad og nød Udsigten paa den herlige Altan. I Dag foretog vi først en meget smuk Sejltur helt rundt langs Kysten og gik dernæst tværs gennem Landet før Middag. Efter en kort Hvile begav vi os atter paa Vej og besteg først tre Toppe og tilsidst det 630 Fod høje „Högakulla“

10. Juli 1899

---

med dets storslaaede Udsigt; ogsaa „Bergkulla“ har vi be-
steget idag, saa vi har da kravlet nok. Paa Sejlturen sejlede
vi ind gennem den saa berømmede „Port“, der ganske rigtig

„Porten.“

var meget ejendommelig og smuk, — ikke at tale om, at vi be-
søgte adskillige Grotter; og vi saa Bjerge med alle mulige Navne,
som „Skildpadden“, „Palnatokebjerg“, „Løven“, „De slagtede
Svin“ osv. Hvor stemningsbegeistret jeg er, kan man vel tænke
sig: se og opleve alt dette herlige og det med Studenterhuen i
Nakken. Hvor mange Planer jeg tumlede med for Livet i alle
Dele, kan man ogsaa tænke; men det er mig desværre umu-

ligt at komme ind paa dette Emne, for saa bliver jeg aldrig færdig. Derfor „Godnat“.

Assens, 17. Juli 1899. Efter at jeg havde skrevet ovenstaaende ved et flakkende Lys paa vort Værelse paa Hotel Møllebjerg, medens Hav og Land laa udbredt foran mig i den dejlige Nat, krøb jeg i Seng og sov naturligvis sødt, saa at det blev for sent at foretage den sidste, temmelig lange Morgentur, som Nicolaj og jeg havde planlagt som Afslutning forinden vor Afrejse. En Tur i Bjergene vilde vi dog gøre for at se dem endnu en Gang, og vi vandrede da tværs gennem Landet over paa den modsatte Side, hvor vi gav os til at klavre ned til Havet. Hvorledes det nu gik til, saa skiltes vore Veje — jeg naaede ned til „Porten“ længere henne paa Kysten, og en mellemstaaende Klippemasse forhindrede os i at høre hinandens Raab. Da jeg efter en besværlig Opkltring og en længere Tids Venten forføjede mig hjem, traf jeg Nicolaj, der allerede begyndte at forestille sig, at jeg var styrtet ned. Samtidig fik vi den Meddelelse, at Posten gik Kl. 9,30 i Stedet for som os fortalt en Time senere, og da vi ikke havde vort Tøj pakket, maatte vi opgive at tage med den. Vi spiste nu Frokost i Ro, pakkede Kufferterne, og da den bestilte Ekvipage kørte frem ved Ellevetiden, steg vi op i den og kørte ud gennem Landet til Höganäs; der bestilte vi Middag paa Hotellet og købte Billetter til Gruberne, hvorefter jeg besaa en Del af Byen, medens Nicolaj foretrak at sidde og dase paa en Bænk midt paa Torvet. Klokken 1 begav vi os til Gruberne, hvor vi traf en gammel, elskværdig Foged, der iførte os Bjergmandstøjet og selv steg med os ned i de 300 Fod dybe Skakter. Det var virkelig overordentlig mærkeligt at færdes dernede — paa Vogn kørte vi

hen til Enden af en af Gangene, hvor vi fik udleveret Hakker. Glimrende Syn at se os begge staa der i Bjergmandsdragter og hugge Kul ved Skinnet af nogle osende smaa Lamper, omringede af sorte Bjergfolk med deres Hakker, medens Lygternes flakkende Skær i Baggrunden faldt hen over Bjerghesten med de lysafvante Øjne og dens kulsorte unge Fører, og man i det fjerne ude i det sorte Mørke hørte Bjergstrømmens Rislen og det dumpe Spektakel og monotone Raab fra de andre Arbejdere. Underligst var det dog næsten at komme op igen i den varme Sol ovenpaa al den Kølighed og det Mørke. Vi begav os derfra ud til Lervarefabrikkerne, der omfattede et mægtigt Komplex, og som af os blev beset med megen Interesse. 1200 Arbejdere beskæftiges der alene, saa man paastaar, at Höganäs' 4000 Indvaanere udelukkende er knyttede til disse og til Kulgruberne, af hvis Drift disse Fabrikker er afhængige. Hvad der næsten forbavsede mig mest, var at se, hvorledes man anvendte Drengene overalt og allevegne. Vi gjorde nogle Indkøb og vendte ved Firtiden aldeles udasede tilbage til Hotellet, hvor vi indtog en bedre Middag og sad og dasede til Klokken 6,30, da Toget kørte og medtog os til Helsingborg. Da vi kom i Land i Helsingør efter den smukke Sejlads over Sundet, traf vi Fætter Carl, der ventede paa os; vi havde knap faaet lykønsket ham i Anledning af hans Fødselsdag, førend han fortalte os den overraskende Nyhed, at hans Broder Thorvald og Ingrid Hvenegaard var blevne forlovede. Vi kørte ud til Marienlyst, hvor vi spiste pragtfuldt til Aften, til Ledsagelse af den udmærkede Musik og med den skønne Udsigt for Øje. Til langt ud paa Natten gik derpaa Passiaren oppe paa Carls Værelse. Om Natten sov vi paa Hotel Øresund, – mange Ti-

Dagbogsblade

---

mer var det rigtignok ikke, da vi maatte op allerede Kl. 5 for at naa at komme med Toget Klokken 5,30. Slæbende paa vore Kufferter, med Tungen ud af Halsen, lykkedes det os med Nød og næppe at komme med Toget. Da vi Klokken 7,26 kom til

Ingrid Hvenegaard ved sit Skrivebord paa Frederiksgave.

København, stod Moster der med nogle Sager, som hun havde lovet at bringe os, og vi drak da alle en Kop The inde paa Hotel Dagmar, hvorefter jeg lige naaede at faa købt en Cycle, inden jeg Kl. 8,30 tog med Toget til Assens og næsten sovende kom hertil Klokken 2,15.

Assens den 18. Juli 1899. Her var fin Middag med Champagne, og Fader holdt en meget smuk Tale til Ære for mig. Thorvald kom ved Bordets Slutning, og vi kunde saaledes

gensidig lykønske hinanden, jeg ham til hans Forlovelse og han mig til min Eksamen. Den følgende Tid —! ja dvæle nærmere ved, paa hvilket Tidspunkt jeg har sejlet, kørt paa Cycle, badet, læst etc., føler jeg ingen Trang til, og det er jo heller ikke det, der har Interesse. Søndag var vi i Kirke, derefter en

Thorvald.

Sejltur med „Fox“ til Baagø, hvortil var indbudne Aage og Theodor Lind og Carl og Ingeborg Stub. I Gaar, Mandag, foregik Harmoniens Aarstur til Fænø; da vi tog herfra, kom den længe ventede Torden med Bulder og Brag, og Lynet slog ned to Steder her i Assens, dog uden at tænde. Vi tog afsted og fik ved Fænø endnu et vældigt Tordenvejr, men ellers var Turen idyllisk, særlig Hjemturen, under hvilken Carl, hans Svigerinde Asta Madsen, Kay og jeg

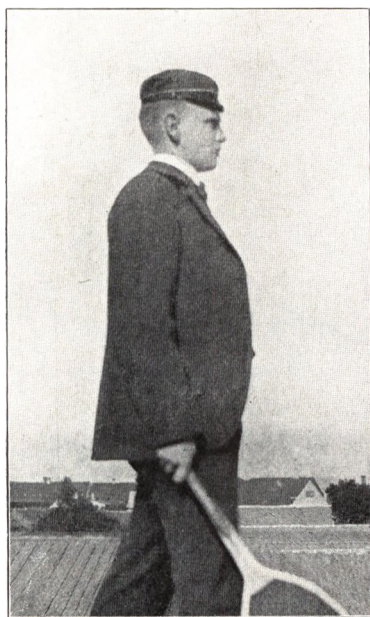
havde anbragt os i Forstavnen med en dampende Toddy. Det traditionelle Fyrværkeri tog sin Begyndelse og gjorde god Virkning i den smukke Sommeraften. Fra N. W. har jeg haft Brev i Dag, han gaar og er ret spændt, da han i disse Dage skal modtage et Brev fra Frk. „J.“,¹ der vil afgøre deres Forhold.

Assens den 26. Juli 1899. Dagen efter, at jeg havde ladet ovenstaaende Skylle flyde fra min Pen, var jeg til en større Fest hos Pastor Fjord. Klokken 2 kørte vi herfra, og først Klokken 5 næste Morgen rullede vi igen ind ad Porten, altsaa en

¹ Frøken Malmberg, med hvem N. Hertel-Wulff kort efter blev forlovet og senere gift.

Fest paa 15 Timer. Morsom var den, det kan ikke nægtes, og et righoldigt Program blev der budt paa. Af Gæster var der over 50. Efterhaanden som vi kom, fik vi Kaffe, og efter at vi havde plukket Stikkelsbær med de unge Damer i Haven, blev der forevist Studenterliv foreviget i Billeder og mange andre Dekorationer i Haven, endvidere en Rejse fremført i Billeder: Præstø, Skive, Sengeløse, Anholt Fyr etc., og mange andre Fornøjelser var der, saasom Karruselture og deslige. Efter et meget muntert Bord, hvor Pastor Fjord og Kandidat Andersen forstod at holde os alle i Aande hele Tiden dels ved Taler og dels ved andre Paafund, marcherede vi over i Forsamlingshuset, hvor vi dansede efter en større Maalestok, naar vi da ikke med Studenterhue paa Hovedet og en lysklædt Dame under Armen sværmede rundt ude i Maaneskinnet. Af Pastoren blev jeg udnævnt til Balinspektør. Klokkeren 1 vendte vi tilbage til Haven, der var festligt illumineret; særlig den malede og nu ogsaa illuminerede Landsby paa den anden Side Dammen tog sig brillant ud. Pastoren og Kandidaten spillede paa Guitar, Raketter susede, Blaalys sprudlede, Damerne og Herrerne jublede og sværmede rundt i de mørke Gange, og dermed gik et Par Timer, hvorefter vi drak Kaffe, og Bortkørslen fandt Sted. Næste Dag fik jeg overdraget at more nogle Studenter, der var kommet cyclende. En meget fornøjelig Aften tilbragte jeg bagefter paa Frederiksgave. Næste Morgen Klokkeren 7 startede saa Munke og jeg paa en lang Cycletur, der trods Uheld blev meget vellykket. Over Frederiksgave og Mullerød cyclede vi først ned til Løgismose, hvis Udbygninger lige var brændte, men hvis Hovedbygning vi besaa. Derefter kørte vi videre ud over Strandby og Falsled helt ud til Enden af Horne-

land. Her tog vi os en Times Hvil og gjorde Forsøg paa at komme i Vandet, men forgæves: vi kunde ikke engang faa Knæene under. Vi besluttede nu at cycle Horneland rundt; det blev en meget varm og trættende Tur, da det var lige i

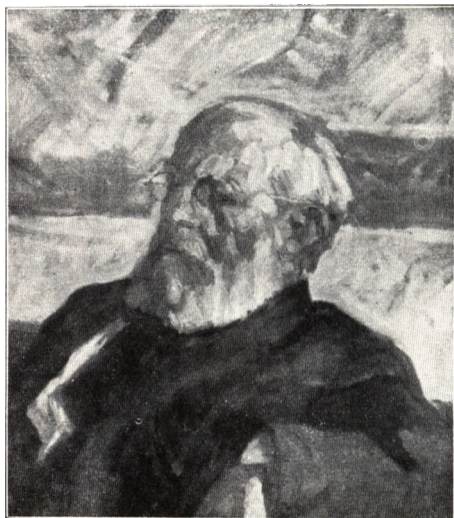
Ego som Student.

Middagsstunden, og Vejene desuden var meget daarlige; tilmed kunde vi ikke faa noget at drikke, da alle Gaarde, vi kom ind i, var hensunkne i Slummer. Utroligt var det ellers som vi kunde drikke, hvert Øjeblik var vi inde et eller andet Sted for at bede om Vand og fik som Regel Øl; og det var sandelig ikke Smaating, vi konsumerede hvert Sted, saa det var næsten underligt, at vi ikke blev berusede, for berusende er sandelig ellers dette stærke, hjemmebryggede Øl. Vi naaede omsider op til Horneby og haabede der — hung-

rige som vi var — at finde en Kro; men nej. Vi nøjedes da med at bese Horne Kirke, der er meget ejendommelig; derfra tog vi saa ned til Herregaarden Hvedholm, som vi ligeledes besaa, og derefter gik det i rask Fart til Faaborg, hvor vi bestilte Middag paa Hotellet og blev vaskede. Efter at have ryddet Bordet komplet og betalt derfor, saa vi lidt paa Faaborg By og var ude i dens Anlæg og ad Spadserestien langs Havet; derefter cyclede vi ud til Liselund, hvor vi nød en dejlig Middagshvile i det grønne. Efter at have set Hvidkilde cyclede vi kort før Solnedgang

gennem Svendborg By, hvor vi, efter at have sat Cyklerne paa Stald og bestilt Værelser paa Hotel Svendborg, tog med Dampers til Christiansminde. Det var en dejlig Aften, og Aftensmaden smagte fortræffeligt i de herlige Omgivelser, medens et Orkester spillede og Svendborgs mange Herrer og Damer spadserede frem og tilbage foran os i et broget Virvar, næsten som paa et københavnsk Badested. Spadsereaturen hjem gennem Skoven var ogsaa overordentlig smuk, men det bedste var dog at komme i Seng, for trætte var vi nu alligevel. Næste Morgen ved Syvtiden sprang vi op og kom i Tøjet og nød vor Morgenkaffe, besteg Dyrene og cycledede en meget smuk Tur Svendborg rundt over Ovine Høj, gennem Caroline Amalies Skov op til Ørkild Bakke med de gamle Slotsrester, forbi Bellevue gennem Hestehaven, helt ud til Bjørnemose og derfra gennem Skoven til Christiansminde. En Times Tid senere tog vi derfra med Dampers og sejlede den dejlige Tur over til Troense.

Herredsfoged Thiele, Svendborg.¹

Assens den 28. Juli 1899. Fra Troense cycledede vi gennem Valdemar Slot op til Bregninge Kirke, hvorfra vi nød Udsigten. Da vi red derfra, blev Munke noget tilbage, og jeg cycledede alene

¹ Af Herredsfoged Thieles Døtre blev senere Malvina T. gift med min Broder Kay, Hanne T. med min Broder Niels Munk og Augusta T. med min Fætter, Professor N. M. Plum.

hen ad Landevejen i den bagende Middagssol. Pludselig rejser en Støvsy sig foran mig og hvirvles rundt – kort sagt en Sky-pumpe. I en Fart vælter jeg mig og Cyclen ned i Grøften ved Siden, medens jeg overdænges med Snavs og Smaasten. Ikke en Alen fra mig foer den lige over Landevejen ind i en Have, hvor Grene og Blomster fløj hultertilbulter; og væk var den. Munkes Ærgrelse over ikke at have set den var stor, men godt at vi ikke begge blev slynget rundt af et saadant Asen. I Løbet af faa Minutter naaede vi Landet Præstegaard, hvor vi jagede Pastor Schousboe op af hans Middagslur, men alligevel fik en meget elskværdig Modtagelse og en brillant Frokost; efter et Par Timers Forløb cyclede vi videre ud til Enden af Taasinge og blev roede over fra Vemmenæs til Rudkøbing. Her vidste vi, at Frøken Kinch opholdt sig, Munke mente paa Apotheket. I Stuelejligheden var imidlertid ingen, og Munke var allerede oppe ad Trappen til 1. Sal, da jeg saa ham komme ned med en vis Fart. Samtidig hørte jeg et kvindeligt Skrig, og gennem Trappens Rækværk skimtede jeg en halvpaaklædt gammel Dame. En barsk Mandfolkestemme lod sig kort efter høre: „Hvem der!“ „Undskyld, bor Frk. Kinch her?“ „Næ, her bor ingen Frk. Kinch, nej en Frk. Kinch, nej det gør her ikke.“ „Ved De da ikke, hvor hun skulde bo, kender De ingen af det Navn?“ „Nej, jo Sagfører Lunds Hustru er født Kinch, saa det kan være der.“ „Tak. Undskyld. Farvel.“ „Farvel.“ Efter lidt Søgen fandt vi da Sagførerens Bolig; vi vandrede frem gennem nogle øde Stuer, indtil vi tilsidst fandt en Pige i det inderste Værelse, og hun meddelte os, at hele Familien var paa Tranekær. Efter at vi med Besvær havde faaet telegraferet for at meddele Familien i Assens, hvor vi var, rutschede vi i en Hurtighed de Par

Mil op til Tranekær, hvor vi var saa heldige straks at træffe paa Fru Sagfører Lund, Frøken Kinch og de 3 andre Søstre Kinch. Med dem tilbragte vi et Par meget fornøjelige Timer i Slotsparken, inden vi tog videre op gennem Langeland. Om Aftenen naaede vi op til Lohals, hvor der var stor Fest paa Badehotellet, der var ganske nybygget. Vi bestilte Værelser og spiste en god Aften, hvorefter vi besteg Cyclerne igen, tændte Lygterne og under Fuldmaanskin rullede helt op til Frankeklint, hvorfra vi mellem 12 og 1 skuede ud over Store Bælt med de mange Fyr. Næste Morgen var vi straks saa heldige at

Lensgreve Ahlefeldt-Laurvigen til Tranekær.¹

faa fat i en Baad, der skulde til Kapsejlad i Lundeborg, hvor vi netop ogsaa vilde over. Med strygende Medvind sejlede vi de fem Fjerdingsvej over og drak en Sodavand i Kroen, medens der musiceredes udenfor, til vor Ære selvfølgelig som allevegne. Over den ejendommelige Herregaard Hesselagergaard cyclede vi nu til Hesselager By, hvor vi besaa Danmarks største Sten,

¹ Fotografiet modtaget, da Grev Ahlefeldt nogle Aar før sin Død udtraadte af Bestyrelsen for det gamle Smørekseportfirma Busck jun. & Co., som er indgaaet under min Direktion, og hvorom jeg fortæller senere i Dagbogen.

„Damestenen“, der imponerede os, eftersom den selv tæt ved saa helt ubetydelig ud, men naar man kom om paa den anden Side, viste sig i hele sin virkelig imponerende Størrelse. Paa Vejen derfra til Nyborg punkterede min Cycle, og jeg maatte da trække den tilbage den halve Mil til Ny Hesselager, hvor en Mand, tiltrods for at det var Søndag, lovede at reparere den. Vi tog imidlertid ind paa Kroen og spiste til Middag og hvilede os, og tog saa ved Firetiden med Tog herfra til Nyborg for at indhente det forsømte. Efter hurtigt at have beset Nyborg cyclede vi i et Træk op til Kjølstруп, der ligger ved Bunden af Kertingefjord lige over for Ulriksholm; her vilde jeg hilse paa Nicolaj. Vi traf et Selskab af lystige Københavnere og hele Familien Suhr og tilbragte en meget fornøjelig Aften der, inden vi cyclede ned til Kerteminde, hvor vi tog ind paa et Hotel. Før vi gik i Seng, foretog vi en Spadseretur gennem Byen, hvor vi havde nogle smaa Oplevelser i Form af Samtaler med de Indfødte. Næste Morgen var vi tidlig paa Benene og havde besluttet at cycle op gennem Hindsholm til Scheelenborg; men da indtraf Dagens foreløbigt første Uheld. Som jeg bedst kørte op ad Bakken, lød et Knæk, og Kæden sprang af og laa ved Siden af Cyclen. Vi befandt os ved denne Tid i Hverringe Skove, en lille halv Mil fra Kerteminde. Heldigt var det jo, at vi var saa nær en By, og Munke kørte nu baade sig selv og mig ind til Staden. Medens Cyclen blev repareret, besaa vi Byens Havn, og saa snart vi havde faaet den igen, cyclede vi til Munkebo. Vi var imidlertid ikke komne ret langt, før vi hørte høje Raab og saa en Kavalkade Cycleryttere komme styrtende. Det var de fleste af de unge fra Kjølstруп med Grosserer Just i Spidsen. Vi forøgede deres Optog, og da vi naaede en Kro nedenfor

Kjølstrup, traf vi flere, der var sejlede over derfra. I en Fart blev Kroen ryddet, Grosserer Just kom til Klaveret, og vi dansede til stor Forbavselse for Krofolkene, der nu kom til. Ude i Haven nød vi Kaffe, hvorefter vi alle besteg Munkebo. Storslaaet Udsigt, kan maale sig med Bregninge. Ogsaa deroppe fik vi os i et Hus en Svingom. Da Munke og jeg endelig kom paa vore Cykler og skiltes fra Selskabet for at cycle videre til Odense, var der gaaet lovlige megen Tid, saa vi satte Farten op. Medens jeg imidlertid er ved at pudse Næse under Farten, hører jeg et farligt Spektakel; og det forekom mig, at min Fart standsedes. Og virkelig, da jeg skulde se mig om, laa jeg paa den ene Side af Landevejen og Cyclen paa den anden Side. Det var Resultatet af, at jeg var kørt bag ind i Munkes Cycle. Desværre var vi begge – Cyclen og jeg – ret massakrerede, jeg vædede oven i Købet Landevejens varme Støv med mit ædle Blod, der kom fra nogle Skrammer op ad det ene Ben. Ind i en lille Gaard hinkede jeg, traf der en gammel Væver og en endnu ældre, krogrygget Husbestyrerinde, der skaffede mig Vand til at vaske mig i, og som, da jeg havde anlagt mig en foreløbig Forbinding, syede mine sprængte Bukser sammen. Da jeg var nogenlunde istandsat, maatte jeg ud at se til Cyclen – en tre fire Eger var sprængte, og Hjulet eksede derfor. Efter at have afholdt et Krigsraad derom i en Grøft ved Landevejen maatte vi beslutte os til at skrue Forhjulet af Cyclen og slæbe denne de ca. halvanden Mil til Odense. Den ene trak saa Cyclen paa Halen, medens den anden imedens kørte en Fjerdingvej frem og hvilede sig i en Grøft, og naar saa han med den tilskadekomne Cycle naaede op, skiftede vi Roller. Det var en slemme Stroppetur, midt i den allerhedeste Varme at

28. Juli 1899

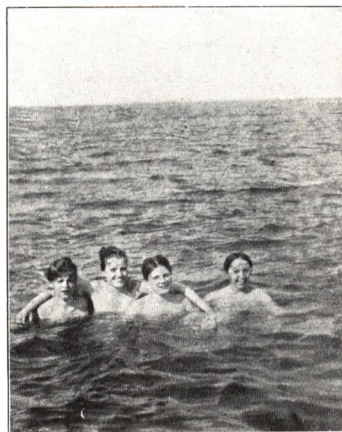
tilbagelægge halvanden Mil paa denne Maade, særlig for mig, der selv var havareret; men Munke stod mig trolig bi. Da vi endelig naaede Odense, leverede vi Cyclen ind til en Reparator og gik selv op til Hørlycks, hvor vi tilbragte Tiden til Klok-

Bispegaarden i Odense, hvor Biskop Fr. Plum residerede.
Efter Maleri af Carl Jensen.

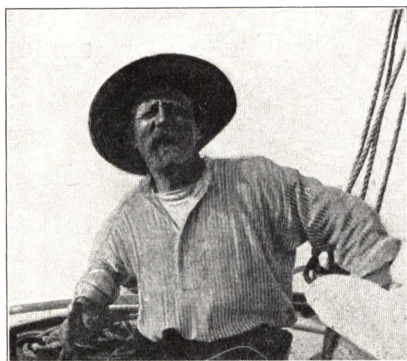
ken 5, da vi gik ind paa et Hotel og spiste til Middag. I en svær Fart kørte vi saa efter Cyclens Afhentning til Glamsbjerg, hvor vi tog ind paa Kroen for at faa en Bajer. Næppe nok var jeg saa igen kommen op paa Cyclen, før der lød nok et Brag, og Kæden gik i Stykker; heldigvis gik Toget 10 Minutter efter til Assens, og det tog jeg saa med og havde for øvrigt meget interessant Selskab af 3 Nordmænd, der havde rejst hele Verden rundt og nu vilde til Assens. Paa Banegaarden stod alt Munke og tog imod mig. Summa Summarum var det, trods de smaa Uheld, en herlig Tur, rig paa Oplevelser.

15. August 1899. Der er sket meget, ja overordentlig meget siden sidst omtalte Cycletur, men det er mig nu særdeles vanskeligt at huske Enkelthederne, og der er saa meget, at det er mig umuligt at vide, hvor jeg skal begynde. Den første Uge forløb ret rolig, jeg havde jo mit daarlige Ben, og Carl Stub havde massakreret sin ene Finger, saa vi to Invalider tilbragte Tiden sammen. Krokett var omtrent den eneste Sport, som vi begge kunde drive, og sammen med Frk. Asta Madsen drev vi den da ogsaa i højeste Grad; somme Tider kom ogsaa August Stub og Svend Wittrup med. Ellers kan jeg i Forbigaaende nævne, at jeg fik skrevet ikke saa faa Breve, samt at jeg en Aften var paa en Sejl-tur sammen med Stubs og en Del andre Unge. Det endte meget fornøjeligt, idet vi alle legede Tagfat ned ad Østergade, brændte Raketter af paa Broen, dansede Væve-Vadmæl ude ved Fyrtaarnet, gik i Gaasegang tilbage op til Østergade, opad hvilken vi dansede *pas de quatre* og i Kæde rundt for at ende med en Serenade foran Stubs. Fredag skulde vi have Skovtur, men da det virkelig til en Afveksling engang regnede, maatte vi opgive den. Lørdag bad vi dem saa imidlertid alle i Stedet for her hjem til Aften. Vi var ca. 40 og spiste i begge Spisestuer, hvorefter vi dels kørte, dels gik ud til Skovpavillonen, hvor der var Musik og Bal. Det var en meget fornøjelig Aften, og trods mit daarlige Ben dansede jeg raskvæk.

Sommerferiegæster i Bad.

17. August 1899. Egentlig havde vi ventet Thorvald hjem til omtalte Bal, da det tildels var et Gilde for de to forlovede Par, Helms og Anna og Thorvald og Ingrid Hvenegaard, men han kom først hjem næste Dags Middag. Vejret var ikke særlig godt, navnlig ikke om Formiddagen, saa vi maatte opgive en paatænkt Tur for os Unge til Helnæs; men efter Middag rullede vi i Stedet

Samuel.

paa et Par Vogne ud til Frederiksgave, hvor vi tilbragte en meget fornøjelig Eftermiddag og Aften. Mandag og Tirsdag tror jeg virkelig ikke, der var noget specielt. Onsdag havde vi derimod en dejlig Sejltur til Brandsø med Fox og Samuel og Gæster. Næste Dag var her stor Præstemiddag, hvortil Prov-

sten, Omegnens Præster og en Del andre var indbudte. Fredag rejste Fader til et Møde i Slagelse, og Munke med Fiedlers til Skelskør, i hvilken Anledning jeg ogsaa besluttede at gøre noget og laante gamle Peter og Jagtvognen til en Tur efter The, hvortil jeg indbød Sophus Jørgensen, lange Munke og Tolstrup. Turen gik selvfølgelig til Frederiksgave. Lørdag skulde Moder have ældre Dametur pr. Vogn ud til Voldbjerge, og der tog jeg med som opvartende Kavalier. Søndag var vi selvfølgelig først i Kirke. Med Middagstoget kom Student Holger Bisgaard. Efter at have spist til Middag stak vi begge plus Frøken Asta Madsen og Fru Stub med „Fox“ ud paa de vilde Vover, der truede med at ligne et Spejl. Vi havde en meget god Tur, særlig da det friskede lidt op om Aftenen. Mandag var vi Unge, det vil sige Thorvald og

Ingrid, to Frøkener Hvenegaard, Frøken Jungersen, de 3 Jørgensener og jeg ude paa en brillant Tur med „Fox“, selv om vi paa Grund af Vindstille ikke kom længere end om bag ved Baagø. Et Uheld var dette jo, til Gengæld havde vi det Held i rette Tid at faa en frisk Kuling, saa vi naaede rask hjem. Tirsdag var Otto Jørgensen, Carl Stub og jeg ude paa en Tur med „Trio“ om Eftermiddagen; og efter The sejlede vi: Kay, Johannes og jeg, saa en dejlig Tur med „Fox“, hvor Samuel Jacobsen ret var i sit Es og fortalte Historier.

Aarhus, den 22. August 1899. Hvilken Mængde af Minder opvækker ikke Navnet Aarhus hos mig, og hvor mange flere ikke dette mit Ophold her i Byen. Jeg sidder paa mit gamle Værelse og skriver; og selv om mine Møbler ikke er de samme, der var her dengang – hvad vilde jeg ikke give for, at de et Øjeblik kunde staa paa deres Plads – saa er Udsigten her over den uforandrede lille Have nok til, at Billede efter Billede ruller op og forsvinder – gid jeg kunde prente blot nogle af dem ned, men Billederne selv ere smaa og beskedne, saa at det kun er Følelserne og Stemningerne, hvad enten de ere glade, bitre eller bedrøvelige, der give dem deres Farver, og med dem kan de ikke males ned. Hvor underligt er det ikke ogsaa at gaa rundt i Aarhus – Minde paa Minde, som oftest vel triste, men ofte ogsaa af et eget stort Format i de smaa Omgivelser. Jeg tilstaar aabent, at jeg beundrer mig selv som Dreng, og jeg føler mig i Virkeligheden nu, da jeg gaar her paa de indviede Steder, kun som en mat Genklang af dengang. Imidlertid har jeg slet ikke Lov til at lade mig rive saadan hen, jeg har saa meget dagbogsmæssigt at fortælle. – (*Onsdag den 9. hujus:*) Dagen efter omtalte Tur lagde vi fem, Fader, Moder og vi tre

246

Sønner, ud med „Fox“ ved Tolvtiden for at gøre en Tur til Flensborg. Ret langt naede vi foreløbig ikke, thi vi var kun komne et lille Stykke hen imod Halkhoved, da vi fik Vind-

Fox i Vindstille.
Ego, Fader, Moder, Samuel, Munke.

stille. Et Par Timers Tid laa vi der og drev, hvilken Ventetid vi imidlertid benyttede til at spise til Middag og til at lade Kay fotografere os. Hen ad Aften kulede det op, og efter en flot Sejlads for Medvind lykkedes det os at naa ind til Vagtskibet i Allsund ved Solnedgang – ellers havde vi maattet ligge udenfor. I Bælgmørke foretog vi nu den romantiske Tur ned ad Allsund til Sønderborg, hvor vi med Fare for at løbe en halv Snese Baade i Mas fik fortøjet og Fader og Mo-

der sat i Land. Vi andre gik snart til Køjs ombord paa „Fox“, og herligt var det at sove ind ved Bølgernes Skvulpen. Allerede Klokken 6 næste Morgen var jeg paa Benene og gik en Tur rundt i Byen, inden jeg ved Ottetiden sammen med Kay og Munke, der nu ogsaa var komne op, drak Kaffe ombord paa „Fox“, hvorefter vi gik op og hentede Fader og Moder paa Hotellet, og jeg nær var bleven arresteret af en tysk Politibetjent, fordi jeg

bar dansk Studenterhue. Med dem gik vi saa op paa Byens Kirkegaard og saa paa Krigergravene og derfra op paa Dybbøl Banker. Underligt var det for mig for første Gang at betræde disse

Dybbøl Mølle.

for os Danske saa mindeværdige Steder og se Tyskernes prangende Sejersmonument ved Siden af den berømte Dybbøl Mølle. Ikke mindre underligt var det at høre Drønene fra nogle Krigsskibe, der laa og manøvrerede i det fjerne, det var som om et Ekko fra de berømte Kampe lød hen over de mange Heltegrave og de gamle Skanser. Ved Ettiden lettede vi, og

248

det blæste da ganske artigt, hvilket vi især fik at føle, da vi skulde til at krydse op gennem Flensborg Fjord med tre Reb i Sejlene og for Modvind. Søerne slog uafbrudt ind over Skibet. Os andre gjorde det selvfølgelig ikke noget, vi syntes først nu, at det var rigtig festligt, men Moder turde ikke være i Kahytten

Morgenfrokost om Bord paa Fox i Flensborg Havn.
Ego, Samuel, Munke.

for Søsyge, og Følgen af, at hun sad forude, var, at hun blev gennemvaad. Hen imod Aften naaede vi imidlertid Holtenæs, hvor vi ankrede for Natten, og hvor Fader og Moder gik i Land; vi andre nød en Aftentoddy og vuggedes senere, da vi var komne til Køjs, blideligt i Søvn. Næste Morgen lettede vi temmelig tidligt og sejlede ned til Sønderhav, hvor vi gik op og besøgte Faster Charlotte og hendes Rosendahl.¹ Efter at de havde spist Frokost med os ombord, sejlede vi det sidste smukke Stykke ind til Flensborg, hvor vi lagde til lige udenfor

¹ Min Faster Charlotte, der ofrede sig fuldstændig for den sønderjydske Sag, havde for at undgå tysk Udvisning giftet sig paa sine ældre Dage med en ældre dansksindet Sønderjyde, hvis Navn var Rosendahl.

Sommers Hotel. At vi brugte Resten af Dagen til at bese Byen og besøge Krigergravene, siger sig selv. Aftenen endte vi paa Colossæum, der dog ingenlunde var saa colossalt. Næste Dags Formiddag nedlagde vi en Krans paa Krigergravene, spiste Frokost paa Bellevue, fartede rundt i Byen, spiste til Middag paa Hotellet og littede derefter for at sejle til Lyksborg. Trods meget stærk Paalandsvind ankrede vi ved Badehotellet, hvor Fader, Moder, Munke og jeg gik i Land, medens Kay og Samuel sejlede over til Egersund. Gennem Skoven vandrede vi op til det gamle, minderige Slot, som vi var inde at bese. Vi saa bl. a. Frederik den 7.s Dødsseng. Med Damper tog vi derfra om Aftenen til Egersund og spiste til Aften ombord paa „Fox“, hvorefter Fader og Moder blev roede over til Graasten. Næste Dag besaa vi om Formiddagen Slottet „Grawenstein“, inden vi atter littede og ved Tolvtiden stod ud i Fjorden. Vi var saa heldige at komme ind blandt en hel Mængde Kystfartøjer, der sejlede Kapsejlds, og vi fulgtes ad et langt Stykke med dem, indtil vi vendte og stod ind igen. Det var et sjælden smukt og tillige interessant Skue. Enkelte Baade hilste paa os, det vil sige paa Dannebrog, og det var i det hele taget interessant at se den Glæde, man viste over at se det danske Splitflag vaje saa stolt i de Egne. Kort efter at vi var slupne ud af Kapsejladsen, saa vi en lille Damper bryde af i sin Kurs og styre over Fjorden hen til os. Det var Turister, et Assensselskab, og da de kom nær, kippede de med Flaget, fløjtede med Dampbiben og viftede i det uendelige. For god Vind stod vi nu Fjorden ud, sejlede op forbi Sønderborg og ind i Alssund, hvor vi ankrede for at spise til Middag. Op igennem Alssund maatte vi imidlertid krydse, og Moder

250

30. August 1899

---

fortrød allerede, at vi havde passeret Sønderborg, da hun ikke var rigtig rask. Vi fik hende imidlertid bragt til Køjs og en Toddy lavet til os andre. Vi stod ud af Alssund Klokken 8^{1/2}, og for en strygende flot Sejlads i en stjerneklar Aften fløj vi nu mod Assens, hvor vi fortøjede Klokken 11.

Paa Hjemturen med Fox.
Munke, Moder, Fader, Ego.

Assens, den 30. August 1899. Fik jeg ikke skrevet noget.

København, den 3. September 1899. Som Student er jeg nu vendt tilbage her til Staden – man skulde tro lys og frejdig med Studenterhuen bag i Nakken, desværre nej, derimod mørk, tung, med Hat. Var alt i Gaar i Studenterforeningen, talte der nede opægget af de gamle Studenter, der beskyldte Russerne for hverken at kunne drikke eller tale. Talen var jo for de gamle Studenter, og Motiveringen en spydig Fremhævelse af, hvilket glimrende Resultat der var opnaaet ved, at man havde faaet Damerne ind i Foreningen. Der var nemlig selvfølgelig

ikke en eneste tilstede. Skaalen vandt mere end larmende Bifald blandt Russerne.

13. September 1899. Jura, hvorfor jeg har valgt Dig? Ja hvorfor i al Verden valgte jeg dog Jura til Fag, vil jeg maaske senere spørge mig selv. Lyst havde jeg og har egentlig til Handelen – det eneste, hvorfor jeg har nogen speciel Interesse. Dels Besværlighederne ved at skulle begynde at sælge Rosiner, dels mine Forældres bestemte Ønske om, at jeg skal studere, dels endelig Nødvendigheden af i modsat Fald at give Afkald paa rigere aandelige Interesser, fik mig til at opgive at gaa i Handelslære. Jura stod da tilbage som det bedste – et Fag, som jeg rolig kan studere ved Siden af, at jeg dyrker mine Hovedinteresser, og som, hvis mine Kongstanker ikke skulde gaa i Opfyldelse, efter al Sandsynlighed kan sikre mig rigeligt Udkomme. Jeg havde dog ikke troet at den var saa tør, som den er, saa udelukkende Hukommelsesarbejde og egentlig slet ikke noget Studium. Imidlertid jeg har valgt.

20. September 1899. Hvorledes Tiden er gaaet herovre? Ja den kan afdeles i 3 Uger: *Den første* af disse tilbragte jeg med at ordne de nærmest foreliggende, simple Ting saa som: at indmelde mig hos en Manuduktør – hvem jeg for øvrigt ikke kom til –, og hos Professor Kroman, efter at have hørt baade ham og Wilkens et Par Gange, at melde mig ind i Studenterforeningen, at gøre Visiter og deslige. Lørdag kom saa Fader og Moder herover, og *den næste* Uge var de her. Omtale værd fra den Tid er min Tilstedeværelse ved Afsløringen af Den lille Hornblæser, hvor jeg gik paa Faders Billet eller rettere sagt Indbydelse. Det var interessant for en Gangs Skyld at overvære en saadan Fest og at se saa mange interessante Folk paa een Gang. Den

20. September 1899

russiske Kejser med Gemalinde, Enkekejserinden, Kongen, Kong Georg, Storfyrsttronfølgeren, Kronprinsen og hele det kongelige Hus foruden en Del andre kongelige Personer og

Fra Afsløringen af den lille Hornblæser.

I Midten: Czar Nicolaj II. T. h. Kong Chr. IX. Derimellem: Kronprins Frederik, senere Kong Frederik VIII. I Baggrunden: Studentersangerne.

hele København *fn de siècle*. Ligeledes bør den dejlige Aften, hvor vi hørte „Orfeus“ og saa „Kong Renés Datter“, nævnes. Lørdag rejste Fader og Moder atter. *Den tredie Uge*: Lørdag var Nicolaj, Carl Stub og Sophus her, og vi havde en meget fornøjelig Aften med Taler til langt ud paa Natten. I Gaar Tirsdag holdt Gustav Johannsen et Foredrag i Studenteforeningen. Klokkeren 1½ holdt stud. jur. Plum en Tale for Redaktør Jessen.

24. *September 1899.* Ved at rydde op i en Skuffe i Dag fandt jeg en Brevbog fra Aarhus; ved Hjælp af de deri gjorte Optegnelser kunde jeg optælle, at jeg i de tre Aar der havde skrevet – 679 Breve; og modtaget 624. Tallene tale selv.

28. *September 1899.* Tiden gaar, og Tiden gaar livligt. Forrige Tirsdag var jeg altsaa til nævnte Fest i Studenterforeningen. Torsdag Klokken 9½ mødtes Nicolaj, de to Møllere og jeg og startede paa vore Cycler ud til Charlottenlund, hvor de tre unge Herrer sang en Serenade. Derfra op til Dyrehaven, hvor det med meget Mas lykkedes os at faa Cyclerne bugserede ind gennem Laagen, der som bekendt kun er for gaaende Personer. Smukt var det at flyve afsted gennem Skoven, hvor Maanen glitrede mellem de høje Stammer, og hvor den store Stilhed kun afbrødes af de opskræmte Dyreflokkes Flugt gennem det raslende Løv. Flere Timer cyclede vi rundt derinde og var oppe ved selve Eremitagen, hvor vi fra Terrassen skuede ud over Sletten med de græssende store Flokke af Dyr, og Havet, der som et gyldent Baand dannede Billedets Baggrund. Lørdag var der Gymnastikpræsentation og Skyttefest i Studenterforeningen. En haard Kamp stod den Aften mellem min Lyst til at blive Skytte og min Ulyst. Søndag var jeg til stor Middag ude hos Morbroder Christians i Anledning af sammes Fødselsdag og Familien Axel Skovbys Ankomst her til Byen. Vin og Lystighed var der nok af. Torsdag var jeg til en lige saa stor Middag hos Familien Bjørnson, hvor jeg var Gæst for første Gang. Vin og Dans og idel Glæde. Onsdag var jeg til sønderjydsk Møde i Hejmdal, hvor Pastor Bülow, Søn af Sejrherren ved Fredericia, talte. I Dag Torsdag har jeg mærkelig nok ikke været nogen Steder – naa imidlertid, dette er kun udvendige

Træk af min Tilværelse; de viser, at jeg dog morer mig, at jeg ikke altid sidder og kukkelurer hjemme. Morskab er nu ganske vist godt nok, men der er andet, der er vigtigere, og selve Morskaben bør være reguleret, underkastet en bestemt Villie. Jeg har hidtil savnet noget sikkert, noget konkret at leve efter – jeg synes det hele ligesom har vaklet lidt, siden jeg pludselig fandt paa at holde den første Tale nede i Studenterforeningen, det var en af de Bagateller der kan faa meget at betyde. Mere og mere samler det sig imidlertid igen, og jeg tror snart, at jeg har fundet Formen for mit fremtidige Liv; Indholdet kan jo saa altid ændres og omskiftes efter Omstændighederne og Humøret. Man skulde dog tro, at jeg, der ikke er underkastet noget økonomisk Tryk, kunde indrette mit Liv nogenlunde som jeg selv vilde. Hvorledes jeg vil gøre det, hverken tør, vil eller kan jeg nu betro til Papiret.

3. Oktober 1899. I Lørdags var jeg til Russold. Jeg havde tænkt noget paa ikke at gaa med, men tilsidst, da det et Øjeblik virkelig saa ud, som om jeg ikke længere kunde faa Billet, bragtes jeg formelig ud af Ligevægt ved Tanken derom. Jeg fortryder heller ikke, at jeg deltog, men paa den anden Side havde jeg vistnok haabet at kunne faa mere ud deraf, end jeg fik. Jeg var saa heldig at have en god Plads ved Bordet og en livlig Sidemand, og Ruskantaten morede mig i allerhøjeste Grad; Bordet var kort sagt morsomt, og ved Soldet bagefter opnaede jeg en endnu bedre Plads samt godt Naboskab. Soldet var meget livligt, Talerne var mange og gode, Sangene talrige og udmærkede, og Punchen ogsaa ganske god. Klokkeren 2 var det officielle Sold forbi, og medens Gæsterne trak sig tilbage, dansede vi Russer rundt om Hesten paa Kongens Nytorv trods

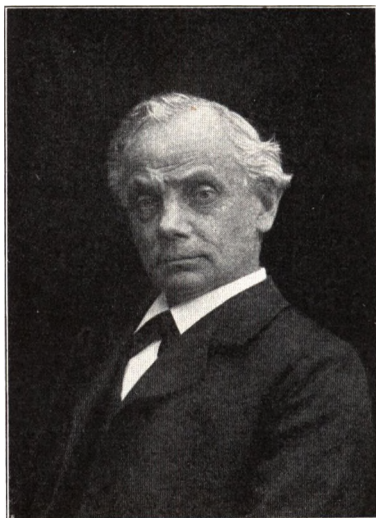
øsende Regnvejr. En Dans blev derefter improviseret og et privat Sold sammen med Professor Kroman, der blev baaret i Triumf ned fra 1. Sal til Stuen, hvorved adskillige Stole og andet gik i Løbet. Klokken 5^{1/2} traadte jeg her ind i Stuen, ligesaa ædru som jeg var gaaet, heldigvis. Klokken 9 sad jeg alt ved Thebordet, og Dagen tilbragtes mest med at trave eller rulle rundt fra den ene Bydel til den anden for at gøre Visitter, indtil den endte med en lille Fest i Anledning af Kays Hjemkomst. Om Lørdagen havde jeg for øvrigt ogsaa været til Immatrikulation; det var meget festligt for første Gang at betræde den berømte Universitetssal og at faa sit akademiske Borgerbrev overrakt med et Haandtryk af den bekædede Rector magnificus Reisz. Mandag – i Gaar – kom Fader og Moder, og i Dag er det Kays Fødselsdag. Der har dog ikke været nogen videre Festlighed i den Anledning; da Fader i Aften skal til 40 Aars Studenterjubilæum, opsættes denne til i Morgen. Jeg har derimod i Dag saa noget nær taget endelig Beslutning om at blive Skytte. Hvis Du senere i Tiden ønsker at vide, hvad det var, der drev Dig til efter megen Vaklen og Overvejelse at tage denne Beslutning, saa var det Ønsket om at lære Jævnaldrende at kende, eller snarere: at lære dem at kende mig. Min gamle Ven Carl Stub har faaet 1. Karakter til 1. Del af sin Candidateksamen, det var mig virkelig en stor Glæde. Han spiste Frokost her de tre Dage han var til Eksamen, og det var ligesom jeg levede min egen Eksamenstid om igen. Underligt som i en saadan Tid alt andet taber sin Interesse overfor det ene Spørgsmaal, hvordan det gaar, eller snarere vil gaa, en selv. Jeg føler mig gladere og gladere som Student; der er et usigeligt Velvære forbundet med dette at komme hjem

fra sin Manuduktør og saa have fri, virkelig fri, ikke Spor af Forpligtelse til at bestille noget. Det er en Følelse, som jeg ikke har kendt siden min grønne Barndom.

8. Oktober 1899. I Dag har jeg været paa en af de sidste Ture, som denne Sæson kommer til at byde paa. Munke og jeg tog med Toget til Rungsted, hvorfra vi cycledede over Hørsholm ind i Rudersdal-Skovene. Der var en ualmindelig Farvepragt, og vi var oppe paa det adgangsforbudte Udsigtstaarn, hvorfra der er en sjælden dejlig Udsigt. Sikkert for sidste Gang i Aar syntes man at føle Sommeren, og vi sad og nød Livet paa en Bænk ved Udgangen af Skoven; at det allerede ikke mere var saa helt Sommer, mindede de langsomt faldende Blade om. Ned ad Bakken ved Holte punkterede min Cycle, og kun ved Behændighed lykkedes det mig at undgaa at blive overkørt med det samme. Heldigvis var Stationen tæt ved.

14. Oktober 1899. I Tirsdags var jeg til Aften ude hos Bjørnsens. Gæsterne var foruden mig de 2 Fætre fra Gammel Kongevej og en Herr Eriksen, Sejlsportsmand. Klokken 12 brød jeg op og gik ned i Studenterforeningen, hvor der var stort Møde angaaende Lockouten. Jeg kom til Slutningen af en varm og interessant Debat, der varede lige til Klokken 3, og som har optaget Aviserne meget i de sidste Dage. Ellers har jeg ikke oplevet noget særlig interessant i den forløbne Uge. Det eneste skulde være, at jeg igen er vendt tilbage til Haack efter en kort Tid at have haft cand. Rohde til Manuduktør i Jura. Med mit juridiske Studium gaar det ellers meget godt — Rohde udtalte da en Dag, at de eneste, der kunde noget af Holdet, var en Student Troels-Lund og jeg. Det Hold, som jeg gaar paa, synes jeg ellers rigtig godt om, særlig nysnævnte Lund,

Søn af Professor Troels-Lund. Han er et ret ejendommeligt Menneske og er meget dygtig. Saa er der en Student Brøchner-Mortensen fra Fredericia, en svært frisk og tiltalende Karakter, en Student Fallentiner, der i 2 Aar har været ved Boghandelen, en Student Spæth og endelig en Student Voigt, der er Exrus. Mindre godt gaar det derimod med Filosofien, da jeg endnu ikke har aabnet en Bog og kun har været til et Par Forelæsninger. Professor Kroman synes jeg ikke særlig godt om. Derimod hører jeg nogle højst interessante Forelæsninger af Professor Høffding over Religionsfilosofi. Nu i Aften rejser jeg til Assens for at holde Efteraarsferie; naar jeg kommer tilbage, maa jeg se at faa gjort noget ved Filosofien.

Professor Høffding.

20. Oktober 1899. Oktoberferien har været: den kom, den var, den svandt, et herligt Eftersmæk paa Sommerferien. Hvor skulde jeg kunne beskrive den — den var ikke Begivenheder, men Farver i alle Nuancer, som kun en Pensel kunde afmale. Hvor skulde jeg kunne beskrive den herlige Natrejse hjem: Følelsen af virkelig en Gang at være lykkelig. Munke og jeg laa paa langs i Kupeen og stirrede op mod de tilslørede elektriske Blus, medens Sjællands maanebelyste Landskaber som vekslende Malerier indrammedes af Kupevinduerne. Den vidunderlige Følelse det var, efter en Times Søvn at vaagne op og finde sig rullende i vor egen magelige

258

Landauer henad den øde Landevej, der kun oplystes af Lygternes flakkende Skin, efter at Maanen var sunken straalende ned under Horizonten. Hvor fattigt at fortælle, at der var Ungdom og Lystighed, naar jeg dog ikke paa Papiret kan gengive Indtrykket af alle de smaa Hændelser, der tilsammen udgør en lykkelig Feries Forløb.

28. Oktober 1899. Dagene løber, løber hurtigt og let. Mon jeg naar noget, udretter jeg mon hvad jeg skal? spørger jeg mig selv, naar jeg en Gang imellem faar Stunder til at tænke mig om. Min Manuduktør besøger jeg ret regelmæssigt og kan i hvert Fald som Regel noget, saa i den Retning er jeg rolig nok. Værre er det med det filosofiske Studium, jeg har kun læst 5 (fem) Sider Filosofi og næsten ikke været til nogen Forelæsninger. Der maa Du skam tage fat og bestille noget, hører Du det, ellers ender det med, at det gaar galt. Endvidere: hvordan gaar det med min „aandelige Udvikling“, som jeg havde lagt saa store Planer for. Med Hensyn til at læse Bøger gaar det saamænd godt, altfor godt: al min Tid tilbringer jeg oppe paa Studenterforeningens Læsestue, hvor jeg sluger det ene Bind efter det andet. Guderne maa vide, om det nu er nogen Nytte til; selvfølgelig er det nødvendigt at følge med Tidens Litteratur – Gud bevares, men at sidde og læse de yngre og yngste Skribenters Udgydelser fra Morgen til Aften, det har man dog vist ingen Gavn af; det giver vist bare et Vrang- og Fantasibillede af Verden. Underlig nok har jeg fra ganske lille slugt alle de Bøger, jeg kunde faa fat i; men hidtil har der været saa snævre Grænser draget for den Litteratur, der var mig tilgængelig, at der ikke har været nogen Fare forbunden dermed; nu er der imidlertid ikke længere Grænser afstukket, og Faren er derfor

vist stor. Husk altsaa, at denne Læsning maa reguleres. Faa Du Kants Filosofi eller Stuart Mill her hjem, det var vist betydelig bedre Litteratur end al denne nymoderne. Det kniber med at faa Tiden reguleret, ordnet, thi alt mit Læsearbejde er endt paa tre Timer, saa der er nok af Fritid, ja saa meget, at det er vanskeligt at ordne Dagen bestemt. Hvad man ikke naar i denne Time, kan man naa i den næste, næstnæste osv. — og saa naar man det slet ikke.

31. Oktober 1899. Onsdag vendte jeg altsaa tilbage hertil efter den dejlige Oktoberferie. Torsdag mødtes de to Møllere, Ramsing og Nicolaj og jeg Klokkeren 10 om Aftenen og cyclede afsted ud i den vide Verden. Det var dejligt Maaneskin og helt sommerligt, saa det var en storartet Tur derude blandt Skovene, der endnu stod i hele deres Farvepragt omkring det gamle Eremitage-Slot. Først sent, meget sent kravlede jeg træet og udaset op ad Trappen. Lørdag var Munke og jeg henne og se „Kongsemnerne“ paa det Kongelige, en ganske herlig Aften var det, men jeg mødte nu med for store Forventninger. Underligt var det derfra at komme hen til en Diskussion om Skandinavismen i Studenterforeningen. Søndag Aften kom Sophus og Nik her, og vi fik en meget fornøjelig Aften ud af at drøfte de mindre fornøjelige Chancer for et Assensbal i Aar. Tirsdag skrev jeg dette og dermed for denne Gang Basta.

17. November 1899. Assensballet blev denne Gang ikke til noget; Indbydelserne blev trykte og udsendte, men da der ikke kom tilstrækkelig mange Svar i rette Tid, maatte vi opgive det. Søndag var det første Komitemøde af den samlede, selvvalgte Bestyrelse. Om Eftermiddagen var jeg dernæst til Middag hos Professor Troels-Lund, hvis Søn jeg gaar til Manuduk-

17. November 1899

tør sammen med. Det er aabenbart et meget interessant Hus, og særlig Professoren er jeg begejstret for. Tirsdag var jeg til Foredrag af R. Lange, der rettede et voldsomt Angreb paa

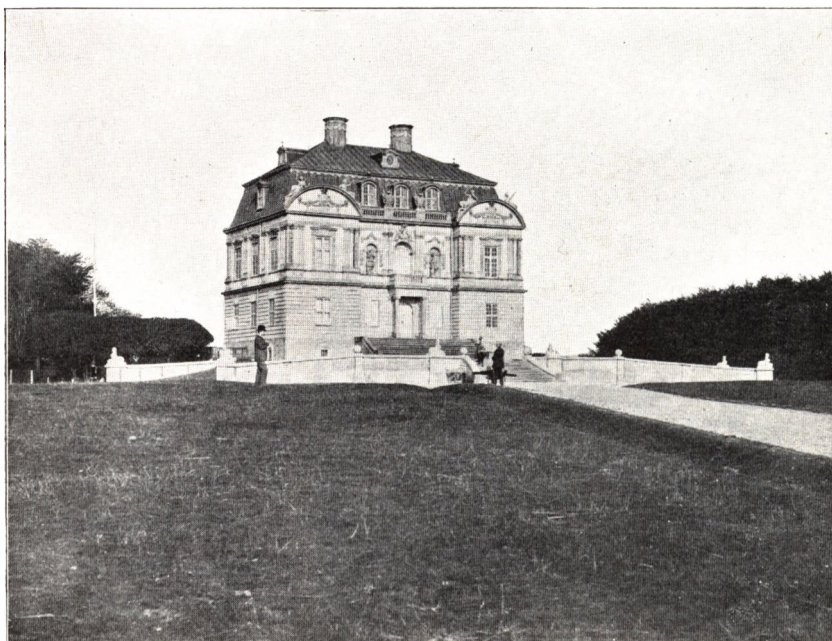
Professor Troels-Lund.

Carl Ploug. Det var en interessant Aften, og Diskussionen meget varm. Onsdag var jeg og Munke til Whist hos Moster. Astronomerne havde om denne Nat erklæret, at Jorden vilde passere Leoniderne og en vældig Stjerneregn derfor falde. Som Følge heraf besteg jeg min Cykle, da jeg kom fra Whisten, og stødte til Nik og de Herrer August Møller og Ramsing; da der imidlertid ikke viste sig noget Stjerne-

skud, tog vi her hjem og spillede en Whist til Klokken 4, hvorefter vi tog ud til Møllers og vækkede den ældre Broder, og videre ud og vækkede With-Knudsen og et Par Damer hos Ramsing. Skønt der stadig ikke viste sig Spor af Stjernes kud, drog vi alle udenfor Byen til den gamle Jernbanevold, hvor vi spiste medbragte Boller. Da jeg ved Dagslyset kom hjem, var det konstateret, at ogsaa Astronomerne kan føre en bag Lyset.

25. November 1899. Siden sidst, tja! Dagen efter den natlige Udflugt for at se Himlen græde Stjerneskud over Jordens Daarlighed, som endte med, at den rosenfingrede Aurora fandt en Gruppe blege unge Mennesker gnavende paa en Bolle

Eremitagen, hvortil Maaneskinscycleturene foretoges.

uden for Byens Grænser, kom Moder herover. Lørdag var vi da i Theatret og saa Gustav Esmanns „Det gamle Hjem“. Særlig Fru Hennings og Jerndorff var udmærkede, og Mantzius' Sang var noget ganske enestaaende. Søndag var vi i Kirke; om Eftermiddagen og Aftenen Familiehygge. Tirsdag Afskedsgilde for Moster, der skulde rejse paa en længere Tur til Jyderup for at hvile sig ud. Jeg gik i Seng og blev liggende til i Dag – Halsbetændelse, ærgerlig Historie, har næsten hver-

262

ken kunnet spise eller drikke, eller tale; maa først komme ud paa Torsdag.

Assens den 31. December 1899. I Dagens Anledning vil jeg nedkradse nogle faa Notitser om den sidste Del af dette Aar. Mange mærkelige Minder har jeg ikke derfra, det eneste interessante, jeg kan huske nu, var min Følelse af Sorg over at skulle forlade København, endskønt jeg skulde hjem og tilbringe en storartet Ferie. Mere og mere er jeg kommen til at holde af København. Jeg kunde ikke tænke mig at henleve disse mine, om jeg saa maa sige, Udviklingsaar i Provinsen, hvor glad jeg end er over at være født der. I Anledning af disse Følelser gik jeg da f. Eks. den sidste Aften op i Studenterforeningen for at læse den nyeste Litteratur, skønt jeg havde flere Timers Arbejde endnu hjemme. Om Dagen, naar alle mulige travler rundt deroppe i Læsestuen, er der ikke særlig hyggeligt; men om Aftenen, naar de faste Stamgæster sidder der stille svælgende i Litteratur, mere graadigt vogtende paa de ny udkomne Værker end Gourmanden paa de herligste Lækkerier og ofte mere saligt berusede end de, hvem Champagnen danser en Galop i Aarerne, da er det en ren Vellyst at tilbringe nogle Timer der.

Juleaften var meget hyggelig. Nødigt vilde jeg denne Aften undvære Gudstjenesten i den gamle smukke, overfyldte Kirke, hvor Lysene straalere tilbage fra de mange duggede og tindrende Øjne. Paa denne Aften i Aaret ialfald vil de kommende Slægter, hvis de skal undvære Gudstjeneste, komme til at savne den. Noget skønnere end at høre Tonerne af „Glade Jul, dejlige Jul!“ løfte sig mod Kirkens høje Hvælvinger, baaret af Hundreder af Mands- og Kvindestemmer, paa en saadan højhellig

Juleaften, hvor alle skønne og rene Tanker melder sig som Gæst, og hvor Drømmen om det evige Liv fremtræder i sin gyldneste Skikkelse, kan ikke tænkes. Jeg mangler ganske Ord herfor. Juletræet herhjemme var i Aar lille, men Julelysene tindrede ikke mindre klart, og det gamle, store Egetræs-Spisebord var dækket med en Rigdom af Gaver. Ogsaa senere ved Juletræet med de faste Folk kom den rigtige Stemning frem. Som sædvanlig endte Aftenen med Læsning af den store Mængde Julekort, der var kommen til Huset. 1. Juledag tilbragte jeg væsentlig sammen med Carl og Thorvald. 2. Juledag var jeg til musikalsk Soirée hos Stubs, og 3. Juledag

Assens Kirke.

Efter Maleri paa Platte fra den kgl. Porcellænsfabrik. En af Gaverne til Faders og Moders Sølvbryllup.

havde vi selv et Bal paa 25 Par i Marcussens Lokale. Det var meget morsomt og rigtig nydeligt. I Forgaars var vi til Selskab hos Linds, i Gaar var vi til Bal i „Harmonien“. Det er, hvad der foreløbig har været af den Art. Ogsaa ellers har her været meget fornøjeligt. En kort Tid saa det ud til, at det skulde blive rigtigt Kaneføre, men nu er det desværre igen Tøvejr. Skønt det har været Skøjteføre, har jeg dog ikke løbet, jeg savner Lysten til at begynde igen. Litteratur læser jeg med vanlig Iver, alt muligt, dog kun gammelt, da jeg jo i Aar har læst hele den nye Julelitteratur. Arrangementet af Ballet gav

264

mig en Del at bestille, ligesom jeg har skrevet en Masse Nyt-aarsbreve, saa der er saadan forskelligt at faa Tiden til at gaa med, særlig da vi ikke kommer for tidligt op, og da vi gerne skal ud om Aftenen. I Dag er det sidste Dag i dette Aar eller – som der har været Strid om i længere Tid – i det gamle Aarhundrede. I København var alle blevet enige om, at det nye Aarhundrede først begynder næste Aar, men her i Assens mener man, at det allerede begynder nu; og til en Begyndelse paa det nye Aarhundrede vil Kirkeklokkerne ringe her i Aften.

1. Januar 1900. Kirkeklokkerne har nu ringet det nye Aarhundrede ind, og det faar finde sig i at tage dette Aar med paa Slæbetoug. Smukt og højtideligt lød det, da de ved Midnatstid kimede ud over den ganske By, medens vi stod med de løftede Champagneglas indenfor de vidt opslaaede Vinduer. Jeg syntes det var en ny Tid, der nu begyndte, en Tid, der tilhører os Unge, den opvoksende Generation; en Tid, som vi lige saa godt kan tage i vor Besiddelse, som Goethe, Schiller, Schelling og Steffens for 100 Aar siden under Champagneglassenes Klirren tog deres Tid i Besiddelse. Dette Aar vil ogsaa, tror jeg, komme til at spille en stor Rolle i mit Liv og denne Overgang fra Atten til Nitten faa mere at sige for mig end den fra det ene Aarhundrede til det andet. Det er nemlig for mig en meget betydelig Overgang nu, ikke en Overgang fra Barn til Mand eller saadan noget, thi har jeg været Barn hidtil saa er jeg Barn endnu, er jeg Mand har jeg været det i nogen Tid, nej men en Overgang fra et forberedende, samlende Stadium til et tillige udnyttende. Seks møjsommelige Skoleaar har jeg slæbt igennem; da det var overstaaet, var jeg træt, jeg vilde og maatte hvile, og det har jeg nu ogsaa gjort

over et halvt Aar, thi siden Begyndelsen af Juli har jeg i Virkeligheden ikke bestilt en Døjt. Jeg regner ikke, at jeg nogle Dage en Times Tid har læst Jura. Al denne Tid er dog ikke blevet spildt, thi jeg har dannet mig Forestillinger om, hvordan jeg vil anvende mine Evner. Eet føler jeg i hvert Fald: hvis jeg lever længe nok, vil jeg kunne blive til lidt mere end et Gennemsnitsmenneske. Jeg gaar for at vinde Sejr.

14. Januar 1900. Alt fjorten Dage er gaaet af det nye Aar og fjorten gode Dage. Førrend jeg imidlertid begynder at fortælle om dem, vil jeg gaa et Skridt tilbage og fortælle om Nytaarsaften. Som sædvanlig var vi indbudte til en Aften-

Middag hos Farbroders, hvor vi var 22. Den var meget fornøjelig — ikke mindst fordi jeg havde det forlovede Par paa højre Haand. Taler blev holdte, alle de faste Folk kom ind, og vi drak under Hurraraab Skaaler med dem for det nye Aar. Vi skulde lige til at rejse os fra Bordet, da Fader kom ind og meddelte, at Brahesborg brændte. Et Øjeblik efter befandt vi os paa Gaden for at se Himlen, hvis ene Halvdel var luerød. Det var et pragtfuldt Skue, hele Selskabet paa nær undertegnede kunde ikke modstaa at gaa den Fjerdingvej udefter for at se Branden paa nært Hold; jeg,

Første-Manden blandt de faste Folk, Pladsformand Niels Nielsen, i Konference med Thorvald paa Tømmerpladsen.

14. Januar 1900

---

der erfarede, at det ikke var Hovedbygningen der brændte, fandt imidlertid for mit Vedkommende, at det var fornuftigst at blive tilbage og passe paa den store, oplyste Lejlighed. Lidt efter lidt vendte de andre tilbage, og vi tilbragte nogle fornøjelige Timer, til jeg Klokken 12 steg herop, hvor jeg fandt den øvrige Familie samt Familierne Kinch og Mencke samlede om det store Spisebord. Søndag skulde desværre Munke allerede rejse; næppe var imidlertid Toget afgaaet med alle de yngre Feriegæster, før vi tilbageblevne gav os til at danse en Lanciers i Stationens Ventesaal. Oplivede heraf begav vi os ud i Skoven efter at have samlet en Bunke Slæder og gav os til at „rovse“; først spredt og enkeltvis, saa parvis, og tilsidst i Tog paa 12–14 Slæder. I Spidsen en stor Kulslæde, belastet med fire Damer og en Herre. Det var herlige Løjer. Intet Under, at vi næste Dag mødtes derude igen som efter Aftale. „Toget“ blev nu forbedret ved lange Lægter, hvorved det blev os muligt at forene alle de Slæder, som vi kunde skaffe tilveje. Cand. theol. Witt-rup viste sig at være en udmærket „Lokomotivfører“. Vi aftalte at mødes igen om Aftenen; og da Nik, Carl, Kay og jeg kom hjem, var vi enige om, at der maatte gøres noget ekstra; vi mødte da derude ikke alene med Lommerne fulde af Fyr-værkeri, men med ti selvlavede Fakler, der brændte aldeles glimrende. At beskrive disse Rutschetur, naar vi i lange Tog, Damer og Herrer mellem hinanden, susede ned ad Bakken i Fakkelskin, medens Kineserne knaldede og Assensborgerne stod i Klynge rundt om og sagde: „Det er storartet!“ er vanskeligere, end det var at arrangere dem. Megen Opsigt vakte det, naar jeg, som alle vidste ikke havde „rovset“ før, fik selv de forsigtigste Damer med ned ad Bakken paa min Slæde, men

endnu mere dog Nik, som havde gjort forgæves Forsøg paa at lære den ædle Sport, og som nu derfor tog det Parti at rutsche paa en lille Enspænder, som han søgte at styre med Benene. Alle Gadedrengene raabte da: „Se der kommer den gale Student paa Ge'bukken.“ Ved Titiden kom der en Bolle Punch,

Paa „Rovsetur“.

og i et af de smaa Lysthuse, hvor vi fejede Sneen bort, blev den tømt i Fakkelskin, medens Taler holdtes og de rungende Hurraer lød ud over Skoven i den stille Nat.

Den følgende Dag blev det Regnvejr, saa det var godt Tiden var blevet benyttet.

23. Januar 1900. Skøjteføre blev det, og hvad der var endnu bedre, Kaneføre blev det ogsaa og det endda glimrende. Vi var naturligvis ikke sene til at benytte det. Tirsdag Eftermiddag kørte vi i stort Selskab med klingende Klokker bort fra Byen. Efter halvanden Times pragtfuld og munter Kørsel an-
268

13. Februar 1900

kom vi til vort Maal, Blædels Hjem i Ørsted, hvor vi blev modtagne med aabne Arme og Kaffe. Der var ikke Tale om, at vi maatte tage afsted igen, vi skulde blive til Aften, og da vi havde spist til Aften, blev Spisestuen ryddet til Dans. Ved

Kanen forspændt i Gaarden.

Totiden holdt Kanerne for Døren, og jeg behøver næppe at sige, at det allermest vellykkede var næsten Hjemturen. Noget skønnere kunde man overhovedet ikke tænke sig. Om Torsdagen, Moders Fødselsdag, havde vi selv en Middag paa 26, og den var meget fornøjelig. Den endte med, at vi kørte de unge Damer hjem paa Slæde. Næste Dag var imidlertid saa ogsaa Herligheden forbi, og jeg forlod Assens.

13. Februar 1900. Stop, Stop, Halløj, Halløj, Pst! Vil I rent

taabelige Dage se til, at I kan komme pænt efter hinanden i sluttede Geledder og ikke styrte afsted og vælte ovenpaa hverandre. I er jo allerede blevet filtrede ind i hinanden, saa jeg vist ikke uden videre kan hitte ud af det mere; men lad mig nu forsøge.

Fredag den 19. kom jeg herover, ja og saa begyndte jeg straks pænt hos min Manuduktør; men jeg var rigtignok ogsaa kommen et Par Dage for sent. Søndag var jeg knap staaet op, førend Engell indledede Visitternes Række. Sammen med Sophus aftalte vi at gaa i Teatret om Aftenen, og han blev derfor og spiste Frokost med og hjalp mig med at underholde de andre Visiterende, der kom strømmende ind for at høre Nyt fra Assens. Ved Halvtretiden tog vi ind til Byen,

Farbroder Paul.

købte Billetter og besøgte Farbroder Paul, der tog os med ud paa en Udstilling af den ejendommelige Maler Kaulums Malerier og derfra paa en Vandring gennem Vintertivoli og Automatkafeerne. At se Onkel Poul staa med dobbelt Forspand af Brilller og skyde om Kap med Engell og mig, var alle Pengene værd. Vi spiste til Middag her hjemme, og om Aftenen var vi saa henne at se Otto Benzons Moderate Løjer, hvilket var knusende Løjer; og derefter skiltes vi inde i „Standard“. Næste Aften tog Engell og jeg ud til lange N. M., der bor helt ude paa Dronning Olgasvej, hvor vi tilbragte en yderst livlig Aften.

Dagen efter spiste jeg til Aften ude hos Wulffs sammen med de 2 Møllere og Ramsing, og oppe hos den ene af Møllerne sad vi senere efter god assensk Skik og holdt Taler til langt ud paa Morgenstunden, hvilket var meget morsomt. Næste Dag var jeg paa en Del Visitter, men ved et rent Tilfælde ikke ude om Aftenen. Den næste Aften var jeg derimod ude med Troels-Lunds til et hemmeligt sønderjydsk Møde, hvor Høffding, Professor Karl Larsen og selve Georg Brandes talte, hvilket var meget interessant. Aftenen sluttede oppe hos Troels-Lunds, hvor vi spiste skaaret Smørrebrød af et stort Fad, paa tildækkede Stole ved en lille Lampe i den store Dagligstue – meget romantisk. Den næste Aften kom Moder, og Aftenen efter var jeg til et højst interessant Møde i Studenterforeningen, hvor Pastor Breitens talte om Tro og Viden, særlig med Hensyn til Darwinismen. Næste Aften, Søndag Aften, var vi alle i Dagmarteatret og saa „Fætter Georg“, hvad der var meget morsomt. Tirsdag var det jo min Fødselsdag. Onsdag rejste Moder. Den følgende Aften tilbragte jeg meget hyggeligt oppe hos Farbroder Nicolajs, der nu snart skal rejse, næste Aften kom Bisgaard, Aftenen efter var jeg til Oplæsning af Fru Erna Juel-Hansen i Studenterforeningen, hvorefter der var musikalsk Soirée. Trods al min Mangel paa Musikbegreb blev jeg revet med af Fini Henriques' Spil. Næste Aften, Søndag, var jeg ude hos Farbroder Sophus og besøge min store Familie der. Den følgende Aften skulde jeg have været i Det kgl. Theater, men maatte nøjes med en Whist her hjemme. Torsdag var jeg ude til et interessant Foredrag af Pastor Schack i Studenterhjemmet; næste Aften var jeg til et meget hyggeligt og fornøjeligt Fødselsdagsgilde hos Moster sammen med Nik

Dagbogsblade

---

og Munke, og Aftenen derpaa hørte jeg, efter at jeg havde haft en pæn lille Middag for Troels-Lund og Student Brøchner-

Tante Anthonie og Farbroder Sophus med Børn. Børnene f. v.
i Baggrunden: Anthonie, Niels Munk, Paul, Aage. I Midten:
Agathe, Inger Marie, Charlotte. I Forgrunden: Nicolaj, Sophus.

Mortensen, et Foredrag om det græske Helvede af Professor Heiberg, efter hvilket en meget lang og meget interessant Diskussion fandt Sted. Særlig Professor Troels-Lund bragte Vind i Sejlene og brød en ordentlig Lanse med Professor

272

10. April 1900

Scharling. Næste Formiddag Klokken 10,50 tog Engell og jeg med Toget til Helsingør for at besøge Carl. At vi tilbragte en storartet Dag deroppe, en af dem man kan skrive blandt de lyseste og lykkeligste, behøver jeg næppe at sige, blot jeg an-

Ego, i Aaret 1900.

fører, at han var i sit mest storartede Humør. Næste Aften havde jeg Nik og Wittrup her til Aften, og Aftenen derefter, nemlig i Aften, har jeg raabt Stop til Tiden. Selvfølgelig skulde jeg egentlig have været ud, nemlig i en Diskussionsklub ved Navn „Academicum“, som Grev Reventlow og A. C. Larsen har stiftet, og som jeg er blevet opfordret til at træde ind i . . .

10. April 1900. Henved et Par Maaneder ere forløbne, siden jeg sidst ofrede min Tid paa at

beklattede Dagbogens hvide Blade. Det skulde derfor synes, at der var mere end nok at fortælle, men det er der egentlig ikke. Ikke fordi jeg ikke har oplevet noget, jeg har saamænd oplevet mere i de to Maaneder end jeg i sin Tid oplevede i et Par Aar, men jeg synes, at det hele egentlig har saa lidt Værd, at der ingen Interesse er ved at gemme paa det. Tag de sidste tre til fire Uger, som jeg har fortalt om i den sidste Dagbog, kør dem sammen i en Bunke og anvend dem paa Tiden siden da, saa har du hele Recepten. Kort sagt Livet er det samme, men engang saae jeg det uden Anledning fra den rosenrødeste Side,

og nu ser jeg det uden Spor af Anledning fra den sort-sorteste, derfor lod jeg mig henrive til Ytringen om, at intet af det oplevede skulde have Værd nok til at omtales. Jeg vil imidlertid overvinde mig selv og fortælle et og andet i Flæng. Noget af det sidste, som jeg omtalte, var Foreningen „Academicum“, som jeg var blevet Medlem af. Siden da har jeg regelmæssig tilbragt hveranden Tirsdag Aften der, og det har været baade hyggeligt og interessant. Med stor Liberalitet har Grev Reventlow stillet sin smukke Stue til Raadighed og trakterer desuden med Cigarer og Øl, ligesom han selv meget hyppigt deltager i Diskussionen. Den anden Stifter af Klubben, A. C. Larsen, er ligeledes næsten altid tilstede, og jeg har

Kreditforeningsdirektør Grev R. Reventlow.

haft en Del med ham at gøre, hvad der har interesseret mig meget, da han ikke alene er en begavet Mand, men inde i mangt og meget, som jeg ikke endnu ved Besked med. Blandt Medlemmerne findes flere baade interessante og behagelige Personligheder. De Gange jeg har været dernede, har jeg med Iver deltaget i Diskussionen — særlig en Aften, da Troels-Lund holdt et religiøst Foredrag, og hvor jeg brød en ordentlig Lanse baade med Greven og A. C. Hos Troels-Lunds er jeg kommen en Del i den mellemliggende Tid og er blevet Dus

10. Juni 1900

---

med Sønnen,¹ en Ting som jeg meget sjældent indlader mig paa. En anden af mine Kollegaer i Holdet, som jeg er kommen til at sætte megen Pris paa, er Georg Brøchner-Mortensen.² Det er et virkelig alvorligt, sundt Menneske, der er fuld af Livsfriskhed og Livsmod og har mange Interesser. Det er mig altid en Glæde at være sammen med dem, og der er meget faa, som jeg kan sige det om. Hos min juridiske Manuduktør er jeg foreløbig færdig. Vi endte den 31. Marts med en større Frokost paa Dagmar, og en morsom Afskedsfest var det; hertil bidrog ikke mindst, at vor Manuduktør Just-Lund samme Dag blev Overretssagfører. Ellers saadan større Festligheder har jeg ikke været til mange af, skønt jeg kun har været faa Aftener hjemme i al den Tid. Hyppigt gaar jeg op i Foreningen, hvor der naturligvis har været mange interessante og livlige Aftener; kun en enkelt Gang har jeg hævet Røsten dernede, det var ved et skandinavisk Møde, og det jeg opnaede var, at Professor la Cour faldt slemt over mig, og at jeg stadig tiltales af en Herr L., der er i Bestyrelsen for den nordiske Forening, hvoraf jeg for Resten halvt har lovet at blive Medlem. En Aften, som jeg var paa Vej til Foreningen, kom jeg med til Spektaklerne i Anledning af Valgene. Af andre Fornøjelser kan jeg nævne Hartmanns Begravelse, hvortil jeg svang en Fakkell. Den var meget festlig men egentlig ikke særlig højtidelig. Det smukkeste var, da Studentersangforeningen om Eftermiddagen fra Foreningens Balkon sang Hartmannsangene ud til de ca. 10,000 Mennesker, der havde samlet sig nedenfor. Om der har været flere særlige Fornøjelser, husker jeg

¹ Nuværende Dommer Troels-Lund. ² Nuværende Direktør for Statens Sindssygeanstalter.

ikke, jeg vil altsaa lade det forblive ved de nævnte, da jeg om nogle Timer skal tiltræde Rejsen til Assens, hvor jeg efter Sædvane agter at tilbringe min Paaskeferie.

22. Juni 1900. Ja undskyld, elskede lille Dagbog, at jeg har negligeret dig saadan i den sidste Tid, men jeg har nu engang ikke haft Lyst til at skrive i dig, og du er jo dog kun til for min egen Fornøjelses Skyld. Du maa nu heller ikke vente, at jeg skal indlade mig paa en længere Skildring af alle de interessante Ting, der er sket i de to sidste Maaneder, det bliver højst nogle løse Pennestrøg. Vær du ogsaa kun glad over, at du ikke skal besmøres med Skildringer af Middage hos Troels-Lunds ude i deres Villa, „interessante“ Aftener i Academicum, muntre Aftener med gode Venner, aandrige Samtaler med Nicolaj osv. eller lange Beskrivelser af Senioratsvalg i Foreningen, Sommerbal hos Onkel Sophus, humoristiske Cycleture med Kusine Agnes og alt hvad der nu ellers kan være. Jeg skal gøre et rask Spring frem til Pinse og skitsere Begivenhederne siden da. Fader og Moder var i Carlsbad og Kay vel anbragt i Lübeck, saa Munke og jeg kunde ikke saa godt tage hjem, hvorfor vi besluttede os til at drage ned og besøge Harboes. Allerede paa Vejen til Stationen var jeg paa Tyvejagt pr. Cycle, og saaledes havde vi adskillige Smaahændelser paa Vejen. I Roskilde tilbragte vi en Times

N. Hertel Wulff.

22. Juni 1900

Tid og besaa Domkirken der, hvad der var interessant. Henvend Ottetiden rullede vi ind i Præstegaarden, hvor vi fik en overordentlig hjertelig Modtagelse af Pastoren og Fruen, og hvor Carlo ogsaa en Time efter kom rullende ind paa Cycle. To storartede Pinsedage tilbragte vi nu her i den herligste Sommer-

I Sorterup Præstegaardshave.

Herren med Hatten paa Hovedet er Pastor Harboe, Damen, der skænker Kaffe, Fru Harboe og den unge Mand i Forgrunden Carlo Harboe.

varme. Den velholdte, duftende Have, der laa badet i Solskin med den lille Dam og dens rød- og hvidmalede Baad med Dannebrogflag i Agterstavnen, og saa de rare hjertelige Mennesker forekommer mig som den reneste og blideste Idyl, der tænkes kan. Rejs vidt og bredt og se, om du finder noget mere smukt og mere idyllisk end hin Præstegaardshave, noget mere fredelig skønt end Skovsøen i Frederikslunds Skove. Det eneste, der ellers er til at fortælle om fra de Dage, er en Cycletur,

som Carlo, Munke og jeg foretog til Østerbjergdal, hvorfra der er en storartet Udsigt, og til Antvorskovklosterets gamle Ruiner. Vi blev alle tre lige overraskede over at se, hvor omfattende og interessante disse var.

Assens, den 10. Juli 1900. 2. Pinsedag besteg Carlo og jeg vore

Gisselsfeld.

Cycler for at følges ad til Gisselsfeld. For en meget stærk Modvind arbejdede vi os den første halve Mil langsomt frem, men da Solen luerød var sunken ned, gik Vinden ogsaa til Hvile, og hurtigt rullede vi nu gennem de smukke Skove forbi Sorø til Susaaens Banker, hvor vi indtog en Forfriskning, medens vi nød den smukke Udsigt. Derefter rullede vi videre og ankom efter en herlig Tur henimod Klokken 1 til Gisselsfeld. Egentlig vilde jeg have været til Haslev for at sove der; men Carlo var for træt til at følge med derhen, og til at ride ud i Mørket for at finde den mig ukendte Landsby havde jeg min-

10. Juli 1900

dre Lyst. Ganske stille listede vi derfor op ad Trapperne og redte os et Leje i Carlos Værelse og sov sødeligt til Kl. 5,30. Jeg stod op lige saa stille, listede ned ad Trapperne og forsvandt paa min Cycle, som det havde været en anden Ind-

Farbroder Nicolaj.

brudstyv. Til Morgen spiste jeg i Haslev, og om Formiddagen, medens Carlo var paa sit Arbejde i Haven, besøgte jeg Bregentved, hvor jeg besaa den skønne gamle Have og tilbragte nogle Timer i de herlige gamle Skove. Klokkeren 12 deltog jeg i *table d'hôte* paa Haslev Kro, hvad der var meget fornøjeligt, og cyclede saa tilbage til Gisselfeld, hvor jeg besaa den pragtfulde Have, om hvis Klippepartier, Blomsterflor og Frugtrækker der kunde skrives mange Sider – for ikke

at tale om Drivhusene. Klokkeren fem besteg jeg atter Dyret og rullede for blid Medbør over de mange lange Bakker til Vallø, hvor jeg grundig besaa det efter Branden genopbyggede Slot. Med Toget tog jeg derfra til København. Ved Hjemkomsten fandt jeg et Brev fra Fader, hvori han meddelte mig, at Farbrødrene Poul og Nicolaj havde tilbudt at forære mig et Beløb til en Islandsrejse. Egentlig havde det været min Plan at rejse til Paris til Verdensudstillingen, men glad blev jeg selvfølgelig i højeste Grad over dette smukke Tilbud, hvoraf jeg dog kun

tog mod det halve Beløb. I den følgende Uge dyrkede jeg uafbrudt Filosofien, naar undtages enkelte Cycleture sammen med Agnes, Nik og Munke og Besøg hos Troels-Lund, med hvem jeg tog de sværeste Spørgsmaal udi Filosofien igennem. Den 13. ved Tolvtiden mødte jeg paa Universitetet, paa Forhaand vigtig over det *præ*, jeg troede jeg skulde hente hjem. I hele Pensumet var der kun tre fire Spørgsmaal, som jeg selv vilde sætte mig til *laud* i, men dem syntes jeg, at jeg havde Lov til at haabe ikke at komme op i. Mit Navn blev raabt op, jeg bukkede for Professoren, satte mig og fik et Spørgsmaal, som jeg af flere Grunde med Rette aldeles ikke troede kunde stilles som særskilt Eksamensspørgsmaal, bl. a. fordi det ikke stod nævnt i Bogen.

København, den 4. September 1900. Kort og godt jeg fik *haud*; men jeg maa indrømme, at jeg tog Slaget som „en Mand“. Hvad der hjalp meget dertil var, at jeg lige fra Eksamensbordet tog ud til Troels-Lunds til en større Champagnemiddag til Ære for os tvende Kandidater og blev modtaget med lige saa stor Hæder og Hjertelighed, som om jeg havde faaet *præ*. Affæren ligger nu 3 Maaneder tilbage i Tiden og forekommer mig mindst at være et Par Aar gammel, saa nu har den jo tabt Interessen; men ogsaa i Øjeblikket tog jeg det som sagt særdeles roligt, netop fordi jeg havde en Følelse af, at jeg havde fortjent meget mere. Nogle Dage efter kom Fader og Moder hjem fra deres Carlsbaderrejse, og vi tilbragte nogle gode Dage herovre, inden jeg tog med dem hjem til Assens, hvor Sommerferien begyndte, — denne lange, glimrende Sommerferie, som først er endt nu, og hvor saa utrolig meget er oplevet. At give en indgaaende Skildring nu bagefter er selvfølgelig

280

5. September 1900

umuligt, men heldigvis har jeg nogle kortfattede Optegnelser fra den ene Maaned i Assens, som jeg vil indføre, maaske med nogle supplerende Bemærkninger, og fra den mindeværdige Islandsfærd nogle Dagbogsoptegnelser, der ligeledes udmærker

Paa Besøg hos Troels-Lunds.

F. v. Fru Hagemann, f. Troels-Lund, Professoren, Professorinden,
Frøken Troels-Lund, Assessor Andræ.

sig ved deres Kortfattethed, men som dog maaske vil kunne give et lille Begreb om, hvilken enestaaende Tur det var, og i hvert Fald vil kunne kalde de mange herlige Minder tilbage hos mig.

København, den 5. September 1900. Fra den første Tid i Assens kan jeg ikke huske ret meget andet end, at det var gode hyggelige Dage med mindre Køre- og Sejlture sammen med Fader og Moder eller nogle flere; men fra den 5. Juli begynder Optegnelserne, og jeg skal altsaa anføre:

5. Troels-Lunds Ankomst. Besigtigelse af Byen, „Fox“ og „Trio,“ Klokken 6 hejses Sejlet, Troels og jeg glider ud af Havnen. Middag under Fænø. Øen beses. Langsom Sejlad; Troels falder i Søvn ved Roret. Klokken 7 Ankomst til Fredericia, Visit hos Mægler Mortensens; Køretur til Skoven, 6. Juli-Fest. Møde med Brøchner-Mortensen og Spæth. Almindelig Jubel. Hjemkørsel og Fest ombord paa „Fox“. Klokken 7 Morgenkaffe hos Mortensens i Lysthuset. Der lettes Kl. 8. Magsejlad til Vejle Fjord. Længere Krydsning gennem denne. Ankring under Munkebjerg. Dette be-

Sejlad med Fox.

stiges og beses. Tordenbyger og Solstrejf ud over Vejle Fjord – vidunderligt smukt. Letning; strygende Sejlad til Bogense. Morsomme Sange. Spæth ikke rigtig vel. Besværlig Indsejlad. Bogense beses i Maaneskin. Udtørning Klokken 6; Byen, Kirken o. a. beses. Letning Klokken 9. God Sejlad til Fredericia. Ankom der Klokken 1. Fin Middag hos Mortensens. Kaffe med Likør hos Spæths. Letning og prægtig Hjemsejlad til Assens. 9. Hvile og Fred. 10. Ellen Lützhøfts Ankomst. 11. Køre-

282

5. September 1900

tur til Frederiksgave med den svenske Frk. Kinch (Kulla); Lattervridninger. 12. Ankomst af Kay, Munke (med 70 Points i Lommen), Louise Paludan, Groth og Nik. Overbrusende Lystighed hele Eftermiddagen. 13. Køretur til Sønderbybjerg og Sejltur med Stubs. Voldsomt Liv. 14. Fridag, ingen fastlagte

Vor Barndoms- og Ungdoms-
kammerat Ellen Lützhøft.¹

Udflugter for Dagen! Sejltur med „Trio“, der havde Ellen, som ikke maatte sejle, paa Slæb. Trods Fridag Aften paa Næs. 15. Knusende morsom Tur til Helnæs med tre Vogne. Bal i Kroen. 16. Meget livlig Sejlads til Fredericia med Louise Paludan, der kommer akkurat for sent til Toget. Der overnattes dels i Byen, dels om Bord paa Fox. 17. Rørende Afsked med Louise. Timevis Krydsning forbi Middelfart med Strømmen og Vinden imod. Ankring under Stenderup. Dej-

lig Spadseretur i Skoven. Middag om Bord. Groth holder Tale paa Dansk og takker for de smukke „Land- og Søpartier“, vi har vist ham. Strygende Hjemsejlds. 18. Stor Havefest hos Larsens med Middag og Bal. 19. Stortur til Fænø med „Fox“ og to flagsmykkede Baade paa Slæb. Bal paa Næs i Fakkelskin. 20. Stort Bryllup paa Frederiksgave. Anna Margrethe og Helms vies i Sønderby Kirke. Bryllupsmiddagen. Danse- og Havefesten meget vellykket med glimrende Vejr. Stor Bryllupsfrokost hos Agenten,² „Fox“ Afrejse til Lübeck med Kay, Groth, Nik og

¹ Ældste Datter af Pastor, senere Stiftsprovst Lützhøft. ² Ved Agenten forstaas min Farbroder Frederik, som var en af de sidste, der var Indehaver af den gamle Titel Kgl. Agent.

Munke. Islysthus i Toften, Bal i Anlægget. 22. Køretur til Voldbjerge med Bo. 23. Bal hos Linds med Tale for Vært og Værtinde. Sværmen paa Broen. 24. Ellens Afrejse. Kirsten Seidelins og Eva Haacks Ankomst. 25. Stor Istedfest i Anlægget. 26. Køretur over Thorøhuse til Frederiksgave. 27. Afrejse til Island.

Paa Køretur.

Dermed slutter denne Suite af Optegnelser; jeg tror, at de netop i deres Korthed kan give et lille Begreb om, hvorledes vi morede os, alle vi Unge, der samledes i Assens, og at de engang i Tiden vil kunne genkalde mig de mange lyse, glade Minder, jeg har fra denne Tid – den mest sorgløst lette, jeg endnu har oplevet.

København, den 17. September 1900. Jeg vil nu gaa over til den næste Suite af Optegnelser; ogsaa de er forholdsvis alt for korte, thi de handler om en saa smuk, saa minderig og betydningsfuld Episode i mit Liv, at der burde ofres en Bog paa den alene. Jeg taler om Studenternes Islandsfærd. Der bliver

17. September 1900

skrevet en Bog om den Tur, som jeg vil købe, naar den udkommer; og i Haab om, at den bliver god, vil jeg her nøjes med at indføre mine ret summariske Noter; saa korte de er,

Anna Margrethes og Helms' Bryllup.

Anna Margrethe er min Kusine, Datter af min Farbroder, Dyr læge C. Plum, Frederiksgave, og blev viet til Brygger, cand. polyt. Holger Helms, senere Direktør for Chokoladefabrikkerne Globus og Elisabethsminde. *Øverste Række f. v.* Elisabeth Fenger, Onkel Paul, Ingrid Hvenegaard, Thorvald, Preben Hvenegaard, Godsejer Brønnings-Hansen, Edith Damsboe, Ego, Lange Munke, Brygger Axel Hansen, Fru Proprietær Damsboe, Overretssagfører Chr. Helms, Frøken Helms. *Anden Række f. v.* Proprietær Damsboe (Flenstoft), Fru Brygger Axel Hansen, Fru Proprietær Melchertsen, Fader, Fru M. Hvenegaard, Frøken Christiane Holme, Brud, Brudgom, Onkel Carl, Frøken Schrøder, Frøken Helms, Forpagter Hvenegaard (Frederiksgave), Proprietær Melchertsen (Agernæsgaard), Fru Overretssagfører Helms, Frederik Plum, Sognepræst Meyer (Sønderby), Pastorinde Meyer, Farbroder Frederik. *Tredie Række f. v.* Frøken Margrethe Holme, Fru Margrethe Fenger med Karen Plum, Frøken Koed, Frøken Elisabeth Schrøder, Jærgemesterinde Langkilde, Tante Dagmar (Frederiksgave) med Ida Plum, Professorinde Helms, Moder, Overlærer Leuning. I Græsset: Dagmar Plum, Marie Elisabeth Plum, Ejnar Plum, Frøken Helms, Ingrid Plum, Ingeborg Plum.

vil de vistnok kunne tilbagekalde nogle af de vidunderlige, ubeskrivelige Stemninger og Oplevelser fra denne herlige Vikingefærd, som den blev kaldt: Minder om Dages Sejlads i Solskin over blaanende Bølger, om sprudlende Liv fra Morgen til Aften, om ægte Studenterhumør, om godt Kammeratskab og gryende Venskab; Minder om Farter gennem fremmede Storbyer, Kørsel over Bjerge, Sejlads over vidunderlige Søer og susende Kørsel over Kæmpebroer og gennem kulsorte Tunneler; Minder om lyse Nætter paa det store Ocean med rullende Dønninger og oprørt Sø, med lystige Sold ved Bagbordsrat under Skruens Snurren og Loggens Kimen; Minder om Sejlads mellem fjældknejsende Øer, paa hvis Skraaninger Legetøjshuse laa broget spredte, og over hvis bratte Skrænter Elve i hvirvlende Skum styrtede ned; Minder om Sejlads langs med og rundt om fjældfyldt Land med fantastiske, bisarre, kæmpestore Granitformationer, med hvidprikkede Fuglebjerge, med tusind Fod høje, i alle Farver spillende Vulkaner og med straalende snehvide Jøkler og Bræer, ved Foden furede af sortstribede Moræner; Minder om susende Ridt for at følge med den dristigt udfordrende Rytterske og de taabelige Løjtninger til Elve, hvor Laksene sprang højt i Fossen, og til Udsigter, hvorfra Landskabet strakte sig milevidt, vildt og barokt, begrænset af blaanende, i Solen glitrende Jøkler; Minder om dagelange Ridt over Bjerge og Heder, gennem Dale og rivende Elve, over skrøbelige Broer og bratte Fjældsider, forbi brummende Fosser, udbrændte Vulkaner og dybe Basalt-huler; Minder om Udsigter over blaanende Søer, knejsende Bjerge, vidtstrakte Kratskove, kogende, sprudlende Kilder og Vulkaner og Jøkler – om Ophold paa sagnrige Steder, paa

29. Juli 1900

gungrende Jordbund mellem hede, springende Kilder og med tordnende, skummende Vandfald; Minder om Champagnesold og Natteleje i vaade Klæder paa vaadt Hø i vaade Telte, ja og frem for alt Minder om Ankomst til fjerne Broderøer, om

Toget svinger ud fra Universitetet.

jublende, gæstfri Modtagelse af Frænder og Venner, om Øjeblikke hvor der spillede paa Sjælens dybeste Streng, om lykkelige Timers Fest, om glødende Taler, begejstrede Sange, Løfter og Tak og Jubel og Glæde; og Minder om – Afsked. Dette er de levende Minder, malede med den brede Pensel. Og her nedenfor lader jeg, som sagt, nu de korte Notitser følge, som jeg haaber gennem Tiderne kan vække Minderne til Live:
„*Botnia*“s Promenadedæk, den 29. Juli 1900. Dagen igaar var Afrejsens Dag. Opstandelse Klokkeren 6. Festmarche Klokkeren 8. Fuld Musik gennem Gaderne og Blomsterkastning. Ved Af-

skeden alle Broer fulde af Folk, mange Talere, jublende Hurraer, nye Blomsterskyller og megen Viften. Munterhed over hele Linien og herlig Solskinssejlads. Stor Presse- og Gæstefrokost med Masser af Talere etc. Rørende Afsked ved Kaffen og Kognakerne, hvorpaa alle fremmede sættes fra Borde. Alle, nej Musikken er glemt. Stort Halløj, der bakkes, og endelig bliver

Afsked fra Land.

Afsked ud for Helsingør.

ogsaa den sat af. Man ser sig om blandt samtlige Deltagere, op-søger selv de fjærneste Bekendtskaber, præsenterer sig for alle. Almindelig Kammeratskabsfølelse og megen Munterhed. Stille, roligt Vejr. Brevduer med Post afsendes, da man faar Anholt i Sigte. Middagen indtages ved Femtiden. Meget animeret. Ved Aftensbordet raabes almindeligt paa Mad. Ingen Søsøge. Man øver sig paa at raabe Hurra. Skagens Fyr passeres Klokken 12,30; pragtfuld Sejlads; „Ceres“ passeres for tredje Gang. Blaalys afbrændes. Hurraerne dunder ud i Natten. Køjerne redes ikke. Prytz fortæller Historier. Skagens Fyr glimter længere og længere borte. Indtørning Klokken 2,30.

I Dag Udtørning Kl. 6. Rum Sø, pragtfuldt. Bramsejlskuling. Spredte Tilfælde af Søsøge. Ved Frokosten kun fire ved mit Bord. De Søsøges Kvaler søges mildnede ved Brydekamp og Kædetagfat paa Dækket. De opgives. „Styrtebladet“ startes

288

oppe paa Stormdækket som Oppositionsblad mod det endnu ikke udkomne Regeringsorgan „Botnia“. Der er nok til at besørge Ombrækningen (Parentes: der blev sagt meget bedre Vitser). Middagen indtages, de Søsyge makes, men Lagkage har de ikke godt af. Megen Munterhed, det kniber med Balancen. En Haj menes i Sigte (rimeligvis en stor And). Vinden

Islandsfærds-Komiteen.

F. v.: Pürschel,¹ Mylius-Erichsen,² Honnens de Lichtenberg,³ Fogh,⁴ Steinthal.⁵

løjer langsomt af, flere og flere kommer paa Benene. Omtrent alle samles til et Foredrag om Island af Dr. Valtyr Gudmundsson. Ved Aftensbordet møder vi fuldtallige; der konsumeres umaadeligt. „Botnia“ uddeles, „Styrtebladets“ flotte Reklame ses. Almindeligt Sold paa Komiteens Regning langs Styrbords-Siden.

Honnens de Lichtenberg udraabes til Student *honoris causa*. Indtørning Klokken 4,30 uden Landkending.

Botnias Oversalon, den 30. Juli 1900. Frisk Kuling. Udtørning Klokken 7,30. Spredt Søsyge. Olaf Hansen ser bleg, men fat-

¹ Den senere Dommer og Politiker. ² Den dengang kendte Forfatter og senere Grønlandsforsker, hvis triste Død i Nordhavsisen bl. a. er bleven mindet ved Mylius-Erichsen-Stenen paa Langelinie. Han var, saavidt jeg husker, Ophavsmand til Tanken om Studenternes Islandsfærd, og han blev under Turen dens virkelige Fører. Naar der her i Danmark senere er rejst Mindesten og Mindestatue for ham, bør disse ogsaa tjene Mindet om, at han var *primus motor* for Bygningen af den Bro mellem Island og Danmark, som denne Studentertur, efter de mange Aars Misforstaaelser, var Begyndelsen til, og som senere førte til den tilfredsstillende Ordning imellem Landene. ³ Hofjægermester Honnens de Lichtenberg, en af Turens ældste Deltagere og en af de faa, der ikke var Student. Han forstod at vinde saavel vore som Islændernes Hjerter og blev derfor ogsaa, som Dagbogen beretter, højtidelig udnævnt til „Student *honoris causa*“. ⁴ Den udmærkede Læge Dr. Fogh, der desværre senere omkom ved en Automobilulykke. ⁵ Den nu vel kendte Overretssagfører Steinthal.

tet ud. Sommerfeldt og L. Skou kappes om at bringe Neptun de første Ofre. Petersen falder i Søvn over sin Pibe. Kaptajnen har Gigt, han er første Mand, der behøver Lægehjælp. Halløj – Skotland i Sigte!

Botnia, den 3. August 1900. En dejlig Indsejlad i straalende Solskin til Leith. Fife Ness og Bass Rock og meget andet bør meget længe mindes. Lodsbaaden bringer Post – ingen Breve. Vanskelig og langsom Sejlads gennem Havnen; Kollision med et Par Dampere; Klokken 3,30 lægges til Bolværket. En

Interieur fra Rygesalonens.¹

En Mængde Havnesjovere og den danske Koloni modtager os, med Konsulen, svingende et lille Dannebrogflag, i Spidsen. Det vældige Haveliv, de svære Heste, Drønet af Kullene, der styrtes i Lasten fra de i Kraner ophejsede Jernbanevogne, iagttages og beundres. Drosker hentes af

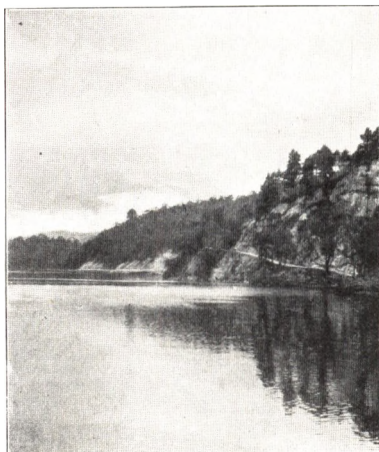
Komiteen overbeviser en Modstander.

den danske Koloni, og en herlig Køretur foretages gennem Byen forbi Holyrood ud til Arthur Seat, som bestiges. 800 Fod. Pragtfuld Udsigt. Køretur tilbage til Byen, en Bar besøges. Spadseretur og ny Besigtigelse af Byen. Aften paa Palace Hotel. Stort Sold; Bauditz glimrende. Marche efter Sækkepibe. God save the Queen, can you, can you. Sildig Hjemkomst.

¹ I Midten med Studenterhue den nu saa bekendte Eskimo-Forsker, Dr. Knud Rasmussen.

ten. Ved Loch Cathrine bordes en Damper, og Øllet rives væk. Englænderne forarges synligt over vor Munterhed, men formildes, da „God save the Queen“ afsynges. Kørsel gennem en Dal til Loch Lomond. (Husk endelig Nedkørselen til denne). Regnvejr. Lunch paa Hotellet – næ hvor der spises. Overfart over den skønne Loch Lomond i Regnvejr. Toget til Edinburgh stormes. Trylleordet „Cook“ hjælper os frem, skønt Cookmanden er blevet glemt paa den anden Side Loch Lomond. Steinthal forsøges myret under Kørselen gennem Tunnelerne. Ankomst til Glasgow i Regnvejr – Humøret lige godt. Færdselen dersteds imponerende. Takket være udmærket Stedsans fik vi,

Loch Cathrine.

de Herrer Cromer, Harhoff, Korrespondent til Illustreret Tidende, og jeg, forholdsvis meget at se af Byens Gadeliv og Færdsel og fandt ligeledes et brillant Hotel, hvor vi dinede. Klokken 8 Afrejse med Exprestog (for Øjeblikket Europas hurtigste Tog) gennem Skotland til Edinburgh. Store Kuldistrikter passeres, en Mængde Tunneler gennemflyves. Stemning og Humør. Pr. Sporvogn og Ben til Leith; Bar'erne besøges. Indtørning Klokken 2; interessant og morsom Dag. I Dag Udtørning Klokken 7. Bass Rock passeres ved Ottetiden; derefter spredte Tilfælde af Søsøge, dog nogenlunde fuldtalligt Møde baade ved Frokost og Middag. Pragtfuld Sejlads langs Skotlands Kyst; Aberdeen betragtes i Kikkert. Efter Middag udkommer „Styrte-

bladet“, Oplagene rives væk. Laura passerer, stor Jubel. Efter Aften stor Aftenunderholdning, Musik, Sang, Oplæsning etc. (udmærket) – ender i stort Fællessold paa Dækket. Maskinrummet besøges. Varme Kartoffler med Salt serveres. Pragtfuld

Udflugt fra Trangisvaag.

Morgen, hvor jeg selvanden stod paa Skibets Kommandobro og ventede paa Solens Opgang, mens Skibet rullede og vuggede med indtil 60 Graders Giring paa Atlanterhavets farvespillende, uendelige Dønninger.

Atlanterhavet, den 6. August 1900. I Forgaars nogen Blæst og stærk Søsyge. Baade Frokost og Middag smaat besøgt, men meget animeret. Fra Klokken 12 spejdes efter

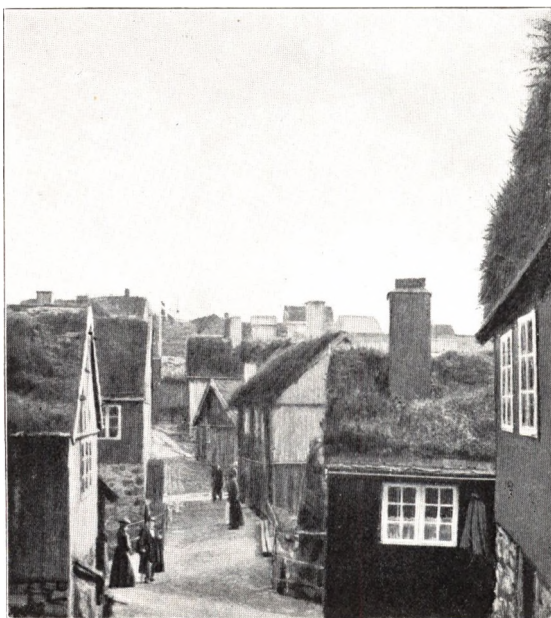
Færøerne. De første Hvaler passerer og beskues ivrigt. Først Klokken 2 øjnes Øerne. Majestætisk glider Store og Lille Dimon frem af Havet. Pragtfuld Indsejling til Trangisvaag. Omkring Klokken 6. Smaa Prikker kommer ud af Legetøjshusene, der er spredte op ad Klippen, løber rastløst rundt og iler ned til Baadene. De bevæger sig ud mod os – nærmere og nærmere – og Færingerne byder os velkommen til Trangisvaag. Stor Bedrøvelse over, at vi var kommet en Dag for sent; storslaaet Modtagelse, Fuglefangst, Sejltur, Grottebesøg og meget mere

havde været arrangeret. Imidlertid var der intet derved at gøre; og noget var der alligevel i Vente, saa Sorgen satte sig snart, især da vi kom i Land og hos Brødrene Mortensen fik Strømme af skumrende Champagne i bredfyldte Ølglas. Mange Taler og meget festligt. Dejlig Spadseretur langs Stranden. Damerne blev taget med om Bord, og om Aftenen havde vi en herlig Sejlads forbi Store og Lille Dimon op til Thorshavn, hvor Ankeret kastedes Klokken 12. Blaalys afbrændes og Raketter sendes op, men Thorshavn sover sø-

Huse i Thorshavn.

Gade i Thorshavn.

delig. Damerne sættes i Land, en lille Færing glemmes. Olaf Hansen findes syg i Kahytten. Indtørning.

6. August 1900

I Gaar Udtørning Klokken 6; Korrespondancen skrives paa Rælingen, Thorshavn betragtes nysgerrigt. Færø-Olsen med sin nybagte Studenterhue dukker op. Amtmanden kommer og modtager os, Baade omsværmer „Botnia“, og Hurraraabene

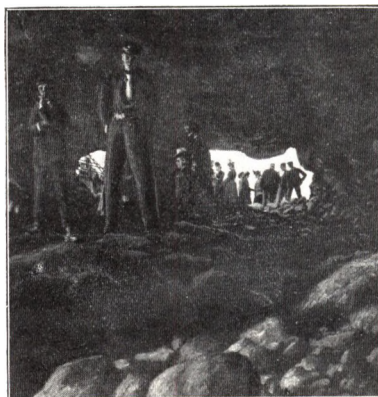
Fiskeplads ud for Thorshavn.

gjælder atter og atter tilbage fra Fjældene . . . Landgang. Rørende Modtagelse og Hjertelighed. Byen beses udvendig og indvendig. Olsen trakterer med Madeira paa Thorshavns d'Angleterre. En gammel hvidskægget Færing trykker mig i Haanden og takker for vort Komme. Klokken 9,30 Middag om Bord, derefter bemandede den Flotille af Baade, der imens har lagt til Skibets Sider; Kaproning til Nolsø. En nydannet, af Sø og Storm udhulet Grotte døbes „Studenterhulen“. Bestigning af Bjergene. Øl og Rødvin flyder i lange Baner, Hurraerne jubles ud, og

Stemning over det hele. Dertil en Natur af en Skønhed, der overgik alt, hvad vi havde set i Skotland. Fuglefangst; med egen Haand fanges en Søpapegøjeunge, der døbes Nols og bæres i Triumf ned ad Bjerget. Der sejles tilbage til Thorshavn. Færingerne synger fra Baad til Baad. En bedre Middag indtages om Bord paa Botnia med de færøiske Værter som Gæster. (Kaptajn Schacks Tale mod vore Planer om Hjemsejladis via Grønland i sørgelig Ihukommelse¹). Stor Folkefest i Ordets fuldeste Betydning. Programmet lød paa: Staaende Souper i Klubben, derpaa færøisk Dans paa Tinghuset, saa Panchesold i Klubben med Taler og Sange, og endelig færøisk og engelsk Dans over hele

Om Bord paa Færingbaade.

Studenterhulen.

Paa Fuglefangst.

¹ Det var lykkedes at samle en absolut Majoritet om Bord for et lille Besøg paa Grønland paa Hjemturen, og Spørgsmaalet var ogsaa ordnet med Skibets Kaptajn, da Captajn Schack, der laa med et af Marinens Skibe ved Færøerne efter at have besøgt Grønland, ved omtalte Middag holdt en Tale og fraraadede Besøget paa Grund af de Isvanskeligheder, som han mente at der var, men som det senere viste sig at der ikke vilde have været det Aar.

10. August 1900

Linien. Dog hvad det gælder om, er ikke, om vi fik en god Punch, om vi dansede saa eller saa meget, ikke de enkelte Taler, de muntre Sange, det er ikke det, der bør skrives eller bør mindes, men det, som ikke kan beskrives, og som dog aldrig

Paa Nolsøs Klipper.

vil glemmes af dem, der deltog i Festen hin Aften paa Færøerne: Stemningen – Hjerteligheden – *Folkefesten*. Klokken 3,30 Ombordstigning under Ledsagelse af hele Thorshavns Befolkning. Hurraraabene runger fra Skib til Strand, kastes tilbage fra Bjerg til Bjerg for langt om længe at dø bort som et Klagesuk. Fortsat Fest ombord, for at ikke Træthed og Søvn skal narre os for den pragtfulde Udsejlds mellem Øerne. Letning Klokken 5. Vidunderlig Udsejlds for de faa, der endnu havde Øjnene aabne.

Reykjavik, den 10. August 1900. I Forforgaars hele Dagen den

pragtfuldste Sejlads over det øde Atlanterhav – intet Land – intet Skib at øjne fra Morgen til Aften. Spredt Søsyge. De forrige Dages Begivenheder diskuteres. Humøret højt.

Vidunderlig Dag.

I Forgaars Island i Sigte ved Udtørningen. Alle Mand hurtigt op. Hele Dagen vidunderlig smuk Sejlads op langs Kysten med milevid Udsigt ind over Landet med Jøkler og Bræer og Moræner, der tegner sig som graasorte Hjulspor ved Bjergenes Fod. Og en Belysning lige saa dejlig som efter Lektor Bjarnasons Udsagn sjældent. Dagen gaar med at opfange Indtryk af det mødende. Postbaad og Vestmannaøerne passeres. Mængder af Trawlere iagttages under almindelig Drøftelse af, om de er indenfor eller udenfor Søgrænsen. Hvaler og andre Sødyr studeres ivrigt gennem Kikkerten. Hen paa Eftermiddagen almindeligt Raseri over, at vi maa gaa med knap halv Kraft for ikke at komme for tidligt til Reykjavik. Stor Cirkusforestilling: „Smeden“ rider Højskoleridt, „Bræk-Olsen“ og „Ræber“¹ brydes, „den

Farvel.

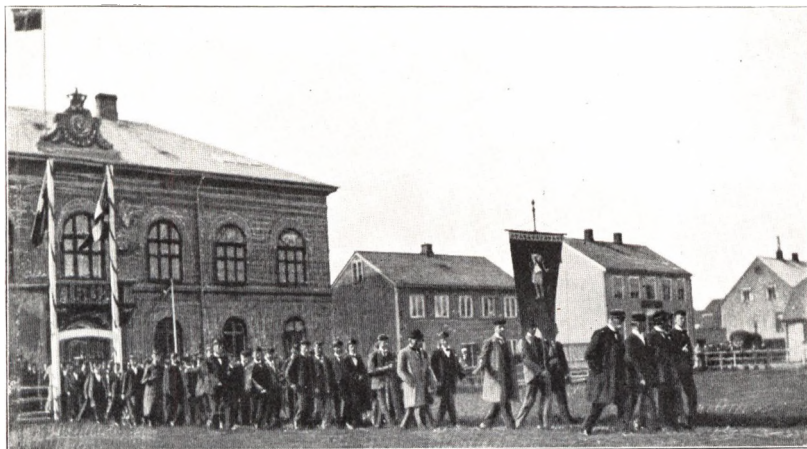
Den i Luften frit svævende Atalanta. Yderst t. h. den senere første danske Minister for Island, Bøggild.

¹ Hentydning til de den Gang saa bekendte Brydere Bech-Olsen og Roeber.

10. August 1900

i Luften frit svævende Atalanta“ forevises, Linedans, Balletten „Fjernt fra Danmark“ eller „Studentertoget til Fæø“ i tre Akter, foruden mange andre Numre, der alle opregnes i det smukt udstyrede Program. Reykjanæs passeres om Natten.

I Gaar Udtørning Klokken 7. Pragtfuld Indsejling gennem

Indmarche paa Reykjaviks Torv.

Faxefjord. Straalende Solskin. Alle Skibene og hele Byen flag-smykkede. Musik fra Orlogsskibene. Hurraraabene ruller fra Bjærg til Bjærg. En jublende, mægtig Stemning over alle. Komiteen kommer ombord; som ved Færøerne havde vi været ventet Dagen før, og et Skib ladet med Champagne var sendt os imøde. Klokken 10 Landgang med Krydseren Hejmdals Baade. Jublende Modtagelse; afsyngende: „Eldgamla Isafold“, Nationalsangen, der kalder Taarer frem i Islændernes Øjne, drager vi gennem de hurraraabende Rækker over den flag-smykkede Bro og gennem de festlig smykkede Gader til Torvet, hvor der bliver budt velkommen. Gæsterne

blev derpaa fordelte, og sammen med Thiele skulde jeg bo hos Landshøvdingen, Kongen over Island¹. Præsentationen foregik, og vi vandrede afsted til Landshøvding-Boligen, hvor Splitflaget vajede, og hvor Hendes Naade bød os velkommen. En Andrébøje – den eneste Art Budskab, der er naaet frem fra den sporløst forsvundne Nordpolsforsker – bringes, og undersøges med respektløs Grundighed, men viser sig ligesom de fleste af sine Søstre ingen Brevskaber at indeholde. En splendid Frokost indtages, og de tre Landshøvdingdøtre konverseres ved Kaffen. Hestene sadles og føres frem. Med et rask Sæt er vi i Sadlen, og i skarpt Trav gaar det ud af Byen til „Skolevarden“, hvorfra den vidunderlige Udsigt beundres. En halv Mils Vej udenfor Byen støder Amtmandens Datter og nogle Sø-officerer til os. I Galop fortsættes til Laxeelven, hvor Halsen paa den første Flaske Madeira knækkes; derfra videre til Røde Høj; undervejs holdes et muntert Hvil. Da Uret tages frem, er Klokken bleven for mange. Med slappe Tøjler gaar det i strygende Galop de halvanden Mil hjem. Stor Middag med Champagne. I med Omhu formede Ord beder jeg Landshøvdingen, der skal rejse næste Morgen, om at modtage vor Tak for den glimrende Modtagelse i hans Hjem. Lige fra Middagen tager vi afsted til Champagnesold med de islandske Studenter, for at vende tilbage ud paa Natten til Whisky med Officererne i Landshøvdingboligen.

¹ Grunden til, at jeg, skønt en af de yngste, blev indbudt til at bo hos Landshøvdingen, viste sig at være, at jeg havde haft Forfædre paa Island, der i lige Grad havde gjort sig ansete og afholdte der som dygtige Købmænd og som betydelige Personligheder. Ved min Ankomst til Island var den fordums Tilværelse af disse gamle islandske Repræsentanter for Slægten Plum mig ikke bekendt, saa jeg med Rette var indvendig flov over den Hæder, der under mit Ophold blev vist mig paa deres Vegne.

13. August 1900

*Tingvalla, den 13. August 1900. . . . Regn, Regn, Plaskregn –
vaagnede med Øret fuldt af Vand – men derom senere . . .*

*I Forgaars: Næppe var Morgenkaffen skyllet ned, førend vi
med et Spring sad i Sadlen og paa de herlige smaa Islændere*

Under Oprud til Udflugt fra Reykjavik.

i strygende Karriere galoperede ud af Reykjavik. Besøget gjaldt Spedalskhedsinstituttet, hvor der trakteredes med Madeira og holdtes mange Taler for denne Danmarks sidste Gave til „eld-gamla fostermold“. Derfra gik Turen videre til de varme Kilder, som laa dampende imellem nøgne Stenflader, og hvori Reykjavik faar sit Linned vasket gratis. Strakt Galop hjemad. Stor Frokost. Ridetur ned i Byen, hvor Museet og Altingshuset beses (interessant). Videre Ridetur ud for at se paa en strandet Trawler. Magnus, Landshøvdingens Søn, faar os selvfølgelig til at galopere paa de allermest umulige Steder. Omklæd-

ning. Klokken 5 stor Gallamiddag givet af Reykjavik By. I Ord at berette om denne Fest vilde være banalt; og fortælle, hvem der talte for hvad og deslige, vilde heller ikke passe her; men Stemning var der over hele Festen, en Stemning, som ingen, der ikke var med, kan gøre sig Begreb om; Følelser, som om en stor Familie efter lange Tidens Misforstaaelser og Strid atter mødtes og jublende over Samværrets Glæde gav hinanden de mest gyldne Løfter for Fremtiden om aldrig mere at ville skilles, men hjælpe og støtte hinanden i Kampen for at vinde fremad – mod Lys og mod Lykke. Efter Middagen Bal til langt ud paa Morgenstunden – kun afbrudt af Champagne, Taler og Sange. Det var en Fest, en storslaaet smuk Fest.

(I Gaar:) Besværlig Udtørning, men som sædvanlig ingen Tømmermænd. Magnus er glimrende. Klokken 11 samles vi drastisk udstyrede til denne Fart. De sidste Efternølere støder til ved Laxeelven. Den første Rytter falder med Hesten. Frokosten indtages i en herlig Dal. Glubende Appetit og glimrende Humør. Sidste Afsked med Værterne paa nær Konsul Thomsen. Ind over Mosfell Hede – Øde – Øde –. Forceret Ridt. Forsøg paa at ride i Geledder. Korte Ophold, Kognak skænkes rundt. Time gaar efter Time. Endelig naas Vand. Atter i Sadlen – videre. Mathed spores i Rækkerne – flere og flere sækker agter ud. Men Tingvalla vinker bestandig nærmere, og i Fortroppen gaar det med usvækket Humør hurtigere og hurtigere, til vi mod Aften i susende Galop stryger ned gennem det vidunderlig skønne Almannagjá og ud paa den berømmelige, vældige Tingvallaslette. Med et Spring er vi af Sadlen og inde i „Hotellet“, der ligger ved Foden af Almannagjá og ser ud, som om det skammede sig ved sin komiske, fjælebod-

13. August 1900

agtige Lidenhed i de storslaaede Omgivelser. De næste kommer efter, og stadig flere, enten i Følge eller alene; men hvor haardt det end har knebet de sidste Mil, saa rettes dog Ryggen, og Gangeren spores til Galop op foran „Hotellet“.

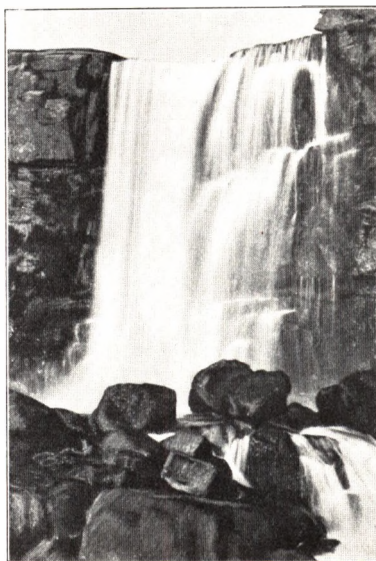
Almannagjá. Nedkørslen til Tingvallasletten.

Mange maa løftes af Hesten, andre synker blege eller søsyge af Rideturen om i Græsset. Et stort Antal er styrtede med Hesten, nogle endog flere Gange, men ingen er kommen til Skade. Aftensbordet er dækket, og med Jubel kaster hele Skaren sig over de friskfangede Ørreder – bevares hvor der spises og drikkes. Efter Bordet Smaaudflugter i Omegnen, Lovbjerget og Holmgang søen udpeges, Almannagjá og Øxaraa beundres. Champagnesold, med Konsul Thomsen som den ædle Giver. Et særdeles gemytligt Sovetelt, kun Støvlerne drages af for Natten. Tingvalla er Sengen, Høet Madrassen,

min Vadsæk Hovedpude og Rejsetæppet Dyne; men aldrig har jeg sovet sødere – eller vaagnet vaadere.

Geysir den 16. August 1900. Geysir er smurt, Masser af Sæbe er kastet i dens kogende Kedel. Vi kan snart ikke vente længere paa at se den springe. Hvert Øjeblik gungrer den, til den koger over, saa vi skyndsomst maa flygte; men springe lader den ikke til at have Lyst til. Imidlertid vi venter.

(I Forgaars:) Regnvejrr var det blevet i Nattens Løb, og vaad var Opvaagningen særlig for mit Vedkommende – takket være Yderpladsen, hvis Indehaver jeg var. Man rejste sig, rystede sig, og Humøret var der lige straks. Udenfor: jævnt fint Regnvejr, men hvad gør det! Idag skal der

Øxaraa.

jo netop ikke rides, Dagen er helliget den gamle Tingvallaslette, som vi alle har læst de forunderlige gamle Beretninger om; og Regnkapper, om ikke Olietøj, har vi alle, for ikke at tale om det solstraalende Humør indvendig. Allerede før Frokost beses og beklatres den imponerende og skønne, men farlige Kløft op til Øxaraafossen, der saa pragtfuld ud, hvad enten man steg op langs selve Faldet og saa den vælte udover som et kæmpe-mæssigt hvidt Baand, eller stod ved Foden og saa den komme brusende og tordnende, overstænkende alt og alle. I den ene Kløft plukker man Blomster, de eneste vi endnu har set

paa Turen, i den anden slaas vi med Sne (Harhoff og jeg). Efter en solid Frokost gaar Turen til Lovbjergene – der er nemlig to: et, som Folket udpeger som det rette, og et, som de kloge Hoveder holder paa. Professor Finnur Jónsson førte os først til Folkesagnets Bjerg, omgivet af to dybe Gjá'er (Klippepalter), hvori Elven flyder bundløs, krystalklar i de vidunderligste Farver; det er den visse Død, hvis man træder udenfor; Bjerget hæver sig over Sletten med

Paa Lovbjerget.

kun en eneste Adgang, som en Haandfuld Folk let vilde kunne forsvare. Derfra gaar det saa afsted til Videnskabens Bjerg, der løfter sig skraat op fra den jævne Grund som den bedste tænkelige

Talerstol, men uden Forhindring glidende over i Sletten. Begge Steder holdt Professoren Foredrag, medens vi lejrede os i Regnvejret paa Klipperne. Dyb Søvn før Middag. Man slaas med Raseri om Maden, skønt der er nok til alle. Atter Tur gennem omtalte Kløft. Dr. Zachrissons og flere ældre Gentlemens Liv og Lemmer er afhængige af vor Kraft. Aftensmaaltid. Bies Øl vækker stormende Jubel, og der gøres ordentlig Besked. Færingedans, Telthumør.

(I Gaar:) Herligt Vejr med Solskin. Invalidetoget afgaar Klokken 8. Vi andre følger efter Klokken 10. I min Utaalmodighed fører jeg Fortroppen paa Vildspor mod Nord langs Almannagjá. En Fører ses sprænge i Galop over Sletten efter os. Vi vender om og drager mod Øst med Fører i Spidsen. Ingen banede Veje. Ubegribeligt, at Hesten kan staa mellem Klippestykkerne – ikke Tale om Galop her. Jeg standser, en brat Fjældside hin-

drer videre Fremridning. Føreren naar mig: „Det er Hrafnagjá, opad.“ Og Hesten klatrer opad, medens Rytteren foroverbøjet opgiver at spekulere over, hvorledes den finder Fodfæste. Midt paa Klippesiden selve Hrafnagjá – pittoresk i sin storslaaede Vildhed – med en smal Bro over, dannet af nedkastede eller nedstyrtede Stene. Oppe paa Højsletten gaar vi atter i Galop fremad, nydende den vidunderlig herlige Udsigt over Tingvallasøen og videre endnu, over til Hekla og Eya-falla-Jøkull, der straalere i det herlige Solskin. Men hvad? jeg er ene! Saa langt jeg kan se, er der ingen at øjne. Jeg leder Hesten op paa en Fjældhøj; mine Øjne glider spejdende milevidt

Efternølere ved Tingvallas Hestegaard.

ud i Rummet for kun at standses af Jøklerne med deres vældige hvide Sommerhatte langt derude i Horisonten; men intet levende Væsen at øjne, hvor jeg ser hen – kun Øde og atter Øde med den knugende, vældige Stilhed. Rejsebeskrivelsers Episoder med vildfarne Turisters besværlige og mærkelige Æventyr farer gennem mit Hoved – da dukker en Skare, Fortroppen, frem bag en Fjeldvæg knap en halv Mil borte. I Sadelen og Galop fremad. En ensom Rytter bliver synlig, kommer nærmere, passerer mig med den islandske Hilsen. Min Ganger standser, vil vende om, bremses, gaar tilbage, drives frem, søger at kaste Rytteren af, men stop min Ven, det gaar ikke – Pисken faar du at smage! Atter fremad. Hurtigere og hurtigere gaar det mod Laugardalen med Udsigt til Græs, Vanding og Hvile for Hesten og til Frokost for Rytteren. Ved Højslet-

tens Rand naas Invalideholdets Bagtrop, og i Karriere gaar det ned i Dalen. Lasten, Bagagen og Bagagehestene er alt komne og Frokosten udpakket, man kaster sig over den. Tu-

Varme Kilder ved Laugarvatn.

Bruaraa passerer.

sinder af Smaafluer omsværme en, prikke og irritere en, man vifter, rejser sig op, slaar omkring sig og ender med at binde Hovedet i Lommetørklæder og spise Fluerne i Smørret, paa Brødet, med Sardinerne og paa Pølsen. Tufstenschulen beundres. Vildt Ridt, med Konsul Thomsen i Spidsen, over forholdsvis jævnt Terræn, men gennem talrige Elve til Laugarvatn, hvor der sadles af. De varme Kilder nede ved Søen beses; blot et Hul bo-ret i Jorden med Ridepiskan faar det kogende Vand til at boble op. Badning; Kaffe serveres fra den nærliggende store „Bæ“, en ligefrem Gaard, Modsætning til de andre, tuelignende „Bæ“er, vi havde passeret paa Vejen. I Sadlen igen og over en Række Elve ind i og op gennem „Skoven“. Timelangt Ridt gennem disse udstrakte lave Kratskove paa de forfærdeligste „Ridestier“, hvor det vilde være en Vandrer saa godt som umuligt at naa frem. (Jeg siger saa godt som, thi en „sindssyg“ Englænder har virkelig til Fods naaet til Geysir).

Bruaraa naas og passerer under Frygt og Bæven af mange.

Vidunderlig dejligt det Øjeblik, da man rider over den lille skrøbelige Træbro uden Rækværk, medens Vandet styrter hvidliggrønt med Bulder og Stænk ned i det brusende Dyb under en. Atter videre, med den mest pragtfulde Udsigt, — gennem Kratskov, over rivende Elve fremad, fremad.

En Bæ.

Mange styrter, atter op, videre. Frugtbare Egne naas, „Bæ“ er passeret, en Landsby formodentlig — vi drejer om et Hjørne, og Geysirplateauet ligger for os. Hurraraab. Geysir springer, almindelig Jubel. Hestene drives frem saa hurtigt de kan løbe; langs Klippepartier, over Moser og Enge, gaar det rundt om Laugafell, til vi efter en Times Ridt ved Sekstiden suser op paa det forunderlige Geysirplateau. Et „Hotel“ endnu mindre end Tingvalla's, opført af Konsul Thomsen i Anledning af vort Komme, venter os med en kogende Kop Kaffe. Den og Kiksene rives bort — aa hvor vi er sultne. I Løbet af et

308

16. August 1900

Par Timer indkommer hele Skaren, nej ikke alle, thi Dr. med. Arnold Larsen har maattet efterlades paa Grund af stærke Smerter i Ryggen; og mange ser yderst medtagne ud og er ordentlig gennemredne; men Strabadser og Farer er som blæst bort, nu da man befinder sig ved Dagsrejsens Maal, det navn-

En Flodpassage.

kundige Geysirplateau. Tiden inden Spisningen benyttes til grundigt at bese dette. Først og fremmest selvfølgelig selve Geysir, der ligger kogende og brummende ligesom midt i en kæmpemæssig, omvendt Østersskal. I Midten af Bassinet den dybe Kedel, hvorfra man i Spænding venter at se de berømte kogende Vandsøjler stige til Vejs; dog Geysir sprang jo for kun en Time siden, der er nogen Tid at vente, og vi besøger derfor Strokkur, Lille Geysir og de andre boblende og kogende Kilder, der ligger rundt om paa Plateauet. Mest Beundring vækker dog en Kilde højere oppe – spejlblank ligger den med en let, hvidlig Damp over sig, nedsænket i en vidunderlig

Grotte, om hvis hvidgule Vægge Vandet flyder i de skønneste blaagrønne Farvetoner. De vidtberejste blandt os sammenligner den med den blaa Grotte ved Neapel – jeg kan ikke heller tænke mig, at denne skulde være skønnere, om end større. Og megen Morskab vækker en lille Kilde, der i Bjærgets Side hvert halve Minut arrigt hvæser en lille kogende Strøm ud – hvilket uartig Navn den hurtigt faar, skal jeg diskret fortie.

Ja Turen gaar helt op til Mindestenen for Christian den IX's Besøg i 1874. Bordet er dækket, og under jublende Stemning spiser vi til Middag og Aften paa een Gang. Honoratiores plus Invaliderne trækker sig snart tilbage til „Hotellet“s Køjer. Vi

Geysir i Sigtø.

andre tænder en frisk Cigar og tilbringer sammen nogle herlige Timer paa dette vidunderlige Sted, mens vi venter paa Teltene, der endnu ikke er komne. De kommer stadig ikke, og vi drøfter allerede Muligheden af at lægge os til at sove paa det varme Plateau, da der bliver bragt et Telt fra den nærliggende Bæ. Vi, det vil sige Cromerne, Harhoff med flere og jeg, bemægtiger os det og overlader de andre til Himlens Omsorg; men allerede inden vi er sovet ind, hører vi Hovslag, og Teltene arriverer – ak Egenkærlighed straffer sig – – Bondens Telt var ikke vandtæt, og vældigt Regnvejr blev det i Nat – vaadere har jeg aldrig været, mod dette var Tingvalla blot Stænk. Kun mine Cigarer var ikke blevet vaade, men denne Kendsgerning var ogsaa egnet til straks at vække oprigtig Jubel.

Reykjavik, den 19. August 1900. Endt er Rideturen, Slut. Forbi

er de vidunderlige Dage. Og som Jeppe, da han vaagnede i Baronens Seng, vilde det have gaaet mig i Morges, da jeg vaagnede her i Landshøvdingboligens snehvide, bløde Seng, hvis ikke Pigen, der, klædt i sin islandske Nationaldragt, stod ved dens Side med en dampende Kop Kaffe, straks havde erindret mig om, paa hvilken Breddegrad jeg befandt mig. Opvaagningen var saa forskellig fra de sidste Morgeners under Styrtesøer i tilsølede Klæder og paa pjaskvaadt Hø. Ja Strabadser var det vel, som man sjældent bliver dem underkastet, men — — dog mit Sprog savner Midler til at give blot et Omrids af disse Dages skønne, storslaaede Oplevelser.

Jeg faar imidlertid se med faa Ord at prente et ufuldkomment Billede af de sidste Dages Begivenheder ned paa Papiret.

(I Forforgaars:) Vaagnede, som skrevet staar, i megen Væde. Latterligt at se de andre vaagne, stirre forbavset paa de dryppende Teltvægge, rejse sig fra Hølejet og ryste sig, saa Draaberne flyver over samtlige Sovepladser. Hurtigt maa vi alle ud og forvise os om, at vi virkelig er ved Geysir. Jo, der ligger den sandelig kogende og brummende, men desværre, alt omkring den er silende Regn. Besøg aflægges i „Hotellet“, men der viser det sig at være endnu værre og komplet overfyldt. Snart er vi alle atter samlede omkring den af det regntunge Lærred krumbøjede Teltstang, i Færd med at nyde vor Frokost, taknemlige for, at den dog ikke svømmer bort og med den Tallerkenerne. Der vades rundt om Geysir, som trods sin Brummen og Rysten haardnakket vægrer sig ved at springe. For at bringe den paa bedre Tanker serveres der ogsaa den Frokost i Form af grøn Sæbe. Min Dagbog findes i forholdsvis tør Tilstand; og dens hvide Blade indgiver en tilstedevæ-

rende yngre Rejsefælle den geniale Ide at lave L'hombrekort deraf. Fire Tegnerne sættes i Aktivitet, og snart er Spillet i fuld Gang. Dog Geysirs Eruptioner bliver voldsommere og voldsommere, Spændingen for stor til at holde Tankerne samlede om L'hombren. Det begynder at klare op. Time gaar efter Time i spændt Forventning. Det klarer stadig op, og det store Spørgsmaal rejser sig: skal vi opgive Gullfoss for Geysir eller Geysir for Gullfoss. Højere og højere lyder i Kor: Gullfoss! Kun fra de mest blegnæbbede i Selskabet lyder etsvagt: Geysir. Hestene sadles op, og Selskabet sprænger afsted, efterladende en halv Snes Mand paa det lige vredt brummende Plateua. Hurtigt naas Tungurvatr, der bred og rivende styrter afsted mellem de ørkenagtige Bredder. Førerne posteres paa begge Sider, og under største Forsigtighed udføres Riddet over det smalle Vadested. Blot et Trin udenfor dette eller et Fald med Hesten, og man er temmelig sikker paa at hvirvles bort. Herligt at sidde her, mens det iskolde, blanke Jøkelvand skyller langt op over Fødderne og driver Hesten langsomt ud af den lige Vej. Adskillige gribes imidlertid af Svimmelhed og Angst, for dem staar Floden stille og Bredderne hvirvler afsted. Intet Uheld. Nu i rask Galop ind over den nøgne, bløde Jord, som øjelangt strækker sig til begge Sider, for atter at skaffe Varme i Kroppen. Geysir springer paa den anden Side af Floden, 130 Fod

Paa Vej til Gullfos.
Forrest: Mylius-Erichsen.
I Midten: Ego.

19. August 1900

slynges Vandmasserne op, medens Dampen stiger til Laugarfells Top. „Geysir, Geysir!“ lyder Raabet, og Karavanen vender Hestene, jublende over det sjældne Skue. Næppe er de sidste Vandmasser set synkende tilbage i Jordens Skød, før

Gullfos.

Størrelsen paa Fotografiet af de Studenter, der færdes i Forgrunden, viser nogenlunde Vandfaldets Højde.

det gaar i strygende Galop videre. Knap to Timer efter lyder en Brummen og Susen os i Møde. „Gullfoss!“ raaber Førerne, og med løse Tøjler rides der om Kap. Og virkelig, nu ser vi Vandmasserne vælte ud over Bjærgsiden. „Pragtfuldt! Imponerende!“ lyder det fra Fortrop til Bagtrop. Men da vi naar til Klippekløften selv, og Flodens kolossale Vandmasser under øredøvende Larm styrter hvirvlende ned, omskinnet af straalende Regnbuer, dør ethvert Udbrud paa vore Læber. Det er

et af Jordklodens største Naturskuespil, der opføres her for vore Øjne. Uvilkaarligt maa vi føle os som Myrer i Sammenligning med de Kræfter, som her er i Bevægelse. Forgæves vælter vi et Klippestykke ud: vi ser det falde, men Vandmasserne lukker sig over det, ikke en Skygge formaar det at danne paa de snehvide Skumhvirvler, der river det med sig, ikke en Lyd i deres Brøl formaar det at skabe, medens det males til Atomer. „Tilbage!“ lyder Signalet for sidste Gang. Ak ja, tilbage. Langsomt kommer man i Sadlerne, men – Aftensmaden venter ved Geysir: Fremad, om end tilbage! Tungurvatn passeres atter og uden Uheld; og inden tre Timer kender vi gennem Beretning de interessante Detailler ved Geysirs omtalte, store Udbrud næsten lige saa nøje, som vi selv havde overværet det; saa mange Gange maatte de tilbageblevne indgaaende meddele os dem. For muligt ogsaa selv at blive Øjenvidner fodrer vi atter Bæstet, denne Gang med Petroleum. Og virkelig, inden ret længe slynger det Vandmassen op i en Højde af 30 Fod, hvilket vi overværer fra selve Kraterets Rand, hvad der naturligvis gør Skuespillet langt mærkeligere. Under Jubel nydes Middags-Aftenen. Champagne og Panchesold. Islandske Herrer og Damer kommer ridende til og bænkes blandt os. Sprogforskellen forhindrer dog Udveksling af Frænde- og Vennetanker, men ikke, at en med blaa Brillen forsynet Yngling paa et senere Stadium drikker Dus med denne Dagbogs Forfatter, stadig under dybeste Tavshed. Geysir springer i brusende Tilslutning til Konsul Thomsens Tale, Jubelen kulminerer, Talerne søger at overdøve hinanden. Sommerfeldt opnaar Berømmelse. Alle løftede, mange faldne. Bondens Telt viser sig stormtæt.

(I Forgaars:) Opsadling Klokken 8. En sidste Vandring om Geysir. Farvel og afsted. Klokken 9 begynder Regnen. Øsende Regn, Regn i Spandevs. Op i Kratskoven, hvis „Ridestier“ trodser enhver Beskrivelse. Pytter af Størrelse som Damme tages i Galop; ja endog Bruaraa, hvis skrøbelige Træbroer næsten er overskyldet af de fossende Vandmasser, formaar intet Indtryk at gøre paa os mellem saa megen anden Væde. Time rides efter Time, de sidste Flve passerer, og Laugargaarden naas. Af Sadlerne! Men ak! Proviianthestene er ikke komne. Gaarden stormes, og Fade fulde af den islandske Nationalret Skýr tømmes. Derpaa undersøges denne desværre i visse Henseender moderniserede „Bæ“, hvis fornemste Vægprydelser er en gammel Votivtavle over en afdød Forfader og en straalende Margarinereklameplakat hjemme fra Danmark. Endelig øjnes Lasthestene, der modtages med høje Hurraraab. I en Haandevending er Kasser opbrudte, og hele Selskabet ligger spredt paa det fugtige Græstæppe, stillende Sulten ved lækker Pølse, Sardiner og Ost og læskende den tørstige Strube med lange Drag af Tuborg Eksportøl, mens Himlen viser sin Naade ved i dette salige Kvarter at lukke sine strømmende Sluser. Atter i Sadlen og videre fremad, mens Regnen atter siver ned. Værre og værre bliver „Vejene“, større og større Pytterne, bredere og bredere Elvene, vaadere og vaadere vi selv. Men Humøret er lige straalende. „Værre har jeg sjældent set denne Vej,“ raaber Føreren leende, idet han galoperer forbi og planter Sølen i tætte Plamaser paa sin Kappe. Hurtigere og hurtigere gaar det fremad, Tingvallas Hotel med dækkede Borde skimtes frem gennem Taagen. „Af Sadlen!“ kommanderer Føreren, og forsigtigt ledes Hesten ned ad den bratte,

glatte Fjældside. Hallo, nu fremad Galop! og i susende Karriere gaar det, til Hesten prustende standser foran „Hotellet“s Dør, hvor gamle Professor byder os velkommen. Ridekappen er slængt i et Hjørne af Stuen, Handskerne vredne og hængt op under Loftet, Ridegamachernes Spænder har det været umuligt at løsne formedelst Søle, man sidder og spiser, spiser og spiser og lader Indholdet af Bies Ølankre forsvinde som Dug for Solen. Selv Underretningen om, at Trainet ikke kan naa frem paa Grund af Vejenes Ufarbarhed, formaar ikke at kalde Interessen fra det øjeblikkelige Sekund. Færingedansen trædes. Konsul Thomsen giver til Afveksling Champagnesold. Skaaler drikkes, Taler holdes. Dyngvaade Klæder og Sølelag glemmes. Latterkaskaderne over Arne Møllers Tale for „Svenden Finnur Jónsson“ faar selv de køjkrøbne til atter at tørne ud. Jubelen ved deres Tilsynekomst begejstrer Dr. Fogh til svøbt i Sengetæppet at deklamere „Den svenske Kaptajn“. Stormende Akklamation. Alt er glemt, de svundne og de ventende Strabadser, Timerne flyver afsted under Soldet omkring de rygende Boller. Dog engang maa det være Slut, og ud gaar det, over den stenfyldte Slette, langs de dybe Gjaer, for i en kulsort Nat at oplede den Hølade, hvor vort Nattekvarter skal være. En Lem aabner sig, og ad nogle Trin trimler vi ned blandt et Lag af sovende Mennesker. Et Par skubbes hver til sin Side, trods ivrig Grynten. Man borer sig ned imellem dem, skraber det nødvendige Hø sammen til en Hovedpude og sover et Øjeblik efter trygt og fast paa den bare Jord, i de vaade Klæder, med de regntunge, tilsølede Ridekapper som eneste Dække.

(*I Gaar:*) Underlige Drømme om knækkede Teltstænger og

nedfaldende Telt. „Hallo, alle Mand op, Klokken er 7!“ lyder Sir Mylius' Røst oppe fra en Hanebjælke, og Teltstangen opløser sig til en lang Student, der magelig har anbragt sig paa tværs over mit hele Corpus. Søvnens af Øjnene, et Blik over den Skare, der kommer kravlende ud af Ladens i Etager fordelte Hømasser, op ad den lille Hønsstige og ud gennem Lemmen til den klare, friske Morgen. Paa Tingvalla indtages en splendid Frokost, bestaaende af Brød, varm Chokolade og fede Sardinere. I Sadlen og afsted op gennem Almannagjá, et sidste Afskedsblik ud over den herlige Tingvallaslette, og i Galop gaar det ud over Fladen, hvor Vejen nu, efter at man er bleven vænnet til helt andre Veje, minder om Østergades Asfalt. Snart bryder den tætte, fine Regn frem igen, pisket ind i Ansigtet paa os af bidende Modvind, men hvad har det at sige: i Aften venter tørre Klæder og en tør Seng. Fremad og atter fremad. Invalidevognene og Frokosten passerer i strakt Galop og under Hurraraab. Hestene selv maser og skubbes, de ved, at det gælder Hjemmet. „Brander-Hansens“: „Bare rolig Charlotte!“ bliver Dagens Slagord. Ved Totiden er Middelaldernaaet. Atter er Proviandhestene ikke naaet frem. Et Stykke Brød bortauktioneres til højeste Pris. Jubel, da den første Bagagehest viser sig paa Dalsænkningens Rand. Masser af Øl ankommer. Hestene opsøges, og i Galop videre. Men hvad er det derude i Regnen? Ryttere minsandten. Der lyder Hurraraab, det er Reykjavikere, der i en Skare paa et Par Hundrede, hvoraf over Fjerdedelen Damer, er taget os i Møde. Hurra! Taler holdes, Gl. Carlsbergere tømmes, Sange synges under megen Jubel i et bestandigt lige øsende Regnvejr. Og afsted igen mod Reykjavik, saa hurtigt Hestene kan løbe. Hvil ved Laxeelven. Rækker

sluttes fire og fire, Bestyrelsen i Spidsen, de tvende *studiosi honoris causa* som Forridere, og i Trav gaar det, mens Gamla Isafold afsynges, Damerne vifte og Hurraraabene runge, i en lang bølgende Skare gennem Reykjaviks Gader op til Torvet, hvor atter begejstrede Taler holdes fra Hesteryggen. Af Sadlen; og med et stille Klap forlader man sin lille trofaste Ganger for

Hjemkomst til Reykjavik.

at ile til sine Værter, hvis Gæsteværelser vinker med lyksaligt Toilette engang igen. „Dog mine Herrer, Aftensbordet staar dækket, De maa skynde Dem, at De kan komme til vort Afskedsbal!“ raaber Hendes Naade omringet af balsmykkede Døtre til os. Og sent ud paa Natten bliver det, før Champagnegaloppens sidste Toner dør hen.

„*Botnia*“s Rygesalon, den 21. August 1900. (I Forgaars:) Sidste – allersidste Dag paa Island. Graatung Morgen og Dag, Afskedsvisitter, Afskedsfrokost, Afskedstale, Afskedsindkøb – Ordet Afsked er indvævet i alt, hvad der tales og handles. Klokken er fem, og Landshøvding-Boligens Dør er falden tungt i bag ved os. Landshøvdingen beslutter i sidste Øjeblik at tage ud med alle

Døtrene til Afskedsfesten paa „Botnia“, og under Fralandsstorm glider vi ud fra Bredden, hvor et Musikkorps er opstillet. En talrig Menneskemængde er forsamlet for at byde os det sidste Farvel. „Botnia“s store Salon er stuvende fuld, og oppe i Oversalonen, der virker som dennes Balkon, ses Hoved ved

Mylius-Erichsen bekranses – sidste Nat før Ankomsten til København – ved Solopgang.

Hoved i en sammenpresset Stimmel. Champagnen knalder, Sange synges, Taler holdes, de varmeste Løfter om aldrig at bryde de knyttede Baand gives – til alt drukner i et skylende Hurra fra os Gæster, der ønsker at vise, at nu er det os, der siger Tak for de glimrende Dage. Baadene lægger paa ny til Skibssiden, og ind gaar Turen til Bryggen, hvor jeg for sidste Gang trykker Naadens Haand, inden jeg atter springer i

Baaden og vender tilbage til Skibet. Her tilbringes da de sidste Timer, til det sidste Hurraraab fra de kredsende Baade er gjaldet tilbage fra Bjærgene over Søen, den sidste Raket faldet syden-
de i de mørke Vande, og den sidste danske Student hjulpet i sin Køje.

— —

6. Juli 1904. Aar ere svundne siden hin Aften, da vi ombord paa „Botnia“ fejrede hin bevægede Afsked med Sagaøen – jeg sidder nu her ved Skrivebordet i min hyggelige Ungkarlebolig, Frederiksgade 21, rygende min stadig lige kære hollandske Cigar, og har faaet min gamle Dagbog frem. Jeg tænker paa,

Slægten samlet hos Onkel Sophus ved min Bedstefaders Hundredeårsdag den 17. August 1903.

Forreste Række: f. v. Svend, Ingrid, Emma, Jonas, Eva, Agathe, Ejnar, Nikolaj, Frederik, Daniel, Charlotte. *Anden Række:* Fader, Onkel Thorvald, Faster Marie, Tante Helga, Jens, Tante Dagmar, Moder, Faster Oline, Anna Elisabeth, Tante Anthonie, Inger Marie, Onkel Carl. *Tredie Række:* Lange Munke, Faster Charlotte, Onkel Sophus, Margrethe, Tage, Onkel Frederik. Ingeborg g. Hvenegaard, Vincent Hvenegaard, Anthonie, Marie Elisabeth, Tante Anna, Onkel Nicolaj, Onkel Paul, Anna Margrethe g. Helms, Holger Helms, Mogens, Niels Munk. *Fjerde Række:* Carl, Frederik, Fru F. Plum f. Schrøder, Kay, Karen, Sophus, Aage, Ego, Erik, Paul, Margrethe. *Femte Række:* Munke.

hvor præcist og smukt jeg nu i dette Foraar for knap en Maaned siden absolverede min juridiske Eksamen, som jeg troede jeg aldrig skulde kunne tage. Det er ganske vist kun første Del af Eksamen, der er fra Haanden, men Resultatet er saa fint, at der ikke kan være nogen Tvivl om, hvordan det hele vil falde ud. Jeg er i saa Henseende paa den sikre Side. Jeg drømmer nu om alt det, som den lange Ferie, jeg endelig skal nyde ovenpaa Sliddet, lover at bringe. Kort sagt, jeg er i en Situation, om hvilken jeg for Aar tilbage, for eet Aar tilbage, ja for kun Maaneder tilbage vilde sige: — Nu maa du da føle dig virkelig glad og tilfreds. Og hvorledes er det saa nu? Som altid naar jeg staar ved et af de Maal, jeg har kæmpet for, føler jeg blot en stor Skuffelse over, at det ikke blev mere, ikke anderledes. „Reaktionen, den selvfølgelige Reaktion,“ hvisker det indefra, „en Reaktion, som vil svinde, akkurat som sidst, da du overmedtaget slap ud fra Skolen med en fin Karakter.“ Hvor mangt og meget har jeg dog ikke at svare denne Hvisken; men jeg er for træt, for træt nu, Besvarelsen kunde, i Betragtning af det Kaos, hvori mine Tanker befinder sig, fylde hele denne Bog. Jeg ved kun dette ene, at nu vil jeg for Alvor tage Ferie, først hvile og hvile, saa tænke og beslutte.

Assens, den 1. August 1904. Det er Sommer. Det er Assens. Oppe under Loftet hænger Fluerne og spræller mat paa Traade indsmurt i Fluegift, udenfor lyser Solskinnet hvidt i hvidt over den overophedede Gade. Paa den gamle Empiresofa ligger Husets p. t. eneste Gæst og læser Døgnlitteraturen. Inde i de kære gamle Stuer gaar Moder uddelende sine Ordre og sørgende for alle os, der om Sommeren fylder Hjemmet. Nede i Forretningen Fader og Kay i hvide Jakker, trods Var-

men slidende for at holde den gamle, store Bedrift i Trit. Og oppe i Haven lader Familiens yngste og om Sommeren mest energiske Medlem Vandet fra de nye Sprøjteslanger risle ud over de knastørre Gange og Bede. Selv har jeg tilbragt den ganske Dag mat henslængt i Gyngestolen, prøvet paa at lokke Udbytte ud af de Bøger, der var at finde, og skaffe mig Vederkvægelse gennem Rygningen af talrige Cigarer; bortkaldti Ny og Næ af en lille Udflugt til Spisebordet, ned ad Gaden eller op i Toften, hvorfra jeg vender tilbage kun endnu mattere. Dette er altsaa den Hvile, jeg begærede, og som jeg allerede efter et Par Dages

Ego prøver at lokke Udbytte ud af en Bog.

Forløb nu begynder at hade. Jeg griber til denne Dagbog, som jeg i min Naivitet troede det skulde more mig at fylde med et Resumé af de sidste Aar; men hvor ligegyldige forekommer de mig ikke: den Tid er jo passé, forbi, hvad nytter det at trevle op det, der skete. Hvor er alting en dog ligegyldigt, naar det er varmt og man plages af Fluer.

Frederiksgade 21, den 18. Oktober 1904. Sommeren er endelig svunden. Mindeværdigst var vel Norgesturen med „Willemoes“, den gamle Toldkrydser, som vi har faaet omdannet til en for Langfarter saare egnet Lystyacht. Deltagere i Turen var

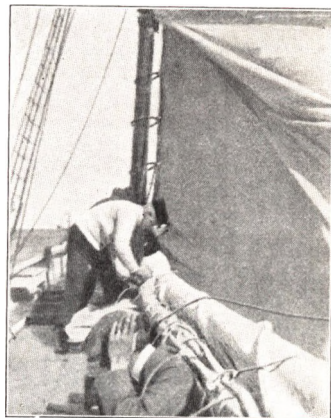

Med Willemoes over Kattegat.

Geværer og Kanoner fra dets Krydsertid som Kampens Vaaben.

Paa Vejen gæstede vi Kammerherre Bechs paa Engelsholm, hvor Tvilling-Sønnerne fyldte 25 Aar, hvilken sjældne Begivenhed blev fejret ved en stor Fest paa Slottet, og ved Ankomsten til Kristiania besøgte vi Olava Berg, der naturligvis ikke blev mindst glad ved Besøget. Turen kan næsten genfortælles ved de mange Fotografier, der findes derfra. Her er nogle af dem:

kun vi tre Brødre samt Grev F. Frijs og Grev Otto Scheel; men vi har forstaaet saavel at glæde os over Sejladserne, Sølivets Mangfoldighed, Dagens og Nætternes, Havets og Landskabets Skønhed, som over Samlivet om Bord og paa Land, i Storm og Stille, hvor vi, naar det blev altfor langvarigt, fandt paa alle mulige Adspredelser, ja endogsaa selvopfundne Sørøverkampe, med Baadens

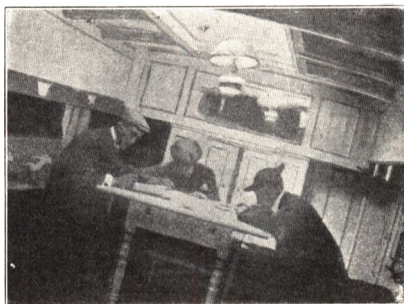

Der rebes.
Kay, F. Frijs.

Dagbogsblade

I Stille efter Stormen.
I Baggrunden Munke og Mandskabet.
I Forgrunden Ego og Otto Scheel.

Korrespondancen føres.
Otto Scheel, F. Frijs, Ego.

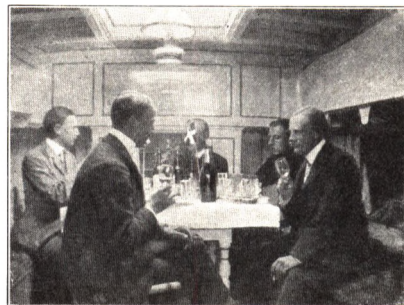
Udkig ved Roret.
Munke, Kay.

I Land
under Vejs i Kristiania Fjord.

Der filmes.
„Et Søroverangreb afværges.“

Afsked.
Fr. Frijs, O. Scheel, Kay, Munke, Ego.

Nu er det Efteraar. Det er koldt udenfor, selv om Maanen straalers pragtfuldt ind ad mine Vinduer, og Bladene falder tyst af de farverige Træer, der nede i Kongernes Haver. Det er Aften, jeg er alene, kun den gamle Frøken, der styrer Hus for Munke og mig, gaar endnu og tuller rundt derinde ved Siden af. Juraen kræver ikke mere mit hele Arbejde om Dagen. Jeg har ligget henslængt paa Sofaen og dampet paa den gamle Merskummer, hvis Indhold jeg Hundreder af Gange om Aaret forvandler til Røg. Jeg har hverken gidet være her eller gaa ud. Selvfølgelig filosoferet; og haaber nu, at Tankerne skal faa lidt Form og Fasthed, naar de bliver nødt til at lade sig prente paa Papiret og staa i nogenlunde ordnede Rækker.

Som Jurist maa jeg begynde med Præmisserne, de Forhold, der afgiver de nødvendige Forudsætninger for, at jeg befinder mig netop nu saaledes. Men her er det Vanskeligheden at finde, *hvor* jeg skal begynde, hvilken Aarsag jeg skal spidde som Aarsagernes Aarsag. Skal nogen saadan enkelt Aarsag kunne paa-peges, da maa den være identisk med Forestillingen om det endelige Maal, jeg stræber imod, thi dette maa selvfølgelig have dannet den skjulte Drivkraft og have været min Ledesnor paa de Veje, som jeg har vandret, hvor forskellige de end har været. Men kan jeg nævne et saadant almindeligt Maal, som er mit? Hvor uendelig faa kan i Grunden det? Er mine Handlinger ikke dikterede af en Stræben snart mod det ene og snart mod det andet underordnede Formaal? Og hvis jeg har et Hoved-Maal, er det da ikke det latterligt samme, som hele denne Jordklodes tragikomiske Befolknings: at redde mig selv en Planke, hvorpaa jeg kan være i Sikkerhed for Skibbrudet, ligegyldigt hvem der end drukner rundt omkring? Er det ikke lutter Affektation

og Indbildning, naar jeg tror at have et Maal, som jeg i al dets Ubestemthed har fundet væsentligt udtrykt i Formlen: „Saa meget godt som muligt, for saa mange som muligt.“ Jeg kan ikke drøfte dette til Grunden, ikke komme ind paa alle de Tvivl og Overvejelser, der den ene Gang faar mig til at konstatere det ene Resultat, næste Gang maaske det modsatte. Jeg nødes til som gamle Goos, naar han skal vælge mellem Determinisme og Indeterminisme, at opstille et etisk Postulat og begynde med dette. Skønt det her drejer sig om et faktisk Forhold, nødes jeg dog, da det endnu er umuligt at afgøre Sagen med blot nogenlunde Sikkerhed, til at opstille som absolut Postulat, at dette og intet andet er det fundamentale Livsmaal: det at kunne komme til at gøre godt for saa mange som mulig; det alene berettiger mig til at handle, som jeg gør, til at leve, som jeg lever. Men har min Handlemaade og Retningslinien i mit Liv da været i Overensstemmelse med dette Maal? Er jeg ikke havnet i et Uføre, hvoraf jeg maa se at komme ud for at kunne genoplede den tabte Traad? Eller med andre Ord: er det ikke en Illusion, naar jeg tror, at jeg ved at fortsætte, ved at knytte de mange Snore sammen, som jeg er begyndt at lægge tilrette, kan komme ud af det vildsomme Uføre, kan danne et Tov stærkt nok til at løfte mig frem mod det jeg ønsker at naa? Her er det jeg i Virkeligheden staar overfor den store Tvivl, overbevist som jeg dog dybt derinde er om, at det vil være mig umuligt at gaa tilbage, umuligt at lade være med Forsøget paa at gaa videre, som jeg er begyndt.

24. Oktober 1904. Midt i den vanskelige Udredning af mine Tankers Labyrinth var jeg stedt, da jeg blev afbrudt, idet en sagte Klappen derude paa den lille Gade kaldte mig ned fra

mit ophøjede Stade, bort fra Tobaksrøg og Filosoferen til et Postfestum under Palmer og elektrisk Lysglans i Hovedstadens mest hovedstadsmæssige Kafe sammen med et hyggeligt og fornøjeligt lille Selskab af Landets udvalgte *jeunesse dorée*. Udviklingen, hvori jeg blev afbrudt, viser noksom, hvor famlende jeg har søgt frem; og nu da jeg læser den igennem, finder jeg det unyttigt at fortsætte disse Overvejelser.

Resultatet er givet i de sidste Sætninger, hvor noget, der ikke var mig fuldt bevidst, har faaet Udtryk. Lad Maalet nok saa meget være: Godt for mange, lad dette være den endelige Forudsætning for Handlinger og Liv, Svaret paa det stedse brændende Spørgsmaal: Hvorledes leve nu? mod hvilket Maal skal jeg styre, til jeg formaar at sætte det næste? ligger i Ordene: flette de Traade sammen, jeg hidtil har spundet, saa det bliver mere end Traade, saa det bliver Tov. Og deraf min hele nuværende store Utaalmodighed. Den Traad, jeg spinder paa nu, den Traad, der kaldes min juridiske Uddannelse, optager stadig, og vil endnu hele Vinteren igennem optage min Tid. Traaden er altsaa endnu ikke spunden færdig, hvor præcist jeg end kan beregne dens Længde. Saa længe jeg ikke ved, om en Traad vil blive spunden til Ende, hvor spændende er det da ikke. Men naar jeg veed: Kun saa og saa mange Omdrejninger af det tunge Hjul, og den er fuldt færdig! hvor har da ikke Fortsættelsen indtil Afslutning nu og alle Dage kedet mig over alle Grænser. Hertil kommer saa endda det ulykkelige, at jeg, som dog ellers altid forstaar at sætte nye Traade paa Tenen, naar den blot har Plads til flere, er udelukket derfra netop nu.

— —

14. Januar 1918. 14 — fjorten — Aar er gaaet, siden jeg satte

Pennen til disse Blade. Jeg har fundet Hæfterne støvede og glemte i min Skrivebordsskuffe i Aften, da jeg ledte efter noget andet. Jeg har læst, hvad jeg skrev i de henfarne, længst forsvundne Tider. Hver Side bragte mig Bud om noget, der er en Del af mit Liv den Dag i Dag, til Trods for, at mange og lange Aar er gaaede siden da og den Ungdom, som taler ud af dem, nu desværre uigenkaldelig forbi. Den grønne Ungdom er borte, men Idealerne er ikke forandrede, Kontinuiteten er bevaret. Det er næsten symbolsk, at for fjorten Aar siden sad jeg og skrev i Frederiksgade 21, og i Aften sidder jeg i Frederiksgade 7, større er Forandringen ikke. Jeg er forblevet uforandret mig selv i de mellemliggende Aar, skønt jeg i den forløbne Tid ofte nok har staaet midt i Livets Kampe. Min Livsgerning, eller Maalet om man vil, blev, saaledes som man efter Dagbogens tidligere Blade vel kunde vente det — *Handelen*. Mine Firmaer er i Øjeblikket spredt over saa at sige den ganske Verden. Jeg er blevet, hvad man plejer at kalde en Handelens Fyrste, i dette Ords gammeldags Forstand. Men Forretningerne er for mig ikke blevet Maalet, snarere Midlet til det, som jeg i gamle Dage udtrykte med Formelen: „at gøre saa meget godt, som muligt, for saa mange, som muligt.“ Hundreder og atter Hundreder af Millioner Kroner i alle Landes Mønt er gaaet gennem mine Hænder, men kun en uendelig lille Brøkdelen er vandret i min Tegnebog som Gage og Tantiemer. Jeg er i Øjeblikket vel ikke fattig, men heller ikke rig i dette Ords moderne Forstand. Jeg har handlet med disse Millioner for at udrette noget, for at være med til at skabe Fremgang for Landet og for saa mange af dets Sønner som mulig; det har i denne Henseende været mig ligegyldigt, om jeg kun har set

dem, som jeg tog i min Tjeneste, den ene Dag, da de modtog deres Ansættelse, før de drog langt ud i Verden, eller om jeg overhovedet aldrig havde set dem og aldrig vilde faa dem at se.

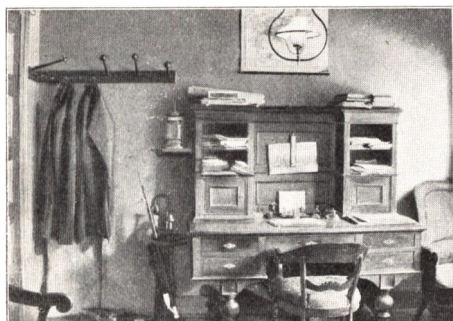
Aarene er gaaet; nu er den frygteligste Tid, som Verden har kendt, inde – Verdenskrigen har under Strømme af Blod og med de mest uhorste Ulykker i sit Følge varet i henved fire Aar. Jeg er, nu da jeg læser de gamle Blade, taknemlig over at finde, at skønt jeg i disse for alt og alle ødelæggende Tider saa godt som nogen har staaet midt i det hele, er jeg ikke bleven anderledes, end jeg altid har været. Nu for et Øjeblik siden, da jeg, oprevet af Minderne fra de gamle Dage, rejste mig og saa ud i Vinternatten, var det for mig ganske som naar jeg om Aftenen saa ud paa Stjernerne fra min Studenterhybel i Frederiksgade 21: Kong Georgs Palæ ligger nu som dengang derovre, smukt og majestætisk med sin hvide Vinterdragt af Sne over Tagene. Jeg tænkte mig vel næppe den Gang, at denne min gamle værdige Genbo skulde blive mit Sæde her i København, at den ædle Rococosal derovre, maaske Nordens skønneste Sal, skulde blive mit Privatkontor, hvorfra Traadene gik ud til de mangfoldige Kontorer, der nu dirigeres fra mit Skrivebord. Tænkt mig det har jeg vel næppe; alligevel føler jeg mig ikke større nu end den Gang, højst den samme. Den indvundne Erfaring kan ikke mere end i det højeste opveje Tabet af Ungdommen, af hvis hellige Ild jeg dog mener, som jeg haaber med Rette, endnu at have en Gnist brændende i mine Aarer. Netop dette, at jeg, trods de fjorten Aar, i hvilke mange Aarsager har gjort mig tavs overfor denne Bog, føler Sammenhængen mellem før og nu, volder, at jeg beslutter at fortsætte den, naar jeg, som nu, kan finde en sen Nattetime dertil.

Jeg vil forsøge det, de næste Blade faar vise, om og naar det bliver muligt.

24. Januar 1918. Aar 1904 gik præcist som jeg forudsagde i mine Optegnelser den 24. Oktober s. A. i denne Bog, og i Foraaret 1905 kunde jeg absolvere min juridiske Embeds-eksamen med et smukt *Laud*. Endelig var altsaa Forberedelsernes Tid forbi, jeg kunde skride til Handling, og i saa Henseende var jeg ikke i Tvivl om, hvor jeg nu vilde begynde.

Den gamle Forretning i Assens: „N.M. & F. Plum“ og „Brdr. Plum“, der beherskede Vestfyen og besad en sjælden Anseelse overalt, trængte til en indre Reorganisation. Fader var paa Grund af fremskreden Sukkersyge i de sidste Aar blevet svagere og svagere, skønt hans Interesse for alt og alle var usvækket, og Kompagnonen Onkel Frederik var nu højt til Aars. Indtraadte i Forretningen var da min Broder Kay og min Fætter Thorvald, men de var unge og havde endnu ikke Dispositionsret. Det, som det først og fremmest gjaldt om, var at finde en Form, saa Fader kunde trække sig tilbage og leve for sit Helbred, og vi endnu en Aarrække beholde ham. For at opnaa dette var det nødvendigt at træffe en Aftale om Kays og Thorvalds Overtagelse af Forretningerne. Med dette Problem gav jeg mig da i Lag, saasnart Eksamen var overstaet. Mangt og meget var der at ordne i en saa forholdsvis stor og kompliceret Forretning, naar alt paa en tilfredsstillende Maade skulde lægges fast til Rette for de kommende Aar. Der medgik derfor et Par Maaneder, inden det lykkedes mig at komme alt igennem og udforme det i en Kontrakt, hvorom der i det væsentligste skabtes Enighed. Paa den Tid da dette var naaet, blev min Onkel syg og døde. Derved ændredes dog ikke de

trufne Dispositioner, og ikke længe efter kunde den omfattende nye Interessentskabskontrakt for N. M. & F. Plum underskrives af alle interesserede Parter. Dette skete, husker jeg endnu saa tydeligt, oppe i Faders Stue i den gamle Købmandsgaard. Fra selve Skrivebordet var der Udsigt over det travle Liv i den gamle Gaard, hvor Vognene ustandseligt rullede ud og ind,

Skrivebordet i Faders Kontor.

hvor Vareballerne og Kasserne med de mærkelige Produkter fra alle Jordens Egne førtes ind og bragtes paa Plads, for tilsidst atter at forsvinde med Bøndernes Vogne ud til Gaardene i Omegnen; og hvor de gamle Kornlader laa som en Ramme

om det hele, modtagende deres gyldne Sæd fra de korntunge Vogne og atter afgivende den, naar Tid var. Fader syntes, at Øjeblikket var højtideligt nok til, at vi maatte drikke et Glas Portvin i den Anledning. Det var dog en Mærkedag, at han efter saa mange Aars Forløb, i hvilke han, og de andre sammen med ham, havde skabt den store Forretning, der betød Lykke baade for ham og hans og for saa mange andre, nu bestemte sig til fra næstfølgende Januar at optage de to unge som Kompagnoner, for senere, — ifølge Kontraktens Bestemmelse saa vidt jeg husker efter 2 Aars Forløb, — helt at trække sig tilbage. Bevæget hørte jeg da Fader, som jeg har holdt af som af intet andet Menneske i denne Verden, tage Ordet for at holde en lille Tale, der som altid var Udtryk for de alvorlige og ædle Tanker, som til enhver Tid fyldte ham. Men lidet

Dagbogsblade

---

anede jeg, at det var sidste Gang jeg skulde se ham forholdsvis rask og oven Senge.

Ikke en halv Time efter steg jeg ind i Vognen, der skulde

Spisestuen i Assens.

Fotografiet taget lige før min Afrejse til Paris i 1905.

F. v. Moder, Ego, Fader, Hanne Thiele.

køre mig til Aarup, og viftede det sidste Farvel til dem alle, der fulgte mig til Afsked. Skønt Begyndelsen af denne Rejse foretoges med et saa langsomt Befordringsmiddel som en Landauer, var Maalet dog Paris, hvor jeg skulde træffe Frederik Frijs, der paa dette Tidspunkt boede dernede, for sammen med ham endelig at nyde den Ferie, som jeg endnu havde tilgode efter min Eksamen, og for derefter paa Sorbonnen at optage Specialstudier over nogle Punkter indenfor Juraen, der interesserede mig særligt.

25. Januar 1918. Paris! Hvor tydelig husker jeg ikke, da jeg hin Eftermiddag rullede ind paa Gare du Nord, og Frederik Frijs stod der i Solskinnet og viftede velkommen midt i den brogede Vrimmel. Omtrent et Aar havde han boet dernede, saa det var fornøjeligt endelig at ses igen og det i selve Paris, det bedste Sted i Verden at tilbringe en længere Tids Ferie dage paa. Hvor mange fornøjelige Timer ventede der os ikke. Hvor tydelig husker jeg ikke Køreturen i den lille Fiacre ind gennem Byen; hvor vi lo over Solskinnet, Pariserinderne, vor Glæde over Sproget, Storstadstummelen paa alle Sider af Vognen og det Utal af Cigarer, som jeg uden Hensyn til et smaaligt Toldvæsen havde været letsindig nok til at unddrage Kontrollen. Langs Boulevarderne over Louvre og ud til venstre Seinebred gik Køreturen, til vi standsede i Rue de Jacob foran et lille Hotel, som Frederik havde fundet, og hvor man blev modtaget som en højtskattet Ven. To Værelser lige over Frederiks Lejlighed ventede mig, og jeg var straks som jeg var hjemme, ikke i det mig endnu ukendte Paris.

Dagene inden Frederiks Afrejse tilbage til Danmark, der foregik vel omtrent en Maaned efter min Ankomst, fløj hen som en Drøm. Altid færdedes vi sammen, strejfede ved Dag og ved Nat om for at opsøge alt det smukke og alt det morsomme, der dengang var at se i Paris. Vi besøgte alt og var med til alt og følte os virkelig sorgløse og glade; jeg heldigvis uden at ane, at det skulde blive ikke alene første, men i hvert Fald indtil nu sidste Gang i mit Liv, at jeg slog mig saaledes løs med Følelsen af virkelig Ferie. Vi glædede os over Øjeblikket, over alt det, vi saa og oplevede, hvad enten vi sad paa en beskeden Duval og dejeunerede eller en sjælden Gang

dinerede med de internationale Nabober hos Ritz, dengang vel Europas fineste Hotel; hvad enten vi om Aftenen sad i Théâtre Français eller med den underjordiske Jernbane tog ud til Bal Tabarin eller en anden af Montmartres muntre Kroge. Og blev vi trætte af Øjeblikket, da glædede vi os ved de mange Minder fra tidligere Dage. Vi genoplevede i Erindringen de

Grev Emil Krag-Juel-Vind-Frijs.

Aar i København, da der næsten ikke var en Dag, hvor vi ikke var sammen, hvad enten vi samledes til en L'hombre ude i Frederiks lille Lejlighed i den gamle Professorbolig i Universitetsgaarden eller til en af de mange muntre smaa Fester hos mig i Frederiksgade, hvor Solens Opgang tit lyste over Afskeden; eller de mange hyggelige Aftener ude hos Emil Frijs og hans Moder, den gamle Enkegrevinde, hvor vi følte os som kærkomne Gæster. Ikke mindst glædedes vi ved Erindringen om den faste Familiedag hver Søndag, mellem hvis Deltagere specielt Staldmesteren, Kammerherre Grev J. Frijs, var kærkommen for Frederik og mig paa Grund af de berømte lange Havanacigarer, som han altid uddelte til os efter Middag. Cigarerne var dog, maa jeg tilføje, kun som en Introduktion til det Venskab, som hans fine Karakter maatte bringe enhver til at nære for ham. Til disse Minder kom ogsaa Mindeerne fra de svundne Somre, de herlige Sejlture med „Fox“, Storturen til Norge med „Willemoes“ – vor store 28 Tons Lystkutter – foretaget af os tre Brødre samt Frederik Frijs og vor

fælles Ven, den altid muntre og glade Otto Scheel, og Besøgene i Sønderho paa Fanø, hvor Frederik var fast Sommergæst. Alle disse Minder kom dobbelt levende frem hernede

Lensgreve Frederik Krag-Juel-Vind-Frijs, som Attaché ved Legationen i Berlin 1905.

i Paris, hvor Væsen og Tone dannede en saa udtalt Modsætning til Forholdene her oppe i Norden. Vi levede det hele om igen i Erindringen og opgjorde som i en samlet Sum den Tid, der var forbi – alt imedens vi stod paa Tærsklen ind til en ny Epoke, i hvilken jeg efter endt Eksamen skulde begynde paa det næste Afsnit af mit Liv, medens han overgik til Tjeneste i Udenrigsministeriet med foreløbig Ansættelse i Berlin.

En skønne Dag var imidlertid den tilmaalte Tid gaaet. Det var nu mig, der stod paa Gare du Nord og vinkede til Frederik, som sad i Toget. Han forsvandt og jeg var alene. . . Dog ikke helt alene, thi straks da jeg kom hjem for at tage Frederiks Lejlighed i Besiddelse, som han havde overladt mig, fandt jeg to af vore fælles Venner, en berømt norsk Kunstner og en lille schneidig tysk Officer, fuldt optaget af et indbyrdes Klammeri om, hvem af dem der havde faaet Løfte om at arve Frederiks fortrinlige Petroleumskakkelovn, for hvilken der

takket være det slette, franske System for Værelsernes Opvarmning var saa god Brug. Jeg maatte bedrøve dem med, at foreløbig beholdt jeg den, men ved min Afrejse vilde der være en Chance. Og da jeg siden kom ned til Middagen i Hotellet, hvor hidtil Frederik og jeg havde spist ved vort eget lille Bord, blev jeg overrasket med Indbydelser til at flytte over til de andre Borde. Mine høflige Afslag virkede saa lidt, at jeg fik Brug for den Monocle, som jeg trolig bar under mit hele Ophold i Paris, og som jeg havde anskaffet for at sikre mig god Behandling, idet man med en saadan dengang blev antaget for at høre til den engelske Nation, som altid blev fortrinsvis bedst behandlet. Jeg maatte nu anvende den som Vaaben overfor Angrebene paa min Isolation ved Diner'en. Ingen kunde i Længden staa for den Langsomhed, hvormed jeg tog Monoclen op og klemte den fast i Øjet og med den mest forundrede Stemme forhørte mig om, hvad det var Vedkommende sagde. Det lille Optrin gentog sig saa hyppigt i de første Dage, at det vakte Munterhed i Spisesalen, og jeg fik Fred. Udenfor Hotellet var jeg ikke saa afvisende, men uvidede Bekendtskabskredsen, saa den efterhaanden omfattede omtrent alle Nationer, uden at jeg dog lod nogen komme mig paa nært Hold.

Den fuldstændige Hviletilstand var nu forbi. Jeg vandrede ud og ind paa offentlige Biblioteker og hos Boghandlere for at samle mig det Specialbibliotek, som jeg ønskede; og paa Sorbonnen blev jeg en hyppig Gæst. Jeg beredte mig paa at slaa mig til Ro og samle et Materiale og en Viden, der inden alt for længe kunde sætte den juridiske Doktorhat paa mit Hoved. Men desværre, det skulde gaa anderledes.

26. Januar 1918. Forbindelsen med Danmark vedligeholdtes efter Frederiks Afrejse gennem de mange kære Breve fra Hjemmet. Moder skrev som sædvanlig hver Uge, og Fader naar der var noget, der interesserede ham. Brevene aandede Glæde over, at jeg nød Hvilen i Paris, og over at Forholdene i Assens nu var ordnede og, som det syntes, lagt til Rette saaledes, at Fader indenfor en overskuelig Tid sammen med Moder kunde tænke paa at trække sig helt eller i hvert Fald delvis ud af Forretningerne og søge den Ro, som hans Sukkersyge krævede. Da pludselig blev Moders Breve ængstelige, Fader havde overanstrengt sig ved Arbejdet efter min Onkels Død med at bringe Orden i en Del Forhold, som havde hørt under denne. En Forkølelse kom til. Og en Byld havde vist sig som Udslag af Sukkersygen. Lægen mente, at denne maatte opereres bort, og der var Fare paa Færde. Dagene i Paris fyldtes af en utaalmodig Venten paa næste Brev. Det maatte ikke ske, det skulde ikke være muligt, at Fader gik bort netop lige nu, hvor Tiden var nær, da vi skulde til at have Glæde af Samlivet. Nu var han og jeg endelig ikke mere Fader og Søn med en Masse Aar mellem os, men „Venner og næsten som jævnaldrende“, havde Fader sagt i sin Tale, da jeg kom hjem som juridisk Kandidat. Jeg svingede mellem Haab og Frygt. Jeg havde det samme Indtryk som det, hvorom Moder berettede, da hun i et Brev fortalte, hvorledes hun sad ved Faders Skrivebord og skrev, medens Fader ved Bordet i den anden Stue var aldeles optaget af i et stort Konversationsleksikon at efterlede en Oplysning om noget, som han havde hørt og derfor som sædvanlig vilde vide fuld Besked om, og at hun da trods Lægens og sin egen store Frygt følte det som al-

deles urimeligt, fuldstændig utænkeligt, at han, der var saa levende interesseret for alt og alle, i Løbet af kort Tid skulde kunne være borte for bestandig. Jeg klyngede mig til Haabet om, at næste Brev maatte bringe Meddelelse om, at Lægen havde taget fejl, eller at Faren var ovre. Men en Dag kom det skæbnesvangre Telegram, og samme Aften sad jeg i Toget. Jeg syntes ikke, at Eksprestogets larmende Hjul hurtigt nok kunde bringe mig Nord paa, til Hjemmet hvor jeg frygtede for at komme for sent, eller om ikke for sent, saa dog for kun at se ham, der for mig stedse havde været den bedste i Livet, kæmpe en haabløs sidste Kamp mod det, som aldrig burde kunne ramme nogen, saalænge hans Liv og Virksomhed ikke lader sig erstatte – DØDEN.

27. Januar 1918. Det staar ganske udvisket i Erindringen som en Taage, alt hvad angaar Hjemrejsen fra Paris, undtagen den raakolde Morgen i Hamborg, mens jeg ventede paa det næste Tog og rastløst vandrede op og ned i de øde Gader. Intet husker jeg om Hjemkomsten, kun det Øjeblik, da jeg kom ind i den Stue, der havde været Skolestue for os Børn, og saa Fader halvt sidde, halvt ligge i en Sofa. Paa denne hvilede han, naar han endnu en enkelt Time kunde være oven Senge. Selv vilde jeg være stærk, tvinge mig til ikke at kaste mig paa Knæ ved hans Leje og græde som et Barn i den dybeste Sorg. Jeg vilde være stærk, men det blev mig dog trods al Forberedelse næppe muligt at holde min voldsomme Sindsbevægelse tilbage. Jeg maatte føle den inderligste Smerte, da jeg saa, hvorledes han, der trods sine rige, varme Følelser altid udadtil var den stille overlegne, nu selv maatte kæmpe med sin Bevægelse ved at se mig komme tilbage – som han vidste, for at tage den allersidste Afsked med

ham. Ingen af os formaaede at tale. Han sad tavs oprejst i Sofaen, og hans stærke og dog saa milde Øjne, som fik alle til at holde af ham, hvilede paa de smukke og fine Hænder, som han vendte frem og tilbage over Sengetæppet.

Endelig fik han samlet Kræfter til at sige: „Undskyld Harald, men jeg føler mig saa svag —.“

Selv i dette Øjeblik forekom ethvert ydre Udtryk for hans Bevægelse ham umandigt og som en Eftergiven for den Sygdom, der nu tilintetgjorde ham Tomme for Tomme og med stedse voksende Hast; og jeg kan nu, mere end 12 Aar efter, end ikke skrive disse faa Linier, uden at Taarerne ruller ned ad Kinderne, saa det næsten ikke er mig muligt at se Papiret, som jeg skriver paa.

28. Januar 1918. Kort efter min Ankomst indtraf ogsaa Munke og Hanne, Munkes Forlovede og Faders kære Svigerdatter, som han havde naaet at lære at kende, og som han elskede som sin egen Datter. De var tilkaldt fra København. Vi var da alle forsamlede ved Faders Dødsleje. For hver Dag, hver Time, der gik, saa vi ham blive svagere og svagere, det Haab, der trods alt levede hos os alle, at Krisen skulde overstaas, blev mere og mere til en haabløs, stille Fortvivlelse. Han var altid rolig, talte mildt og kærligt til os alle, takkede os, medens vi skulde takke ham. Kun faa af de nærmeste Venner fik Lov til at komme ind og sige Fader det sidste Farvel. Aldrig har jeg set Mennesker græde, eller tænkt, at Mennesker kunde græde saa fortvivlet og haabløst, som disse græd, naar de kom ud. Den Ro, som Dødsværelsets Stilhed og Faders Mildhed gav dem, forsvandt, naar de forstod, at de havde hørt de sidste Ord fra den Mand, der havde været den ædleste og bedste

Ven for dem, hvem de saa var. For os andre var Taarerne ikke mere nogen Lindring, for os blev Sorgen i de allersidste Dage stadig bitrere. Sorgen over, at han, for hvem enhver af os med Glæde vilde have givet sit Liv, om det havde kunnet hjælpe, skulde lide, som Mennesker aldrig burde lide, – den blev til sidst, da Fader drog sit sidste svage Aandedrag, for mig et Fald ind i Tomheden, en Sønderrivning af alle Følelser, en Smerte, der aldrig har kunnet overvindes og sikkert aldrig vil kunne overvindes eller finde Lægedom i mit Sind.

29. Januar 1918. Dagene inden Faders Begravelse husker jeg blot som noget mørkt, tungt og fortvivlet, hvor kun Pligten til at holde mig oppe eksisterede for mig som for alle i det gamle Hjem, Pligten mod den, der nu var hensovet for stedse, og overfor Moder, der havde elsket ham, saa Tilværelsen uden ham følte som et Intet. Jeg husker kun den Stue, hvori Fader laa paa sit sidste Leje, og hvor alt var tyst og stille; og hvorledes fremmede Folk, naar de saa mig de enkelte Gange jeg kom udenfor Huset, uvilkaarlig nærmede sig for at sige et deltagende Ord, men mistede Stemmen af Bevægelse, naar det skulde ud over Læberne, mens Taarerne sprang frem, blot fordi mit Ansigt mindede om Faders, som de aldrig mere skulde se. Saa husker jeg den Dag, da Kisten stod i Faders Stue foran Vinduerne til den gamle Købmandsgaard, hvor alt mod Sædvane var stille, knuget af den Tavshed, som fødtes af den fuldkomne Standsning i dette Øjeblik, Standsningen af alt det Liv, som han selv havde skabt, medens han levede. Jeg husker de mange sortklædte Damer, som var kommet rejsende fra fjærn og nær, og som nu sad paa hver Stol i de gamle Stuer, omgivne af Herrer med alvorlige Ansigter, de mange Blomsters bedøvende

Duft, og Sølvkandelabrenes blaffende Lys i det blege Dagskær. Jeg husker, da Fader blev baaret ud af vort gamle Hjem. Og hvad nyttede det, at alle de gamle Stuer stod der, at hver Ting endnu var paa sin Plads og blev der, med ham var dette Hjem

Kirken.

forsvundet for aldrig mere at komme igen.

Saa husker jeg naturligvis selve Begravelsesdagen. Der var blaa Himmel over den lille By. Hvert Flag der kunde hej-ses, fra Havnen til den yderste Arbejderbolig, var paa halv Stang. Gaderne, hvorigennem Sørgetoget skulde gaa, var be-strøet med Sand og grønne Gre-ne. Den gamle Købmandsgaard med alle Sidegaardene og helt op i Toften var bepakket af Vogne, der havde bragt Om-

egnens Beboere i Miles Omkreds til Gaarde, fra Lensgreven til den simpleste Bonde, for med Byens Borgere at vise Fader den sidste Ære. Det var ikke alene vor Fader, der var død, det føltes, som det var Byens og hele Omegnens Fader, der var død.

Jeg husker den gamle, store Kirke, som kun de aarlige Kirke-fester kan fylde, fuld indtil Trængsel, med hvert Ansigt præget af Sorg, som om hver af dem stedte en af sine nærmeste til Hvile. Jeg husker Talerne deroppe fra den gamle Prædikestol, som jeg fra Barn havde siddet og stirret op imod. Jeg saa Sognepræsten, Provsten og Stiftsprovsten komme derop og hver holde sin

Tale. Hver af dem vidnede, at det var deres bedste Ven, der var gaaet bort, hver talte om sin Side af Faders rige Liv, og hver af dem maatte midt under Talen atter og atter kæmpe med deres stærke Bevægelse for ikke at briste i Graad paa selve Prædikestolen. Jeg husker, at det svimlede for mig, da jeg maatte støtte Moder under Gangen ned gennem Kirken midt imellem

Stiftsprovst Lützhöft.

Provst Tobiesen.

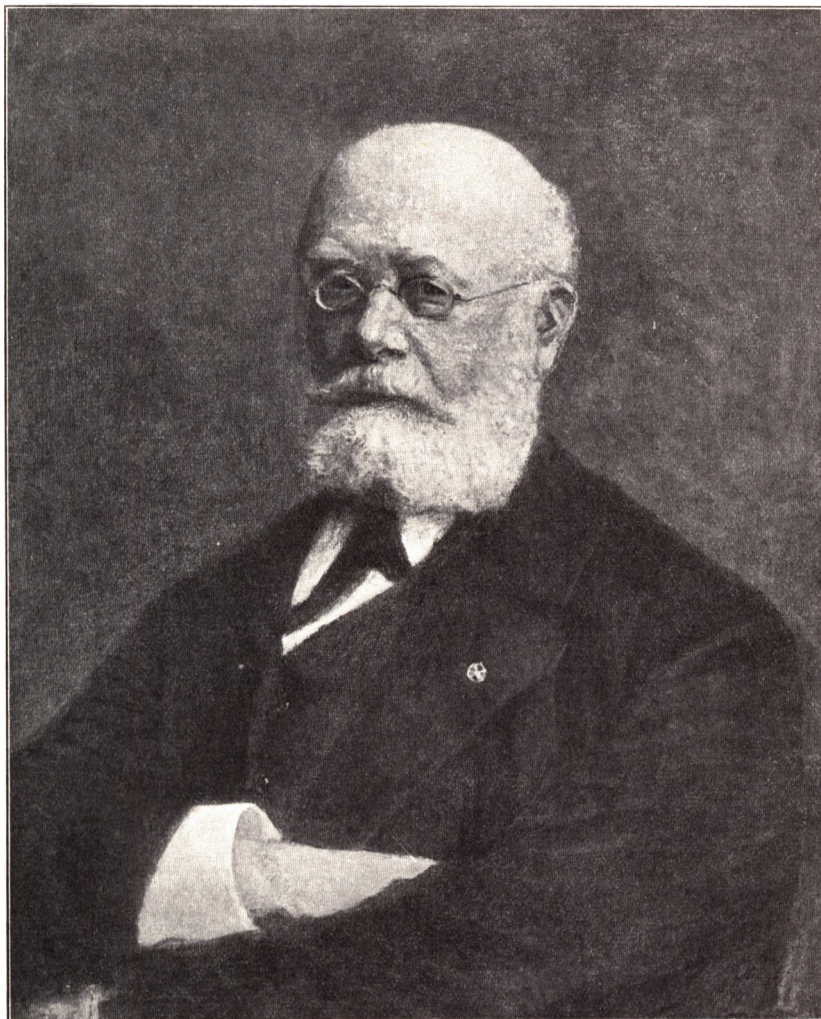
Pastor Beyer.

de endeløse Rækker af Blomster og Blomsterkranse og den tavse Mur af Mennesker paa begge Sider. Jeg husker Faders Køreheste sortklædte for Kirkedøren, Vejen gennem Gaderne bestrøet med grønne Grene, – de store Gitterlaager ind til den gamle Kirkegaard paa vid Gab og alle de faste Arbejdere, der dannede et sørgeklædt Spalier fra Indgangen og ned til Graven. Jeg husker Faldet af de tre Skovfulde Jord paa Kistelaaget. Jeg husker den sidste Salme og det uoverskuelige Følge, der omsider spredtes, medens kun de nærmeste blev tilbage. Men det var altsammen ikke mere Virkelighed for mig, jeg kunde ikke bære mere, ikke forstaa mere, og jeg husker heller ikke, hvad der derefter skete. Tretten Aar har maattet gaa hen, før jeg har kunnet

342

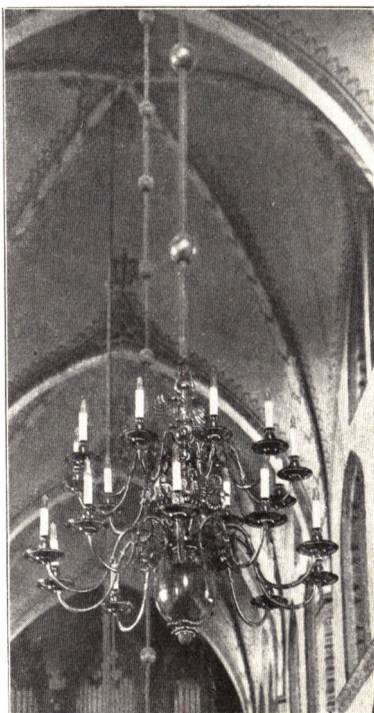
29. Januar 1918

Min Fader,
N. M. Plum, Rd. af Dbg.
Kømand og Borger i Assens.
(Efter Maleri af Tycho Jessen .

vende tilbage til disse Blade, fordi det tidligere har været mig for svært at tvinges ind i Mindet og derved genopleve de Dage, da Fader gik bort. Selv nu havde det ikke været mig muligt, hvis jeg ikke havde en Grund; men jeg har villet det nu, fordi Fader nu har en Sønesøn, der begynder at vokse til og bærer hans Navn. Og for ham, som for Faders Efterkommere i de Aarhundreder, der vil følge, kan maaske disse Linier om Faders sidste Dage engang i Tiden give dem Forstaaelsen af, at han, skønt hans Navn ikke er blevet skrevet ind i vort Fædrelands offentlige Historie, dog hørte til de store og ædle indenfor vor gamle og hæderfulde Slægt. Hans Minde vil aldrig dø, saalænge der lever nogen, der har haft noget Kendskab til ham; og gennem deres Vidnesbyrd vil det atter bæres videre til Efterverdenen.

Lysekroner i Assens Kirke, der bærer som Minde-Insikription:

In memoriam
N. M. Plum.
1841-1905.

